

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W SZCZECINIE**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA GOLENIÓW**

na okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2026 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Program opracowano

w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wlkp.

Program wykonał:

.....

sekretariat@gorzow.buligl.pl
www.gorzow.buligl.pl

Sprawdził:

.....

Akceptuje:

.....

Gorzów Wielkopolski 2016

Wprowadzenie	7
A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA GOLENIÓW.	8
1. Historia regionu.	8
2. Historia Nadleśnictwa.	10
3. Położenie.	11
4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.	12
5. Regionalizacja geobotaniczna.	14
6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.	14
7. Regionalizacja klimatyczna.	16
8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Goleniów w gospodarce przestrzennej regionu.	17
9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.	18
10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Goleniów.	18
11. Charakterystyka kompleksów leśnych.	19
B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.	20
I. Ustawa o ochronie przyrody.	20
1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Goleniów.	20
2. Rezerваты przyrody.	21
3. Obszary Natura 2000.	29
4. Pomniki przyrody istniejące.	63
5. Pomniki przyrody proponowane.	64
6. Stanowisko dokumentacyjne.	65
7. Użytki ekologiczne istniejące.	65
8. Użytki ekologiczne proponowane.	67
9. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy.	67
10. Ochrona gatunkowa.	68
II. Ustawa o lasach.	78
1. Gospodarstwo specjalne.	79
2. Lasy ochronne.	79
III. Inne formy ochrony przyrody.	80
1. Obszar węzłowy i korytarze ekologiczne.	80
2. Park Natury Zalewu Szczecińskiego.	81
3. Rezerwat przyrody „Białodrzew Kopicki”	82
C. WALORY PRZYRODNICZO – LEŚNE.	83
1. Rzeźba terenu.	83

2. Budowa geologiczna.	83
3. Typy gleb.	84
4. Wody.	85
5. Roślinność.	88
6. Świat zwierzęcy.	90
7. Typy siedliskowe lasu.	90
8. Drzewostany.	92
• Bogactwo gatunkowe	92
• Budowa pionowa	93
• Pochodzenie	94
9. Ekologiczna ocena stanu lasu.	94
• Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem	95
• Formy aktualnego stanu siedliska	96
• Formy degeneracji lasu	97
10. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Goleniów.	100
11. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Goleniów.	119
12. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Goleniów.	120
D. ZAGROŻENIA.	125
1. Czynniki biotyczne.	126
2. Czynniki abiotyczne.	126
3. Czynniki antropogeniczne.	128
E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.	132
1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.	132
2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.	132
F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.	134
I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.	134
II. Fakultatywne wskazania ochronne.	134
1. Ochrona różnorodności biologicznej.	134
2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.	135
3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.	136
4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.	136
5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.	136
6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.	137

7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców.	137
8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.	137
9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach.	138
10. Kształtowanie strefy ekotonowej.	138
11. Promocja i edukacja ekologiczna.	139
1. Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Goleniów.	139
PIŚMIENNICTWO	141
Spis rysunków	142
Spis tabel	143
Kronika	145

Wprowadzenie

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Goleniów jest integralną częścią planu urządzenia lasu na okres od 1.01.2017 r. do 31.12.2026 r.

Aktualnie opracowanie uwzględnia zapisy zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody oraz ustalenia Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno – Gospodarczej.

Celem programu jest:

- inwentaryzacja i zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów;
- wskazanie obiektów do objęcia ochroną;
- przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszanie metod sprawowania i rozwijania ochrony przyrody;
- umożliwienie w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- ochrona zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Goleniów opracowano zgodnie z zapisami § 110 Instrukcji Urządzania Lasu z (CILP, Warszawa 2012r.), z wykorzystaniem zapisów z „Instrukcji sporządzenia programu ochrony przyrody” (MOŚZNiL Departament Leśnictwa, Warszawa 1996r.) oraz w oparciu o ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2100 z późn. zm.), ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015, poz. 1651), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. (Dz. U. 2012 Nr 0 poz. 1302) w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.

Wykonawcą programu jest BULiGL Oddz. w Gorzowie Wlkp.

Program został wykonany na podstawie:

- danych zebranych w trakcie prac urządzania lasu (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2015/2016);
- danych zebranych w inwentaryzacji szczegółowej do Programu Ochrony Przyrody (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2016 r.);
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Goleniów;
- informacji otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- innych informacji zebranych na potrzeby programu.

A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA GOLENIÓW

1. Historia regionu¹.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie Goleniowa pochodzą z młodszej epoki kamienia. Ok. 4200-3500 lat p.n.e. przybyły tu pierwsze rolnicze grupy ludzi z kręgu kultur ceramiki wstęgowej. Następnie gęstą siecią osadniczą z Goleniowa i okolic oraz cmentarzyskami urnowymi na terenie Stawna i Żółwiej Błoci oraz Goleniowa swą obecność zaznaczyła kultura łużycka przypadająca na epokę brązu i początek epoki żelaza (1200-400 p.n.e.). Na podstawie dużej ilości znalezisk można ustalić, że istniała tutaj ciągłość osadnicza od okresu kultur ceramiki wstęgowej, aż do wczesnego średniowiecza, z pewnym załamaniem przypadającym na okres wielkiej wędrówki ludów.

Nazwa *Golinog* (Goleniów) została po raz pierwszy wymieniona w źródłach pisanych w roku 1220. Kolejne wzmianki o osadzie pochodzą z lat 1248 (*Golenoge*) i 1255 (*Golnowe*). Początki osady palowej nad rzeką Iną sięgają X wieku. Powstała ona w zakolu rzeki i dostarczała księżętom szczecińskim miód, dziegieć, ryby, smołę. Osada była ważnym punktem handlowym na szlaku wodnym i lądowym. Obok niej znajdował się strażniczy gródek. Nazwa *Golinog* mogła oznaczać golinę, czyli polanę, miejsce bezdrzewne.

Rozwój osady nad Iną zaowocował lokacją miasta na prawie magdeburskim przez księcia Barnima I w roku 1268. Nowo powstałe miasto uzyskało przywileje, takie jak możliwość żeglugi bez ograniczeń, samorząd, zwolnienia celne oraz obszary gruntów ornych i lasów rozciągających się aż do ujścia Odry. W 1314 Goleniów uzyskał lubeckie prawa miejskie, a dalszy rozwój handlu spowodował przyłączenie miasta do Hanzy w roku 1368. Miasto miało swój udział w olbrzymiej machinie, jaka zarządzała ówczesnym handlem w basenie Morza Bałtyckiego. W czasie wczesnej obecności w Hanzie Goleniów prowadził liczne konflikty ze Szczecinem, który dążył do zmonopolizowania żeglugi na Odrze. Z Goleniowem współpracował Stargard, którego statki bez przeszkód pokonywały Inę. Pierwszy większy spór między miastami został rozstrzygnięty na korzyść Goleniowa i Stargardu w 1397 roku.

Późne średniowiecze było okresem szybkiego rozwoju miasta. Bogacenie się jego mieszkańców na handlu i rzemiośle przyniosło wymierne skutki w postaci licznych budowli. Zabytki sakralne i obronne, zachowane do dziś, powstały głównie w XIV i XV wieku. Miasto zostało otoczone murami miejskimi z kamienia i cegły. W murach znajdowało się wiele baszt oraz cztery bramy: Wolińska, Młyńska, Szczecińska i Stargardzka (zachowała się tylko pierwsza). W 1386 roku miasto uzyskało przywilej bicia własnej monety zwanej białym groszem goleniowskim. W XV wieku wybudowano również Dom Żeglarsza (związki z handlem wodnym) oraz kościół farny pw. św. Katarzyny. W XV w. miasto umocniło swoją pozycję. Liczne konflikty ze Stargardem i Szczecinem nie przyniosły wielkich strat. Szczególnie zażarta była rywalizacja z dzisiejszą stolicą województwa. Spór został zażegnany

---

¹ www.wp.pl

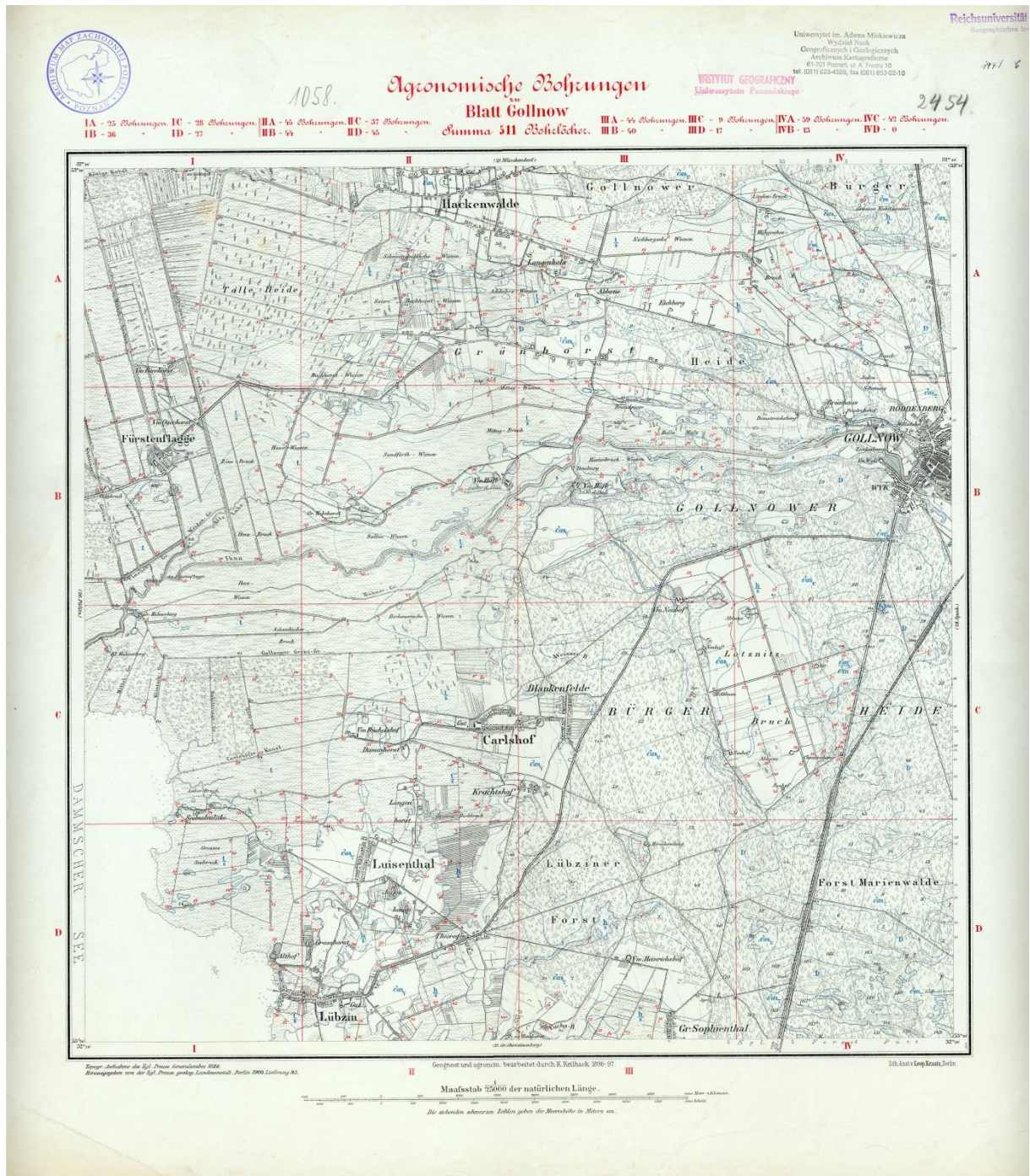

dopiero w 1618 roku, kiedy oba miasta zawarły układ. W niepodległym Księstwie Pomorskim Goleniów prosperował. Rozwijał się port rzeczny, rozbudowano także przystań w Inoujściu. Rozwój rzemiosła warunkowało powstawanie cechów, które w XV i XVI wieku powstawały coraz liczniej. Ważną rolę w rozwoju gospodarczym Ziemi Goleniowskiej pełniła również Puszcza Goleniowska, dostarczając ogromnej ilości drzewa, które z goleniowskiego portu eksportowano poza granice Księstwa Pomorskiego (do tej pory przemysł meblarski jest jedną z głównych gałęzi przemysłu goleniowskiego).

Kolejne epoki to niestety koniec szybkiego rozwoju. W roku 1529 miasto nawiedził niszczycielski pożar. Ludność była jeszcze czterokrotnie w ciągu dwóch stuleci dziesiątkowana w pożarach oraz epidemiach. W XVII wieku swoje piętno odcisnęła wojna trzydziestoletnia. Działania wojenne i rabunki załamały gospodarkę Goleniowa, upadła żegluga i rzemiosło. Pokój westfalski w 1648 roku przyznał miasto Szwecji, pod której władaniem znajdowało się do 1679, kiedy Szwedzi sprzedali Goleniów za 50 tys. talarów Brandenburgii. Cztery lata później ponownie wrócili tu Szwedzi, którzy wycofali się dopiero w 1720 r. na mocy traktatu sztokholmskiego, kończącego wojnę północną. Swoje panowanie rozpoczęły Prusy. Okres pruski to odbudowa miasta. Obok dawnej osady Wyk powstały nowe przedmieścia, ratusz, spichlerze, szpitale, szkoła. W 1830 miasto zostało połączone ze Szczecinem drogą bitą, a w 1870 koleją (Szczecin Dąbie). Kolejne połączenia kolejowe prowadziły do Gryfic (1882), Wolina i Świnoujścia (1892) oraz Kołobrzegu i Maszewa. Duże części miasta zostały skanalizowane, wybudowano nowe budynki: szkołę i pocztę (przetrwały do dziś).

Na przełomie XIX i XX wieku w mieście rozwinął się przemysł drzewny, głównie meblarski, co wiązało się z położeniem w Puszczy Goleniowskiej.

Pierwsza (1914 – 1919) i druga (1939 – 1945) wojna światowa przyniosły stagnację w gospodarce i spadek liczby ludności, a także bardzo liczne zniszczenia w obrębie miasta. Po 1945 r. nastąpiły gruntowne zmiany polityczne na tych terenach. Włączone zostały one do państwa polskiego i zasiedlone przez osadników wojskowych oraz ludność wysiedloną z terenów wschodnich II Rzeczypospolitej.

Rysunek 1. Goleniów i okolice. Mapa: 2454_Gollnow_Agronomische_1900 (1 : 25 000)²

2. Historia Nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Goleniów utworzone zostało 1 kwietnia 1972 r. Zarządzeniem nr 11 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 10 marca 1972 r. i Zarządzeniem Dyrektora Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w Szczecinie z dnia 17 marca 1972 r. z poprzednio istniejących nadleśnictw: Stepnica, Widziensko i północnej części Nadleśnictwa Goleniów.

² www.mapy.amzp.pl

Dawne Nadleśnictwo Goleniów utworzono w 1951 r. z lasów miejskich miasta Goleniów o powierzchni 4413 ha przyjętych z Nadleśnictwa Jaźwiec (późniejsza nazwa Widzieńsko), z części dawnego Nadleśnictwa Wrzosowa (późniejsza nazwa Kliniska) oraz z leśnictwa Glewice wchodzącego uprzednio w skład Nadleśnictwa Nowogard.

Dawne Nadleśnictwo Widzieńsko utworzono w 1945 r. pod nazwą Jaźwiec. Powierzchnia ogólna nadleśnictwa wynosiła 10044,70 ha. W 1953 r. część lasów o powierzchni 2735,90 ha przekazano do utworzonego wówczas Nadleśnictwa Przybiernów.

W pierwszych latach powojennych gospodarkę leśną prowadzono w oparciu o tabelę klas wieku sporządzoną w 1946 r. dla nadleśnictw: Jaźwiec, Nowogard i Wrzosowa. Skupiano się wówczas na likwidacji szkód spowodowanych rabunkową gospodarką okresu wojennego, przystąpiono do zalesiania zaległych zrębów i halizn, rozpoczęto prowadzenie planowych trzebieży.

Plan I rewizji urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Goleniów opracowano na lata 1974 – 1983.

Niniejsze opracowanie w postaci Programu Ochrony Przyrody jest częścią składową prac związanych z V rewizją urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Goleniów.

3. Położenie.

Nadleśnictwo Goleniów jest nadleśnictwem jednoobrębowym, podzielonym na 12 leśnictw:

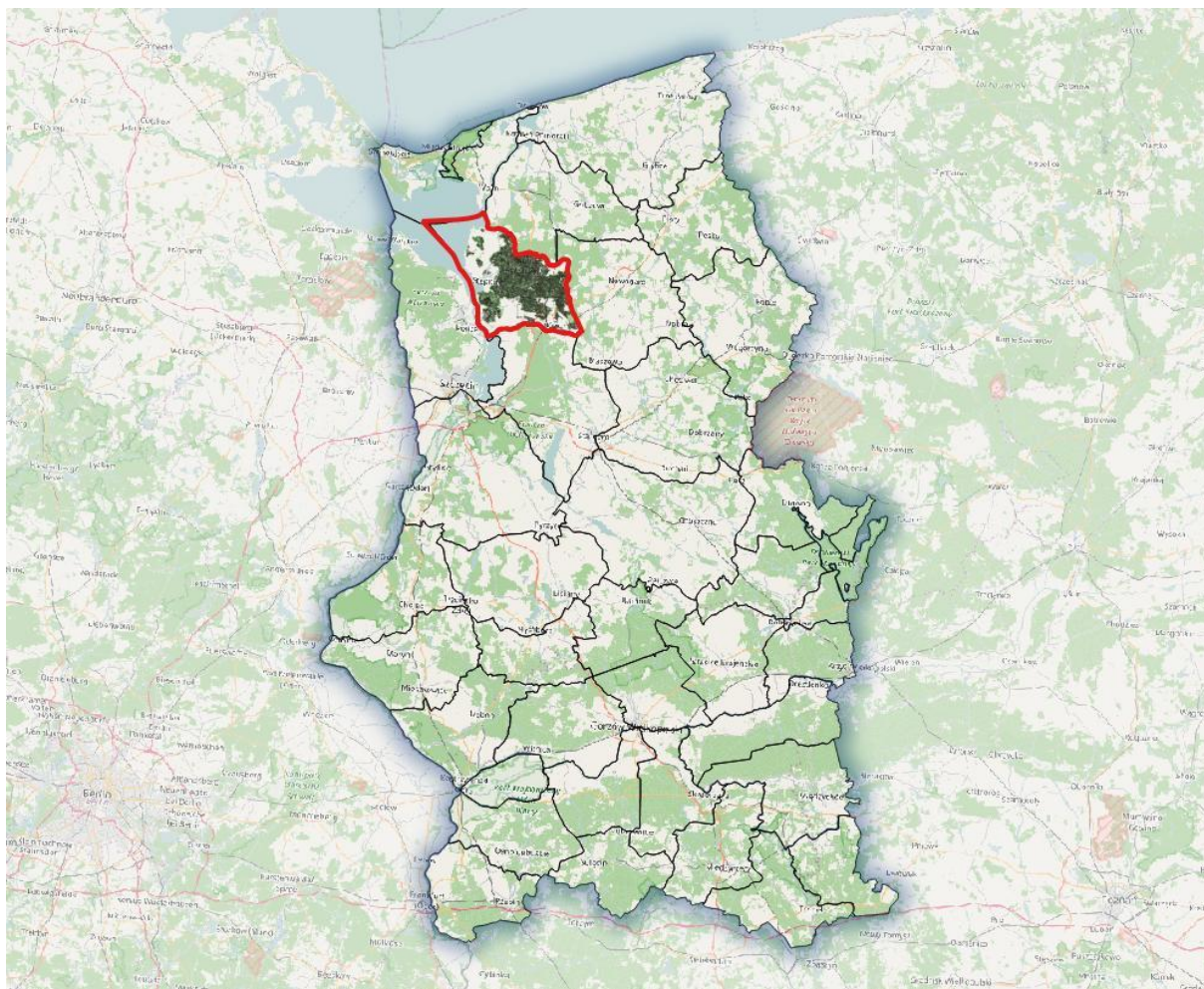
- Zielonczyn
- Dżisna
- Borowik
- Krokorzyce
- Widzieńsko
- Stepnica
- Niewiadowo
- Wierzchosław
- Krępsko
- Mosty
- Goleniów
- Olszanka

Nadleśnictwo Goleniów: 22545,92 ha

Leśna: 21116,89 ha

Nieleśna: 1429,03 ha

Nadleśnictwo Goleniów położone jest w północno-zachodniej części RDLP w Szczecinie. Od północy sąsiaduje z N-ctwem Międzyzdroje, od wschodu z Nadleśnictwami: Rokita, Nowogard, od południa z N-ctwem Kliniska, a od zachodu z N-ctwem Trzebież.

Rysunek 2. Położenie Nadleśnictwa Goleniów na tle zasięgu terytorialnego RDLP w Szczecinie.

Terytorialny zasięg działania Nadleśnictwa Goleniów obejmuje:

Województwo zachodniopomorskie

Powiat: goleniowski

Miasto: Goleniów, Stepnica

Gminy: Goleniów, Osina, Przybiernów, Stepnica.

Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w imieniu Starosty Goleniowskiego sprawuje Nadleśniczy na podstawie porozumień zawartych między zainteresowanymi stronami.

4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.

Zgodnie z podziałem Polski na regiony przyrodniczo – leśne³ Nadleśnictwo położone jest w:

Krajinie I: Bałtyckiej

Mezoregionie: Puszczy Wkrzańskiej i Goleniowskiej (I-5)

Równiny Nowogardzkiej (I-7)

³ Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

Mezoregion Puszczy Wkrzańskiej i Goleniowskiej

Granice mezoregionu obejmują tereny znajdujące się na wschód i północ od Szczecina, o powierzchni ogólnej 1708 km², z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 42%.

Dominują krajobrazy naturalne tarasów nadzalewowych – akumulacyjne, oraz, w części środkowej, deltowe akumulacje. Jest to teren dość zróżnicowany geologicznie. Północną część mezoregionu zajmuje Zalew Szczeciński. W części środkowej rozciąga się szeroka równina akumulacyjna doliny Odry, na terenie której – na południu – znajduje się Jezioro Dąbie. Występują tam holoceniowe: piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły. Część zachodnią mezoregionu zajmuje Puszcza Wkrzańska, a część wschodnią – Puszcza Goleniowska. Tereny obu puszczy tworzą plejstoceniowe piaski i żwiry sandrowe, które powstały w końcowej fazie zlodowacenia Wisły. W wielu miejscach wśród nich występują piaski eoliczne – lokalnie w wydmach. Dominującymi krajobrazami roślinnymi są śródlądowe bory sosnowe i bory mieszane w odmianie pomorskiej, z nielicznymi powierzchniami olsów oraz łągów jesionowo-olszowych. Przy południowo-zachodnich obrzeżach Zalewu Szczecińskiego spotykane są także krajobrazy ubogich dąbrów pomorskich, częściowo w podwariancie z dużym udziałem łągów jesionowo-olszowych i olsów.

Lesistość jest duża i wynosi 39 %. Lasy tworzą rozległe kompleksy, zajmują około 675 km², z czego 94 % jest w zarządzie RDLP w Szczecinie (nadleśnictwa: Międzyzdroje – cz. pld., Rokita – cz. centralna, Goleniów – cz. centralna, Trzebież – bez cz. pld., Kliniska – cz. pln.-zach., i Gryfino – cz. pln.).

Mezoregion Równiny Nowogardzkiej

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 3014 km², z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 26%. Dominują krajobrazy naturalne glacialne pagórkowate, rzadziej równinne i faliste. W dolinach rzecznych występują krajobrazy zalewowych den dolin – akumulacyjne, z fragmentami krajobrazów tarasów nadzalewowych – akumulacyjnych. Mezoregion obejmuje wysoczyznę morenową (do 100 m. n.p.m.), urozmaiconą w części północnej pagórkami kemów i ozów, znajdującą się na wschód od Goleniowa między Choszczem a Kamieniem Pomorskim. Powierzchnię budują utwory plejstoceniowe: gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe zlodowacenia północnopolskiego, dość często w morenach czołowych (z przewagą w części północnej), oraz piaski i żwiry sandrowe, zwykle porośnięte lasem (głównie w północnej i centralnej części mezoregionu). W miejscowości Chociwel występuje obszar oligoceniowych piasków, lokalnie z bursztynami. Wysoczyzna porozcinana jest dolinami rzek – największa z nich to dolina Iny – wypełnionymi holoceniowymi piaskami, żwirami, madami rzecznyymi, torfami i namułami (liczniejszymi w części południowej). Przeważają krajobrazy roślinne buczyn i ubogich dąbrów w odmianie pomorskiej oraz buczyn pomorskich; rzadko spotykane są krajobrazy ubogich dąbrów pomorskich.

Lesistość mezoregionu jest mała i wynosi 24 %. Kompleksy leśne są małej i średniej wielkości – największe występują pomiędzy Nowogardem i Golczewem. Lasy zajmują około 728 km², z czego 90 % jest w zarządzie RDLP w Szczecinie (nadleśnictwa: Gryfice – cz. centralna,

Międzyzdroje – cz. płd.-wsch., Rokita – cz. płd. i wsch., Goleniów – cz. płn., Resko – cz. zach., Nowogard – cz. centralna, Kliniska – cz. wsch., Dobrzany – cz. zach., i Choszczno – bez cz. zach.).

5. Regionalizacja geobotaniczna.

Położenie Nadleśnictwa Goleniów zgodnie z regionalizacją geobotaniczną⁴, wykorzystywaną przy określeniu zróżnicowania zespołów roślinnych:

Obszar: Europejskie Lasy Liściaste i Mieszane,

Prowincja: Środkowoeuropejska,

Podprowincja: Południowobałtycka,

Dział: Pomorski (A)

Kraina: Pobrzeża Pomorskiego (A.2)

Okręg: Niziny Szczecińskiej (A.2.1)

A.2.1.d Doliny Odry „Widuchowa – Zalew Szczeciński”

A.2.1.e Stepnicki

A.2.1.f Goleniowski

A.2.1.g Czarnogłowsko – Racimierski

A.2.1.h Zalew Szczeciński

Kraina: Pobrzeża Południowobałtyckiego (A.2)

Okręg: Koszalińsko – Woliński (A.2.2)

A.2.2.b Kamieńskopomorski

Kraina: Pojezierzy Środkowopomorskich (A.4)

Okręg: Nowogardzko – Choszczeński (A.4.1)

A.4.1.e Nowogardzki

Dział Pomorski odznacza się najcieplejszymi i dość krótkimi zimami, chłodnymi wiosnami, najchłodniejszymi i najkrótszymi latami, dość ciepłymi, krótkimi jesieniami oraz najniższą amplitudą temperatur.

6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.

Według „Geografii fizycznej Polski”⁵ Nadleśnictwo Goleniów położone jest w:

Podobszarze: Pozaalpejskiej Europy Zachodniej (3),

Prowincji: Nizy Środkowoeuropejskiego (31),

Podprowincji: Pobrzeży Południowobałtyckich (313),

Makroregionie: Pobrzeże Szczecińskie (313.2-3),

---

⁴ J.M. Matuszkiewicz. 1994. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000*, 1. *Krajobrazy roślinne*, 2. *Regiony botaniczne (42.5)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa.

⁵ J. Kondracki. 1988. *Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa.

Mezoregionie: Doliny Dolnej Odry (313.24),

Mezoregionie: Równiny Goleniowskiej (313.25),

Mezoregionie: Równiny Nowogardzkiej (313.32)

Mezoregion Doliny Dolnej Odry zajmuje dolinę rzeki Odry od okolic Cedyni aż po Zalew Szczeciński koło Stepnicy. Jej długość wynosi ok. 95 km, o szerokość od 2 do 12 km. Składa się z następujących fragmentów:

- Osinów Dolny - Widuchowa - główną oś stanowi jedno koryto Odry i *Hohensaaten-Friedrichsthaler Wasserstrasse* połączone licznymi kanałami i polderami. Ważniejsze dopływy: *Alte Oder* z Kanałem Odra-Hawela (L) i Rurzyca (P). Od wschodu ograniczona zboczami Wzgórz Krzymowskich i falistą Równiną Wełtyńską. Pod Cedynią tzw. *Żuławy Cedyńskie*.
- Międzyodrze - powyżej Widuchowej oś doliny stanowią 2 koryta Odry - Odra Zachodnia i Odra Wschodnia (Regalica) połączone licznymi kanałami, starorzeczami i polderami. Do największych wysp należą Zaleskie Łęgi, Dębina, Ostrów Grabowski, Wyspa Pucka w Szczecinie, Polickie Łąki w Policach oraz Wielkie Bagno Kurowskie i Ustowskie Mokrałła. Ważniejsze dopływy: Welse (L), Bukowa (L), Tywa (P), Omulna (P). Od zachodu ograniczona zboczami Wzniesień Szczecińskich (na wysokości Szczecina są to Wał Stobniański i Wzgórze Warszawskie), a od wschodu morenami Wzgórz Bukowych.
- Jezioro Dąbie - jezioro deltowe z licznymi polderami na wschodnim brzegu. Głównym dopływem jest Płonia.
- Roztoka Odrzańska - estuarium Odry i ujście do Zalewu Szczecińskiego wraz z nadbrzeżnymi mokradłami na wschodnim skraju Puszczy Wkrzańskiej i na zachodnim skraju Puszczy Goleniowskiej. Głównymi dopływami są Ina (P), Gowienica (P) i Gunica (L).

Mezoregion Równiny Goleniowskiej to typ krajobrazu równinnego, utworzonego w wyniku akumulacji rzecznej i lodowcowej. Znajdują się tutaj tarasy wydmowe oraz kilka ostańców morenowych (Góra Lotnika, Wzgórze Wypłosze), pagórków oraz wałów wydmowych. Gleby bielcowe, niewiele jezior (Czerńsko, Przybiernowskie). W południowej części przecięta doliną Iny i jej dopływami: Wiselką i Wiśniówką, w części północnej przecinają ją m.in. Gowienica i Wołczenica. Większość obszaru Równiny Goleniowskiej jest porośnięta lasami Puszczy Goleniowskiej, borami sosnowymi, przystosowanymi do trudnych warunków glebowych. W południowej części znajdują się liczne torfowiska leśne i łąkowe (eksploatacja torfu), dalej na północ eksploatuje się piaski i żwiry.

Mezoregion Równiny Nowogardzkiej reprezentuje krajobraz wysoczyzny morenowej, zbudowanej z osadów lodowcowych (głównie morena denna). Licznie występują tutaj pagórki i wały morenowe,

głównie drumliny i ozy. W środkowej części skupisko jezior, m.in. Jezioro Lechickie, Jezioro Parlińskie, Jezioro Nowogardzkie, Jezioro Łęczyckie i Piaszno. Najwyższe wzniesienia osiągają ok. 90 m n.p.m. Teren równiny przecina kilka niewielkich rzek: Gowienica, Sępólna, Krąpiel oraz duża Rega. Znajdują się tutaj niewielkie kompleksy leśne (głównie lasy mieszane), porożrzucane po, stanowiących większość w tej części regionu, polach uprawnych. Gleby bielcowe i płowe. Uprawia się tutaj głównie żyto, ziemniaki, jęczmień, pszenicę, owies.

7. Regionalizacja klimatyczna.

Według regionalizacji klimatycznej „Regiony Klimatyczne Polski”⁶ tereny Nadleśnictwa Goleniów leżą w:

- regionie I - Zachodniomorskim
- regionie VI – Zachodniopomorskim.

Region Zachodniomorski obejmuje północno-zachodni kraniec Polski i stanowi część większego regionu ciągnącego się w kierunku zachodnim poza granice kraju. W porównaniu z innymi regionami charakteryzuje się największą średnią roczną liczbą dni z pogodą umiarkowanie ciepłą i jednocześnie pochurną. Stosunkowo najczęściej pojawiają się dni z pogodą chłodną i pochurną oraz pogodą chłodną bez opadu. Względnie najrzadziej są notowane dni z pogodą przymrozkową umiarkowanie chłodną i zarazem słoneczną bez opadu. Najmniej jest też dni z pogodą dość mroźną i jednocześnie występującym opadem atmosferycznym (Woś, 1999).

Region Zachodniopomorski po stronie polskiej swym zasięgiem obejmuje głównie obszar Niziny Szczecińskiej. Charakterystyczną cechą jest względnie częstsze występowanie dni z pogodą przymrozkową umiarkowanie zimną z niewielkim zachmurzeniem oraz bez opadu oraz rzadkie występowanie dni z pogodą umiarkowanie zimną z dużym zachmurzeniem nieba i opadem (Woś, 1999).

Klimat obszaru Nadleśnictwa jest korzystny dla rozwoju roślinności drzewiastej dzięki łagodnym temperaturom i wysokiej wilgotności powietrza. Gatunki liściaste znajdują tu dobre warunki wegetacyjne.

Poniżej przedstawia się wybrane dane meteorologiczne za lata 1981 – 2010 dla miasta Szczecin.

Tab.1. Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej Szczecin Dąbie.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	śr. roczna
śr. temp. [°C]	0,2	0,9	4,0	8,6	13,6	16,2	18,6	18,1	13,9	9,4	4,5	1,1	9,1
opady [mm]	38,8	33,7	40,8	34,7	52,1	62,1	66,7	59,6	43,9	38,8	43,2	43,1	557,5

8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Goleniów w gospodarce przestrzennej regionu.

⁶ A. Woś. 1999. *Klimat Polski*. PWN. Warszawa.

W opracowanej „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020”⁷,

w rozdziale dotyczącym środowiska przyrodniczego wskazano następujące problemy:

- nierozwiązany problem gospodarki odpadami,
- nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i zaawansowane procesy eutrofizacji jezior,
- nadmierne zanieczyszczenia komunikacyjne, emisja spalin i hałasu,
- zahamowanie introdukcji obcych gatunków flory i fauny.

W rozdziale dotyczącym gospodarki leśnej zapisano następujące problemy:

- niewykorzystanie możliwości rozwoju turystyki aktywnej,
- niewykorzystanie możliwości rozwoju w branży drzewnej,
- zagrożenia powodowane przez zanieczyszczenia i nadmierny rozwój szkodników,
- zagrożenie pożarowe i szkody powodowane przez turystów,
- introdukcja obcych gatunków fauny i flory.

W związku z tym do zadań w regionie należy:

- wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa związanych z zalesieniami,
- wspieranie programów i edukacji służących ochronie przyrody i zachowaniu witalności ekosystemów leśnych,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorstw działających na podstawie istniejącej bazy surowcowej,
- promocja produktów regionalnych opartych na surowcach leśnych, runie leśnym itp.,
- promocja turystyki związanej z gospodarką leśną (turystyka ekologiczna, rowerowa, myślistwo).

Jednym z celów strategicznych województwa jest „zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami”, które realizuje się poprzez:

- usuwanie skutków i przeciwdziałanie degradacji środowiska,
- zachowanie, ochrona i odtwarzanie walorów i zasobów środowiska naturalnego,
- racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi regionu, efektywne wykorzystanie zasobów i odnawialnych źródeł energii,
- rewitalizacja obszarów zurbanizowanych.

---

⁷ Baraniecki. J., (red.) *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*. Szczecin 2005”

W kwestii ochrony przyrody przewiduje się następujące cele:

- szczegółowe rozpoznanie i udokumentowanie zasobów przyrody (m.in. waloryzacja przyrodniczo-leśna nadleśnictwa, waloryzacja przyrodnicza gmin);
- objęcie ochroną lasów o wysokich walorach przyrodniczych i cennych zasobów przyrody ożywionej i nieożywionej;
- racjonalna gospodarka leśna, rolna i surowcowa;
- systematyczne zwiększanie lesistości;
- przebudowa drzewostanów z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej,
- regulacja granicy polno - leśnej oraz zapewnienie powiązań między kompleksami leśnymi;
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne zgodnie z zasadami ochrony środowiska;
- pobudzenie społeczności lokalnych do aktywnego i właściwego zarządzenia środowiskiem;
- wspieranie i koordynowanie działań mających na celu poprawę zdrowotności środowiska naturalnego;
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.

Wybrane cechy taksacyjne drzewostanów Nadleśnictwa Goleniów na tle innych jednostek:

Tab.2. Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Goleniów.

Jednostka	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo Goleniów stan na 01.01.2017	59	260,7	70,2	72,5
RDLP Szczecin* stan na 01.01.2015 r.	60	274	51,5	78,1
Woj. Zachodniopomorskie* stan na 01.01.2015 r.	60	270	50,9	72,7
Lasy Państwowe Stan na 1.01.2015 r.	62	262	50,4	74,5

*źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Goleniów.

Zestawienie grup funkcji lasów Nadleśnictwa Goleniów przedstawia poniższa tabela (powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona):

Tab. 3. Zestawienie powierzchni rezerwatów, lasów ochronnych i pozostałych.

Zestawienie powierzchni według rezerwatów, lasów ochronnych i gospodarczych.			
Lp.	Dominujące funkcje lasu	Pow. leśna zal. nie zal.	
		ha	%
I	Rezerваты	1686,51	8,2
II	Lasy ochronne	11729,91	57,1
1	CENNE	6032,35	29,4

Zestawienie powierzchni według rezerwatów, lasów ochronnych i gospodarczych.			
Lp.	Dominujące funkcje lasu	Pow. leśna zal. nie zal.	
		ha	%
2	WODOCHRONNE	1601,48	7,8
3	NASIENNE	20,00	0,1
4	GLEBOCHRONNE	78,55	0,4
5	OSTOJE	219,97	1,1
6	OBRONNE	102,95	0,5
7	W MIASTACH	6,33	-
8	WODOCHRONNE, CENNE	3047,72	14,8
9	CENNE, BADAWCZE	0,83	-
10	CENNE, NASIENNE	27,38	0,1
11	CENNE, OSTOJA	146,43	0,7
12	CENNE, W MIASTACH	3,24	-
13	WODOCHRONNE, OBRONNE	51,65	0,3
14	GLEBOCHRONNE, CENNE	90,06	0,4
15	WODOCHRONNE, CENNE, OSTOJE	245,24	1,2
16	WODOCHRONNE, CENNE, W MIASTACH	1,78	-
17	WODOCHRONNE, CENNE, OBRONNE	39,23	0,2
18	GLEBOCHRONNE, CENNE, OSTOJE	14,72	0,1
III	Pozostałe lasy	7114,67	34,7
Ogółem		20531,09	100,0

Tab. 4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m3/ha]	Średni przyrost [m3/ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo GOLENIÓW	lasów ochronne	60	279,3	7,0	67,3	73,0
	ogółem nadl.	59	260,7	6,5	70,2	72,5

11. Charakterystyka kompleksów leśnych.

Lasy Nadleśnictwa Goleniów tworzy 68 kompleksów. Największy kompleks leśny (powyżej 2000 ha) zajmuje 93,4 powierzchni lasów. Jest to rozległy, zwarty kompleks położony w środkowej części Puszczy Goleniowskiej, w sąsiedztwie Zalewu Szczecińskiego. Dokładną liczbę i wielkość kompleksów leśnych w Nadleśnictwie Goleniów przedstawia poniższa tabela.

Tab.5. Liczba i wielkość kompleksów leśnych(wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)

Nadleśnictwo	Wielkość kompleksu [ha]	Liczba kompleksów	Łączna powierzchnia [ha]
1	2	3	4
Nadleśnictwo Goleniów	do 1,00	28	14,59
	1,01 - 5,00	18	45,84
	5,01 - 20,00	9	72,96
	20,01 - 100,00	7	276,70
	100,01 - 500,00	5	1086,69
	500,01 - 2000,00	0	0,00
	powyżej 2000,00	1	21050,26

B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.

Rysunek 3. Tablica urzędowa i tablica informacyjna w rezerwacie przyrody „Olszanka” (Fot. J. Kiryk)

I. Ustawa o ochronie przyrody.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony przyrody jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651, z późn. zm.), która w rozdziale 2 określa formy ochrony przyrody:

1. Parki narodowe.
2. Rezerваты przyrody.
3. Parki krajobrazowe.
4. Obszary chronionego krajobrazu.
5. Obszary Natura 2000.
6. Pomniki przyrody.
7. Stanowiska dokumentacyjne.
8. Użytki ekologiczne.
9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
10. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Goleniów.

Do istniejących form ochrony przyrody należą:

- Rezerваты przyrody (4)

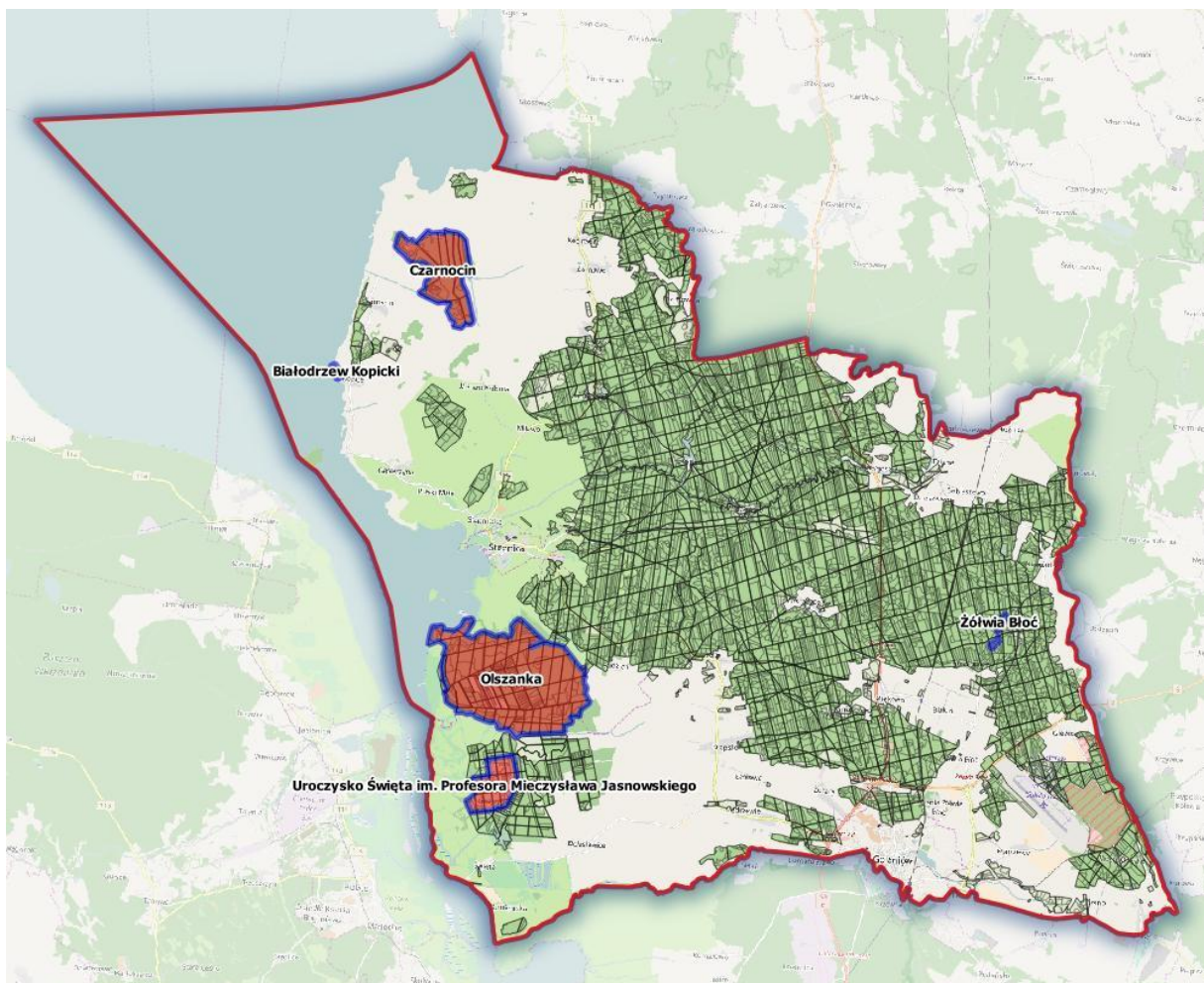
- Obszary Natura 2000 (6)
- Pomniki przyrody (10)
- Stanowisko dokumentacyjne (1)
- Użytki ekologiczne (3)
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy (1)
- Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochronę bogactwa przyrodniczego proponuje rozszerzyć o kolejne pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

2. Rezerwaty przyrody.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów znajdują się 4 rezerwaty przyrody.

Rysunek 4. Rezerwaty przyrody na gruntach N-ctwa Goleniów.

Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Nr 239 Ministra Leśnictwa i Przemysłu drzewnego z dnia 21 maja 1974 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 20 z 1974 r., poz. 121). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 września 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dn. 4.09.2015 r., poz. 3399).

Rezerwat położony jest na terenie gminy Stepnica, w powiecie goleniowskim.

Rysunek 5. Położenie rezerwatu przyrody „Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej”.

Cel ochrony:

Zachowanie fragmentu torfowiska przejściowego z charakterystyczną roślinnością atlantycką oraz olsu olszowo-brzozowego z licznymi skupiskami paproci długosza królewskiego *Osmunda regalis*, woskownicy europejskiej *Myrica gale* i wiciokrzewu pomorskiego *Lonicera periclymenum*.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Rezerwat położony jest na terenie przyległym do Zalewu Szczecińskiego. Obejmuje kompleks lasów bagiennych (obszar lasu i torfowiska) leżących po obu stronach Kanału Czarnocińskiego.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 24/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 lipca 2010 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Czarnocin” (Dz. U. Woj. Zach. Nr 73 z 2010 r., poz. 1346). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 listopada 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Czarnocin” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 22.11.2016 r., poz. 4480).

Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. Mieczysława Jasnowskiego”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu drzewnego z dnia 23 stycznia 1973 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. Nr 5/73 z 9.02.1973 r., poz. 38). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 29/2004 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 90, poz. 1736).

Rezerwat położony jest na terenie gminy Goleniów, w powiecie goleniowskim.

Rysunek 6. Położenie rezerwatu przyrody „Uroczysko Święta im. prof. Mieczysława Jasnowskiego”.

Cel ochrony:

Ochrona lasów bagiennych z licznymi stanowiskami paproci długosza królewskiego (*Osmunda regalis*) oraz wiciokrzewu pomorskiego (*Lonicera periclymenum*).

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Rezerwat obejmuje obszar lasu położony w estuarium Odry, na jej wschodnim brzegu. Okolice rezerwatu leżą w obszarze depresyjnym, drugim po Żuławach Wiślanych pod względem powierzchni w Polsce. Tutejsze poldery są położone 20 – 40 cm p.p.m.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 25/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 lipca 2010 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego” (Dz. U. Woj. Zach. Nr 73 z 2010 r., poz. 1347). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2016 r., poz. 5225).

Rezerwat przyrody „Olszanka”

Rezerwat utworzony Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. U. Nr 161 z 29.12.1998 r., poz. 1096). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 117/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 24 października 2006 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Olszanka” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 109, poz. 2083).

Rezerwat położony jest na terenie gmin: Stepnica i Goleniów, w powiecie goleniowskim.

Cel ochrony:

Zachowanie ze względów przyrodniczych i naukowych torfowiska bałtyckiego, borów bagiennych i olsów oraz rzadkich i ginących gatunków ptaków i ssaków.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Rezerwat obejmuje kopułowe torfowisko typu atlantyckiego, cenne ze względu na swą budowę stratygraficzną, fizjografię i strefowość zbiorowisk roślinnych obecnie występujących. Na szczególną uwagę zasługuje występowanie długosza królewskiego (*Osmunda regalis*), rosnącego głównie w olsach torfowcowych. Rezerwat pełni także rolę ostoi bielika (*Haliaeetus albicilla*) występującego tu w niezwykle dużej koncentracji.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 30/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 22 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Olszanka” (Dz. U. Woj. Zach. Nr 48 z 2009 r., poz. 1189). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 14/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie dokonania zmiany w planie ochrony rezerwatu przyrody „Olszanka” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 128, poz. 2335).

Rysunek 7. Położenie rezerwatu przyrody „Olszanka”

Rezerwat przyrody „Żółwia Błoc”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Nr 11/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 22 marca 2010 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Żółwia Błoc” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 70 z 2010 r., poz. 1289). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 lutego 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Żółwia Błoc” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 16.02.2016 r., poz. 768).

Rezerwat położony jest na terenie gminy Goleniów, w powiecie goleniowskim.

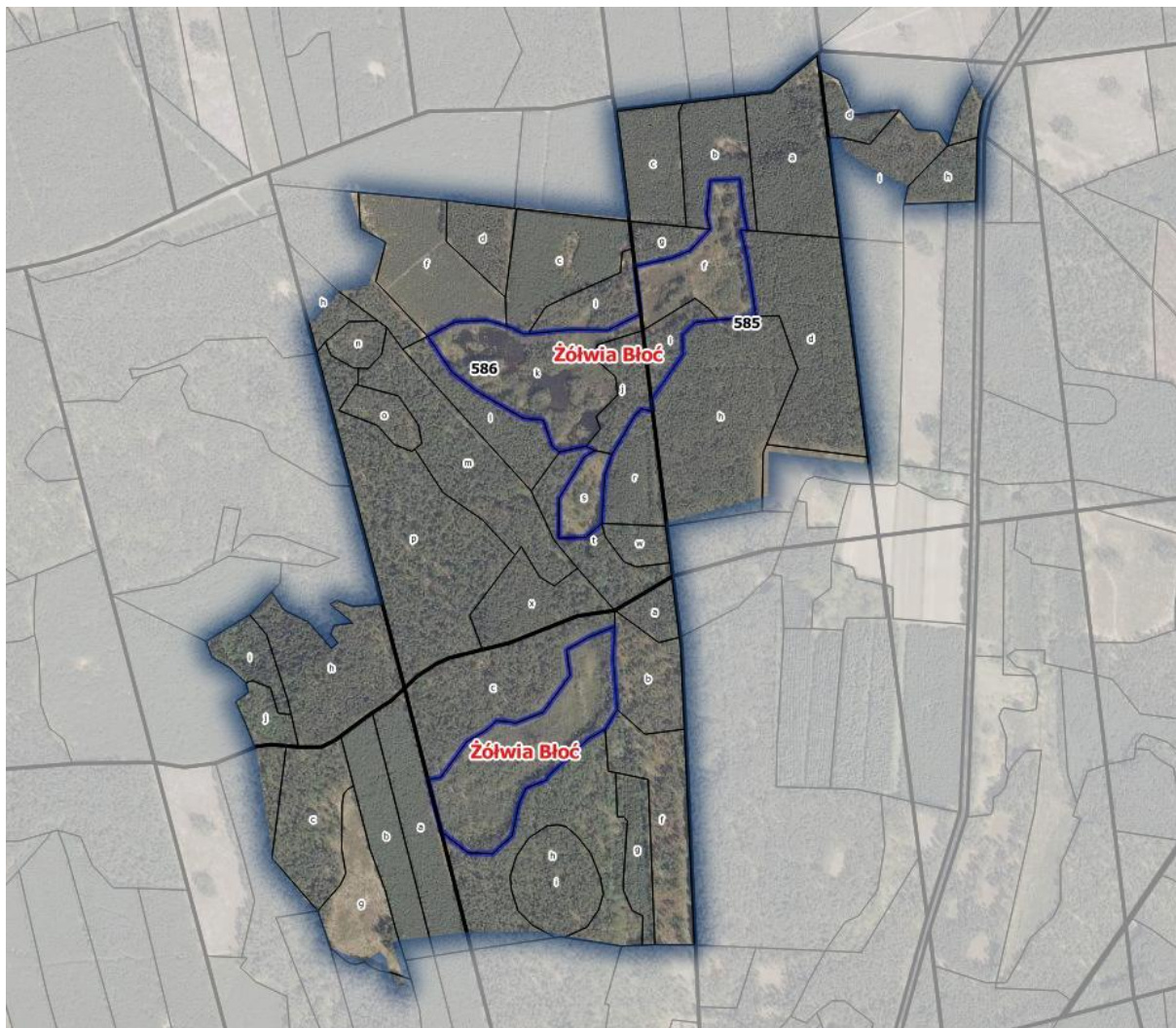
Cel ochrony:

Zachowanie cennych zbiorowisk roślinnych charakterystycznych dla torfowisk wysokich i przejściowych oraz ochrona bogatej flory torfowców, innych mchów i charakterystycznej dla mszarów flory naczyniowej.

Dla rezerwatu wyznaczono otulinę.

Rezerwat posiada zadania ochronne ustanowione Zarządzeniem Nr 21/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Żółwia Błoc”

Zabiegi w otulinie rezerwatu zostały uzgodnione z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Szczecinie (pismo RDOŚ z dnia 8.11.2016 r., znak sprawy: WOPN-ON.6205.64.2016.AR).

Rysunek 8. Położenie rezerwatu przyrody „Żółwia Błoc” i jego otuliny.

• **Ogólna charakterystyka rezerwatów**

Lp	Nazwa rezerwatu	Dz.Urz (Nr poz.)	Polozenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia [ha] według		Ważniejsze	
			Oddz.	Gmina Leśnictwo	Przedmiotu ochrony	Typu ekosystemu	Dz. U.	Planu u. l.	Zbiorowiska zespoły roślinne	Grupy zwierząt
1.	„Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej”	Dz. Urz. Woj. Zach. z 2015 r., poz. 3399	885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895	Stepnica <i>Zielonczyn</i>	Florystyyczny (PF) Roślin zielnych i krzewinek (rzk)	Torfowiskowy (ET) Torfowisk przejściowych (fp)	417,42	418,27*	Stanowiska długosza królewskiego <i>Osmunda regalis</i> , woskownicy alpejskiej <i>Myrica gale</i> , wicokrzewu pomorskiego <i>Lonicera periclymenum</i>	ptaki, płazy
2.	„Uroczysko Święta im. prof. Mieczysława Jasnowskiego”	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 90 z 2004 r., poz. 1736	843 844 845 849 850 851 852 853 859 860 861 862 863	Goleniów <i>Olszanka</i>	Florystyyczny (PF) Roślin zielnych i krzewinek (rzk)	Torfowiskowy (ET) Torfowisk wysokich (tw)	207,77	207,77	Stanowiska długosza królewskiego <i>Osmunda regalis</i> , wiciokrzewu pomorskiego <i>Lonicera periclymenum</i>	-

Lp	Nazwa rezerwatu	Dz.Urz (Nr poz.)	Położenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia [ha] według		Ważniejsze	
			Oddz.	Gmina Leśnictwo	Przedmiotu ochrony	Typu ekosystemu	Dz. U.	Planu u. l.	Zbiorowiska zespoły roślinne	Grupy zwierząt
3.	„Olszanka”	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 106 z 2006 r., poz. 2083	336 337 338 372 373 374 375 376 377 378 427k, l 428h, i, ~d, ~f 429 430 431 432 433 434 435 436 437a, b, i, j, m, ~a, ~b, ~c 482b, c, ~a 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820	Stepnica, Goleniów Olszanka	Biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf) biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp)	Różnych ekosystemów(EE) lasów i torfowisk (tl)	1354,363 w tym na gruntach N-ctwa Goleniów 1352,43; WOZG 1,9663	1352,43	<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> ; <i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> ; <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>	ptaki, ssaki

Lp	Nazwa rezerwatu	Dz.Urz (Nr poz.)	Położenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia [ha] według		Ważniejsze	
			Oddz.	Gmina Leśnictwo	Przedmiotu ochrony	Typu ekosystemu	Dz. U.	Planu u. l.	Zbiorowiska zespoły roślinne	Grupy zwierząt
4.	„Żółwia Błoc”	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 70 z 2010 r., poz. 1289	585f, i 586k, j, s, ~f 614d, ~d Otulina rezerwa tu: 584b, d, h, i 585a, b, c, d, g, h, ~a 586c, d, f, h, i, l, m, n, o, p, r, t, w, x, ~c, ~d, ~g 587h, i, j, ~d, ~f 614a, b, c, f, g, h, i, ~a, ~b, ~c 615a, b, c, g, ~a, ~b, ~f	Goleniów Niewiadowo	Fitocenotyczny (PFI) zbiiorowisk leśnych (zl) i zbiiorowisk nieleśnych (zn)	Torfowiskowy (ET) torfowisk przejściowych (fp) i torfowisk wysokich (tw)	15,13 88,62	15,13 88,62	-	-

* różnice w powierzchni wynikają z zsumowania powierzchni działek ewidencyjnych wymienionych w Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 września 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej” (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 4.09.2015 r., poz. 3399)

3. Obszary Natura 2000.

Natura 2000 jest przyjętym przez Unię Europejską systemem ochrony wybranych elementów przyrody, najważniejszych z punktu widzenia całej Europy. System ten nie ma zastępować systemów krajowych, ale je uzupełniać – dawać merytoryczne podstawy do zachowania dziedzictwa przyrodniczego w skali kontynentu. Polega na wybraniu (wg określonych kryteriów), a następnie objęciu skuteczną ochroną określonych obszarów. Podstawę do wybrania i ochrony obszarów zaliczanych do systemu Natura 2000 stanowią dwie dyrektywy europejskie: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa:

- **Dyrektywa Rady 2009/147/WE** (Wild Birds Directive) z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia). W myśl tej dyrektywy powołuje się **Obszary Specjalnej Ochrony (OSO)**.
- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG** (Habitat Directive) z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Habitatowa bądź Siedliskowa). Dyrektywa ta zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do typowania terenów ważnych dla ochrony gatunków oraz siedlisk jako **Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO)**.

W dniu 26 listopada 2015 r. Komisja Europejska zatwierdziła Obszary Mające Znaczenie dla Wspólnoty. Z chwilą zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską obszar podlega wszystkim przepisom ustaw. Wyznaczenie obszarów siedliskowych (SOO) nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska.

Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. wyznaczono 144 obszary specjalnej ochrony ptaków.

Art. 33. 1. Ustawy o Ochronie Przyrody zabrania podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000.

Przepis ten stosuje się odpowiednio dla projektowanych obszarów Natura 2000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Goleniów znajdują się:

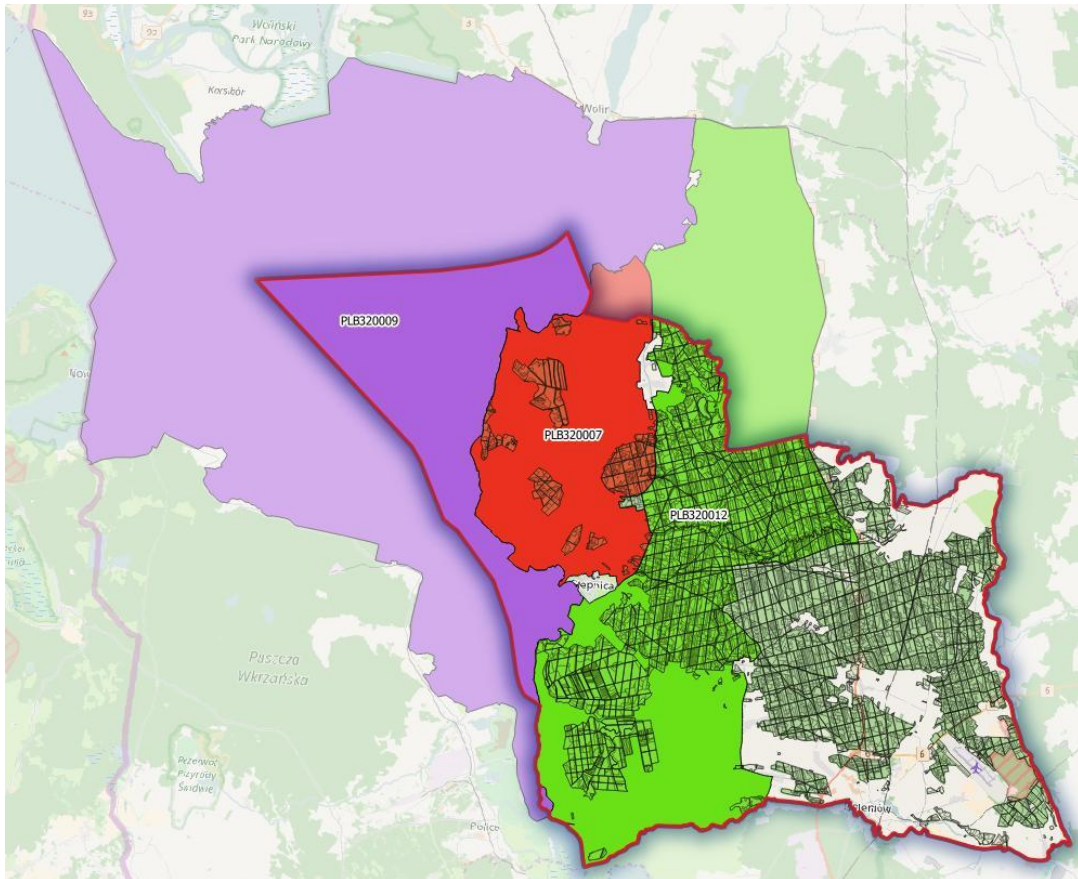
- specjalne obszary ochrony siedlisk mające znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej OZW (SOO):
  - **Ostoja Goleniowska PLH320013;**
  - **Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018;**
  - **Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033;**
- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO):
  - **Łąki Skoszewskie PLB320007;**
  - **Zalew Szczeciński PLB320009;**
  - **Puszcza Goleniowska PLB320012.**

Tab.6. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Goleniów.

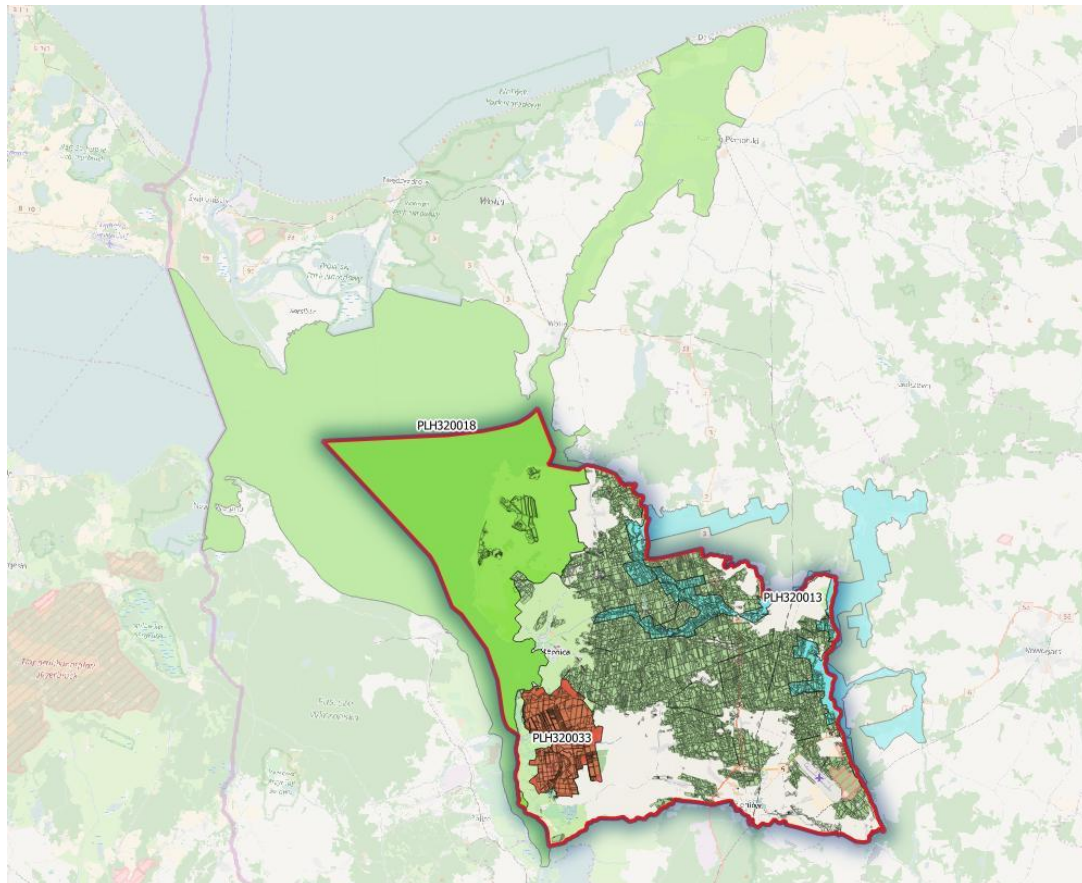
	Powierzchnia [ha]	
Sumaryczna powierzchnia obszarów Natura 2000	17552,41	% pow. nadleśnictwa
Rzeczywista powierzchnia obszarów Natura 2000	12797,02	56,75

Tab.7. Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000.

	PLH320013	PLH320018	PLH320033	PLB320007	PLB320009	PLB320012
PLH320013	X	-	-	-	-	1729,31
PLH320018	-	X	-	620,11	-	-
PLH320033	-	-	X	-	-	2405,97
PLB320007	-	620,11	-	X	-	-
PLB320009	-	-	-	-	X	-
PLB320012	1729,31	-	2405,97	-	-	X

Rysunek 9. Położenie Nadleśnictwa Goleniów na tle obszarów specjalnej ochrony sieci Natura 2000.

Rysunek 10. Położenie Nadleśnictwa Goleniów na tle specjalnych obszarów ochrony sieci Natura 2000.

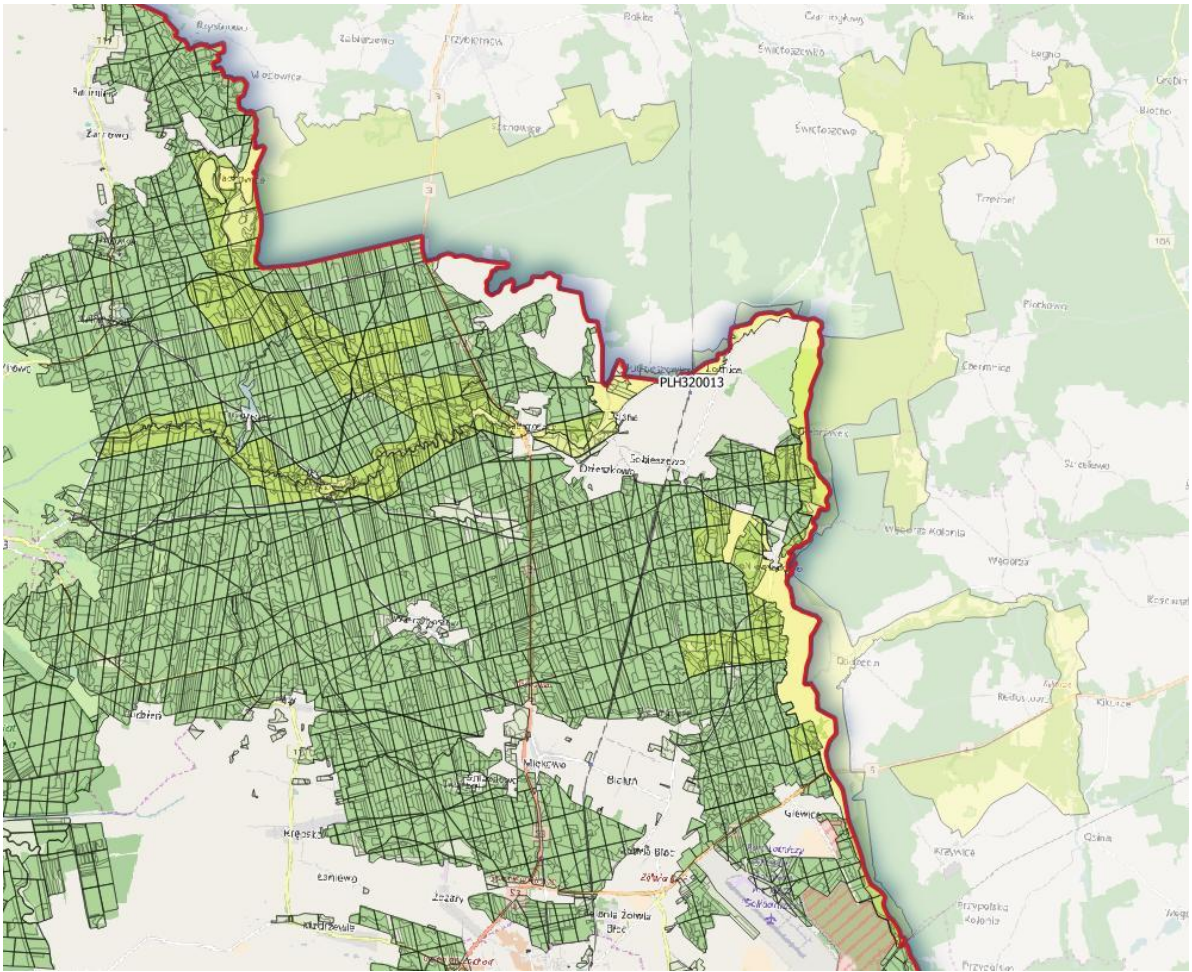
- **Ostoja Goleniowska PLH320013**

Obszar o powierzchni 8418,97 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

Tab. 8. Zestawienie powierzchni SOO Ostoja Goleniowska PLH320013.

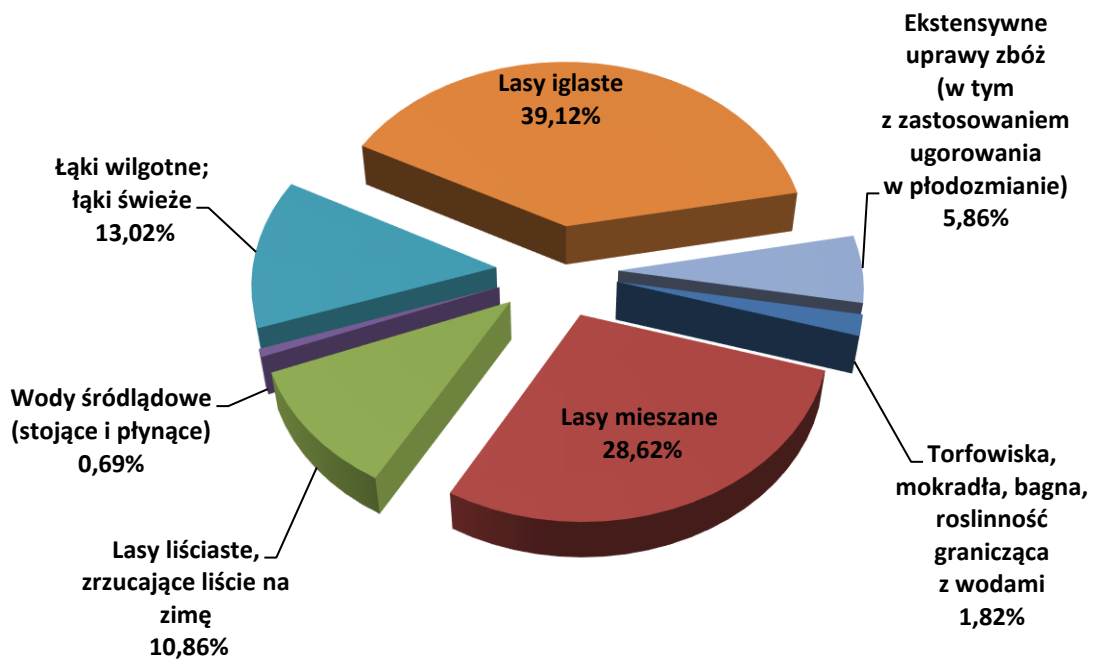
Ostoja Goleniowska PLH320013	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Goleniów	8418,97	3174,66	2451,92	10,9
Oddział, pododdział	l-ctwo Zielonczyn: 26l; 22, 22A, 27, 28, 34, 35, 48, 49; l-ctwo Dżisna: 238f-n, ~a, 272a-o, r-ax, ~a, ~b, 273a-k, ~a, ~b, 274a, b, d-k, ~a, ~b, 379a-c, ~a, 439a, 496h, ~a, 497f-m, r, ~a, 268, 382, 383, 384, 438; l-ctwo Borowik: 101h; 123f, g, h, ~b, 124c-j, ~b, ~c, 172a-f, ~a, ~b, 205i-w, ~a, 206h-k, ~c, ~d, 207c-l, ~b, 208b-i, ~b, ~c, ~d, 209a-n, ~a, ~b, ~c, 210a-j, ~a, 211a, b, ~a, 242a-f, h-r, ~a, ~b, 243a-c, h-m, ~a, ~b, ~c, ~d, 244k-o, ~c, 245d-i, ~b, 102, 103, 104, 125, 126, 141 – 148, 168 – 171, 239 – 241, 251; l-ctwo Krokorzycy: 64a, b, f, ~a, 85a-g, ~a, ~b, 108a-f, ~b, 184a-d, ~a, ~b, 192f, h, 219c-m, ~a, 220a-c, f-k, ~a, 61 – 63, 83, 84, 105 – 107, 180 – 183, 185; l-ctwo Widzieńsko: 193a-g, 194a, 253a-w, z, ~a, ~b, 275a-g, 276a-j, ~a, ~b, 277a-n, ~a, ~b, ~c, 278a-f, ~a, 279a-d, ~a, 280a-i, ~a, 281a-l, ~a, 283a-l, ~a, 284a-d, ~b, 285a-j, p, r, ~b, 221, 250, 252, 254, 255, 282; l-ctwo Stepnica: 190a, c, f, g, j, k, l, 186 – 189; l-ctwo Niewiadowo: 499 – 501, 519, 552, 553, 581 – 583, 586; l-ctwo Mosty: 662g, h, 663a, ~c, 670a, ~c, 676a, b, f, 680a, c, d, ~a, 685Aa-k, ~a, ~c, 630, 631			

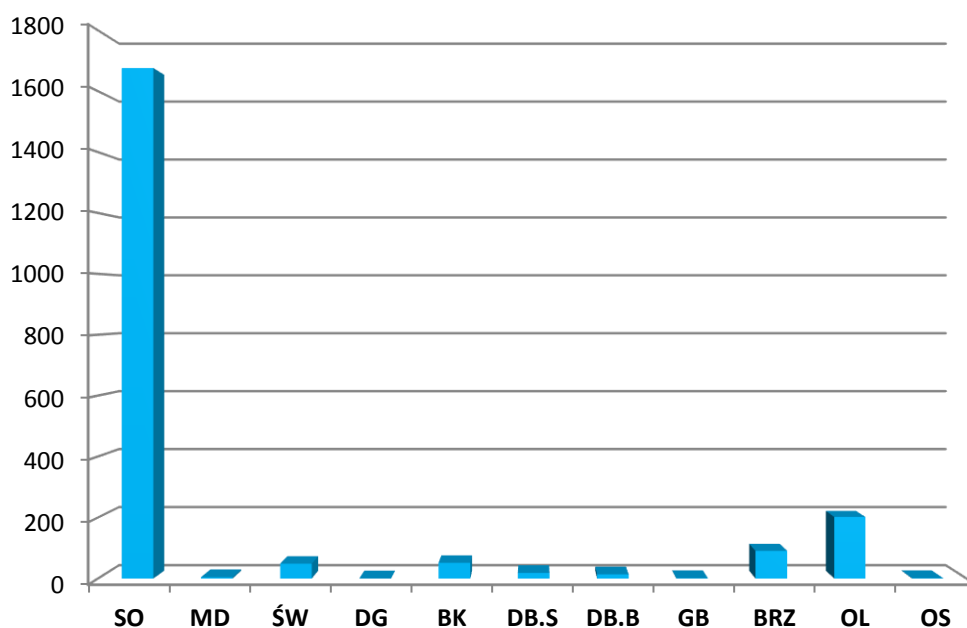
Rysunek 11. Położenie obszaru Ostoja Goleniowska PLH320013 na tle N-ctwa Goleniów.

Ogólna charakterystyka obszaru

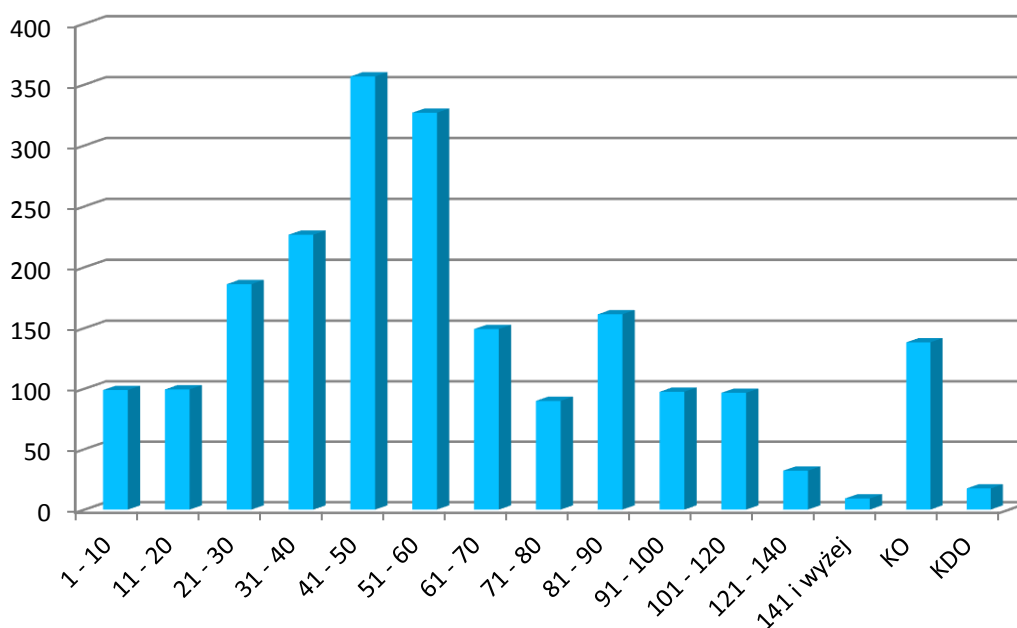
Rysunek 12. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 13. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013.

Struktura wiekowa:

Rysunek 14. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013.

W drzewostanach w obszarze Ostoja Goleniowska PLH320013 na gruntach Nadleśnictwa Goleniów dominującym gatunkiem panującym jest sosna zwyczajna. Przeważają drzewostany w III klasie wieku (41 - 50 lat).

Opis obszaru:

Puszcza Goleniowska tworzy duży obszar lasów gospodarczych o wysokiej wartości przyrodniczej. Lasy wyróżniają się dużą zgodnością składu gatunkowego drzewostanów z typami siedlisk leśnych. Na siedliskach bagiennych i torfowiskowych są zbliżone składem gatunkowym do roślinności potencjalnej. Ostoja obejmuje najcenniejsze fragmenty Puszczy Goleniowskiej, związane z rzekami: Gowienicą, Stepnicą, Wołczenicą, Trzechelską Strugą i rynnami subglacjalnymi z licznymi oczkami torfowisk wysokich i przejściowych oraz śródleśnymi zbiornikami dystroficznymi i eutroficznymi. Krajobraz uzupełniają śródleśne, wilgotne łąki. Obszary te połączone w oparciu o naturalne korytarze ekologiczne.

Jakość i znaczenie:

Obszar o dużym zróżnicowaniu siedliskowym (15 rodzajów z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym 4 priorytetowe). Szczególnym walorem tego obszaru są doskonale wykształcone starorzecza i eutroficzne zbiorniki wodne oraz torfowiska i związane z nimi inne siedliska. Występuje tu też 9 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Na podkreślenie zasługuje występowanie dużej, dynamicznie rozwijającej się populacji cisa *Taxus baccata*, który samorzutnie rozprzestrzenia się na coraz to nowe powierzchnie leśne. Gatunek, wytrzebiony w przeszłości, powraca na teren dawnego występowania, co należy uznać za zjawisko wyjątkowe, podkreślające walory ekologiczne Puszczy Goleniowskiej. Na uwagę zasługuje również liczne występowanie traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*, zalotki większej *Leucorrhinia pectoralis*, czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* i nieliczne występowanie czerwończyka fioletka *Lycaena helle*, który jednak w skali całego województwa zachodniopomorskiego jest skrajnie nieliczny. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Przedmioty ochrony:

- Siedliska przyrodnicze

Tab.9. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ostoja Goleniowska PLH320013 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieleni, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	-	-
2.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	B	-	-

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieleni, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
3.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosienniczników	B	-	-
4.	6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	C	-	-
5.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	B	-	-
6.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	C	-	-
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	A	1	0,35
8.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	A	-	-
9.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	C	-	-
10.	9110	Kwaśne buczyny	B	22	46,54
11.	9130	Żyzne buczyny	B	-	-
12.	9160	Grądy subatlantyckie	B	37	50,28
13.	9190	Kwaśne dąbrowy	B	26	50,24
14.	91D0*	Bory i lasy bagienne	A	39	91,76
15.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	B	98	160,05

* siedliska o znaczeniu priorytetowym

• Gatunki zwierząt

Tab.10. Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ostoja Goleniowska PLH320013 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1081 Pływak szerokobrzezek C	Duże i czyste zbiorniki wodne takie jak jeziora, stawy rybne, rozlewiska rzek.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1082 Kreślinek nizinny C	Duże i czyste zbiorniki wodne takie jak jeziora, stawy rybne, rozlewiska rzek.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1042 Zalotka większa B	Zasiedla obszary torfowiskowe, ale chętnie przebywa również w środowiskach o podobnym charakterze: leśnych jeziorkach i bagnach.	Informacja o 6 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1060 Czerwończyk nieparek B	Gatunek związany ze środowiskiem wilgotnych łąk i torfowisk niskich	Informacja o 2 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
4038 Czerwończyk fioletek C	Gatunek związany ze środowiskiem wilgotnych łąk i torfowisk niskich	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1166 Traszka grzebieniasta C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym. Do rozrodu traszki niezbędne są niewielkie zbiorniki wodne, w otoczeniu silnie wilgotnych siedlisk, w których bytuje.	Informacja o 2 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1355 Wydra C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Informacja o 2 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.

Plan zadań ochronnych:

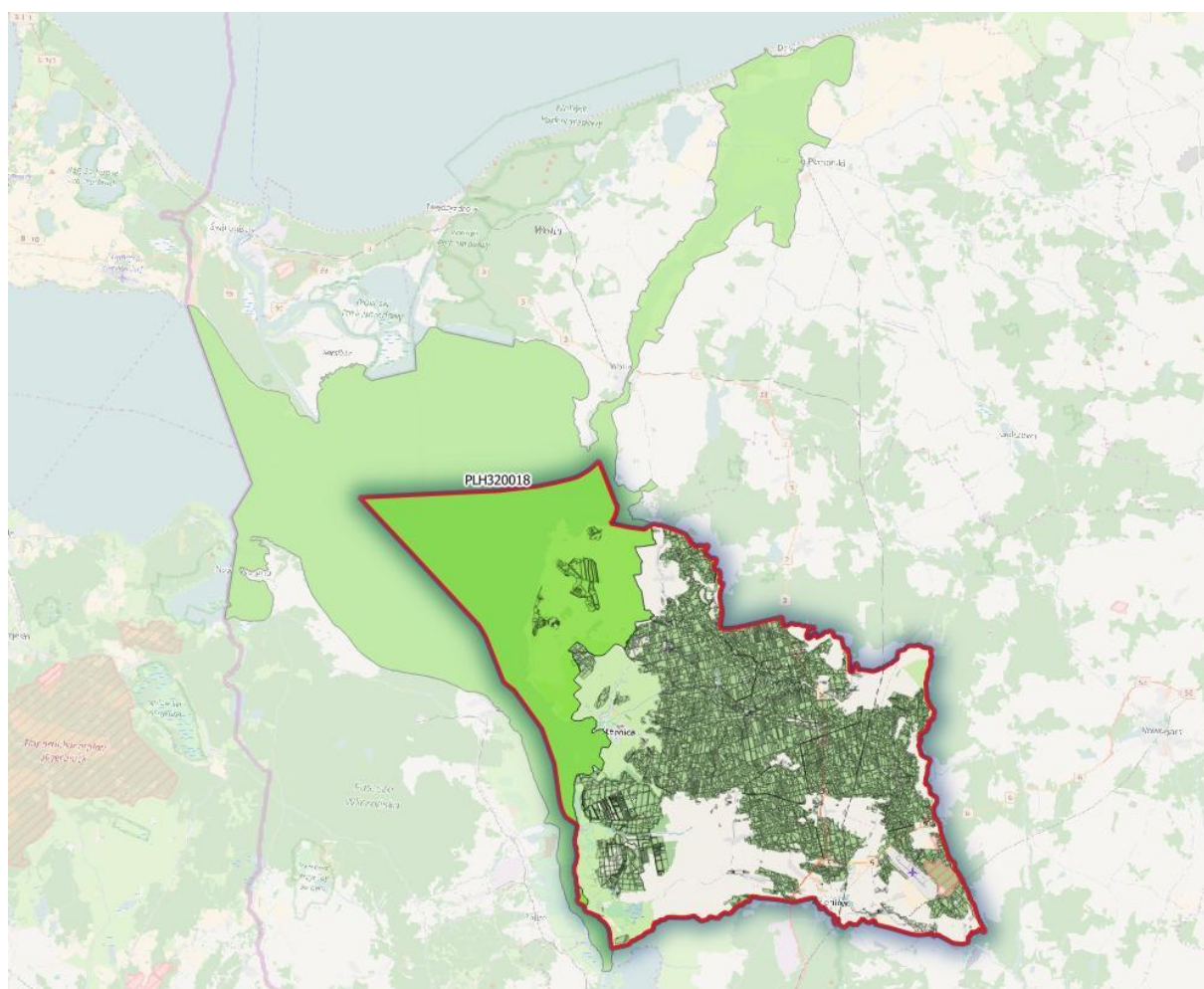
Wg stanu na dzień 01.01.2017 r. obszar nie posiada planu zadań ochronnych .

- **Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018**

Obszar o powierzchni 52611,99 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

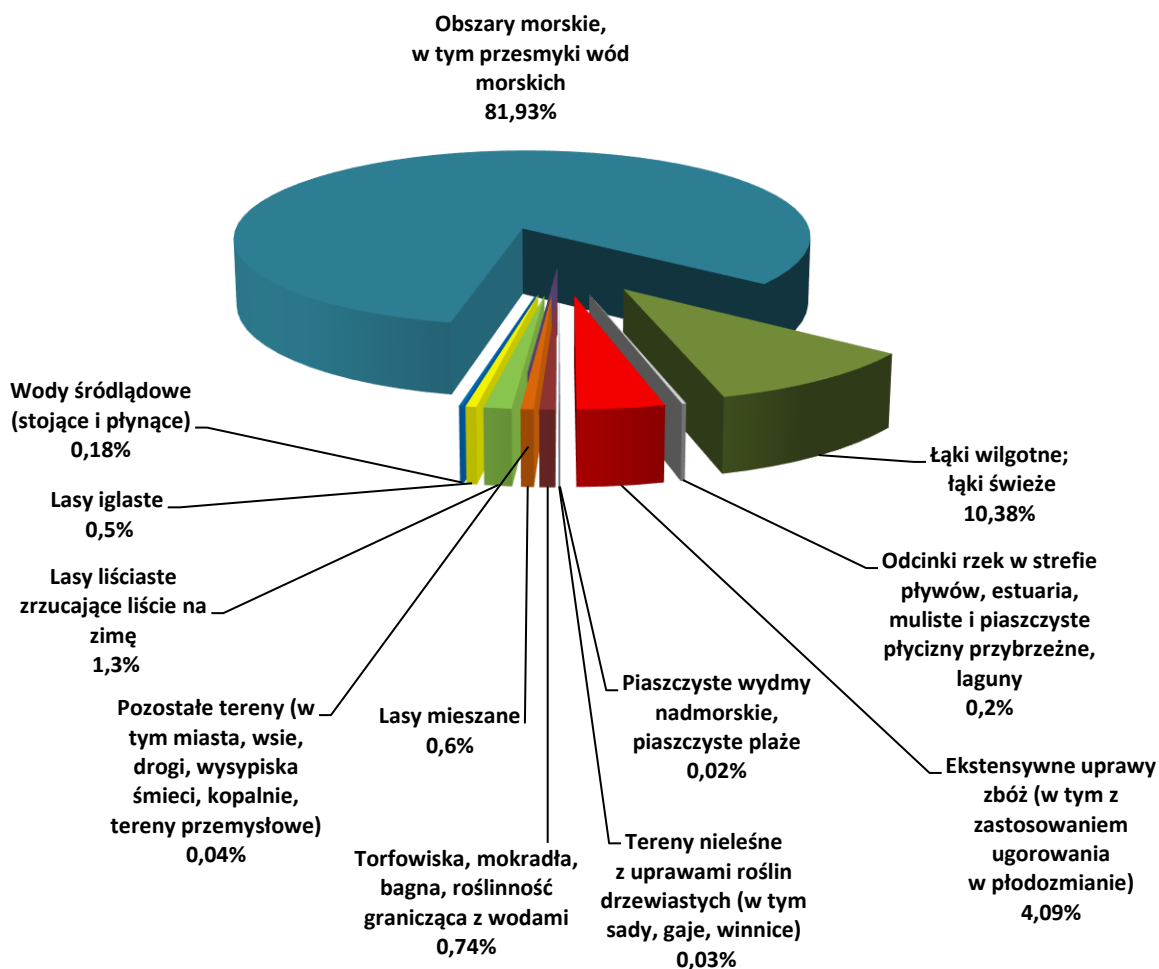
Tab.11. Zestawienie powierzchni SOO Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018.

Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Goleniów	52611,99	15224,25	620,12	2,7
Oddział, pododdział	l-ctwo Zielonczyn: 47g, 883 – 895; l-ctwo Stepnica: 906j, 896 – 899, 899A, 900, 901			

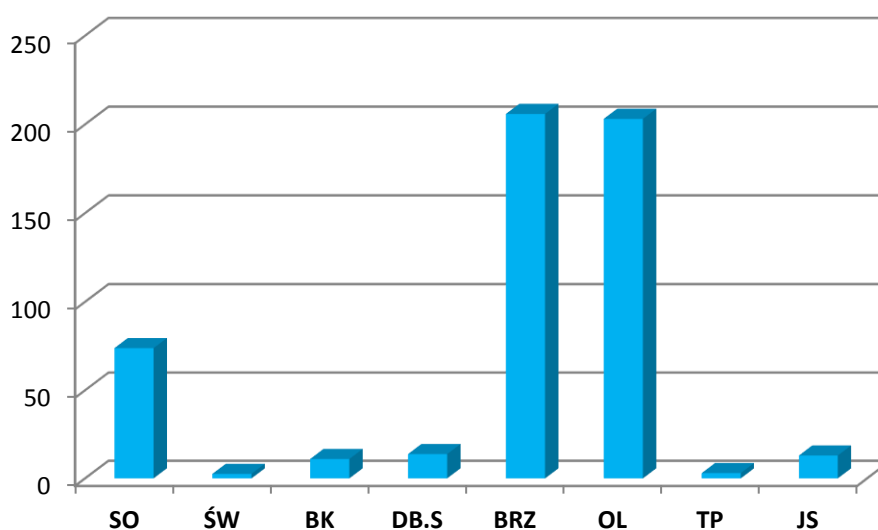
Rysunek 15. Położenie obszaru Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 na tle N-ctwa Goleniów.

Ogólna charakterystyka obszaru

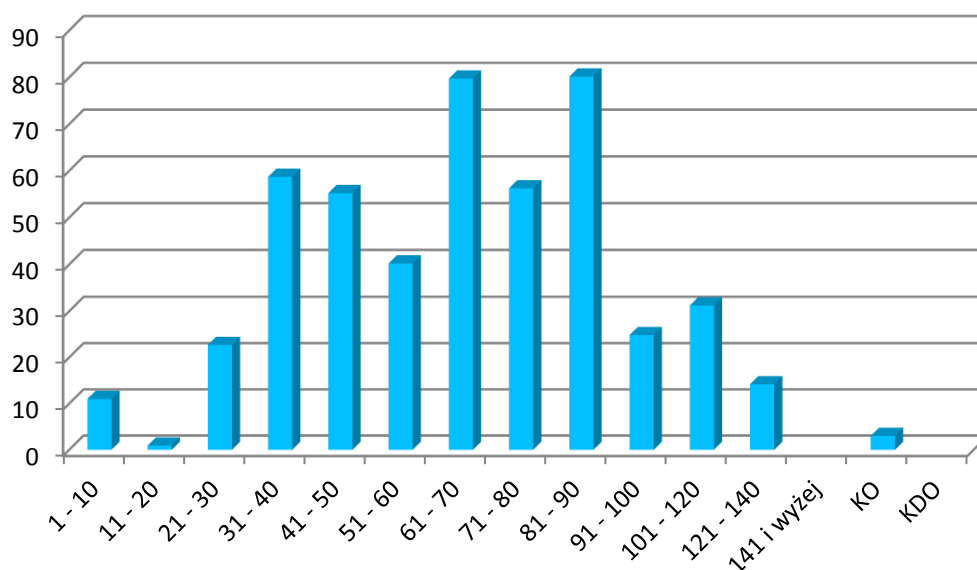
Rysunek 16. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 17. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018.

Struktura wiekowa:

Rysunek 18. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018.

W drzewostanach w obszarze Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 na gruntach Nadleśnictwa Goleniów dominującymi gatunkami są olsza i brzoza. Przeważają drzewostany w V klasie wieku (81 - 90 lat).

Opis obszaru:

Obszar położony u ujścia rzeki Odry obejmujący również jej dolny odcinek, Zalew Szczeciński, Wyspę Chrząszczewską i Zalew Kamieński. Dźwina i Zalew Kamieński to najbardziej naturalne elementy ujścia Odry. Średnia głębokość tego rozległego kompleksu wodnego wynosi 3,5 – 4,0 m. Wokół wybrzeży Zalewu ciągną się, zmiennej szerokości płycizny przybrzeżne sięgające niekiedy zwłaszcza po stronie wschodniej 800 m w głąb akwenu. Ich maksymalna głębokość osiąga 1,0 – 1,5 m. W zacisznych enklawach różnych części zalewu są one miejscem występowania wielu gatunków hydrofitów. Zalew Szczeciński ograniczają od północy tereny wysp: Wolin i Uznam. Ze środowiskiem morskim Bałtyku Zalew Szczeciński połączony jest poprzez koryto Dziwny na wschodzie, Świny w środkowej części oraz poprzez Pianę na zachodzie. Przy wylotach ramion ujściowych wód zalewu rozwijają się delty wsteczne powstające w trakcie wlewania się wody morskiej do jego akwenu, co ma miejsce podczas sztormów, bądź przy długotrwałych silnych wiatrach z kierunków północnych. Wiatry północne powodują zjawisko tzw. „cofki”, w efekcie której następuje podwyższenie stanu wód w zalewie, sięgające czasem nawet do 1,0 m. Z racji okresowych wlewów wody morskiej zmieniają się w zalewie parametry chemiczne jego środowiska, zwłaszcza w zakresie zawartości jonów Cl w wodach zalewu właściwego waha się w granicach 0,05 do

1,25 g/l. znajduje to swoje odzwierciedlenie w obecności roślin słonolubnych. Obszary terenów przyległych głównie po stronie wschodnich wybrzeży stanowią płaską strefę nadzalewową, którą pokrywają utwory mineralne bądź organiczne torfów zakumulowanych w lokalnych obniżeniach i płytkich basenach nadzalewowych. Jedynie wybrzeża północne na niewielkim odcinku oraz wschodnie wyspy Wolin mają bardziej zróżnicowaną rzeźbę i znaczną rozpiętość wysokościową.

Jakość i znaczenie:

Laguna, priorytetowy rodzaj siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, ponad 80% obszaru. Łącznie zidentyfikowano tu 13 rodzajów siedlisk z tego załącznika. Torfowe obszary Basenu Czarnocińskiego są miejscem występowania wielu prawnie chronionych bądź rzadkich gatunków roślin naczyniowych, a także licznych mchów brunatnych i torfowców. W rejonie Miroszowa z zachodniej części zalewu występuje zjawisko abrazji klifowego brzegu – klif żywy.

Zalew Szczeciński ma kluczowe znaczenie dla ichtiofauny regionu, a także Polski. Występują tu zarówno gatunki ryb i minogów chronionych, jak i innych, cennych z punktu widzenia biologii, czy gospodarki człowieka. Akwen ten położony jest na styku dwóch różnorodnych środowisk: słodko i słonowodnego – estuarium. Efektem tego jest występowanie gatunków ryb charakterystycznych dla obu tych środowisk. Leży on na szlaku wędrówek tarłowych między innymi takich gatunków jak: certa, ałoża, łosoś, troć wędowna czy węgorz. Jest miejscem tarła wielu gatunków ryb (parposz, różanka). Łącznie zidentyfikowano tu 16 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Wody zalewu odznaczają się dużym zagęszczeniem organizmów dennych, zwłaszcza ohotkowatych *Chironomidae*, skąposzczetów *Oligochaeta* i mięczaków.

Rozległy obszar wód Zalewu Szczecińskiego oraz urozmaicona strefa wybrzeży zasiedlona różnymi zbiorowiskami roślinności bagiennej, szuwarowej i wodnej jest miejscem egzystencji wielu gatunków ptaków, które znajdują tu dobre warunki żerowania, rozrodu i odpoczynku podczas migracji. Niejednokrotnie w okresie zimowym można tu obserwować żerujące bieliki w ilości do 250 osobników. Obszar obejmuje ważne ostoje ptasie o randze europejskiej.

Przedmioty ochrony:

- Siedliska przyrodnicze

Tab.12. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieleni, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	1130	Ujścia rzek (estuaria)	B	-	-
2.	1150*	Zalewy i jeziora przymorskie (laguny)	A	-	-
3.	1230	Klify na wybrzeżu Bałtyku	A	-	-
4.	1310	Śródlądowe, błotniste solniska z solirodem	C	-	-
5.	1330	Solniska nadmorskie	B	-	-
6.	1340*	Śródlądowe, słone łąki, pastwiska i szuwary	C	-	-
7.	2180	Lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich	A	-	-
8.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	B	-	-
9.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	B	-	-
10.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek	B	-	-
11.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	B	-	-
12.	6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	B	-	-
13.	6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	B	-	-
14.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	-	-
15.	9160	Grądy subatlantyckie	C	11	15,05
16.	9190	Kwaśne dąbrowy	B	-	-
17.	91D0*	Bory i lasy bagienne	B	-	-
18.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	B	12	209,08

* siedliska o znaczeniu priorytetowym

- Gatunki zwierząt

Tab.13. Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
1103 Parposz B	Gatunki związane ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1130 Boleń C		
2522 Ciosa C		
1099 Minóg rzeczny C		
1059 Minóg morski C		

Plan ochrony:

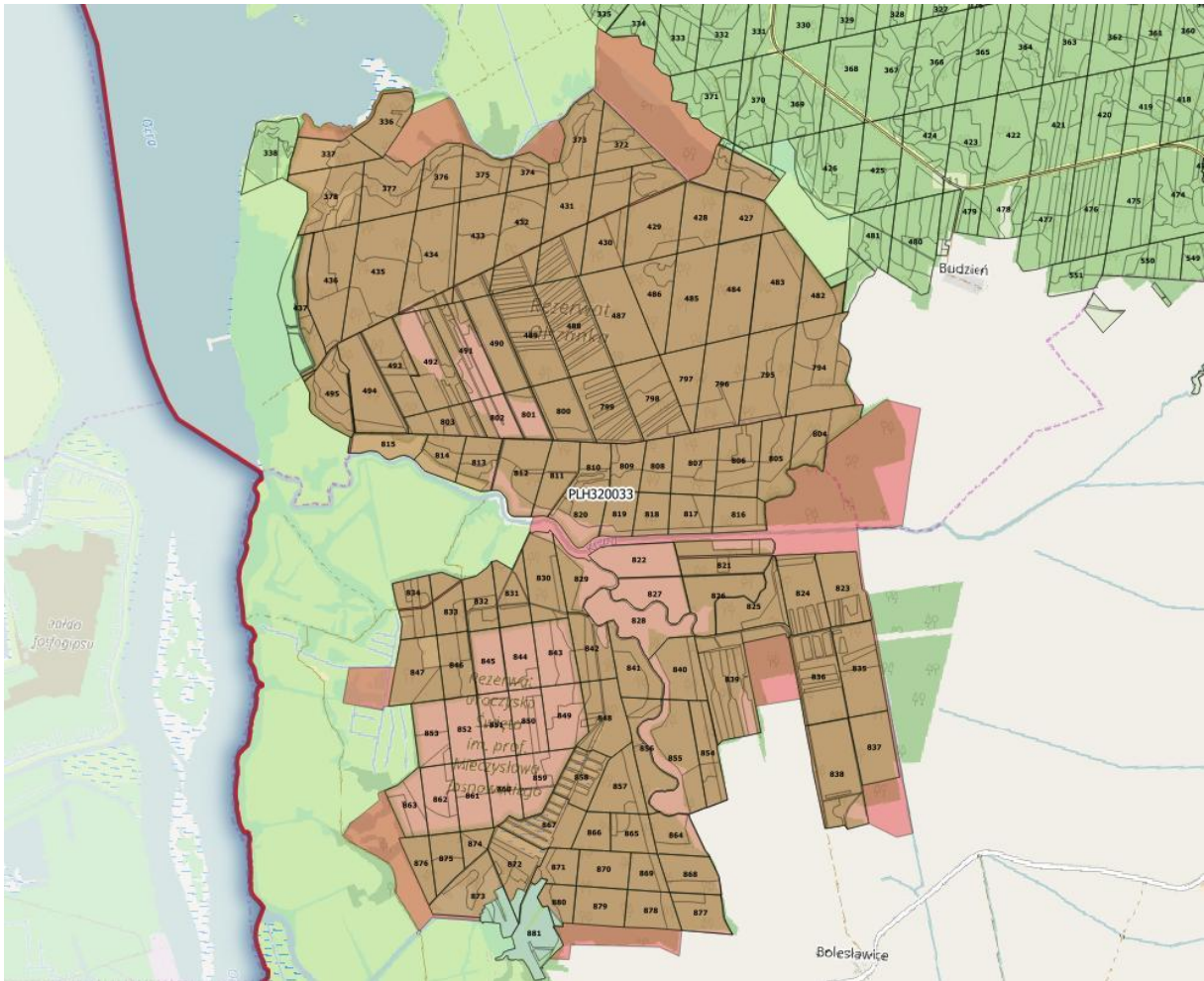
Wg stanu na dzień 01.01.2017 r. obszar posiada projekt planu ochrony.

- **Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033**

Obszar o powierzchni 2749,74 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

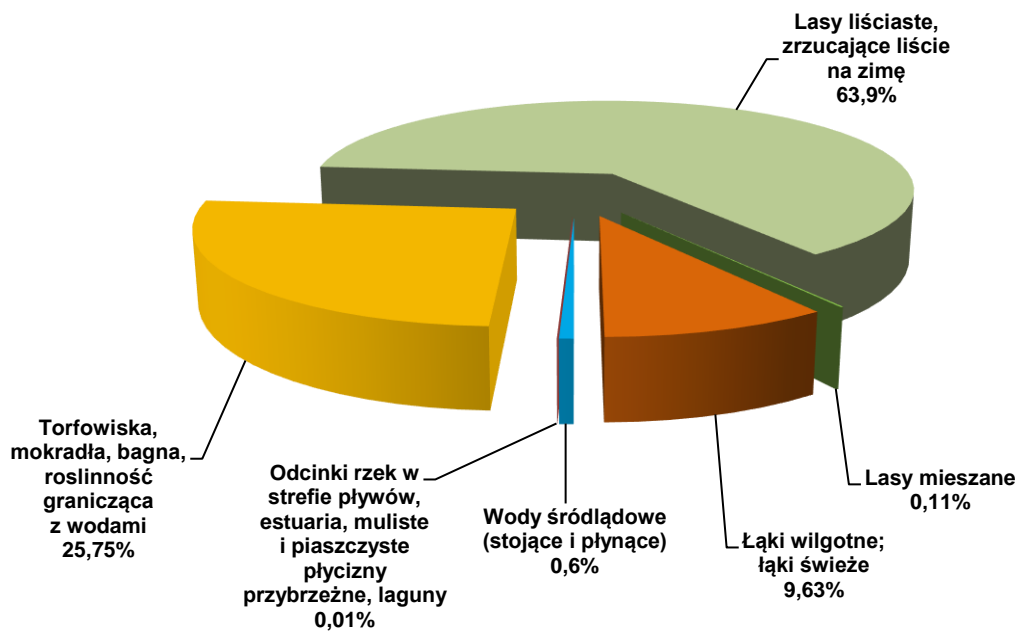
Tab.14. Zestawienie powierzchni SOO Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033.

Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Goleniów	2749,74	2749,74	2405,97	10,7
Oddział, pododdział	l-ctwo Olszanka: 427g-l, 437a, i, j, m, ~a, ~b, ~c, 482b, c, ~a, 872a-i, ~a, 880a, b, ~a, 336, 337, 372 – 378, 428 – 436, 483 – 495, 794 - 879			

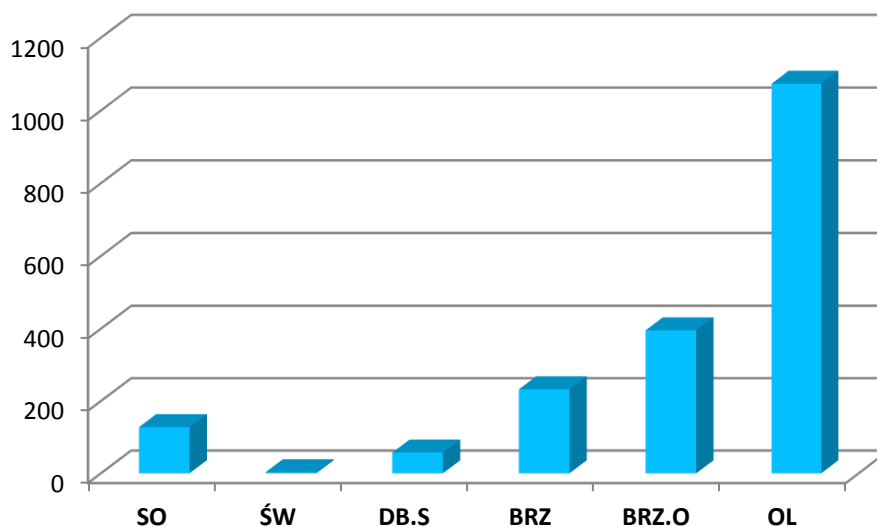
Rysunek 19. Położenie obszaru Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033 na tle N-ctwa Goleniów.

Ogólna charakterystyka obszaru

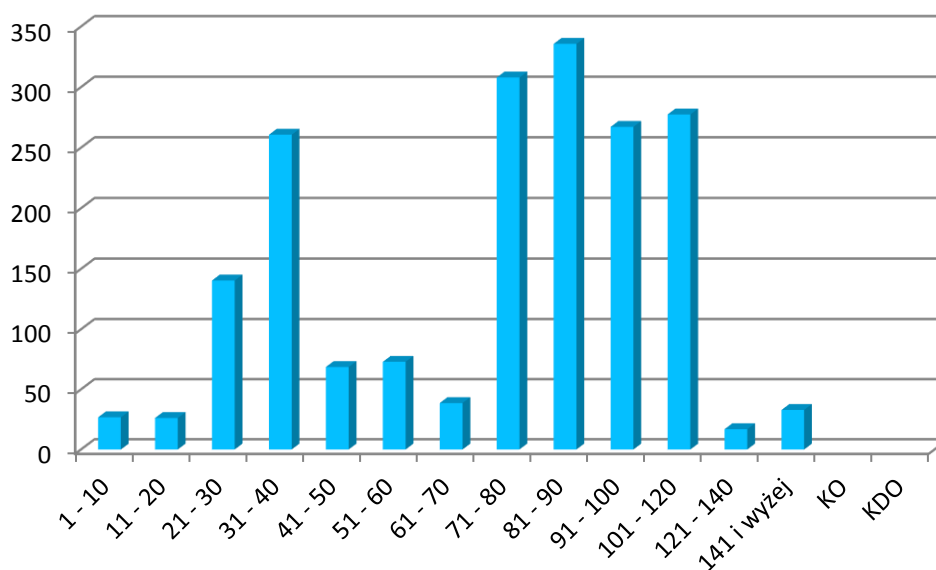
Rysunek 20. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 21. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033.

Struktura wiekowa:

Rysunek 22. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033.

W drzewostanach w obszarze Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033 na gruntach Nadleśnictwa Goleniów dominującym gatunkiem panującym jest olsza. Przeważają drzewostany w V klasie wieku (81 - 90 lat).

Opis obszaru:

Ostoja położona jest w południowo-wschodniej części Puszczy Goleniowskiej. Obejmuje obszar dwóch, sąsiadujących ze sobą rezerwatów przyrody: „Olszanka” i „Uroczysko święta im. prof. M. Jasnowskiego”. Między nimi znajdują się tereny leśne i zaroślowe. Rezerwat leśno-torfowiskowy „Olszanka” jest kopułowym torfowiskiem wysokim typu bałtyckiego. Genezę swoją zawdzięcza bliskiemu sąsiedztwu Zalewu Szczecińskiego, stanowiącego w przeszłości zatokę morską, wododziałowemu położeniu oraz klimatowi o cechach morskich. Torfowisko to należy do najbardziej interesujących utworów tego rodzaju, zarówno ze względu na swoją genezę, układ stratygraficzny złoże, jak i charakterystyczną fizjografię oraz strefowość obecnie występujących zbiorowisk roślinnych. Rezerwat leśny „Uroczysko Święta” stanowi fragment rozległego kompleksu torfowisk u ujścia Odry do Zalewu Szczecińskiego.

Jakość i znaczenie

Obszar ważny dla ochrony torfowisk wysokich, lasów łęgowych i borów bagiennych. Łącznie stwierdzono tu 4 typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 62/43/EWG, zajmujących w sumie ok. 31,4 % powierzchni obszaru. Ponadto mają tu swoje stanowiska 2 gatunki z Załącznika II tej Dyrektywy. Na terenie ostoi znajduje się wiele gatunków roślin rzadkich i zagrożonych w Polsce lub lokalnie, jak: *Lycopodium annotinum*, *Lonicera periclymenum*, *Drosera rotundifolia*. Jest to jedno z najbogatszych w Polsce stanowisk długosza królewskiego *Osmunda regalis*. Największe skupienia tej paproci znajdują się w olsach i brzezynie bagiennych, w pozostałych zespołach długosza występuje płatami na ich skraju. W wyniku dotychczasowych melioracji, przeprowadzonych na terenie ostoi i poza nią, została znacznie przekształcona szata roślinna tego terenu.

Przedmioty ochrony:

- Siedliska przyrodnicze

Tab.15. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieleni, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	B	4	1,19
2.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	C	28	105,82
3.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	133	655,46

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieleni, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
4.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	B	37	161,01

* siedliska o znaczeniu priorytetowym

Plan ochrony

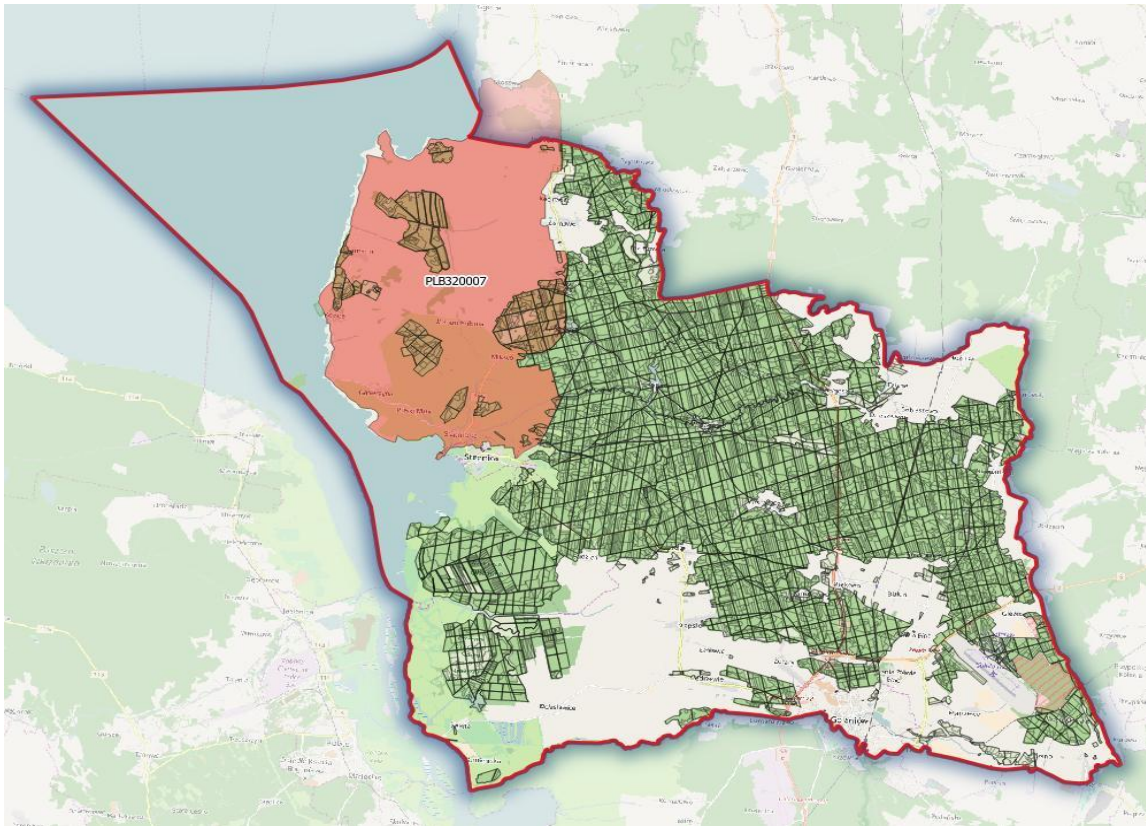
Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 17 kwietnia 2014 r., poz. 1658).

- **Łąki Skoszewskie PLB320007**

Obszar o powierzchni 9083,40 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 z 4 lutego 2011 r., poz. 133).

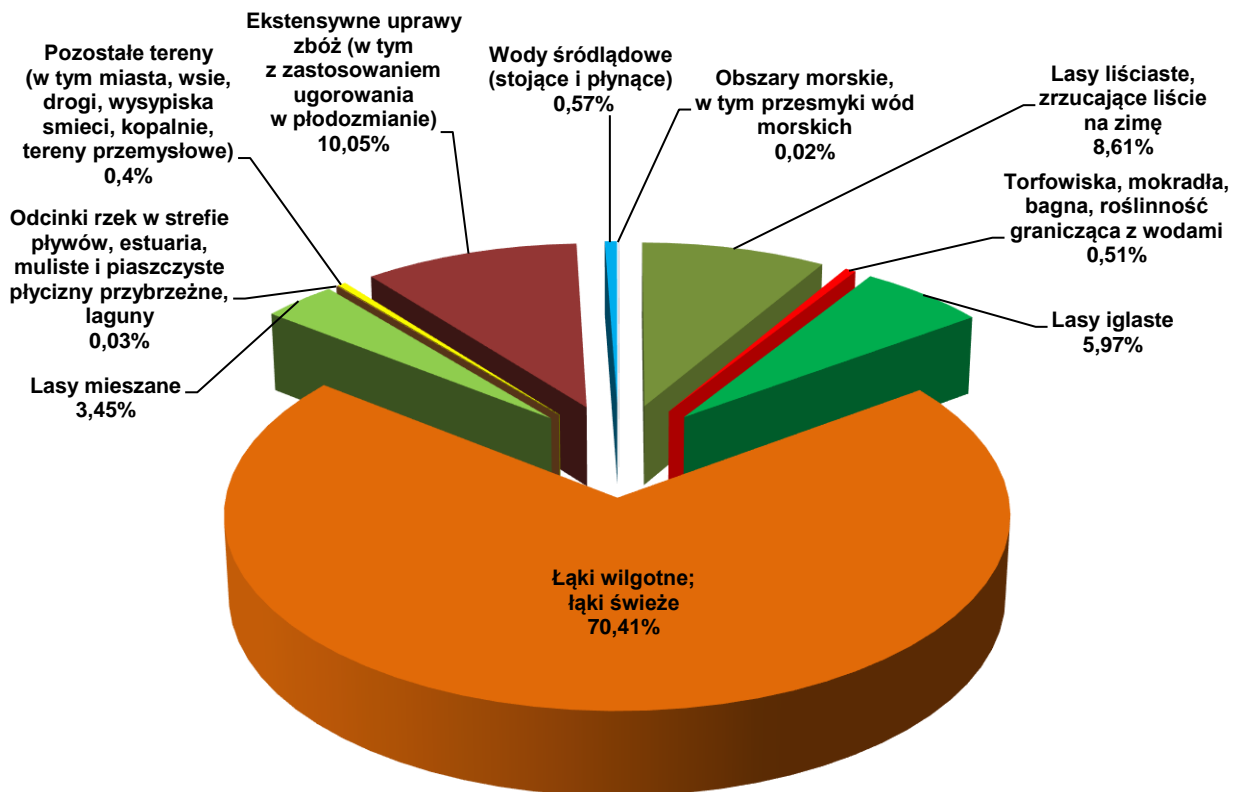
Tab.16. Zestawienie powierzchni OSO Łąki Skoszewskie PLB320007.

Łąki Skoszewskie PLB320007	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Goleniów	9083,40	8417,91	4170,60	18,5
Oddział, pododdział	l-ctwo Zielonczyn: 3j-m, 26t, w, x, d-j, o, ~c, 43c, d, ~a, 54b-k, 55a, b, ~a, 41, 42, 44 – 47, 56 – 59, 883 - 895 l-ctwo Krokorzycze: 67b, i, z, ax, bx, ~a, 89h, 90a-f, ~a, ~b, 158i, 68 – 71, 91, 92 l-ctwo Stepnica: 190b, d, h, i, ~a, 200f, g, 231d-g, k-n, t, x, ~c, 232a-g, ~a, 896 – 899, 899A, 900 - 911			

Rysunek 23. Położenie obszaru Łąki Skoszewskie PLB320007 na tle N-ctwa Goleniów.

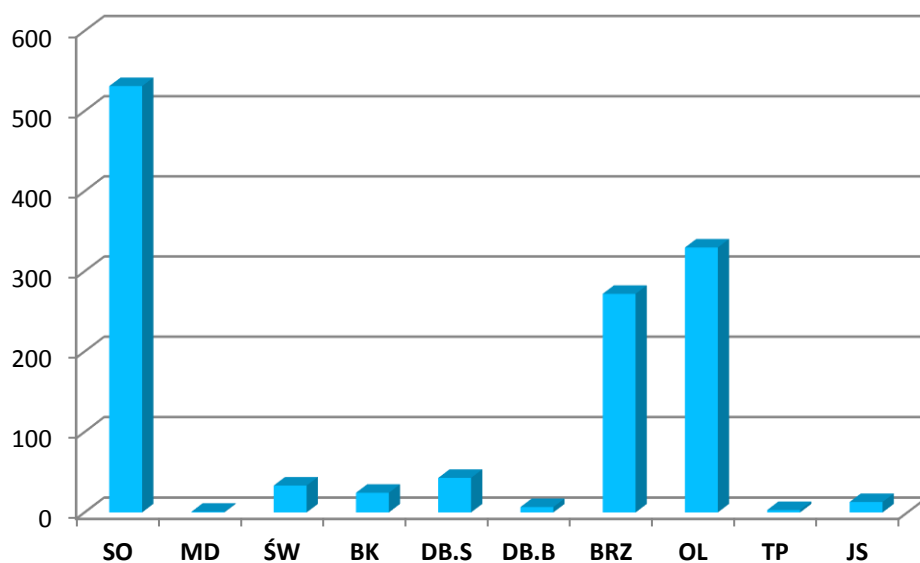
Ogólna charakterystyka obszaru

Rysunek 24. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Łąki Skoszewskie PLB320007(wg SDF).

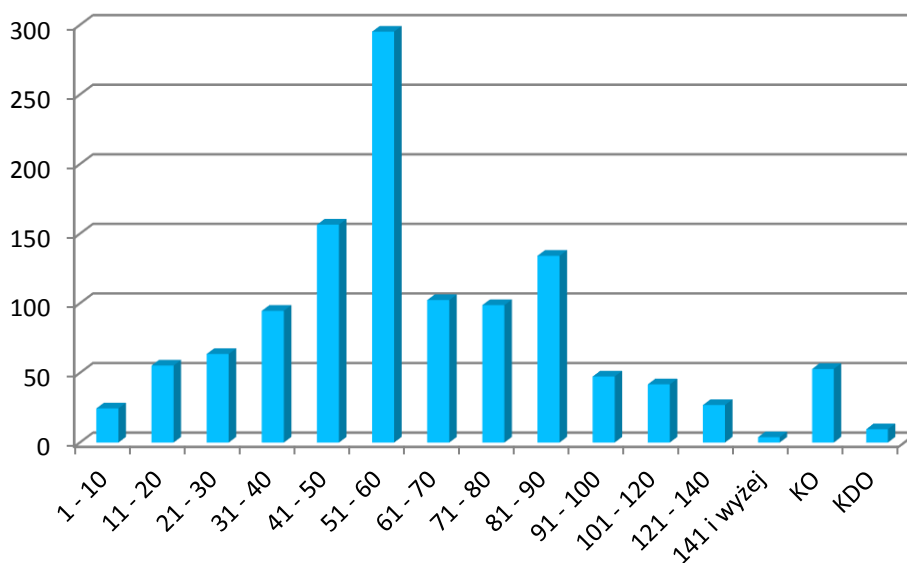

Udział gatunków panujących:

Rysunek 25. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Łąki Skoszewskie PLB320007.

Struktura wiekowa:

Rysunek 26. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Łąki Skoszewskie PLB320007.

W drzewostanach w obszarze Łąki Skoszewskie PLB320007 na gruntach Nadleśnictwa Goleniów dominującym gatunkiem jest sosna zwyczajna. Przeważają drzewostany w III klasie wieku (51 - 60 lat).

Opis obszaru:

Obszar położony na południe od Zatoki Skoszewskiej, wzdłuż brzegu Zalewu Szczecińskiego, sięgający daleko w głąb lądu. Obejmuje on rozległy teren bagnistych łąk na wschodnim brzegu Zalewu Szczecińskiego, pomiędzy miejscowościami Gąsierzyno na południu, Żarowo na wschodzie i Skoszewo na północy. Teren pocięty jest licznymi drobnymi kanałami i rowami. Część wschodnią stanowi płaska strefa nadzalewowa Zalewu Szczecińskiego z pokrywającymi ją utworami mineralnymi, bądź organicznymi, torfów zakumulowanych w lokalnych obniżeniach i płytkich basenach nadzalewowych. Obszar jest położony na równinach torfowych powstałych w wyniku podniesienia się wód zalewu w transgresji lityrynowej i wtórnego zabagnienia zalesionych obszarów lądowych. Na obszarze tym występują znaczne złoża torfów, w przeszłości eksploatowane na potrzeby lokalne. Rozwój melioracji doprowadził do przekształcenia torfowisk w gleby organiczne „łåkarskie”. Dominują użytki zielone, ekstensywnie koszone, graniczące od wschodu z zabudową miejscowości położonych wzdłuż drogi Stepnica – Wolin. Na południowym wschodzie obejmuje fragment Puszczy goleniowskiej. Od południa wzdłuż linii brzegowej Zalewu Szczecińskiego do wysokości miejscowości Czarnocin w zachodniej części obszaru występują przemiennie tereny zabudowane i użytki zielone. W obrębie kompleksu łąk znajduje się las olchowo-sosnowy, a także liczne drobne laski i zadrzewienia olszowe. Tereny leśne reprezentowane są w kilku płatach w centralnej części – największy chroniony w formie rezerwatu „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”. Na terenie obszaru istnieje jeden rezerwat przyrody: rezerwat torfowiskowy „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”, na terenie którego znajdują się torfowiska niskie z zaroślami włoskownicy europejskiej i fragmenty olsu olszowo-brzozowego. Północno-zachodnia część obszaru chroniona jest w formie Parku Natury zarządzanego przez organizację pozarządową Stowarzyszenie na Rzecz Wybrzeża. Obszar ten pokrywa się częściowo z obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018.

Jakość i znaczenie

Obszar stanowi ważną ostoję ptasią o randze krajowej. Stwierdzono występowanie 39 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 13 regularnie występujących gatunków ptaków migrujących nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 10 gatunków kręgowców wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak zbożowy (PCK) i kania czarna (PCK), bielik (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: derkacz, gąsiorek, kania ruda (PCK), zimorodek i żuraw. Torfowe obszary Basenu Czarnocińskiego są miejscem występowania wielu prawnie chronionych bądź rzadkich gatunków roślin, m. in. *Sonchus paluster*, a także licznych mchów brunatnych i torfowców. Warunki hydrologiczne umożliwiają wykształcenie się cennego zbiorowiska łąkowego: zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych. W bardzo dobrze rozwiniętej sieci kanałów i rowów melioracyjnych występują liczne gatunki ryb.

Przedmioty ochrony:

Tab.17. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Łąki Skoszewskie PLB320007 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
A294 Wodniczka C	Zamieszkuje żyzne torfowiska, podmokłe, rozległe łąki porośnięte turzycą z nielicznymi krzewami oraz rozlewiska nie głębsze niż 10-15 cm.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A229 Zimorodek C	Gniazdowanie i żerowiska nie są związane z lasami. Gatunek ściśle związany ze zbiornikami wodnymi. Zasiedla rzeki, jeziora, starorzecza, żwirownie, a także niewielkie strumienie.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 2 stanowiskach gatunku..
A122 Derkacz C	Gatunek zamieszkujący wilgotne łąki z wysoką roślinnością zielną i kępami krzewów, pola uprawne oraz suchsze miejsca na bagnach.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 3 stanowiskach gatunku.
A160 Kulik wielki C	Na łęgowiska wybiera wilgotne łąki słabo użytkowane rolniczo (coraz częściej też na tych intensywnie koszonych), bagna, rozległe pola i stępy w pobliżu wody. Spotyka się go też dość wysoko w górach, na torfowiskach i wrzosowiskach.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A119 Kropiatka C	Płytkie, gęsto zarośnięte zbiorniki wodne otoczone podmokłymi łąkami.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A073 Kania czarna C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; osiedla się w pobliżu terenów otwartych z dużą ilością zbiorników wodnych; gniazda buduje w niewielkiej odległości od skraju lasu (50-100 m); żeruje głównie nad wodą.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 1 strefę ochrony.
A074 Kania ruda C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; preferuje starsze drzewostany liściaste z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych; żeruje głównie poza lasem.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 4 strefy ochrony .
A075 Bielik C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; gniazduje w starych lasach, w pobliżu zbiorników wodnych, nad którymi żeruje.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 5 stref ochrony. Ponadto jest informacja o 2 gniazdach bielików na terenie rezerwatu przyrody, dla których nie wyznaczono stref ochrony.

Plan ochrony

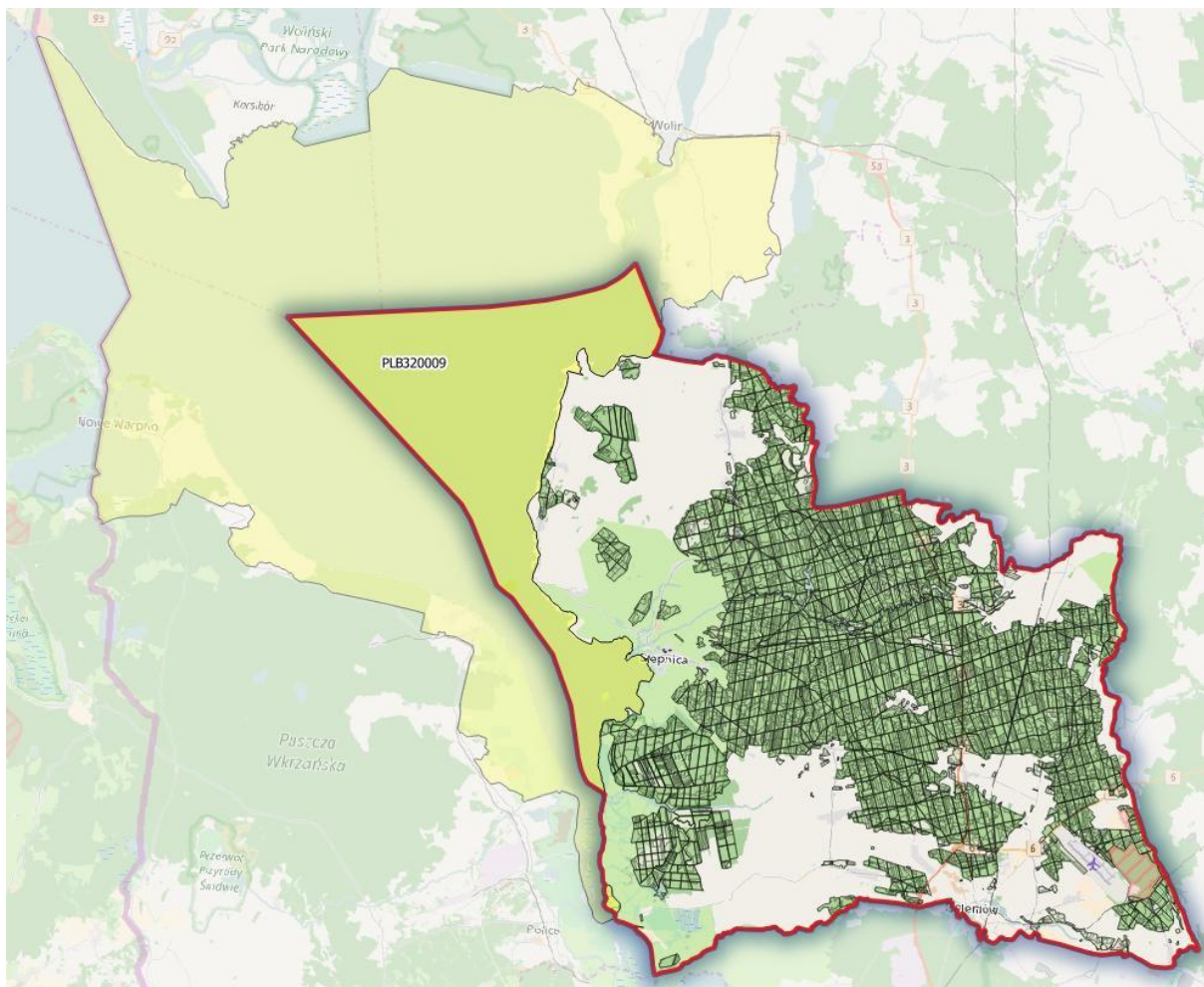
Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki Skoszewskie PLB320007 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 7 maja 2014 r., poz. 1927). W dniu 16 września 2016 r. został przedstawiony do konsultacji projekt zmieniający zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki Skoszewskie.

- **Zalew Szczeciński PLB320009**

Obszar o powierzchni 47194,57 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 z 4 lutego 2011 r., poz. 133).

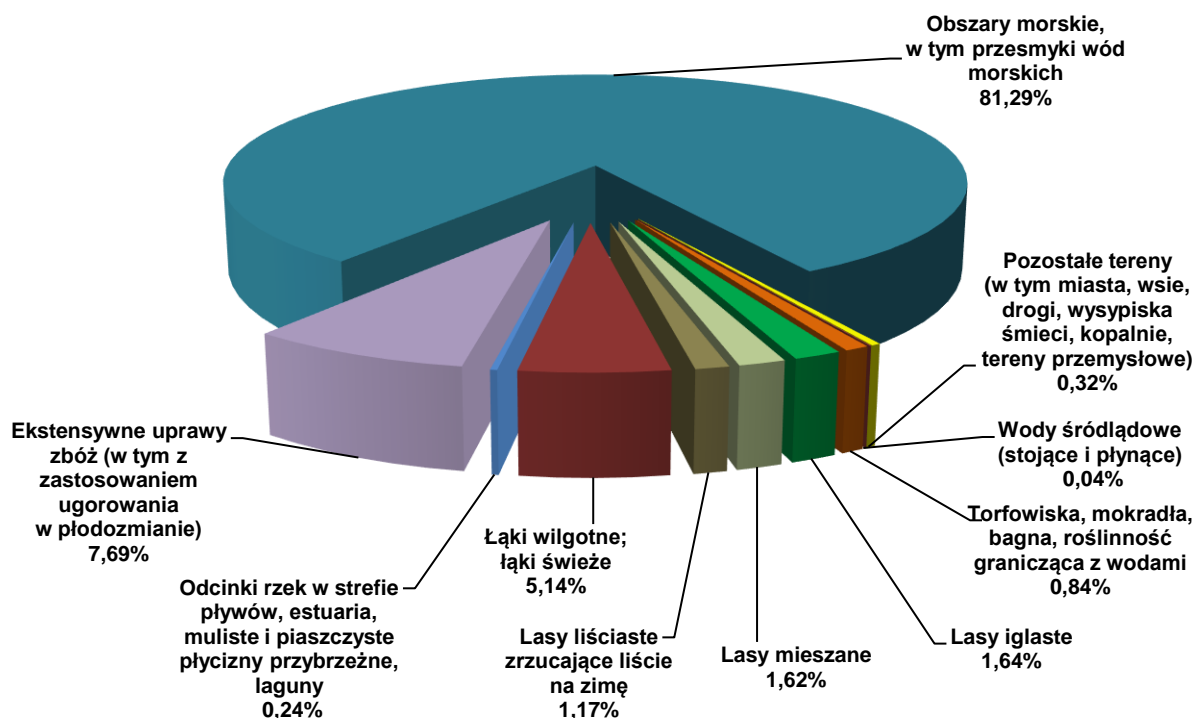
Tab.18. Zestawienie powierzchni OSO Zalew Szczeciński PLB320009.

Zalew Szczeciński PLB320009	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Goleniów	47194,57	9887,00	-	-

Rysunek 27. Położenie obszaru Zalew Szczeciński PLB320009 na tle N-ctwa Goleniów.

Ogólna charakterystyka obszaru

Rysunek 28. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009 (wg SDF).

Opis obszaru:

Obszar obejmuje polską część Zalewu Szczecińskiego. Zbiornik jest płytki (średnia głębokość 2-3 m) i bardzo żyzny, o niezwykle wysokim zagęszczeniu organizmów bentosowych i bogatym rybostanie.

Jakość i znaczenie

Ostoja ptasia o randze europejskiej E02.

Występuje co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych przede wszystkim w okresie wędrówek i zimą. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: gęgawa, czernica, bielik (PCK), błotniak zbożowy (PCK), kania czarna (PCK), biegus zmienny (schinzii) (PCK), gąsiorek, ohar (PCK), perkoz dwuczuby, kropiatka, sieweczka obrożna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje kania ruda (PCK), łyska i zimorodek; wodniczka (PCK) występuje w liczbie zaledwie 0-4 samców. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) następujących gatunków ptaków: łabędź krzykliwy, rybitwa czarna, czernica, gągoł, głowienka, łyska, nurogęs, ogorzalka. W stosunkowo dużych ilościach (C7) występują: perkoz dwuczuby, kormoran czarny, gęś zbożowa i siewka złota; w sumie ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20 000 osobników (C4). W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) następujących gatunków ptaków: łabędź krzykliwy, nurogęs, ogorzalka, markaczka, gągoł,

bielaczek, bielik (do 250 osobników); łabędź krzykliwy zimuje w ilości stanowiącej stosunkowo znaczny procent populacji wędrującej, ale ponad 4% populacji zimującej w Polsce.

Przedmioty ochrony:

Tab.19. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Zalew Szczeciński PLB320009 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
A298 Trzciniaak C	Jeziora i stawy z brzegami porośniętymi pasem rozległych trzcinowisk (najlepiej jednogatunkowych) na głębszej wodzie, szuwarami, łanami pałek lub łóz.	Nie dotyczy.
A056 Płaskonos C	Stawy, jeziora, zalane pola, mokradła i starorzecza lub zbiorniki na otwartej przestrzeni o gęsto zarośniętych mianą, turzycami, trzciną i pałką brzegach.	Nie dotyczy.
A055 Cyranka C	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne. Często są to niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne.	Nie dotyczy.
A051 Krakwa C	Gatunek zasiedlający bagna, tereny podmokłe, doliny rzek i brzegi zbiorników wodnych.	Nie dotyczy.
A043 Gęgawa C	Gatunek zasiedlający bagna, tereny podmokłe i brzegi zbiorników wodnych.	Nie dotyczy.
A039 Gęś zbożowa C	Gatunek zasiedlający bagna, tereny podmokłe, doliny rzek i brzegi zbiorników wodnych.	Nie dotyczy.
A059 Głowienka C	Duże, słodkowodne, gęsto zarośnięte zbiorniki wodne jak żyzne jeziora w głębi łądu, stawy hodowlane, zbiorniki zaporowe, starorzecza lub cieki o leniwym prądzie.	Nie dotyczy.
A061 Czernica B	Słodkowodne zbiorniki wodne stojące lub o słabym prądzie, o gęsto zarośniętych brzegach i otwartym lustrze wody. Spotyka się ją jednak również na niewielkich, dość zarośniętych stawach, torfowiskach i mniej zarośniętych gliniankach.	Nie dotyczy.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
A062 Ogorzałka A	Zbiorniki słodkiej wody o bogatej szacie roślinnej.	Nie dotyczy.
A067 Gągoł B	Zamieszkuje wody słodkie, rzeki, starorzecza, jeziora w strefie lasów liściastych czasem nawet stawy rybne pod warunkiem, że w pobliżu znajdują się stare, dziuplaste drzewa.	Nie dotyczy.
A137 Sieweczka obrożna C	Piaszczyste, pokryte ubogą roślinnością odludne brzegi mórz i rzek na otwartych przybrzeżnych nizinach.	Nie dotyczy.
A197 Rybitwa czarna B	Zasiedla starorzecza i rozlewiska oraz spokojne zatoki, z roślinnością pływającą niezbędną do założenia gniazd.	Nie dotyczy.
A122 Derkacz C	Zasiedla otwarte i półotwarte tereny z żyznymi, podmokłymi, ekstensywnie użytkowanymi łąkami.	Nie dotyczy.
A038 Łabędź krzykliwy B	Gniazduje na niewielkich i płytkich zbiornikach wodnych.	Nie dotyczy.
A125 Łyska C	Słodkie lub słonawe zbiorniki zarośnięte trzcina lub sitowiem z oczkami czystej wody, również niezamarzające rzeki.	Nie dotyczy.
A075 Bielik B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; gniazduje w starych lasach, w pobliżu zbiorników wodnych, nad którymi żeruje.	Nie dotyczy.
A184 Mewa srebrzysta C	Brzegi mórz (w tym wewnętrzne), ujścia rzek i wyspy w ich nurcie i duże jeziora, zbiorniki zaporowe i stawy hodowlane, również śródlądowe. Lęgnię się na piaszczystych lub skalistych plażach lub słabo porośniętych obszarach.	Nie dotyczy.
A177 Mewa mała C	W sezonie lęgowym gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, stawy i płytkie, żyzne, bogate w szuwały jeziora w głębi łądu, wyspy oraz bagna z oczkami wolnej wody przy ujściach rzek i nad zatokami morskimi. Zimą również morskie wybrzeża. W czasie wiosennych i jesiennych	Nie dotyczy.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	przelotów spotykana często na zbiornikach śródlądowych.	
A292 Brzęczka C	Rozległe trzcinowiska, zarośnięte brzegi jezior i innych zbiorników wodnych. Może również występować w nadrzecznych zaroślach wierzbowych.	Nie dotyczy.
A272 Podróżniczek C	Preferuje miejsca wilgotne, nadbrzeżne zarośla, zakrzewione, podmokłe łąki, skraje lasów i parki.	Nie dotyczy.
A068 Bielaczek A	Jeziora i rzeki na lesistych terenach w strefie tajgi, rzadziej tundry. Zimuje na wybrzeżach mórz i w niewielkiej liczbie na jeziorach w głębi lądu.	Nie dotyczy.
A070 Nurogęs A	Czyste, bieżące lub stojące wody w lasach lub górach – okolice wielkich i rybnych jezior oraz rzek o zadrzewionych brzegach. Preferuje lasy liściaste i mieszane, ale korzysta też z kęp i samotnych drzew. Poza okresem lęgowym przebywa nad wszelkimi płytkimi zbiornikami.	Nie dotyczy.
A073 Kania czarna C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; osiedla się w pobliżu terenów otwartych z dużą ilością zbiorników wodnych; gniazda buduje w niewielkiej odległości od skraju lasu (50-100 m); żeruje głównie nad wodą.	Nie dotyczy.
A074 Kania ruda C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; preferuje starsze drzewostany liściaste z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych; żeruje głównie poza lasem.	Nie dotyczy.
A323 Wąsatka C	Rozległe połacie trzcin na obrzeżach jezior i zarośnięte starorzecza.	Nie dotyczy.
A391 Kormoran C	Płytke, zarówno słodkie jak i słone zbiorniki wodne obfitujące w ryby, jak również bogate w ryby duże rzeki i morskie wybrzeża.	Nie dotyczy.
A140 Siewka złota B	W strefie umiarkowanej bagna. Na zimowiskach pola uprawne, pastwiska i łąki.	Nie dotyczy.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
A005 Perkoz dwuczuby C	Jeziora i stawy, rzadziej wolno płynące rzeki, z pasem przybrzeżnych trzcin.	Nie dotyczy.
A119 Kropiatka C	Zasiedla obszary zalewowe, starorzecza oraz tereny bagienne w dolinach rzek, jak i zabagnione obrzeża stawów i jezior.	Nie dotyczy.
A048 Ohar B	Wybrzeża mórz i słonych jezior przymorskich o piaszczystym wybrzeżu z rzadką roślinnością wydmową.	Nie dotyczy.
A142 Czajka C	Bagna, wilgotne łąki, pastwiska, spuszczone stawy i brzegi zbiorników wodnych, jak również na suchych polach uprawnych, przy czym w pobliżu musi znajdować się woda.	Nie dotyczy.

Plan ochrony

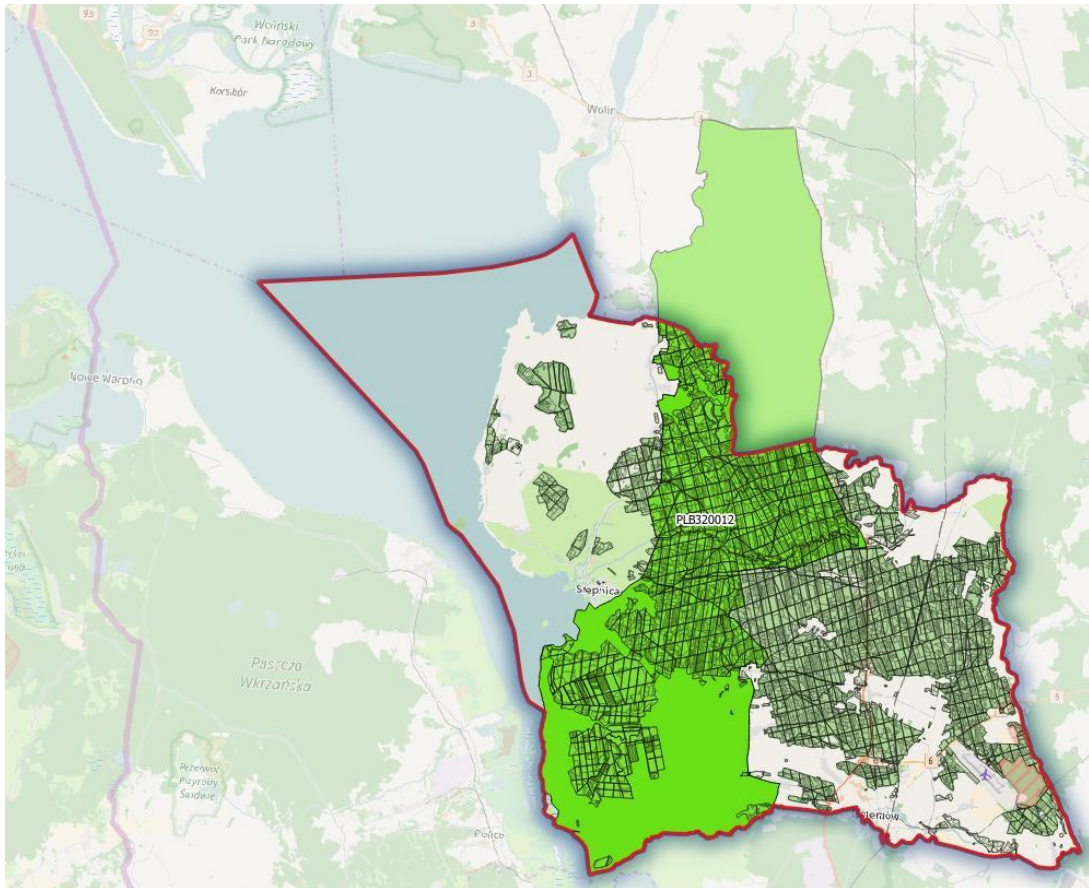
Wg stanu na dzień 01.01.2017 r. obszar posiada projekt planu ochrony.

- **Puszcza Goleniowska PLB320012**

Obszar o powierzchni 25039,24 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 z 4 lutego 2011 r., poz. 133).

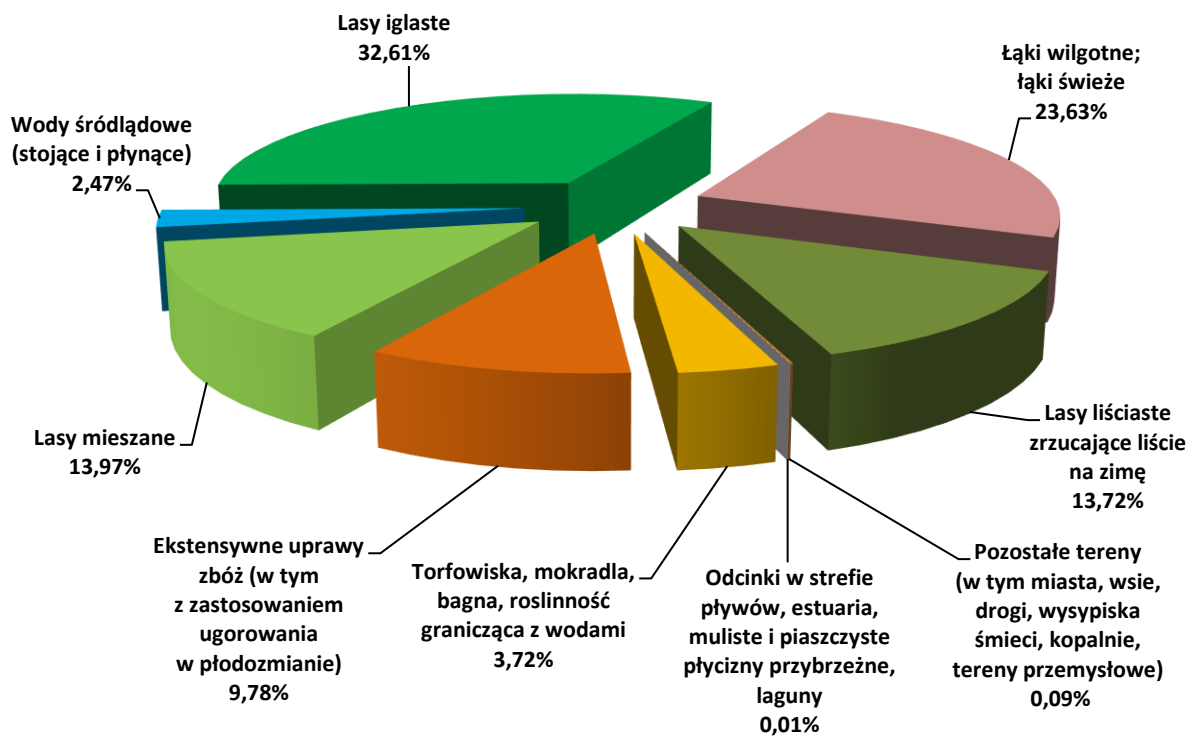
Tab.20. Zestawienie powierzchni OSO Puszcza Goleniowska PLB320012.

Puszcza Goleniowska PLB320012	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Goleniów	25039,24	16987,44	10603,80	47
Oddział, pododdział	l-ctwo Zielonczyn: 3a-g, ~a, 6a-g, j, ~a, 12a-f, 26a-r, ~a, ~b, 33a-c, k-n, ~a, ~b, 43a, b, 54a, ~a, 1, 2, 4, 5, 7 – 11, 13, 13A, 14, 14A, 15 – 22, 22A, 23 – 25, 27 – 32, 34 – 40, 48 – 53 l-ctwo Dżisna: 238f-n, ~a, l-ctwo Borowik: 60, 72 – 82, 94 – 104, 117 – 127, 139 – 149, 164 – 174, 205 – 214, 239 – 247, 251 l-ctwo Krokorzycze: 67a, d-h, j-y, ~b, ~c, 89a-g, i-o, ~a, ~c, 90g, h, i, 158a-h, j-m, ~a, 61 – 66, 83 – 88, 105 – 113, 128 – 136, 150 – 157, 175 – 184, 191, 192, 215 - 220 l-ctwo Widzieńsko: 253a-w, z, ~a, ~b, 283a-l, ~a, ~b, 284a-d, ~b, 285a-j, p, r, ~b, 303a, b, 304a, b, 305a, b, 185, 193 – 195, 221 – 225, 248 – 250, 252, 254 – 261, 275 – 282, 290 – 296, 319 - 325 l-ctwo Stepnica: 190a, c, f, g, j, k, l, ~b, 200a-d, h, i, ~a, ~b, 231a-c, h-j, o-s, w, ~b, 186 – 189, 196 – 199, 226 – 230, 262 – 267, 297 – 300, 300A, 326 – 335, 366 – 371, 424 – 426, 480, 481 l-ctwo Krępsko: 358g, h, i, 415f, h, i, ~b, ~c, 468l, 469f, h, i, j, ~b, 545c-g, 547a-n, ~a, ~b, 580c-i, 359 – 365, 416 – 423, 470 – 479, 546, 548 - 551 l-ctwo Goleniów: 788g-i, 792, 793, l-ctwo Olszanka: 719r, s, 336 – 338, 372 – 378, 427 – 437, 482 – 495, 794 - 882			

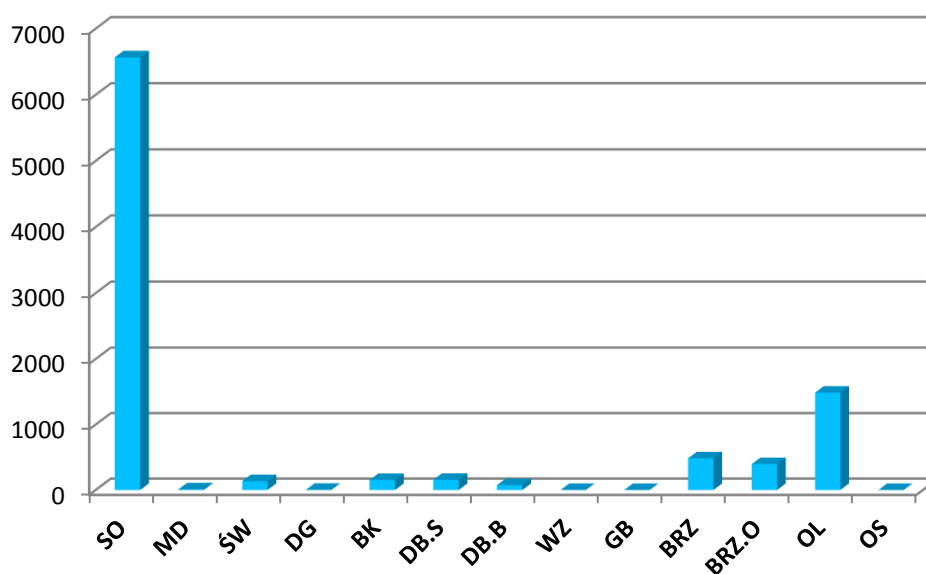
Rysunek 29. Położenie obszaru Puszcza Goleniowska PLB320012 na tle N-ctwa Goleniów.

Ogólna charakterystyka obszaru

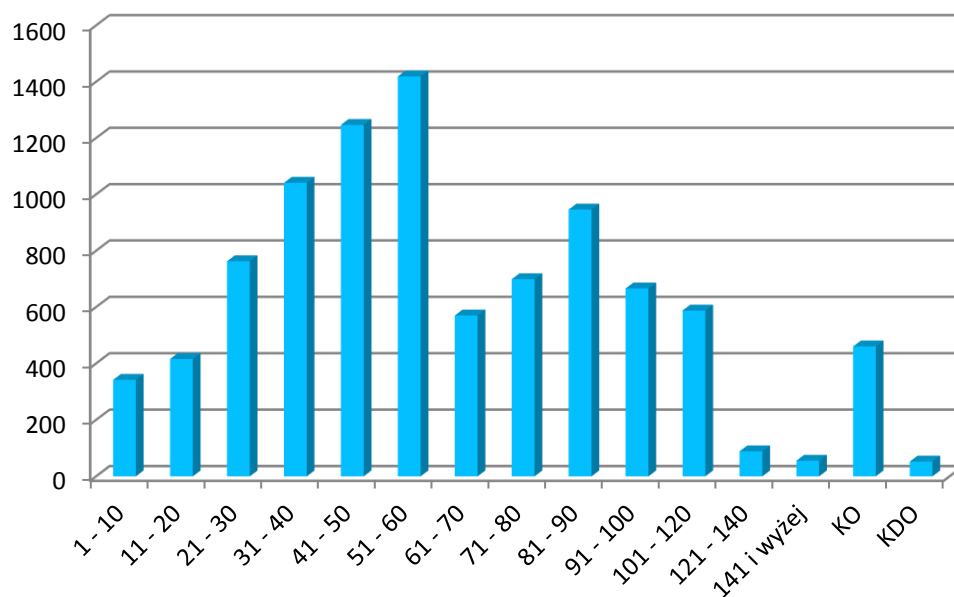
Rysunek 30. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 31. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012.

Struktura wiekowa:

Rysunek 32. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012.

W drzewostanach w obszarze Puszcza Goleniowska PLB320012 na gruntach Nadleśnictwa Goleniów dominującym gatunkiem jest sosna zwyczajna. Przeważają drzewostany w III klasie wieku (51 - 60 lat).

Opis obszaru

Obszar zajmuje m. in. część dużego kompleksu leśnego na północny-zachód od Goleniowa i na wschód od Zalewu Szczecińskiego, rozległe bagna (w dużej części zalesione) pomiędzy rzeką Iną i Stepnicą, łąki, pola, Jezioro Ostrowo, Jezioro Przybiernowskie, kilka niewielkich śródlęśnych jezior, wiele torfowisk oraz kompleks śródlęśnych stawów koło Krokorzyc. Sieć hydrograficzna jest na tym terenie bardzo gęsta. Dotyczy to głównie jego południowej części, pokrytej bardzo dużą liczbą połączonych ze sobą kanałów i rowów melioracyjnych, a także uchodzących do rzek Iny (stanowiącej południową granicę omawianego obszaru) i Krępy oraz bezpośrednio do Zalewu Szczecińskiego. Bagna południowej części obszaru w większości położone są poniżej poziomu morza i utrzymywanie lądowego charakteru tych terenów uzależnione jest od ciągłego ich odwadniania. Sieć hydrograficzna środkowej i północnej części obszaru jest znacznie mniej gęsta, choć występujące tutaj miejscami tereny łąkowo-bagiennie (zwłaszcza na zachód od Jez. Ostrowo, w okolicy Rzystnowa, Zabierzewa, Brzozowa i Bogusława) również przecinane są wieloma rowami melioracyjnymi. Środkową część omawianego obszaru odwadnia też rzeka Gowienica wraz z dopływami (m. in. Świdnianką), a północną – Wola Struga. W lasach dominuje sosna, występują też drzewostany dębowe, brzozowe, olchowe i bukowe. Fizjograficznie omawiany obszar położony jest na Nizu Środkowopolskim, w podprovincji Pobrzeża Południobaltyckie, w makroregionie Pobrzeże Szczecińskie, w mezoregionach: Dolina Dolnej Odry, Równina Goleniowska i Równina Gryficka (p. Kondracki, Richling 1994). Rzeźba terenu ma pochodzenie organogeniczne holoceniowe – występują tu równiny akumulacji torfowiskowej, akumulacji rzecznej – występują tu równiny terasowe plejstoceniowe oraz akumulacji i erozji lodowcowej i rzeczno-lodowcowej w obszarze młodoglacjalnym – występują tu wysoczyzny morenowe i wały moren spiętrzonych strefy marginalnej (Gilewska, Klimek 1997). Powierzchniowymi utworami geologicznymi są: mady, ropy i piaski (miejscami ze żwirami) oraz torfy rzecznej jeziorne, piaski, miejscami ze żwirami akumulacji rzecznej, piaski, żwiry i głazy oraz gliny morenowe strefy marginalnej lądolodu, gliny morenowe i piaski z głazami akumulacji lodowcowej (osady moreny dennej), piaski i żwiry akumulacji rzeczno-lodowcowej, a także piaski, mułki i żwiry kemów (Rzechowski 1995). Na omawianym terenie występują gleby murszowe i torfowe, bielcowe i bielice, mułowe i gruntowo glejowe oraz rdzawe (Białousz 1994).

Jakość i znaczenie

Ważna ostoją lęgowych: kani rudej, bielika, derkacza, żurawia, zimorodka, podróżniczka, gągoła i kszuka (>0,5% populacji krajowej). Występuje tu co najmniej 36 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.

Przedmioty ochrony:

Tab.21. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Puszcza Goleniowska PLB320012 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
A229 Zimorodek C	Gniazdowanie i żerowiska nie są związane z lasami. Gatunek ściśle związany ze zbiornikami wodnymi. Zasiedla rzeki, jeziora, starorzecza, żwirownie, a także niewielkie strumienie.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 12 stanowiskach gatunku..
A067 Gągoł C	Zamieszkuje wody słodkie, rzeki, starorzecza, jeziora w strefie lasów liściastych czasem nawet stawy rybne pod warunkiem, że w pobliżu znajdują się stare, dziuplaste drzewa.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 27 stanowiskach gatunku..
A122 Derkacz C	Gatunek zamieszkujący wilgotne łąki z wysoką roślinnością zielną i kępami krzewów, pola uprawne oraz suchsze miejsca na bagnach.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 8 stanowiskach gatunku.
A153 Kszyk C	Bagna, mokradła, torfowiska, jeziora, brzegi strumieni, rowy melioracyjne i podmokłe łąki. Prowadzi skryty tryb życia, przemieszczając się wśród gęstej roślinności szuwarowej.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 8 stanowiskach gatunku.
A127 Żuraw C	Miejsca lęgowe stanowią siedliska wodne i podmokłe. Kluczowym miejscem są śródleśne mokradła oraz zabagnione doliny rzeczne i brzegi zbiorników wodnych, w tym jezior i stawów rybnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 52 stanowiskach gatunku.
A272 Podróżniczek C	Preferuje miejsca wilgotne, nadbrzeżne zarośla, zakrzewione, podmokłe łąki, skraje lasów i parków.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 2 stanowiskach gatunku.
A074 Kania ruda C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; preferuje starsze drzewostany liściaste z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych; żeruje głównie poza lasem.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 1 strefę ochrony. Ponadto jest informacja o 1 gnieździe na terenie rezerwatu przyrody, dla którego nie powołano strefy. Ponadto jest informacja o obserwacji gatunku na 5 stanowiskach.
A075 Bielik C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; gniazduje w starych lasach, w pobliżu	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 4 strefy ochrony. Ponadto jest informacja o 10 gniazdach

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	zbiorników wodnych, nad którymi żeruje.	bielików na terenie rezerwatów przyrody, dla których nie powołano stref ochrony.

Plan ochrony

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 7 maja 2014 r., poz. 1933). W dniu 10 września 2016 r. został przedstawiony do konsultacji projekt zmieniający zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych.

4. Pomniki przyrody istniejące.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów znajduje się 10 uznanych pomników przyrody.

Tab.22. Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Goleniów (Wzór 5a.)

Lp.	Akt prawny	Dz. Urz.	Położenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Wiek	Uwagi
			oddz.	gmina leśnictwo					
1.	Uchwała Nr IX/87/03 RG Stepnica z dnia 28.05.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 56 z dnia 11.07.2003 r., poz. 1003	42d	Stepnica Zielonczyn	Cis pospolity	150	10	-	-
2.	Rozporządzenie Nr 2/99 Woj. Zach. z dnia 30.03.1999 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 7 z dnia 31.03.1999 r., poz. 71	52a	Stepnica Zielonczyn	Dąb szypułkowy	330	24	-	-
3.	Rozporządzenie Nr 2/99 Woj. Zach. z dnia 30.03.1999 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 7 z dnia 31.03.1999 r., poz. 71	93b	Przybiernów Dżisna	Sosna zwyczajna	250	24	-	-
4.	Uchwała Nr VII/58/2003 RG Osina z dnia 27.06.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 74 z dnia 18.09.2003 r., poz. 1310	497p	Osina Dżisna	Dąb szypułkowy	450	25	-	-

Lp.	Akt prawny	Dz. Urz.	Położenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Wiek	Uwagi
			oddz.	gmina leśnictwo					
5.	Uchwała Nr IX/87/03 RG Stepnica z dnia 28.05.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 56 z dnia 11.07.2003 r., poz. 1003	285f	Stepnica Widziensko	Dąb szypułkowy	400	22	-	-
6.	Uchwała Nr IX/87/03 RG Stepnica z dnia 28.05.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 56 z dnia 11.07.2003 r., poz. 1003	285k	Stepnica Widziensko	Cis pospolity	32	9	-	Drzewo o 9 odnogach
7.	Uchwała Nr IX/147/03 RM w Goleniowie z dnia 28.05.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 74 z dnia 18.09.2003 r., poz. 1305	699a, b	Goleniów Mosty	Dąb bezszypułkowy Dąb szypułkowy	282 121-420	24 16-26	-	Aleja dębów – 41 drzew
8.	Uchwała Nr IX/148/03 RM w Goleniowie z dnia 28.05.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 74 z dnia 18.09.2003 r., poz. 1306	702d	Goleniów Mosty	Dąb szypułkowy	630	25	-	-
9.	Uchwała Nr IX/148/03 RM w Goleniowie z dnia 28.05.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 74 z dnia 18.09.2003 r., poz. 1306	703b	Goleniów Mosty	Dąb szypułkowy	410	23	-	-
10.	Uchwała Nr IX/148/03 RM w Goleniowie z dnia 28.05.2003 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 74 z dnia 18.09.2003 r., poz. 1306	718c	Goleniów Olszanka	Świerk pospolity	350	39	-	-

5. Pomniki przyrody proponowane.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów proponuje się ustanowić 14 kolejnych pomników przyrody.

Tab.23. Wykaz proponowanych pomników przyrody.

Lp.	Położenie		Opis obiektu					Uwagi
	oddz.	gmina leśnictwo	gatunek	przybliżony wiek	obwód [cm]	wys. [m]	stan zdrowotny	
1.	22k	Stepnica Zielonczyn	Dąb szypułkowy	150	380 300 320 380 380 360 360	24 23 23 24 24 24 26	2 3 3 3 3 3 3	Propozycja BULiGL
2.	91g	Stepnica Krokorzyce	Buk zwyczajny	150	400 340	30 26	2 2	Propozycja BULiGL
3.	89d	Stepnica Krokorzyce	Buk zwyczajny	150	310	30	3	Propozycja BULiGL
4.	262i	Stepnica Stepnica	Dąb szypułkowy	150	350 380	29 28	2 3	Propozycja BULiGL
5.	267i	Stepnica Stepnica	Wiąz szypułkowy	200	400	23	3	Propozycja BULiGL
6.	700h	Goleniów Mosty	Dąb szypułkowy	290	590	25	2	Propozycja BULiGL

6. Stanowisko dokumentacyjne.

Stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych, mogą być to także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt⁸.

Na gruntach Nadleśnictwa Goleniów znajduje się stanowisko dokumentacyjne o nazwie „Góra Zielonczyn”.

Tab.24. Wykaz stanowisk dokumentacyjnych.

Lp.	Nazwa	Położenie			Podstawa prawna	Opis obiektu Cel ochrony	Uwagi
		Oddz.	Pow. [ha]	Gmina <i>Leśnictwo</i>			
1.	„Góra Zielonczyn”	89m	1,32	Stepnica <i>Krokorzycze</i>	Uchwała Nr XXXII/285/05 R.G. Stepnica z dnia 30.12.2005 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 37 z 2006 r., poz. 641)	Dawna kopalnia. Celem ochrony jest zachowanie w formie odsłoniętego, w wyniku eksploatacji kopalnianej, zbocza „Góry Zielonczyn” z widocznymi w profilu piaskami pochodzenia morenowego oraz kemami fluwiogłacjalnymi stadiału pomorskiego zlodowacenia bałtyckiego.	-

7. Użytki ekologiczne istniejące.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej- naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska , wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania⁹.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów znajdują się 3 użytki ekologiczne zajmujące powierzchnię 8,15 ha.

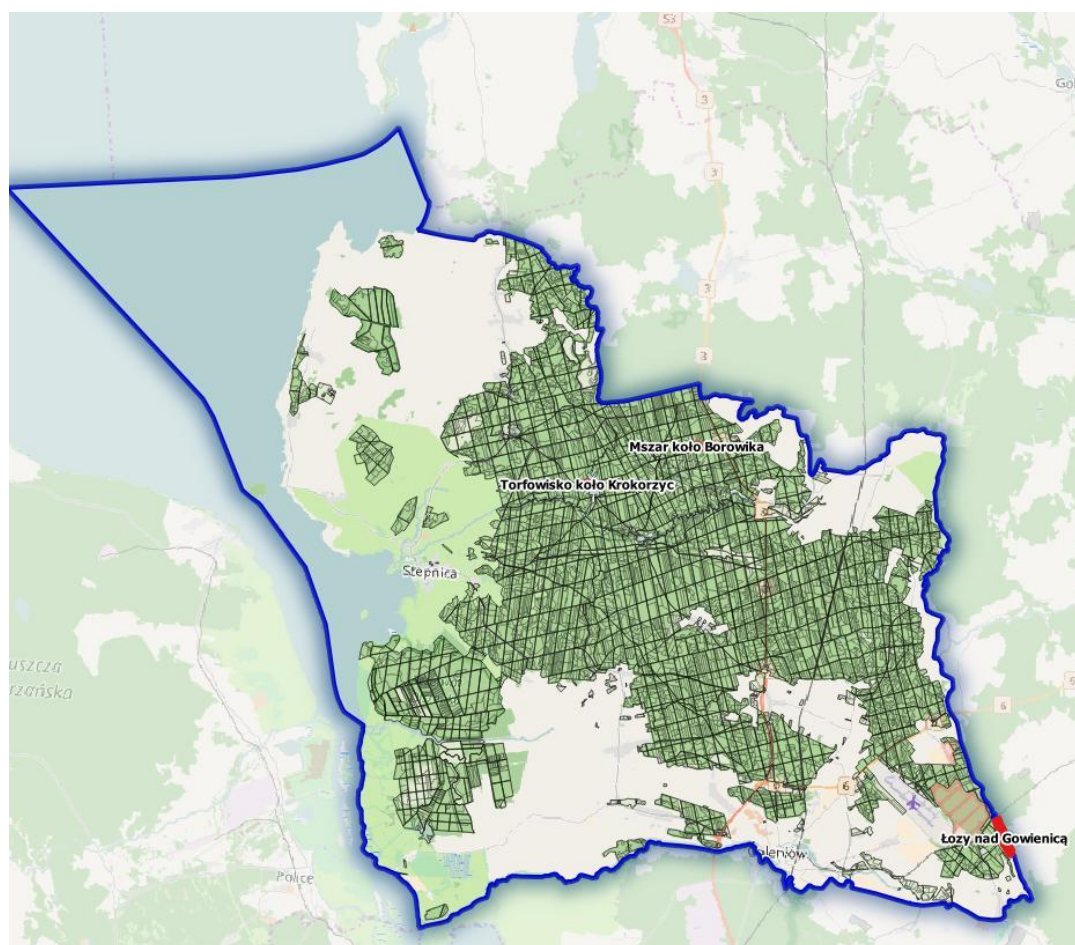
Tab.25. Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia, cel ochrony	Uwagi
			całk.	w zarząd. N - ctwa	oddz.	gmina, <i>leśnictwo</i>		
1.	Uchwała Nr XXVII/279/10 R.G. Stepnica z dnia 31.03.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 36 z 2010 r., poz. 752	1,12	1,12	179b	Stepnica <i>Krokorzycze</i>	„Torfowisko koło Krokorzyc” Użytek powołany w celu zachowania cennego obiektu torfowiskowego oraz wzrostu atrakcyjności turystycznej gminy Stepnica.	-
2.	Uchwała Nr XXXVIII/236/10 R.G. w Przybiernowie z dnia 30.06.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 82 z 2010 r., poz. 1552	1,31	1,31	141h	Przybiernów <i>Borowik</i>	„Mszar koło Borowika” Użytek powołany w celu zachowania cennego obiektu torfowiskowego oraz wzrostu atrakcyjności turystycznej gminy Przybiernów	-

⁸ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651, z późn. zm.)

⁹ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651, z późn. zm.)

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia, cel ochrony	Uwagi
			całk.	w zarząd. N - ctwa	oddz.	gmina, leśnictwo		
3.	Uchwała Nr XLVI/593/10 R.M. w Goleniowie z dnia 20.10.2010 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 117 z 2010 r., poz. 2159	5,72	5,72	692b, j, m, n, o,	Goleniów Mosty	<p>„Łozy nad Gowienicą” Celem ustanowienia użytku ekologicznego jest ochrona cennego obszaru silnie podmokłych, zabagnionych łąk oraz zadrzewień przylegających zachodnim krańcem do rzeki Gowienicy. Charakterystyczną cechą obszaru jest sukcesja lasu łąkowego związanego z ekosystemem rzeki. Na obszarze tym występuje licznie chroniony storczyk listera jajowata <i>Listera ovata</i>.</p>	-

Rysunek 33. Położenie użytków ekologicznych na gruntach N-ctwa Goleniów.

8. Użytki ekologiczne proponowane.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów proponuje się utworzyć 4 użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 54,89 ha (*Program Ochrony Przyrody na lata 2007 - 201; Waloryzacja przyrodnicza woj. zachodniopomorskiego*).

Tab.26. Wykaz proponowanych użytków ekologicznych.

Lp.	Położenie		Pow. [ha]	Nazwa i opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Uwagi
	Oddz.	Gmina <i>Leśnictwo</i>			
1.	13Ai 14h	Przybiernów <i>Zielonczyn</i>	6,13	„Łozowisko Rzystnowo” Bagno. Ochrona zarośli wierzbowych – naturalnej roślinności na zdegradowanym torfowisku przejściowym.	-
2.	22Aa, b	Stepnica <i>Zielonczyn</i>	32,04	„Jezioro Dolgie” Śródleśne torfowisko wysokie ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków roślin.	-
3.	62i 63l 84f 85a, d	Stepnica <i>Zielonczyn</i>	9,22	„Jezioro koło Krokorzyc” Jezioro śródleśne w daleko posuniętym stadium sukcesji, z rzadką roślinnością.	-
4.	500j	Goleniów <i>Niewiadowo</i>	7,50	„Jezioro Niewiadowskie” Ochrona jeziora i trzęsawiska mszarnego wchodzącego na lustro wody. Obiekt stanowi miejsce bytowania ptaków wodno-błotnych.	-

9. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie Nadleśnictwa powołano zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Krzewina”

Tab.27. Wykaz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Lp.	Nazwa	Położenie			Podstawa prawna	Opis obiektu Cel ochrony	Uwagi
		Oddz.	Pow. [ha]	Gmina <i>Leśnictwo</i>			
1.	„Krzewina”	901b, c, f, g, h, i, j, k, l	20,86	Stepnica <i>Stepnica</i>	Uchwała Nr XXVII/278/10 R.G. Stepnica z dnia 31.03.2010 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 36 z 2010 r., poz. 751)	Obiekt obejmuje kompleks wydm szarych ciągnących się wzdłuż Zalewu Szczecińskiego między miejscowościami Kopice i Czarnocin o łącznej powierzchni 20,78 ha. Celem utworzenia zespołu jest zachowanie fragmentu krajobrazu, wzniesień wydmowych pokrytych lasem dębowo-sosnowym, a także fragmentów fitocenozy murawowych i zbiorowisk pionierskich, zasługujących na ochronę ze względu na walory widokowe i estetyczne.	Pow. wg. Uchwały 20,78 ha. Różnica wynika z ponownego rozliczenia pow. użytków. Błędna granica ZPK na mapie stanowiącej załącznik do Uchwały.

Rysunek 34. Położenie ZPK „Krzewina” na gruntach N-ctwa Goleniów.

10. Ochrona gatunkowa.

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, w których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowania różnorodności gatunkowej i genetycznej¹⁰.

Listę gatunków podlegających ochronie zawierają: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (DZ.U. Nr 0, poz.1409 z 2014 r.), Rozporządzenie MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U.

¹⁰ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651, z późn.zm.)

Nr 0, poz. 1408 z 2014 r.) oraz Rozporządzenie MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ.U. z 2016 r., poz.c2183), na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, z późn. zm.).

- **Ochrona gatunkowa grzybów i porostów.**

Określając listę gatunków grzybów chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2015/2016), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Goleniów, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Goleniów (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2007), waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa, materiałach otrzymanych od RDOŚ w Szczecinie (plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000), planach ochrony istniejących rezerwatów przyrody.

Tab.28. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Goleniów.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	SP	KZ
<u>Grzyby</u>				
1.	<i>Galerina paludosa</i>	Hełmówka błotna		R
2.	<i>Galerina sphagnum</i>	Hełmówka torfowcowa		R
3.	<i>Hypholoma udum</i>			R
4.	<i>Omphalina sphagnicola</i>			V
5.	<i>Pycnoporus cinnabarinus</i>	Gęstoporek cynobrowy		R
6.	<i>Sparassis crispa</i>	Szmaciak gałęzisty		
7.	<i>Tephocybe palustris</i>	Popielek torfowiskowy		V
<u>Porosty</u>				
1.	<i>Cetraria islandica</i>	Plucnica lekarska	OC	
2.	<i>Cladonia rangiferina</i>	Chrobotek reniferowy	OC	
3.	<i>Usnea filipendula</i>	Brodaczka zwyczajna	OC	

Objaśnienia:

SP – status prawny

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

KZ – Kategoria zagrożenia – „Polska Czerwona Lista Grzybów Wielkoowocnikowych” (Wojewoda W., Ławrynowicz M. 2006):

Ex – wymarłe i zaginione – gatunki, które nie występują już w Polsce na znanych dawniej stanowiskach i nie znaleziono ich nowych stanowisk.

EW – wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie lub na stanowiskach zastępczych.

E – wymierające – krytycznie zagrożone – gatunki mocno zagrożone wymarciem, których przetrwanie jest mało prawdopodobne, jeśli będą się utrzymywać istniejące czynniki zagrożenia. Zaliczono tu gatunki określone jako CR, czyli krytycznie zagrożone.

[E] – wymierające krytycznie zagrożone – gatunki silnie zagrożone wymarciem na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.

V – narażone- zagrożone wyginięciem – jeżeli nie znikną czynniki ich zagrożenia, to w najbliższej przyszłości gatunki te przesunięte zostaną do kategorii wymierających.

[V] – narażone – zagrożone na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.

R – rzadki

I – o nieokreślonym znaczeniu

- **Ochrona gatunkowa roślin.**

Określając listę gatunków roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2015/2016), waloryzacjach

przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Goleniów, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Goleniów (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2007), waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa, materiałach otrzymanych od RDOŚ w Szczecinie (plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000), planach ochrony istniejących rezerwatów przyrody.

Tab.29. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Goleniów.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
Bryopsida - Mchy									
1.	<i>Aulacomium androgynum</i>	Mochwian obojnaczy							
2.	<i>Aulacomnium palustre</i>	Próchniczek błotny	OC						
3.	<i>Brachythecium rutabulum</i>	Krótkosz łyżkowaty							
4.	<i>Brachythecium velutinum</i>	Krótkosz zmienny							
5.	<i>Caliargonella cuspidata</i>	Mokradłozka zaostrowana	OC						
6.	<i>Catharinea undulata</i>	Żórawiec falisty							
7.	<i>Dicranum polysetum</i>	Widłóżąb kędzierzawy	OC						
8.	<i>Dicranum scoparium</i>	Widłóżąb miotłowy	OC						
9.	<i>Hypnum cupressiforme</i>	Rokiet cyprysowaty							
10.	<i>Leucobryum glaucum</i>	Bielistka siwa	OC						
11.	<i>Marchantia polymorpha</i>	Porostnica wielokształtna							
12.	<i>Orthodicranum montanum</i>	Prostowidłóżąb górski							
13.	<i>Plagiochila asplenioides</i>	Skosatka zanokcicowata	OC						
14.	<i>Plagiomnium affine</i>	Półmerzyk pokrewny							
15.	<i>Plagiomnium undulatum</i>	Półmerzyk kędzierzawy							
16.	<i>Plagiothecium denticulatum</i>	Płaszczeniec ząbkowany							
17.	<i>Polytrichum strictum</i>	Płonnik cienki	OC						
18.	<i>Pleurozium Schreberi</i>	Rokietnik pospolity	OC						
19.	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	Brodawkowiec czysty	OC						
20.	<i>Rhizomnium punctatum</i>	Krągolist kropkowany							
21.	<i>Sphagnum fallax</i>	Torfowiec kończysty	OC						
22.	<i>Sphagnum fuscum</i>	Torfowiec brunatny	OC						
23.	<i>Sphagnum magellanicum</i>	Torfowiec magellański	OC						
24.	<i>Sphagnum palustre</i>	Torfowiec błotny	OC						
25.	<i>Sphagnum squarrosum</i>	Torfowiec nastroszony	OC						
26.	<i>Tetraphis pellucida</i>	Czteroząb przezroczysty							
Pteridophyta - Paprotniki									

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
1.	<i>Dryopteris cristata</i>	Nerecznica grzebieniasta			V	V	E	R	T
2.	<i>Dryopteris dilatata</i>	Nerecznica szerokolistna							T
3.	<i>Equisetum hyemale</i>	Skrzyp zimowy							T
4.	<i>Huperzia selago</i>	Widłak wroniec	OC		V	V	E		T
5.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty	OC				R		T
6.	<i>Lycopodium clavatum</i>	Widłak goździsty	OC				R		T
7.	<i>Osmunda regalis</i>	Długosz królewski	OS		V	V	V		T
8.	<i>Salvinia natans</i>	Salwinia pływająca	OS		V	V	V		T
Spermatophyta – Nasienne									
1.	<i>Allium ursinum</i>	Czosnek niedźwiedzi				V	E		T
2.	<i>Angelica archangelica</i>	Dzięgiel nadbrzeżny						R	T
3.	<i>Andromeda polifolia</i>	Modrzewnica zwyczajna	OC			V	V	R	T
4.	<i>Asarum europaeum</i>	Kopytnik pospolity				V			T
5.	<i>Baeothryon caespitosum</i>	Welnianeczka darniowa	OC	EN	V				T
6.	<i>Calamagrostis stricta</i>	Trzcinnik prosty					V	R	T
7.	<i>Calla palustris</i>	Czermień błotna						R	T?
8.	<i>Carex appropinquata</i>	Turzyca tunikowa							T
9.	<i>Carex arenaria</i>	Turzyca piaskowa	OC						T
10.	<i>Carex dioica</i>	Turzyca dwupienna	OC		V	E	E	R	T
11.	<i>Carex limosa</i>	Turzyca bagienna		LR	V	V	E	R	T
12.	<i>Circaea alpina</i>	Czartawa drobna							T
13.	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Storczyk szerokolistny	OC				V	R	T
14.	<i>Dactylorhiza traunsteineri</i>	Kukułka Traunsteinerera	OS		V	V	V		T
15.	<i>Dentaria bulbifera</i>	Żywiec bulwkowaty				V	V		T
16.	<i>Drosera anglica</i>	Rosiczka długolistna	OS		E	V	V		T
17.	<i>Drosera rotundifolia</i>	Rosiczka okrągłolistna	OS		R	I	V		T
18.	<i>Empetrum nigrum</i>	Bażyna czarna	OC		V	R	E	R	T
19.	<i>Epipactis helleborine</i>	Kruszczyk szerokolistny	OC						T
20.	<i>Epipactis palustris</i>	Kruszczyk błotny	OS		V	V	V		T
21.	<i>Erica tetralix</i>	Wrzosiec bagienny	OS		V	V	E	R	T
22.	<i>Eriophorum angustifolium</i>	Welnianka wąskolistna							T?
23.	<i>Eriophorum vaginatum</i>	Welnianka pochwowata					V		T?
24.	<i>Euphorbia palustris</i>	Wilczomlec błotny			V	E	R	R	T
25.	<i>Galanthus nivalis</i>	Śnieżyczka przebiśnieg	OC			I	I		T
26.	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	Goryczka wąskolistna	OS		V	V	E		T
27.	<i>Hammarbya paludosa</i>	Wątlík błotny	OS	EN	E	E	E		T

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
28.	<i>Helichrysum arenarium</i>	Kocanki piaskowe	OC						T?
29.	<i>Hepatica nobilis</i>	Przylaszczka pospolita							T?
30.	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	Rokitnik zwyczajny	OC						T
31.	<i>Hierochloë odorata</i>	Turówka wonna	OC		V	E	E	V	T
32.	<i>Hottonia palustris</i>	Okreźnica bagienna						R	T?
33.	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	Wąkrota zwyczajna						R	T?
34.	<i>Lathyrus palustris</i>	Groszek błotny	OC		V	V	V	R	T
35.	<i>Ledum palustre</i>	Bagno zwyczajne	OC				V		T
36.	<i>Listera ovata</i>	Listera jajowata	OC				V		T
37.	<i>Lonicera periclymenum</i>	Wiciokrzew pomorski	OC				V		T
38.	<i>Lysimachia thyrsoflora</i>	Tojeść bukietowa						R	T
39.	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Bobrek trójlistkowy	OC						T?
40.	<i>Myrica gale</i>	Woskownica europejska	OS		E	V	E	V	T
41.	<i>Neottia nidus-avis</i>	Gnieźnik leśny	OC			V	E		T
42.	<i>Nuphar pumila</i>	Grąźel drobny	OS	VU	V	V	E		T
43.	<i>Nymphaea alba</i>	Grzybień białe	OC						T
44.	<i>Nymphoides peltata</i>	Grzybieńczyk wodny	OS	VU	V	V	I		T
45.	<i>Orchis militaris</i>	Storczyk kukawka	OS	VU	V	E	V		T
46.	<i>Oxycoccus palustris</i>	Zurawina błotna					V		T
47.	<i>Paris quadrifolia</i>	Czworolist pospolity							T
48.	<i>Pedicularis palustris</i>	Gnidosz błotny	OC	V	V	V	V	R	T
49.	<i>Platanthera bifolia</i>	Podkolan biały	OC			V	V		T
50.	<i>Ranunculus lingua</i>	Jaskier wielki	OC		V				T
51.	<i>Rhynchospora alba</i>	Przygiełka biała				V	E	R	T
52.	<i>Rumex aquaticus</i>	Szczaw wodny				V	E		T
53.	<i>Scrophularia umbrosa</i>	Trędownik skrzydlaty							T
54.	<i>Sorbus intermedia</i>	Jarząb szwedzki	OS	V	V	E			T
55.	<i>Sorbus torminalis</i>	Jarząb brekinia	OS			R	R		T
56.	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Bagnica torfowa	OS		E	V	E	V	T
57.	<i>Senecio paludosus</i>	Starzec bagienny				V	V	R	T
58.	<i>Sonchus palustris</i>	Mlecz błotny						R	T
59.	<i>Taxus baccata</i>	Cis pospolity	OC	VU		R	R		T
60.	<i>Teucrium scordium</i>	Ożanka czosnkowa			V	V	V	R	T
61.	<i>Utricularia minor</i>	Pływacz drobny	OS		V	V	V	R	T
62.	<i>Vaccinium uliginosum</i>	Borówka bagienna					V		T
63.	<i>Valeriana dioica</i>	Kozłek dwupienny					V		T
64.	<i>Vinca minor</i>	Barwinek pospolity							T
65.	<i>Viola epipsila</i>	Fiołek torfowy	OS	E	E	E	E	V	T

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

PCKR – Polska Czerwona Księga Roślin (Zarzycki K., Kaźmierczakowa R. 2001)

Ex – gatunki wymarłe i zaginione; Ew – gatunki wymarłe w naturze; CR – krytycznie zagrożone; En – zagrożone; VU – narażone; LR – gatunki niskiego ryzyka; DD – stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych;

PL – Czerwona lista roślin i grzybów Polski (Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szeląg Z. 2006)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione, przypuszczalnie wymarłe; EW – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie; E – gatunki wymierające, krytycznie zagrożone; V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie; I – gatunki o nieokreślonej kategorii zagrożenia

PZ – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznanym

Wlkp. – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Wielkopolski (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone, R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznanym

Torf – Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk (Jasnowska J., Jasnowski M. 1977)

Ex – wymarłe; E – gatunki ginące; V – gatunki silnie zagrożone; R – gatunki zagrożone

RCdPZ – „Rośliny cenne dla Pomorza Zachodniego (w granicach województwa zachodniopomorskiego)” (Kujawa – Pawlaczyk J. 2001)

T – gatunki wymarłe, wymierające, narażone, potencjalnie zagrożone i rzadkie, których stanowiska powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych (inventaryzacji i waloryzacji przyrodniczych); T? – gatunki lokalnie rzadkie i zagrożone, które powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych o ile na danym terenie (gmina) znajduje się mniej niż 20 stanowisk danego gatunku

Gatunki, dla których w tabeli nie określono kategorii zagrożenia występują na innych listach gatunków zagrożonych: Rzadkie i zagrożone gatunki flory polskiej (Jasiewicz 1981); RoteListe der gefährdeten Hoheren Pflanzen Mecklenburg-Vorpommerns (Fukarek F., eds. 1991); Rote Liste Farn- und Blütenpflanzen im Land Brandenburg (Benkert D.; Klemm G., eds. 1993).

Szczegółowa lokalizacja oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków grzybów, porostów i roślin zamieszczono w wykazie stanowiącym osobny tom.

- **Ochrona gatunkowa zwierząt**

Określając listę gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2015), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Goleniów, waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa Goleniów, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Goleniów (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2007), materiałach otrzymanych od RDOŚ w Szczecinie (plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000), planach ochrony istniejących rezerwatów przyrody.

Rysunek 35. Łabędź niemy *Cygnus olor* (Fot. J. Kiryk)

Tab.30. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkręgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Goleniów.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	Pl	Gat. NAT
Pijawki							
1.	<i>Hirudo medicinalis</i>	Pijawka lekarska		OC		VU	
Mięczaki							
1.	<i>Helix pomatia</i>	Ślimak winniczek		OC*			
Owady							
1.	<i>Aeshna subarctica</i>	Żagnica torfowcowa		OC			
2.	<i>Bombus lapidarius</i>	Trzmiel kamiennik		OC			
3.	<i>Bombus lucorum</i>	Trzmiel gajowy		OC			
4.	<i>Bombus terrestris</i>	Trzmiel ziemny		OC			
5.	<i>Carabus coriaceus</i>	Biegacz skórzasty		OC			
6.	<i>Formica polycenta</i>	Mrówka ćmawa		OC			
7.	<i>Formica rufa</i>	Mrówka rudnica		OC			
8.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zalotka większa		OS			TAK
9.	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek		OS			TAK
Plazy							
1.	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny		OS			TAK
2.	<i>Hyla arborea</i>	Rzekotka drzewna		OS			
3.	<i>Bufo bufo</i>	Ropucha szara		OC			
4.	<i>Bufo viridis</i>	Ropucha zielona		OS			
5.	<i>Pelobates fuscus</i>	Grzebiuszka ziemna		OS			
6.	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta		OS			TAK
7.	<i>Triturus vulgaris</i>	Traszka zwyczajna		OC			
8.	<i>Rana arvalis</i>	Żaba moczarowa		OS			
9.	<i>Rana esculenta</i>	Żaba wodna		OC			
10.	<i>Rana lessonae</i>	Żaba jeziorkowa		OC			
11.	<i>Rana ridibunda</i>	Żaba śmieszka		OC			
12.	<i>Rana temporaria</i>	Żaba trawna		OC			
Gady							
1.	<i>Anguis fragilis</i>	Padalec zwyczajny		OC			
2.	<i>Lacerta agilis</i>	Jaszczurka zwinka		OC			

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	Pl	Gat. NAT
3.	<i>Lacerta vivipara</i>	Jaszczurka żyworodna		OC			
4.	<i>Natrix natrix</i>	Zaskroniec zwyczajny		OC			
5.	<i>Vipera berus</i>	Żmija zygzakowata		OC			
Ptaki							
1.	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastrząb gołębiarz		OS			
2.	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Trzciniak		OS			
3.	<i>Acrocephalus palustris</i>	Łozówka		OS			
4.	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Rokitniczka		OS			TAK
5.	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Trzcinniczek		OS			TAK
6.	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek		OS			TAK
7.	<i>Anas crecca</i>	Cyraneczka					TAK
8.	<i>Anas platyrhynchos</i>	Krzyżówka					TAK
9.	<i>Anas querquedula</i>	Cyranka		OS			TAK
10.	<i>Anas strepera</i>	Krakwa		OS			TAK
11.	<i>Anser anser</i>	Gęgawa					TAK
12.	<i>Anthus pratensis</i>	Świergotek łąkowy		OS			
13.	<i>Asio flammeus</i>	Uszatka błotna		OS			TAK
14.	<i>Aythya fuligula</i>	Czernica					TAK
15.	<i>Bombycilla garrulus</i>	Jemiołuszka		OS			
16.	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk		OS			TAK
17.	<i>Bubo bubo</i>	Puchacz		OS			TAK
18.	<i>Bucephala clangula</i>	Gągoł		OS			TAK
19.	<i>Buteo buteo</i>	Myszołów		OS			
20.	<i>Calidris alpina</i>	Biegus zmienny		OS		EN	TAK
21.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lelek		OS			TAK
22.	<i>Ciconia ciconia</i>	Bocian biały		OS			TAK
23.	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny		OS			TAK
24.	<i>Cinclus cinclus</i>	Pluszcz		OS			
25.	<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy		OS			TAK
26.	<i>Circus cyaneus</i>	Błotniak zbożowy		OS			TAK
27.	<i>Circus pygargus</i>	Błotniak łąkowy		OS			TAK
28.	<i>Columba oenas</i>	Siniak		OS			TAK
29.	<i>Corvus corax</i>	Kruk		OC			
30.	<i>Coturnix coturnix</i>	Przepiórka		OS			
31.	<i>Crex crex</i>	Derkacz		OS			TAK
32.	<i>Cygnus olor</i>	Łabędź niemy		OS			TAK
33.	<i>Dendrocopos major</i>	Dzięcioł duży		OS			
34.	<i>Dendrocopos medius</i>	Dzięcioł średni		OS			TAK
35.	<i>Dendrocopos minor</i>	Dzięciołek		OS			
36.	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny		OS			TAK
37.	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Potrzos		OS			
38.	<i>Falco subbuteo</i>	Kobuz		OS			
39.	<i>Ficedula parva</i>	Muchołówka mała		OS			TAK
40.	<i>Gallinago gallinago</i>	Kszyk		OS			TAK
41.	<i>Grus grus</i>	Żuraw		OS			TAK
42.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik		OS			TAK
43.	<i>Ixobrychus minutus</i>	Bączek		OS		VU	TAK
44.	<i>Jynx torquilla</i>	Krętogłów		OS			
45.	<i>Larus mnutus</i>	Mewa mała		OS		LC	TAK
46.	<i>Locustella fluviatilis</i>	Strumieniówka		OS			TAK
47.	<i>Locustella luscinioides</i>	Brzęczka		OS			TAK
48.	<i>Locustella naevia</i>	Świerszczak		OS			TAK
49.	<i>Lullula arborea</i>	Lerka		OS			TAK
50.	<i>Luscinia svecica</i>	Podróżniczek		OS			TAK

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
51.	<i>Milvus migrans</i>	Kania czarna		OS			TAK
52.	<i>Milvus milvus</i>	Kania ruda		OS			TAK
53.	<i>Motacilla cinerea</i>	Pliszka górska		OS			
54.	<i>Motacilla flava</i>	Pliszka żółta		OS			
55.	<i>Numenius arquata</i>	Kulik wielki		OS		VU	TAK
56.	<i>Oriolus oriolus</i>	Wilga		OS			
57.	<i>Pandion haliaetus</i>	Rybołów		OS		VU	TAK
58.	<i>Panurus biarmicus</i>	Wąsatka		OS			TAK
59.	<i>Parus ater</i>	Sikora sosnowka		OS			
60.	<i>Parus caeruleus</i>	Sikora modra		OS			
61.	<i>Parus major</i>	Sikora bogatka		OS			
62.	<i>Parus palustris</i>	Sikora uboga		OS			
63.	<i>Pernis apivorus</i>	Trzmielojad		OS			TAK
64.	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Kormoran		OC			TAK
65.	<i>Philomachus pugnax</i>	Batalion		OS		EN	TAK
66.	<i>Picus viridis</i>	Dzięcioł zielony		OS			
67.	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz dwuczuby		OS			TAK
68.	<i>Podiceps grisegena</i>	Perkoz rdzawoszyi		OS			TAK
69.	<i>Rallus aquaticus</i>	Wodnik		OS			TAK
70.	<i>Riparia riparia</i>	Brzegówka		OS			TAK
71.	<i>Saxicola rubetra</i>	Pokląska		OS			
72.	<i>Scolopax rusticola</i>	Słonka					TAK
73.	<i>Sitta europaea</i>	Kowalik		OS			
74.	<i>Strix aluco</i>	Puszczyk		OS			
75.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Perkozek		OS			TAK
76.	<i>Tringa ochropus</i>	Samotnik		OS			TAK
77.	<i>Upupa epops</i>	Dudek		OS			TAK
78.	<i>Vanellus vanellus</i>	Czajka		OS			TAK
Ssaki							
1.	<i>Canis lupus</i>	Wilk		OS			
2.	<i>Castor fiber</i>	Bóbr		OC			TAK
3.	<i>Erinaceus europaeus</i>	Jeż zachodni		OC			
4.	<i>Lutra lutra</i>	Wydra		OC			TAK
5.	<i>Mustela nivalis</i>	Łasica pospolita		OC			
6.	<i>Sciurus vulgaris</i>	Wiewiórka		OC			
7.	<i>Sorex araneus</i>	Ryjówka aksamitna		OC			

* *Helix pomatia* – ręczny zbiór osobników - przez 30 dni łącznie w danym roku, w okresie od dnia 20 kwietnia do dnia 31 maja, przy czym w województwach: opolskim, śląskim, małopolskim, świętokrzyskim, podkarpackim i lubelskim osobniki o średnicy muszli nie mniejszej niż 31 mm, a na pozostałych obszarach - osobniki o średnicy muszli nie mniejszej niż 30 mm.

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

Kategorie zagrożeń w:

„Polska Czerwona Lista Zwierząt” (Cz):

- EX – wymarłe
- CR – krytycznie zagrożone
- EN – silnie zagrożone
- VU – umiarkowanie zagrożone
- NT – bliskie zagrożenia
- LC – najmniejszej troski
- DD – o statusie słabo rozpoznanym

„Polska Czerwona Księga Zwierząt” (PL):

- ExP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe
- CR – gatunki skrajnie zagrożone

- EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
  - VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginiecie
  - NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
  - LC – gatunki najmniejszej troski
- Gat. Nat. – gatunki zwierząt wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (TAK)

Szczegółowa lokalizacja oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków zwierząt zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom.

- **Ochrona strefowa**

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunków lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.¹¹

Ostoje, miejsca rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ.U. Nr 0, poz.1348 z 2014 r.).

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów wyznaczono łącznie 21 stref ochrony (niektóre strefy nakładają się), w tym:

- 9 stref ochrony bielika,
- 10 stref ochrony kani rudej,
- 1 strefę ochrony bociana czarnego,
- 1 strefę ochrony kani czarnej.

Rysunek 36. Bielik *Haliaeetus albicilla*. (Fot. J. Kiryk)

---

¹¹ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.(Dz. U. z 2015 r., poz. 1651, z późn. zm.)

3 strefy ustanowiono decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 25 października 2016 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.28.2016.MKP.1.

2 strefy ustanowiono decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 14 października 2016 r. Znak sprawy: WOPN-OP.6442.60.2016.MKP.

5 stref ustanowiono decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 5 grudnia 2012 r. Znak sprawy: WOPN.6442.35.2012.MD.

1 strefę ustanowiono decyzją Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 11 września 2008 r. Znak sprawy: SR-P-6-6652/8/2/08.

8 stref ustanowiono decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 października 2009 r. Znak sprawy: RDOŚ-32-WOPN-6652/8/3/09/mk.

2 strefy ustanowiono decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 5 listopada 2015 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.78.2015.MKP.

Rzeczywistą powierzchnię stref przedstawia poniższa tabela:

Tab.31. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Goleniów.

Zestawienie powierzchni stref ochrony w Nadleśnictwie Goleniów				
Nadleśnictwo Goleniów	Strefa całoroczna (ha)	192,08	Strefa okresowa (ha)	516,53
	Łącznie (ha) – 708,61			

Ponadto na terenie rezerwatów przyrody nie wyznacza się stref ochrony, nie mniej wszystkie zabiegi ochronne w pobliżu stanowisk lęgowych należy prowadzić tak, jakby te strefy istniały.

II. Ustawa o lasach.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym prowadzenia gospodarki leśnej jest Ustawa z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz. U. z 2015r., poz. 2100, z późn. zm.). Zawarte są w niej zamierzenia w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej oraz zobowiązania międzynarodowe Polski, zwłaszcza dotyczące zasad ochrony lasu (konferencje ministerialne poświęcone ochronie lasów w Europie: Strasburg 1990 i Helsinki 1993). Zgodnie z ustawą, w Polsce prowadzi się trwale zrównoważoną gospodarkę leśną z uwzględnieniem następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- ochrony gleb,
- ochrony wód,

- produkcji drewna na zasadzie racjonalnej gospodarki oraz ubocznego użytkowania lasu.

W Nadleśnictwie Goleniów poza ogólnie stosowaną ochroną środowiska przyrodniczego ustanowiono:

1. Gospodarstwo specjalne.
2. Lasy ochronne.

1. Gospodarstwo specjalne.

Zgodnie z § 82 Instrukcji Urządzania Lasu i ustaleniami Komisji Założeń Planu, do gospodarstwa specjalnego zaliczono lasy, które pełnią wyjątkowe funkcje pozaprodukcyjne. Są to często drzewostany wyłączone z użytkowania rębego, a wykonywane zabiegi uzależnione są wyłącznie potrzebami przyrodniczymi.

Do gospodarstwa specjalnego zaliczono (zgodnie z protokołem z KZP):

- wyłączone drzewostany nasienne,
- lasy na siedlisku Bb, BMb, LMb, Lł, OIJ,
- drzewostany wyznaczone jako ekosystemy referencyjne,
- lasy w zasięgu całorocznej strefy ochrony konserwatorskiej zwierząt chronionych,
- rezerwaty przyrody wraz z otulinami,
- lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć wody,
- lasy glebochronne na wydmach nadmorskich,
- lasy badawcze,
- lasy obronne,
- cmentarze, kurhany, miejsca pamięci,
- rezerwa drzewna;

W porównaniu do poprzedniego okresu gospodarczego udział gospodarstwa specjalnego wzrósł z 15,1 % do 17,9 % powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej.

Tab.32. Gospodarstwo specjalne

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
Nadleśnictwo Goleniów	
ha	%
3675,18	17,9

2. Lasy ochronne

Ze względu na pełnienie wielu funkcji pozaprodukcyjnych, część lasów Nadleśnictwa Goleniów zaliczono do lasów ochronnych. Gospodarka w nich podlega pewnym ograniczeniom. Większość lasów ochronnych tworzy gospodarstwo lasów ochronnych, niewielką część zaliczono do gospodarstwa specjalnego zgodnie z § 82 Instrukcji urządzania lasu (2012).

Tab.33. Lasy ochronne

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona lasów ochronnych	
Nadleśnictwo Goleniów	
ha	%
11729,91	57,1

III. Inne formy ochrony przyrody.

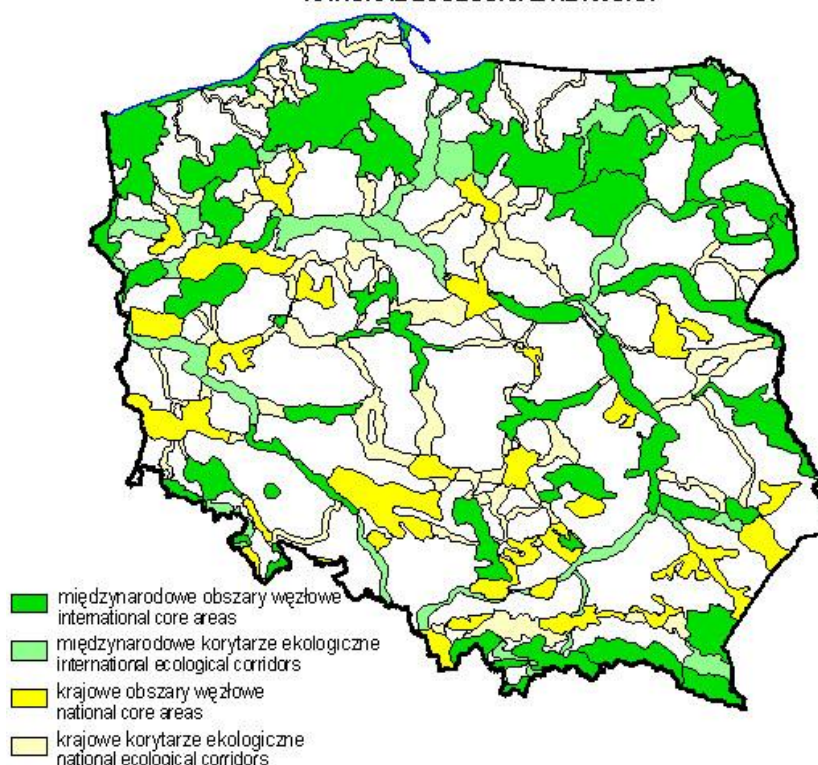
1. Obszar węzłowy i korytarze ekologiczne

Składnikiem europejskiej sieci ekologicznej ECONET, opracowanej w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN, jest krajowa sieć ekologiczna ECONET-PL. Sieć tworzona jest w celu zintegrowania obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i obszarów przewidzianych do ochrony, zgodnie z ustanowionymi kryteriami i standardami.

Obszary węzłowe stanowią tereny o złożonej, mozaikowej strukturze krajobrazowej z występującymi obok siebie różnymi ekosystemami. Cechuje je dominacja zbiorowisk naturalnych lub prawie naturalnych, a także obecność ugrupowań związanych z nimi szeregami ekologicznymi bądź sukcesyjnymi. W ich skład wchodzi roślinność z licznymi stanowiskami gatunków prawnie chronionych oraz rzadkich regionalnie. Obiekty te posiadają wysokie walory wizualne, na przykład związane z obecnością wód, panoram i osi widokowych. Wyodrębnione obiekty węzłowe przeważnie są otoczone przestrzenią mocno przeobrażoną – obszarami rolniczymi.

W ramach ECONET - PL prawie cały zasięg terytorialny Nadleśnictwa stanowi część obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym 1M – Ujście Odry. W jego obrębie wyróżniono 16 biocentr m.in. duże rezerваты, ostoje ptaków o randze europejskiej lub krajowej.

KRAJOWA SIEĆ EKOLOGICZNA ECONET - POLSKA
NATIONAL ECOLOGICAL NETWORK

Rysunek 37. Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA¹².

Według prof. Jędrzejowskiego, przez teren Nadleśnictwa przechodzą trzy korytarze ekologiczne:

- „Puszcza Goleniowska-Puszcza Koszalińska” GKPn-16;
- „Nowogard Południowy” KPn-16D;
- „Puszcza Wkrzańska” – GKPn-17.

2. Park Natury Zalewu Szczecińskiego¹³

Park Natury Zalewu Szczecińskiego otwarty został 7 października 2005 roku. Powstał z inicjatywy Stowarzyszenia na Rzecz Wybrzeża (EUCC-Polska) jako efekt realizacji projektu *Park Natury Zalewu Szczecińskiego - aktywne modelowe zarządzanie przyrodą jako droga do zrównoważonego rozwoju*. Park to urzeczywistnienie planów zarządzania terenami wartościowymi przyrodniczo w sposób łączący dobrą praktykę rolniczą i szeroko rozumianą edukację przyrodniczą z aspektami: rekreacyjnym i socjologicznym. Park jest pierwszym w Polsce tego typu obiektem służącym wdrażaniu zasad aktywnej ochrony przyrody, zarządzanym przez organizację pozarządową jaką jest Stowarzyszenie na Rzecz Wybrzeża wspólnie z Urzędem Morskim w Szczecinie i Nadleśnictwem Goleniów oraz gminami Stepnica i Wolin.

¹² Liro A. (red.) 1998. *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA*. Fundacja IUCN. Warszawa

¹³ Źródło: www.narzeczwyrzeza.pl; www.stepnica.pl.

Park Natury Zalewu Szczecińskiego obejmuje blisko 4000 ha nadbrzeżnych łąk, pastwisk, lasów i wód. Jest to pierwszy w Polsce modelowy obszar praktycznego wdrażania zasad Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 - położony jest na terenie ostoi ptasiej PLB320007 Łąki Skoszewskie.

Na przełomie wieków Stowarzyszenie na Rzecz Wybrzeża (dawniej: Europejska Unia Ochrony Wybrzeża - Polska) stało się właścicielem części Łąk Skoszewskich, przejmowało wykupując łąki i pastwiska, których nie koszone i nie wypasano po upadku miejscowego PGR-u. Wystarczyło 10 lat nieużytkowania, aby nadzalewowe łąki i pastwiska dające w przeszłości trzy pokosy dobrego siana, stanowiące miejsce wypasu krów i życia wielu gatunków ptaków zaczęły zarastać trzciną, innymi wysokimi trawami i turzycami. Szybko okazało się, że zwarte wysokie łąny tych roślin nie są przyjaznym siedliskiem dla ptaków, w tym tych najcenniejszych, z rodziny siewkowców, takich jak: czajka, rycyk, kszyk, czy krwawodziób. Opustoszały, więc łąki i pastwiska. Jedynym sposobem, aby odzyskać minioną bioróżnorodność florystyczną i ornitologiczną był powrót do dawnych metod gospodarowania: ekstensywnego wypasu i koszenia. Aby sprostać temu zadaniu Stowarzyszenie na Rzecz Wybrzeża sprowadziło na te tereny koniki polskie oraz krowy rasy Limousine i Scottish Highland (szkocka wyżynna), które pełnią rolę żywych, inteligentnych kosiarek oraz stanowią dużą atrakcję dla odwiedzających to miejsce osób.

Teren Parku został tak zagospodarowany, by odwiedzający mogli możliwie wnikliwie zapoznać się z jego walorami. Temu służy punkt edukacyjny umiejscowiony przy wejściu na jego teren. Znajdują się tu tablice edukacyjne, omawiające jego walory przyrodnicze. Oprócz tego także mapa z zaznaczonymi miejscami występowania poszczególnych gatunków zwierząt i roślin. Pod zadaszeniem znajdują się stoły i ławy. Przez teren Parku biegnie droga, częściowo utwardzona. Zwierzęta nie są od niej odgródzone płotem, co umożliwia im swobodne przemieszczanie. Na terenie Parku znajduje się punkt widokowy w postaci drewnianej wieży obserwacyjnej, na której również nie brak ciekawych tablic informacyjnych.

3. Rezerwat przyrody „Białodrzew Kopicki”

Rezerwat o powierzchni 10,50 ha położony jest na terenie gminy Stepnica, w powiecie goleniowskim. Ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 kwietnia 1958 r. (MP nr 7, poz. 60 z 1985 r.). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 62, poz. 1373).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie wodnej strefy litoralualuwialnej terasy z rzadką roślinnością wodną, szuwarową i zaroślową oraz fragmentu lasu łąkowego.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 58/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 12 października 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 106, poz. 1828 z 2007 r.).

C. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

Rysunek 38. Ols w leśnictwie Borowik (Fot. J. Kiryk)

1. Rzeźba terenu¹⁴.

Cała powierzchnia Nadleśnictwa Goleniów należy do obszarów nizinnych (do 300 m n.p.m.). pod względem ukształtowania powierzchni terenu N-ctwo przedstawia się jako średnio urozmaicony obszar – przeważnie lekko falisty lub płaski. Na terenie leśnictw: Olszanka i Zielonczyn występuje miejscami teren depresyjny. Najwyższym punktem jest wzniesienie morenowe „Góra Zielonczyn”, której wysokość wynosi 37,1 m n.p.m.

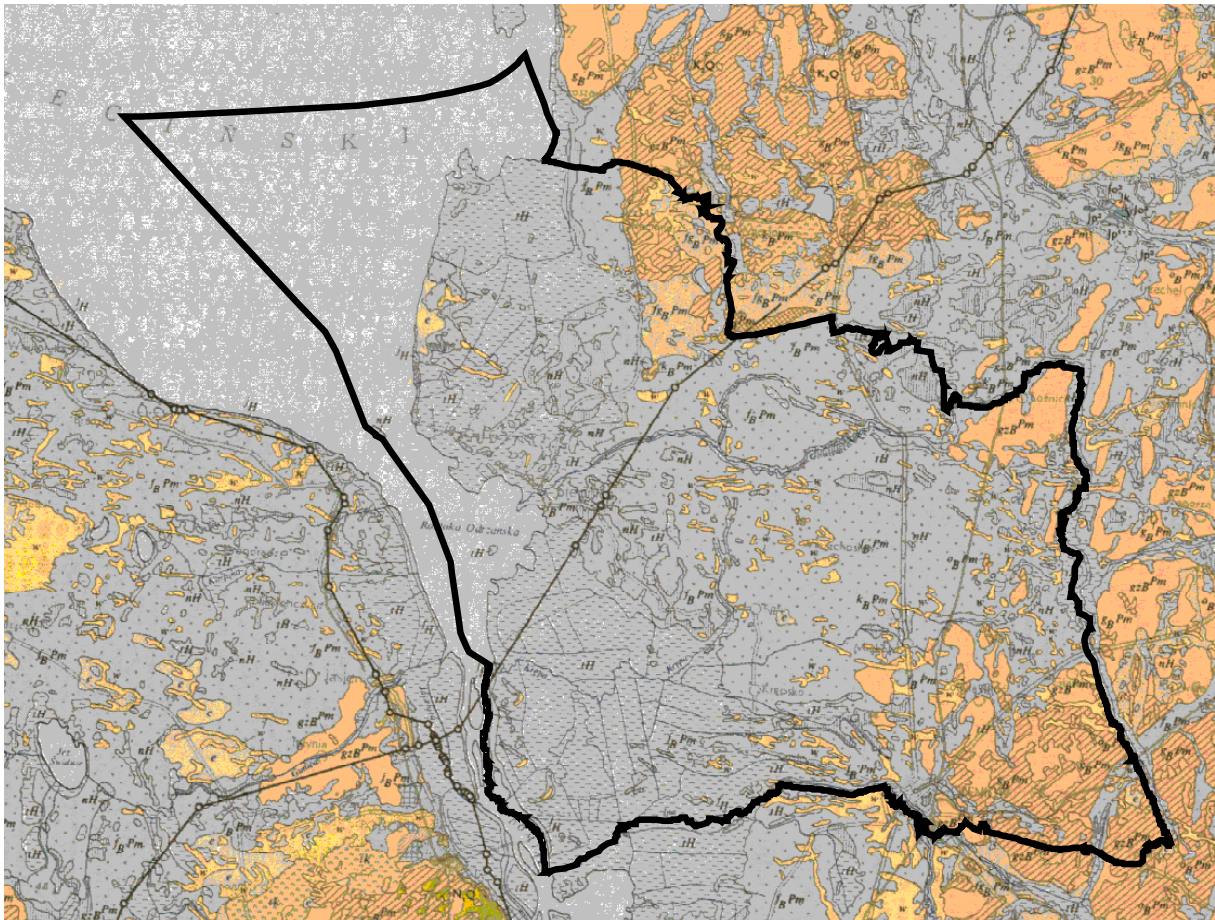
2. Budowa geologiczna¹⁵.

Obszar Nadleśnictwa został ukształtowany przez lądolód ostatniego zlodowacenia – północnopolskiego, zwanego bałtyckim. Na powierzchni zalegają głównie utwory plejstoceny zlodowacenia północnopolskiego fazy pomorskiej, a w dolinach i obrzeżach terenowych utwory holoceny (torfy). Skalami macierzystymi gleb są piaski i piaski ze żwirami równin erozyjno-akumulacyjnych wód roztopowych i tarasów nadzalewowych, rzadziej piaski i żwiry lodowcowe oraz piaski eoliczne w wydmach. W pasie nadzalewowym znaczącym elementem glebotwórczym są torfy wysokie i niskie, a w innych dolinach rzek piaski i mułki rzeczne den dolinowych i tarasów zalewowych oraz torfy i namuły torfowe.

---

¹⁴ Opracowanie Glebowo-Siedliskowe Nadleśnictwa Goleniów. 2015 r.

¹⁵ J.w.

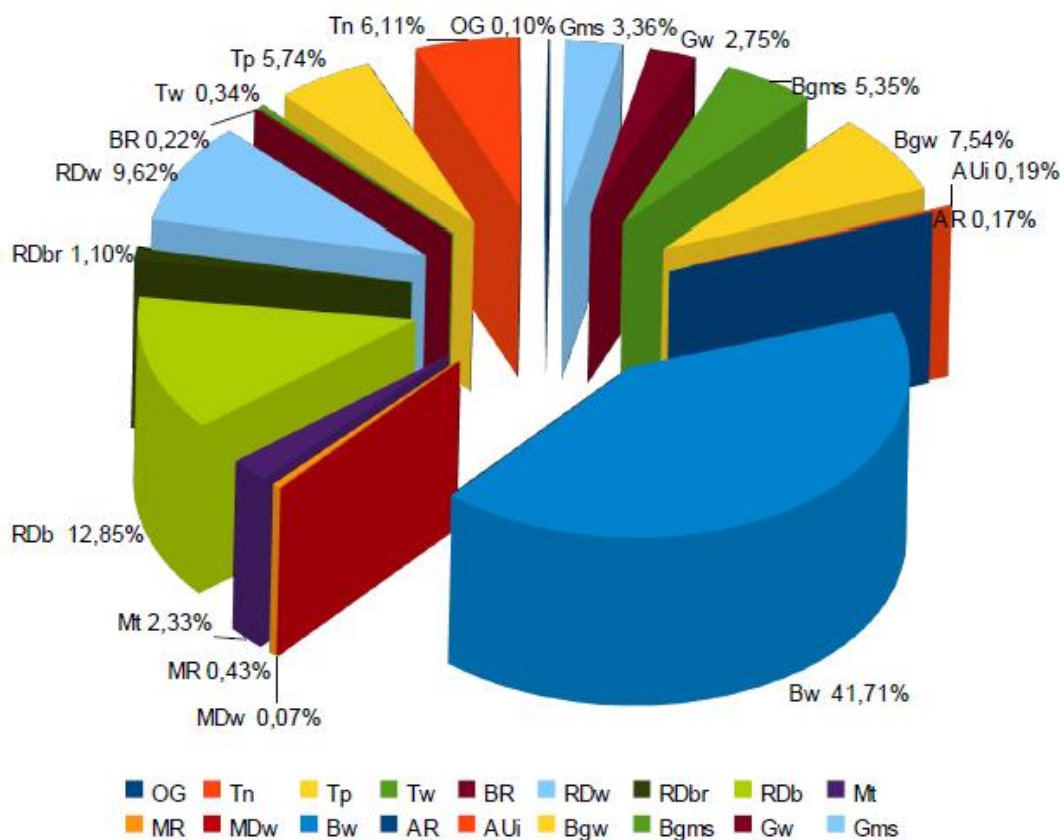
Rysunek 39. Fragment mapy geologicznej¹⁶.

3. Typy gleb¹⁷.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów przeważają uboższe gleby bielcowe B – 54,6 % i rdzawe RD – 23,57 %. Ponadto występują tu gleby kształtowane w warunkach silnego, okresowego lub stałego uwilgotnienia jak: gleby torfowe, gruntowoglejowe, murszowe, murszowate, opadowoglejowe czy mady rzeczne. Występują one na 21,24 % powierzchni Nadleśnictwa. Pozostałe zainwentaryzowane gleby (brunatne, industrioziemne i urbanoziemne, arenosole) zajmują 0,59 % powierzchni.

¹⁶ Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50000 (arkusze Gorzów Wlkp., Pyrzyce). PIG. Warszawa.

¹⁷ Opracowanie Glebowo-Siedliskowe Nadleśnictwa Goleniów. 2015 r.

Rysunek 40. Zestawienie procentowe typów i podtypów gleb w Nadleśnictwie Goleniów¹⁸.

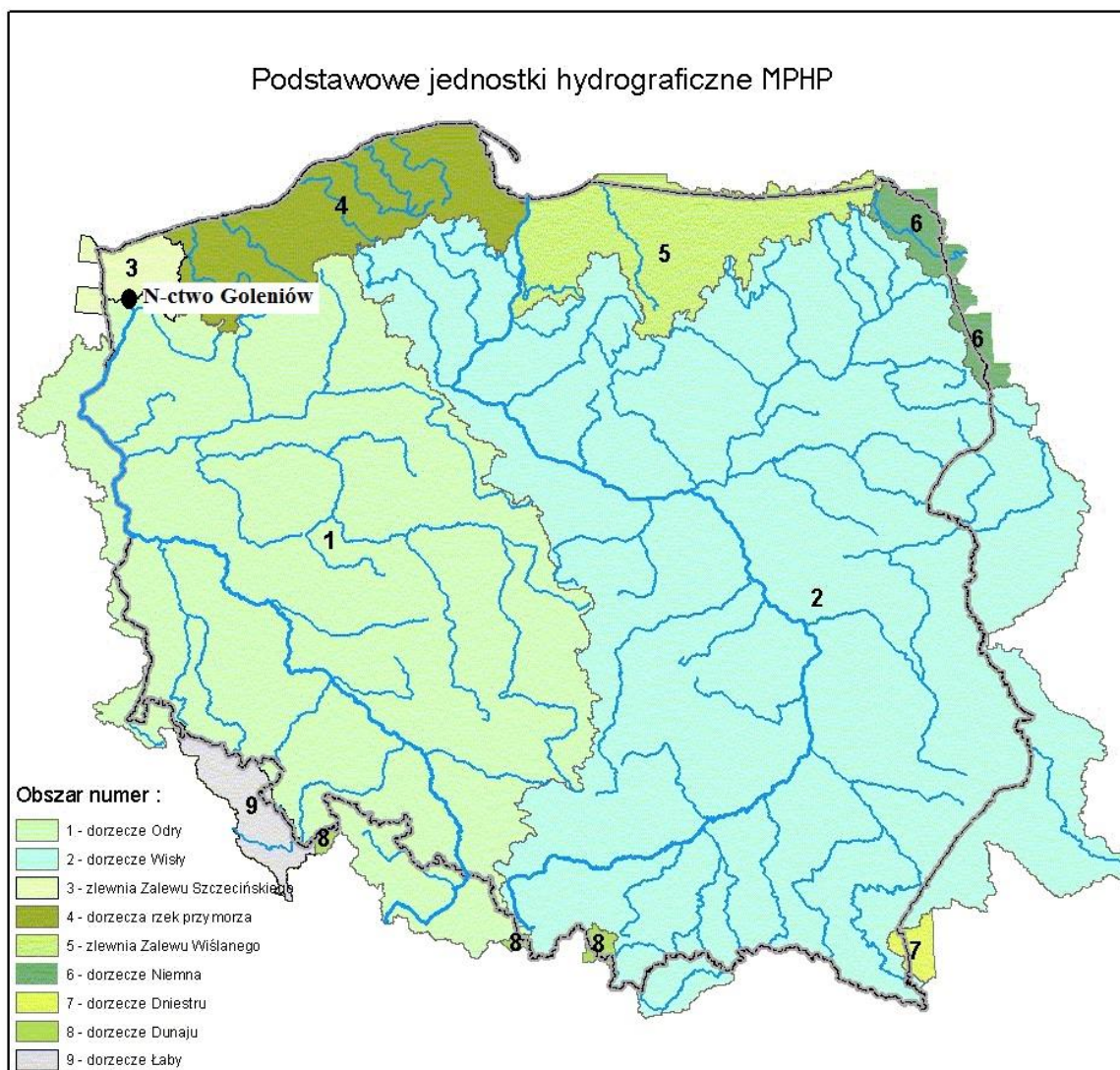
4. Wody.

Wody powierzchniowe

Nadleśnictwo Goleniów położone jest na terenie dwóch jednostek hydrograficznych:

- Dorzecze Odry (1);
- Zlewnia Zalewu Szczecińskiego (3).

¹⁸ Źródło: Opracowanie glebowo-siedliskowe Nadleśnictwa Goleniów.

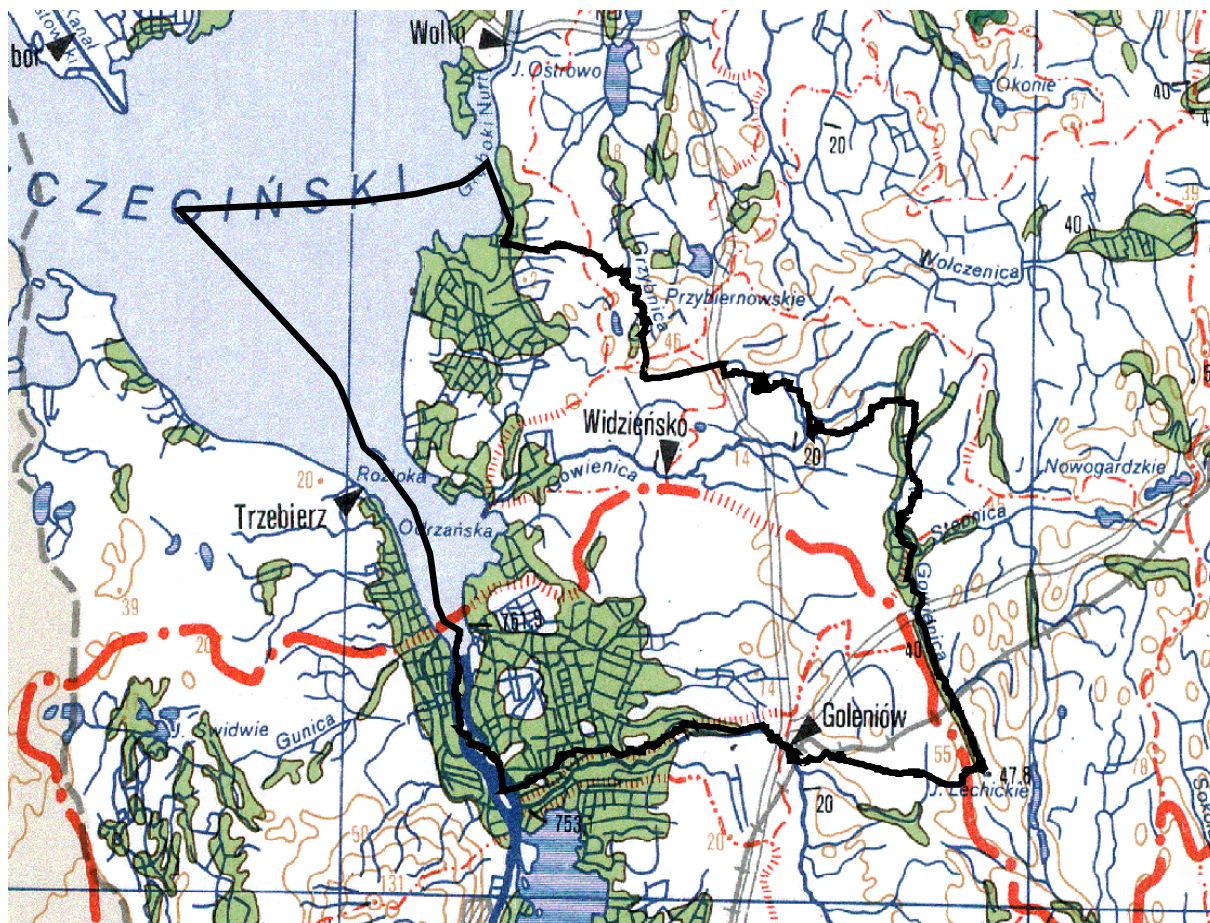

Rysunek 41. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP¹⁹.

Głównymi ciekami przepływającymi przez Nadleśnictwo, mającymi wpływ na stosunki wodne są rzeki: Krępa i Gowienica, uchodzące do Zalewu Szczecińskiego. Pierwsza z nich meandruje powoli pomiędzy torfowiskami Olszanka i Uroczysko Święta. Gowienica, przecinając teren całego Nadleśnictwa, na znacznej części swego biegu ma podgórski charakter.

Oprócz nich dużą rolę spełniają liczne mniejsze ciek i kanały, występujące jeziora (m. in. Limno, Trzęsacz) oraz małe oczka wodne, torfowiska, bagna i mokradła.

¹⁹ *Komputerowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP)*. 2001. <http://gridw.pl>

Rysunek 42. Fragment mapy hydrologicznej Polski.

Wody podziemne²⁰

Teren Nadleśnictwa Goleniów położony jest wg Regionalizacji Hydrologicznej Polski (Kleczkowski 1990) w:

- prowincji hydrologicznej nizinnej;
- paśmie zbiorników wód czwartorzędowych.

Obszar Nadleśnictwa należy do JCWPd (Jednolite Części Wód Podziemnych) nr 2, która obejmuje zasięgiem część wyspy wolin, Zalew Szczeciński oraz zlewnię Gowienicy. Strefą zasilania jest wysoczyzna morenowa w rejonie Maszewa (Równina Nowogardzka), strefą drenażu – równina torfowa nad Zalewem Szczecińskim oraz sam Zalew Szczeciński.

Zbiornikiem wód podziemnych jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 123 Stargard – Goleniów, położony w utworach czwartorzędowych morenowych, w poziomie międzyglinym środkowym. Średnia głębokość ujęć wynosi 45 m, większość zbiornika przykryta jest glinami o miąższości 15 – 20 m. Zasięg jego występowania ma rangę obszaru wysokiej ochrony (OWO) i wymaga wysokiej ochrony zasobów ilościowych i jakościowych wód.

²⁰ Źródło: Opracowanie glebowo-siedliskowe Nadleśnictwa Goleniów.

5. Roślinność.

W umiarkowanej strefie klimatycznej lasy obok innych typów zbiorowisk stanowią najbardziej zróżnicowany ekosystem o stosunkowo wysokim poziomie organizacyjnym. Cechuje go wiele współzależności między poszczególnymi jego komponentami jakimi są świat roślinny, świat zwierzęcy oraz biotop. Jest to zarazem końcowy efekt sukcesji, gdzie roślinność drzewiasta stanowi główne tło wszelkich procesów w nim zachodzących, warunkuje je, a jednocześnie podlega wywołanym przez nie zmianom.

Zespoły roślinne w Nadleśnictwie Goleniów i odpowiadające (dla zespołów leśnych) im siedliskowe typy lasu (poniżej nazw zespołów występujących w legendzie mapy potencjalnej roślinności podane zostały nazwy naukowe obecnie obowiązujące).

(1) Ols środkowoeuropejski - *Carici elongate* – *Alnetum* sensu lato

- *Ribeso nigri* – *Alnetum* – ols porzeczkowy. Zespół w typie olsu typowego (Ol) i niekiedy olsu jesionowego (OlJ).

- *Sphagno squarrosi* – *Alnetum* – ols torfowcowy. Zespół w typie lasu mieszanego bagiennego (LMb) i niekiedy olsu typowego (Ol).

(5) Niżowe łągi olszowe i jesionowo – olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych - *Circaeo* – *Alnetum*.

- *Fraxino* – *Alnetum* – łąg jesionowo – olszowy. Zespół w typie siedliskowym olsu jesionowego (OlJ).

(29) Żyzna buczyna niżowa – *Melico* - *Fagetum*

- *Galio-odorati* – *Fagetum* - żyzna buczyna niżowa. Zespół w typie siedliskowym lasu świeżego (Lśw).

(43) Subatlantycka wilgotna dąbrowa acidofilna – *Betulo* – *Quercetum roboris*

- *Betulo* – *Quercetum roboris* – pomorski las brzoźowo-dębowy. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw) i boru mieszanego wilgotnego (BMw).

(44) Subatlantycki acydofilny las bukowo – dębowy typu pomorskiego - *Fago* – *Quercetum petraeae*.

- *Fago* – *Quercetum petraeae* – pomorski las dębowo – bukowy. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw) oraz lasu mieszanego świeżego (LMśw).

(47) Kontynentalne bory mieszane – *Pino* – *Quercetum* auct. polon.

- *Quercu roboris* – *Pinetum* – kontynentalny bór mieszany. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw), lasu mieszanego świeżego (LMśw) oraz lasu mieszanego wilgotnego (LMw).

(49) Suboceaniczne śródładowe bory sosnowe w kompleksie boru świeżego (*Leucobryo* – *Pinetum*), boru suchego (*Cladonio* – *Pinetum*) i boru wilgotnego (*Molinio* – *Pinetum*)

- *Leucobryo* – *Pinetum* – subatlantycki bór sosnowy świeży. Zespół w typie siedliskowym boru świeżego (Bśw);

- *Cladonio* – *Pinetum* – bór sosnowy suchy. Zespół w typie siedliskowym boru suchego (Bs);

- *Molinio caeruleae* – *Pinetum* – bór sosnowy wilgotny. Zespół w typie siedliskowym boru wilgotnego (Bw).

(52) Subatlantycka brzezina bagienna – *Betuletum pubescenti*

- *Vaccinio uliginosi* – *Betuletum pubescentis* – brzezina bagienna. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego bagiennego (BMb).

(53) Kontynentalny bór bagienny – *Vaccinio uliginosi* – *Pinetum*

- *Vaccinio uliginosi* – *Pinetum* – bór sosnowy bagienny. Zespół w typie siedliskowym boru bagiennego (Bb) i boru mieszanego bagiennego (BMb).

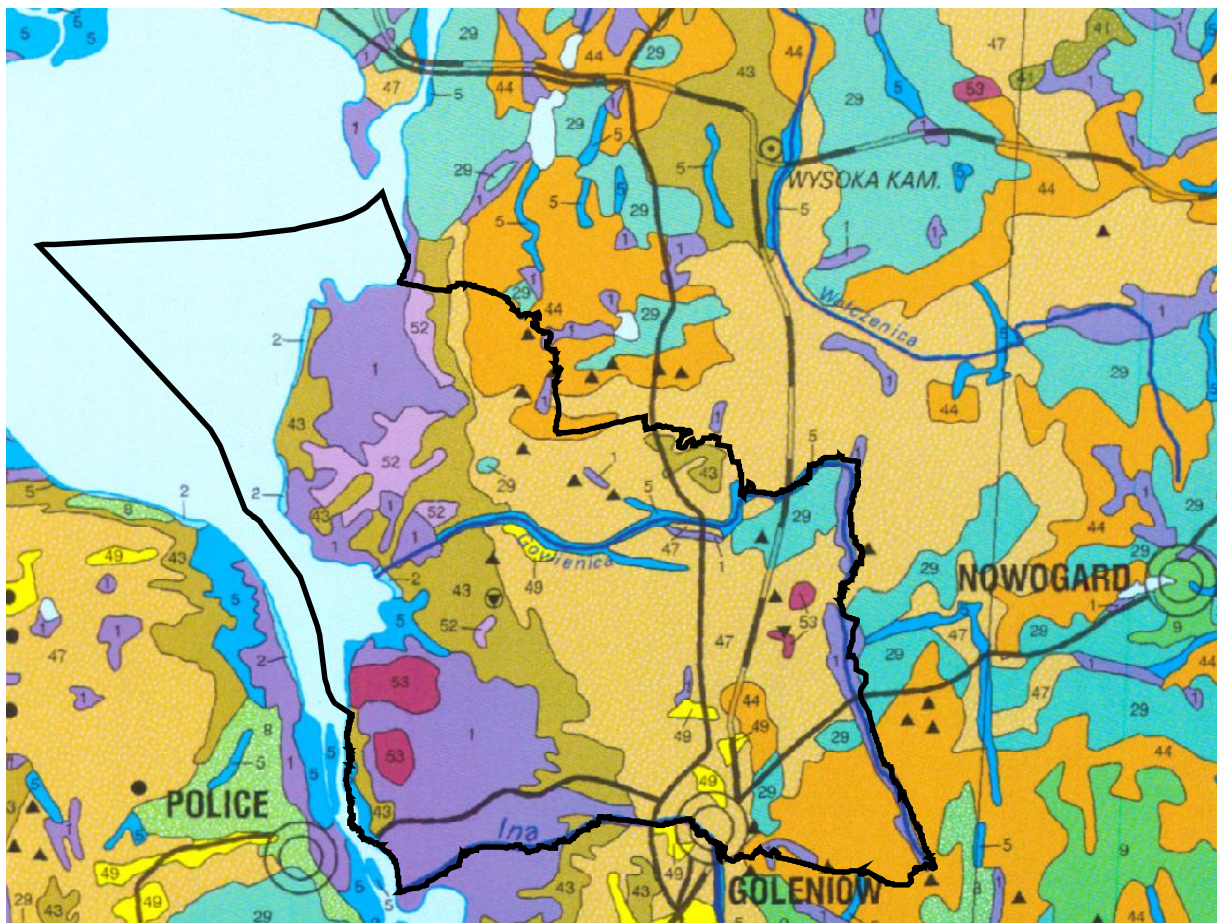
(▲) Mszary wysokotorfowiskowe - *Sphagnetalia magellanici*

- *Sphagnetum magellanici*.

- *Eriophorum vaginatum* – *Sphagnum fallax*.

(▼) Wilgotne wrzosowiska atlantyckie – *Sphagno* – *Ericetalia*

- *Ericetum tetralix*.

Rysunek 43. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski²¹.

²¹ W. Matuszkiewicz. 1995. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa.

Dominującą formacją roślinną są kontynentalne bory mieszane – zespół *Quercus robur* – *Pinetum*, zbiorowisko lasu sosnowo-dębowego w typie siedliskowym boru mieszanego, uboższego florystycznie. Dużą powierzchnię zajmują zespoły: olsu porzeczkowego (*Ribes nigrum* – *Alnetum*), subatlantyckiej brzeziny bagiennnej (*Vaccinium uliginosum* – *Betuletum pubescentis*) i kontynentalnego boru bagiennego (*Vaccinium uliginosum* – *Pinetum*), związane z torfowiskami, charakteryzujące się dużym bogactwem florystycznym.

6. Świat zwierzęcy.

W wyniku inwentaryzacji przyrodniczych przeprowadzonych na terenie gmin, w obszarze których położone jest Nadleśnictwo, stwierdzono występowanie wielu chronionych i rzadkich gatunków zwierząt.

Obszar Nadleśnictwa jest znaczącym w rejonie siedliskiem rzadkich gatunków ptaków, w tym objętych ochroną strefową, takich jak: bielik *Haliaeetus albicilla*, kania ruda *Milvus milvus*, bocian czarny *Ciconia nigra*. Ciekawym elementem awifauny są także ptaki związane z terenami podmokłymi i zbiornikami wodnymi. Gnieźdzą się tutaj takie cenne gatunki jak żuraw *Grus grus*, czajka *Vanellus vanellus*.

Płazy i gady występują w dość znacznej liczbie gatunków. Stwierdzono stanowiska m. in. kumaka nizinnego *Bombina orientalis*, traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* oraz żmiji zygzakowatej *Vipera berus*.

Wśród gatunków ssaków na uwagę zasługuje występowanie bobra *Castor fiber* i wydry *Lutra lutra*, których stanowiska koncentrują się głównie w dolinach rzek.

Na uwagę zasługuje również fakt występowania wilka na terenie Nadleśnictwa.

Coraz liczniejsze informacje o występowaniu wilków na terenie RDLP w Szczecinie wskazują na potrzebę dokładniejszej inwentaryzacji tego gatunku. Z inicjatywy RDOŚ w Szczecinie podjęta została współpraca z RDLP w Szczecinie w zakresie opracowania regionalnej strategii ochrony populacji wilka na terenie województwa zachodniopomorskiego. Współpracę w tym zakresie zadeklarowały również RDLP w Pile i Szczecinku, DPN, Zarządy Okręgowe Polskiego Związku Łowieckiego w Gorzowie Wlkp., Koszalinie, Pile i Szczecinie, ZTP, Stowarzyszenie Przyrodników Ostoja Pomorska. Porozumienie to reguluje partnerską współpracę w zakresie udostępniania informacji, tworzeniu bazy danych, prowadzenia wspólnych obserwacji śladów bytowania wilków, współorganizowania spotkań, szkoleń i warsztatów dotyczących ochrony gatunku.

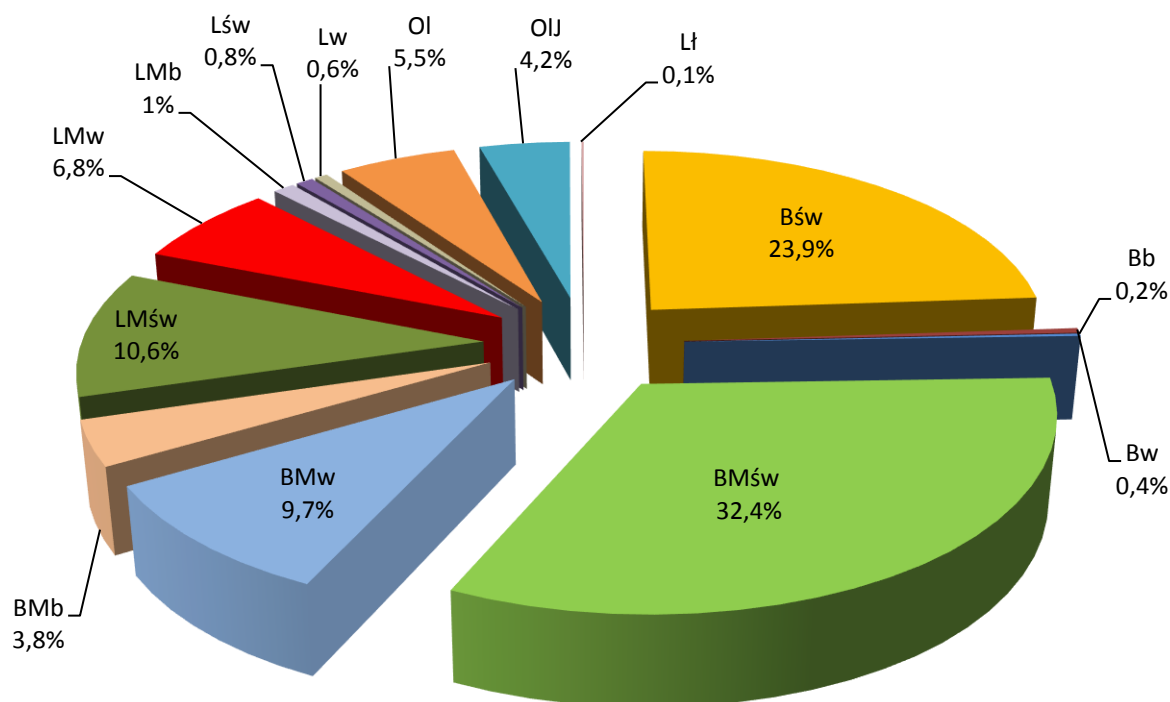
7. Typy siedliskowe lasu.

Typy siedliskowe lasu przyjęto z map glebowo – siedliskowych wykonanych przez firmę KRAMEKO Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie wg stanu na 1.01.2015 r.

Tab. 34. Stan aktualny i zmiany pow. typów siedliskowych lasu (pow. zal. i niezal.).

Typ siedliskowy lasu	Nadleśnictwo Goleniów				
	stan na 01.01.2007 r.		stan na 01.01.2017 r.		+/- ha
	ha	%	ha	%	
BS	11,74	0,1	2,34	-	- 9,40
BŚW	4807,96	23,6	4916,70	23,9	+ 108,74
BW	89,66	0,4	79,23	0,4	- 10,43
BB	122,77	0,6	43,18	0,2	- 79,59
BMŚW	7426,06	36,3	6591,92	32,4	- 834,14
BMW	1724,77	8,4	1992,61	9,7	+ 267,84
BMB	765,42	3,7	791,40	3,8	+ 25,98
LMŚW	1640,83	8,0	2182,93	10,6	+ 542,10
LMW	1478,29	7,2	1406,14	6,8	- 72,15
LMB	425,93	2,1	207,39	1,0	- 218,54
LŚW	107,77	0,5	167,50	0,8	+ 59,73
LW	21,58	0,1	124,36	0,6	+ 102,78
OL	1797,61	8,8	1129,67	5,5	- 667,94
OLJ	46,23	0,2	863,40	4,2	+ 817,17
LL	14,15	-	32,32	0,1	+ 18,17
Razem	20480,77	100,0	20531,09	100,0	+ 50,32

Dominującym typem siedliskowym w Nadleśnictwie jest bór mieszany świeży: 32,4 %. Przeważają siedliska borowe (66,4 %), lasy stanowią 18,8 %. Udział olsów, łąg oraz siedlisk bagiennych wynosi 14,8 %.

Rysunek 44. Udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Goleniów.

8. Drzewostany.

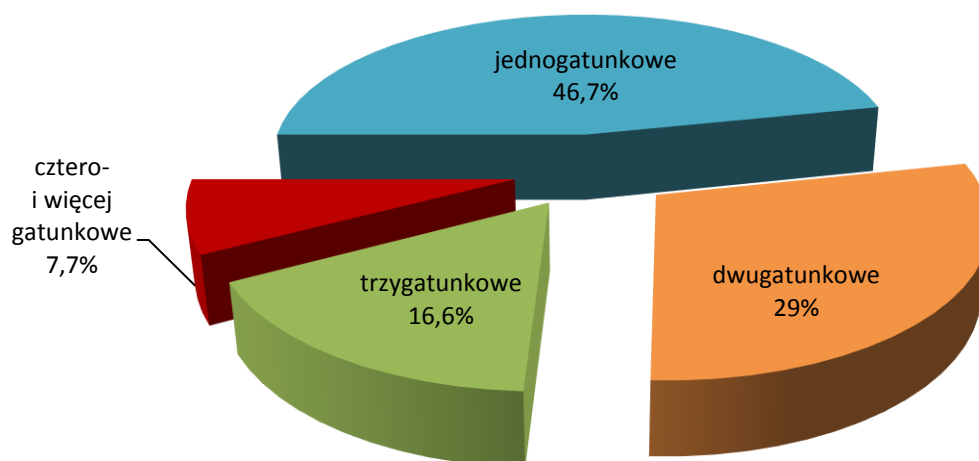
Drzewostany stanowią jedno z kluczowych ogniw ekosystemu leśnego, dlatego też w „Programie” przedstawiono je pod kątem:

- bogactwa gatunkowego,
  - budowy pionowej,
  - pochodzenia.
- **Bogactwo gatunkowe.**

Bogactwo gatunkowe analizowano pod względem ilości gatunków w składzie gatunkowym I i II piętra. Gatunków występujących w formie domieszek w tych warstwach nie brano pod uwagę (ich udział powierzchniowy lub ilościowy nie przekracza 5 %).

Tab.35. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Goleniów.

Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Goleniów	jednogatunkowe	ha	1913,35	4719,29	2768,90	9401,54	46,7
	dwugatunkowe		1844,20	2506,36	1500,80	5851,36	29,0
	trzygatunkowe		1232,38	1079,07	1038,27	3349,72	16,6
	cztero- i więcej gatunkowe		539,31	547,58	473,34	1560,23	7,7

Rysunek 45. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Goleniów.

Z powyższego zestawienia wynika, że w skali Nadleśnictwa Goleniów dominują drzewostany jednogatunkowe zajmując 47% powierzchni. Najmniejszy udział mają drzewostany cztero- i więcej gatunkowe (ok. 8%).

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

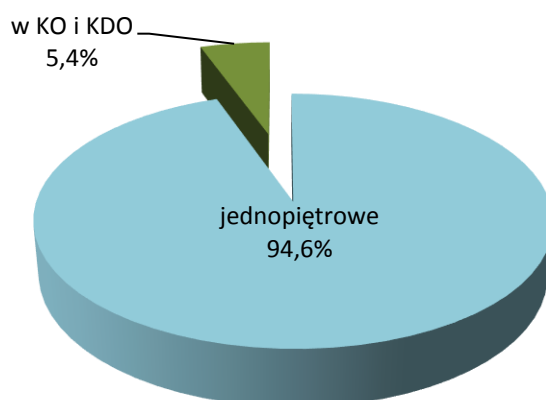
- drzewostany jednogatunkowe: wzrost o 2,7 % powierzchni;
- drzewostany dwugatunkowe: spadek o 1,4 % powierzchni;
- drzewostany trzygatunkowe: wzrost o 1,1 % powierzchni;
- drzewostany cztero- i więcej gatunkowe: spadek o 2,4 % powierzchni.

• Budowa pionowa

W drzewostanach jednopiętrowych drzewa tworzą jeden pułap wysokości. W drzewostanach dwupiętrowych warstwa drzew składa się z dwóch wyraźnych pięter różnej wysokości. Do piętra dolnego zalicza się drzewa, których korony nie przenikają do piętra górnego, nie są też zaliczone do warstwy podrostu lub podszytu, a jednocześnie wskaźnik ich zwarcia wynosi, co najmniej 3b (zwarcie przerywane, zagęszczenie przerywane miejscami luźne). W razie wątpliwości dotyczących kwalifikacji drzewa do danego piętra, należy przyjąć, że drzewo piętra górnego nie powinno wykazywać wysokości niższej niż 2/3 średniej wysokości gatunku panującego w piętrze górnym. Drzewostany w klasie odnowienia (KO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi i gniazdowymi, gdzie użytkowanie i odnowienie lasu przebiega równocześnie. Drzewostany w klasie odnowienia (KDO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi i gniazdowymi, gdzie ilość młodego pokolenia jest niedostateczna, lub go nie ma.

Tab.36. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Goleniów	jednopiętrowe	ha	5528,30	8757,31	4792,19	19077,80	94,6
	dwupiętrowe		0,00	0,00	5,81	5,81	-
	w KO i KDO		0,94	94,99	983,31	1079,24	5,4

Rysunek 46. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, które zajmują 95 % powierzchni. Drzewostany dwupiętrowe stanowią bardzo znikomą część. Drzewostany w KO i KDO stanowią 5 % powierzchni.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów występuje 541 wydzielen, na których zinwentaryzowano podrost o charakterze II piętra, na ogólnej powierzchni 2001,24 ha.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednopiętrowe: spadek o 2,8 % powierzchni;
- drzewostany dwupiętrowe: spadek o 0,15 % powierzchni;
- drzewostany w KO i KDO: wzrost o 3 % powierzchni.

• Pochodzenie

Określając pochodzenie drzewostanów opierano się na informacjach zawartych w operatach urzędzenia lasu z poprzednich okresów gospodarczych i ustalając na gruncie. Pochodzenie najmłodszego pokolenia lasu, ustalono na gruncie w czasie prac terenowych oraz wykorzystując informacje otrzymane z Nadleśnictwa Goleniów (m.in. baza SILP). Określone w czasie taksacji pochodzenie jest w miarę miarodajne dla drzewostanów pochodzących z lat 1946-2015. Natomiast dla drzewostanów z lat wcześniejszych może być obarczone znacznym błędem z uwagi na brak odpowiednich materiałów.

Aż 94 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa pochodzi z odnowienia sztucznego przez sadzenie lub siew. Uwagę zwraca dość duży odsetek drzewostanów powstałych z samosiewu.

Tab.37. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Goleniów	odroślowe	ha	15,72	37,94	72,56	126,22	0,6
	z samosiewu		508,52	356,75	100,56	964,40	4,8
	z sadzenia		4898,42	8446,80	5602,95	18948,17	94,0
	brak informacji		106,58	10,81	5,24	122,63	0,6

9. Ekologiczna ocena stanu lasu.

Na ekologiczną ocenę stanu lasu składa się:

- ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typem siedliskowym lasu,
- określenie formy aktualnego stanu siedliska,
- określenie formy degeneracji lasu.

• **Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem**

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk. Jest to także wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych. Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem dokonano zgodnie z Instrukcją urządzania lasu (2012).

W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo za instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody (§ 25 ust. 2):

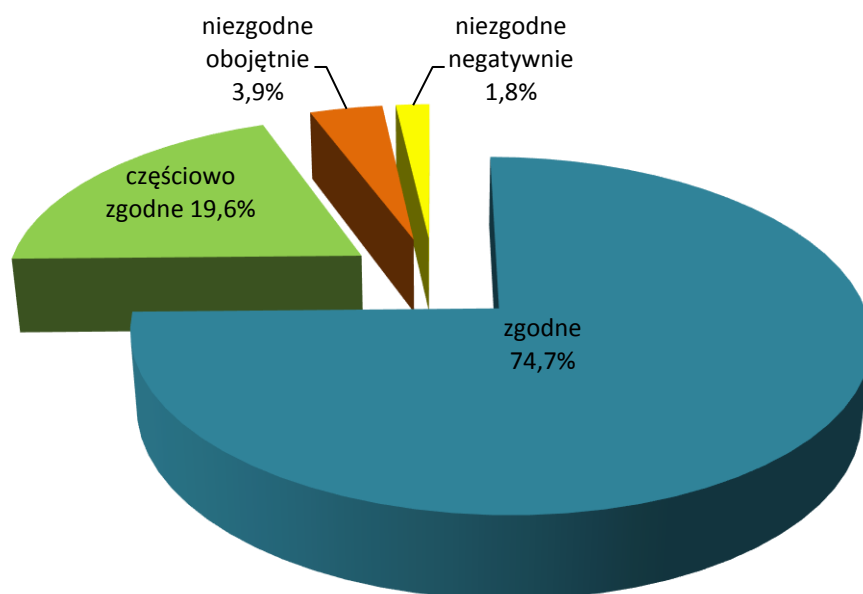
- **niezgodność obojętną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez inny gatunek liściasty,
- **niezgodność negatywną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerk.

Tab.38. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Nadleśnictwo	Siedlisko	Stopień zgodności							
		Zgodne		Częściowo zgodne		Niezgodne negatywnie		Niezgodne obojętnie	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Nadleśnictwo Goleniów	Bb	33,96	84,6	1,72	4,3	-	-	4,44	11,1
	BMb	300,80	38,69	344,17	44,1	-	-	134,74	17,3
	BMśw	6111,38	94,0	347,10	5,3	15,56	0,2	23,98	0,4
	BMw	1045,75	53,4	853,47	43,6	11,87	0,6	48,09	2,5
	Bs	2,34	100,0	-	-	-	-	-	-
	Bśw	4797,10	99,9	4,45	0,1	-	-	-	-
	Bw	72,82	91,9	2,76	3,5	-	-	3,65	4,6
	Lł	-	-	-	-	-	-	30,07	100,0
	LMb	113,01	54,8	83,01	40,3	-	-	10,10	4,9
	LMśw	1438,25	66,6	671,62	31,1	16,62	0,8	33,16	1,5
	LMw	196,94	14,1	631,93	45,3	283,75	20,3	283,71	20,3
	Lśw	57,37	34,3	80,53	48,1	20,06	12,0	9,54	5,7
	Lw	5,23	4,3	41,32	33,7	9,77	8,0	66,40	54,1
	Ol	799,24	73,9	218,71	20,2	7,94	0,7	55,97	5,2
OlJ	87,38	10,4	669,49	79,8	3,44	0,4	78,14	9,3	
Razem		15061,57	74,7	3950,28	19,6	369,01	1,8	781,99	3,9

Największą powierzchnię zajmują w Nadleśnictwie drzewostany zgodne z siedliskiem i stanowią niemalże 75 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem (19,6 % powierzchni). Drzewostany niezgodne stanowią 5,7 %.

Rysunek 47. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany zgodne z siedliskiem: wzrost o 29 % powierzchni;
- drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem: spadek o 28 % powierzchni;
- drzewostany niezgodne: spadek o 1 % powierzchni.

• Formy aktualnego stanu siedliska

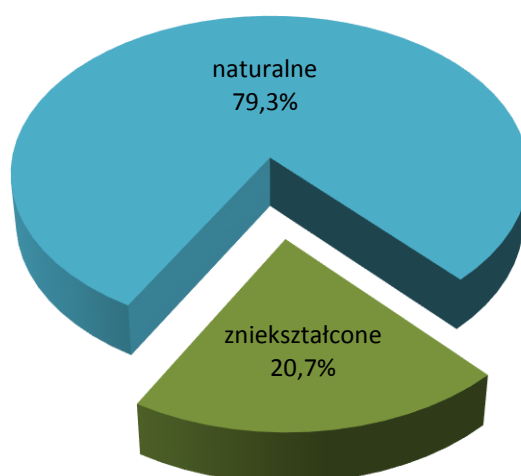
Formy stanu siedliska zostały określone na podstawie prac glebowo – siedliskowych i bieżącej taksacji w terenie.

Tab.39. Formy stanu siedliska.

Nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
				Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
				≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nadleśnictwo Goleniów	bory	naturalne	ha	1330,16	2159,08	1096,50	4585,74	22,7
		zniekształcone		70,13	258,29	9,08	337,50	1,7
	bory mieszane	naturalne		2394,83	3387,20	2240,06	8022,09	39,8
		zniekształcone		369,16	651,88	192,99	1214,03	6,0
		silnie zdegradowane		0,00	0,79	0,00	0,79	0,0
	lasy mieszane	naturalne		293,40	332,67	752,19	1378,26	6,8
		zniekształcone		622,61	1289,69	468,74	2381,04	11,8

Nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
				Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
				≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		zdegradowane		0,00	2,80	0,00	2,80	0,0
	lasy	naturalne		3,16	21,06	107,60	131,82	0,7
		zniekształcone		44,31	96,88	47,28	188,47	0,9
	ogółem	naturalne		4407,80	6532,74	5039,36	15979,90	79,3
		zniekształcone		1121,44	2315,97	741,95	4179,36	20,7
		zdegradowane		0,00	2,80	0,00	2,80	0,0
		silnie zdegradowane		0,00	0,79	0,00	0,79	0,0

W Nadleśnictwie Goleniów dominują siedliska naturalne – stanowią 79,3% powierzchni. Powierzchnia siedlisk zniekształconych jest zdecydowanie niższa, stanowi 20,7 % powierzchni. Na terenie Nadleśnictwa siedliska zdegradowane zajmują bardzo niewielką powierzchnię (2,8 ha), natomiast siedliska silnie zdegradowane zajmują zaledwie 0,79 ha.

Rysunek 48. Formy stanu siedliska

• Formy degeneracji lasu

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych brano pod uwagę trzy elementy:

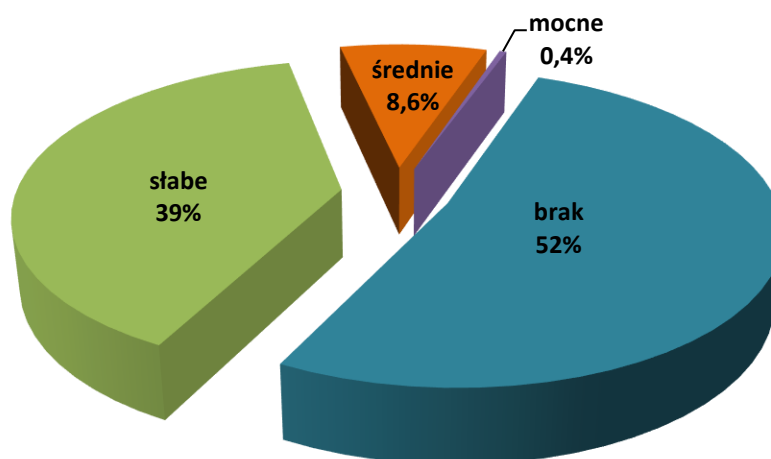
- borowacenie,
- monotypizację,
- neofityzację.

Borowacenie (pinetyzacja) wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew wyróżnia się:

- **słabe**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
  - ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych
  - 50 - 80 % na siedliskach lasów mieszanych
  - 10 - 30 % na siedliskach lasowych
- **średnie**, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi:
  - ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych
  - 30 - 60 % na siedliskach lasowych.
- **mocne**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym wynosi na siedliskach lasowych ponad 60 %.

Tab.40. Borowacenie w Nadleśnictwie Goleniów.

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80	>80 lat		
Nadleśnictwo Goleniów	brak	3493,55	4341,24	2651,62	10486,41	52,0
	słabe	1709,39	3585,38	2578,37	7873,14	39,0
	średnie	318,66	878,70	533,42	1730,78	8,6
	mocne	7,64	46,98	17,90	72,52	0,4

Rysunek 49. Borowacenie w Nadleśnictwie Goleniów.

Z zestawień wynika, że 52 % powierzchni Nadleśnictwa zajmują drzewostany, w których pinetyzacja nie występuje. Powierzchnia drzewostanów ze słabym borowaceniem sięga 39 % powierzchni Nadleśnictwa. Borowaceniowi średniemu uległo ok. 9 % , a borowaceniowi mocnemu zaledwie 0,4 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- brak borowacenia: wzrost o 25 % powierzchni;
- słabe borowacenie: spadek o 23,9 % powierzchni;
- średnie borowacenie: na zbliżonym poziomie;
- mocne borowacenie: na zbliżonym poziomie (< 0,5 %).

Monotypizacja polega na ujednoczeniu składu gatunkowego lub struktury wiekowej. Jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Monotypizację określa się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych drzewostanów: 1- 40 lat, 41 - 80 lat, powyżej 80 lat oraz podziału drzewostanów na sosnowe + świerkowe i pozostałe. Monotypizację wyróżnia się, gdy drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). Formę tą należy wyróżniać głównie dla sosny i świerka oraz rozdzielać na:

- a) monotypizację częściową, gdy:
- udział drzewostanów jednego gatunku i jednej (20-letniej) klasy wieku wynosi 50 – 80 %,
  - udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie wieku przekracza 80 %,
- b) monotypizację pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80 %.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów monotypizacja nie występuje.

Neofityzacja - sztuczna uprawa lub samoistne wnikanie gatunków drzew i krzewów obcych. Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono w udziale drzewostanów 16 gatunków drzew i krzewów obcych (zapisane w bazie danych Taksator).

Tab.41. Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie.

Gatunek	Drzewostan		II piętro, podsadzenia i podrost		Przestoje	Podszyt	Nalot	Zadrzewienia i zakrzewienia	Samosiewy
	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]					
bez koralowy	1	0,13	-	-	-	21	-	7	-
czeremcha amerykańska	1	0,02	-	-	-	1742	-	70	-
dagleźja zielona	74	13,58	2	0,03	3	5	-	5	1
dąb czerwony	76	12,70	3	0,20	3	-	-	3	-
kasztanowiec biały	6	0,86	-	-	2	-	-	7	-
kosodrzewina	8	1,30	-	-	-	3	-	-	-
ligustr pospolity	-	-	-	-	-	1	-	-	-

Gatunek	Drzewostan		II piętro, podsadzenia i podrost		Przestoje	Podszyt	Nalot	Zadrzewienia i zakrzewienia	Samosiewy
	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]					
orzech czarny	2	0,29	-	-	-	-	-	1	-
robinia akacyjowa	56	9,34	-	-	4	26	-	11	-
sosna Banksa	3	2,28	-	-	-	-	-	-	-
sosna czarna	4	0,39	-	-	-	2	-	-	-
sosna limba	-	-	-	-	-	7	-	-	-
sosna smołowa	1	0,17	-	-	-	3	-	-	-
sosna wejmutka	10	1,96	1	0,21	2	1	-	-	-
śnieguliczka biała	-	-	-	-	-	8	-	4	-
żywołnik zachodni	1	0,10	-	-	-	-	-	3	-

Znaczącym problemem jest występowanie czeremchy amerykańskiej w podszycie. Czeremchę stwierdzono w 1742 wydzieleniach o łącznej powierzchni 5010,98 ha. Na odnawianych powierzchniach czeremcha amerykańska może stanowić konkurencję dla pożądaných gatunków. Pozostałe gatunki nie są ekspansywne, przez co nie stanowią zagrożenia w gospodarce leśnej.

10. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Goleniów.

- **Drzewostany cenne przyrodniczo.**

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów wytypowano drzewostany, które wyróżniają się swoimi walorami przyrodniczymi – starodrzewy, drzewostany nawiązujące do naturalnych zbiorowisk leśnych, niekiedy ze stanowiskami gatunków rzadkich i chronionych.

Tab.42. Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
1.	Zielonczyn 46c	2,93	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego wilgotnego o składzie: 3Bk 127, 2Dbś 162, 2OI 82, 1Bk 82, 1Md 82, 1Dbś 127 lat, miejscami So 162, Św 127, Bk 48, Md 48 lat; podszyt: czeremcha, buk, jarzab - 30%.	SP_9160 POW.REF. Strefa ochr. całorocznej Brak wskazań
2.	Zielonczyn 46d	1,39	Drzewostan na siedlisku lasu wilgotnego o składzie: 5OI 82, 3Św 82, 1Św 65, 1Bk112 lat, miejscami Bk 65, Wz 65, Brz 82, Wz 82, Dbś 140, Bk 140 lat; podszyt: czeremcha, buk, jarzab, świerk, leszczyna - 20%.	SP_9160 POW.REF. Strefa ochr. okresowej Brak wskazań
3.	Dzisiaj 138a	3,64	Położony w zagłębieniu starodrzew na siedlisku boru mieszanego bagiennego o składzie: 8So 170, 2Brz 60 lat, miejscami Bk 130 lat; podszyt – brzoza, świerk, sosna - 20%.	SP_91D0 POW.REF. D-stan zachowawczy Brak wskazań
4.	Borowik 139f	4,01	Brzezina bagienna na siedlisku boru mieszanego bagiennego o składzie: 5So 103, 5Brz 65 lat; podszyt: brzoza, kruszyna, świerk - 20%.	SP_91D0 POW.REF. Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
5.	Borowik 146d	1,03	Brzezina bagienna na siedlisku boru mieszanego bagiennego o składzie: 4So 122, 3Brz 57, 3Brz 35 lat; podszyt: brzoza, świerk, sosna - 30%.	SP_91D0 POW.REF. Strefa ochr. całorocznej Brak wskazań
6.	Borowik 244n	3,13	Położony na stoku wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku olsu jesionowego o składzie: 3Dbs 170, 2Ol 100, 2Bk 90, 1Bk 150, 1Gb 110, 1Ol 50 lat, miejscami So 110, Św 110, Jw. 70, Gb 70, Św 70, Bk 70, Ol 35, Jw. 35, Bk 35, Jw. 20, Bk 20 lat; podszyt: buk, jawor, świerk, grab - 20%. Stanowiska roślin chronionych i cennych (m.in. skrzyp, czosneczek niedźwiedzi). Źródlika.	SP_91E0 POW.REF. Brak wskazań
7.	Widzieńsko 288a	8,50	127-letni starodrzew sosnowy na siedlisku boru mieszanego świeżego, miejscami w drzewostanie Bk 127, Dbb 127, Bk 60, Brz 60, Jw. 60, Bk 90, Dbb 90 lat; podszyt: świerk, jawor, buk, dąb - 40%.	WDN Brak wskazań
8.	Widzieńsko 296j	10,55	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 6So 172, 2Bk 120, 1Bk 60, 1Dbs 60 lat, miejscami Dbs 95, Bk 35, Dbs 35 lat; podszyt: buk, dąb - 30%. Podrost o charakterze II piętra: Bk 20 lat (20%).	SP_9110 WDN Brak wskazań
9.	Olszanka 372d	1,23	Drzewostan na siedlisku lasu mieszanego bagiennego o składzie: 7Dbs 150, 1Brzom 40, 1Brzom 100, 1So 100 lat, miejscami Bk 150, Bk 100 lat; podszyt: kruszyna, buk, brzoza omszona - 50%.	SP_91D0 POW.REF. Brak wskazań
10.	Olszanka 373a	1,43	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego bagiennego o składzie: 7Dbs 127, 3Ol 100 lat, miejscami Ol 50, Bk 100 lat; podszyt: kruszyna, brzoza omszona, dąb - 30%.	SP_9190 POW.REF. Brak wskazań
11.	Olszanka 375a	3,36	Drzewostan na siedlisku lasu mieszanego bagiennego o składzie: 5Ol 120, 3Dbs 160, 2Ol 49 lat, miejscami Bk 120, Brzom 64, Ol 64 lata; podszyt: olsza, kruszyna, brzoza - 20%. Podrost o charakterze II piętra: 8Brzom 35, 2Brzom 20 lat (20%). Stanowiska długosza królewskiego	SP_9190 POW.REF. Brak wskazań
12.	Krepsko 477m	2,76	Drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 8So 125, 2Bk 85 lat, miejscami Dbs 125, Bk 125, Św 85, Bk 50, Św 50 lat; podszyt: brzoza, buk - 30%.	SP_9110 GDN Strefa ochr. całorocznej Brak wskazań
13.	Olszanka 495d	2,23	Starodrzew dębowy na siedlisku lasu mieszanego bagiennego o składzie: 6Dbs 172, 3Dbs 70, 1So 172 lata, miejscami Ol 112, Ol 55 lat; podszyt: dąb, kruszyna, olsza - 20%.	POW.REF. Brak wskazań
14.	Olszanka 807b	2,69	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego bagiennego o składzie: 7Dbs 170, 1Św 75, 1Ol 75, 1Bk 75 lat, miejscami Bk 170, Bk 120, Brz 75, Gb 75 lat; podszyt: grab, olsza, buk, świerk - 30%.	POW.REF. Brak wskazań
15.	Olszanka 843c	8,26	Wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego bagiennego o składzie: 3Dbs 147, 3So 147, 2Brz 77, 1Ol 70, 1Brz 35 lat, miejscami Ol 120, Js 120, Bk 77, Św 77, Bk 50, Bk 35, Ol 35 lat; podszyt: leszczyna, jesion - 50%.	POW.REF. Brak wskazań
16.	Olszanka 859b	2,97	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego bagiennego o składzie: 5Dbs 172, 1Dbs 120, 1Ol 98, 1Brz 45, 1Ol 45,	SP_91E0 Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
			10I 20, miejscami w drzewostanie So 172, Md 98, Bk 98, Wz 98, Js 98, Brz 60, Js 60, Lp 45, Js 45, Brz 20, Js 20 lat; podszyt: jesion, olsza, leszczyna - 40%.	
17.	Olszanka 862b	8,77	Starodrzew dębowo-olszowy o składzie: 3Dbs 100, 20I 110, 3Dbs 170, 1So 170, 1Dbs 45 lat, miejscami Wz 170, Św 90, Bk 90, Md 90, Brz 90, Brz 70, Wz 70, Js 50, Brz 50 lat; podszyt: olsza, dąb, wiąz - 40%.	SP_91E0 POW.REF. Brak wskazań
18.	Goleniów 773m	0,66	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku LMśw o składzie: 4So 172, 4Bk 100, 2Dbs 70 lat, miejscami Brz 70, So 70, So 40, Bk 40, So 19, Brz 19 lat; podszyt: buk, brzoza - 40%.	Brak wskazań
Ogółem N-ctwo Goleniów		64,54		

Poza wyżej wymienionymi drzewostanami na terenie Nadleśnictwa Goleniów znajdują się inne, których nie sposób wymienić, a które mają duże znaczenie przyrodnicze, są to w szczególności pozostałe siedliska bagienne. Są też drzewostany pozostawione jako pasy ochronne nad brzegami wód, drogami publicznymi, które mają ważne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe.

- **Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie.**

Rysunek 50. Torfowisko w rezerwacie przyrody „Olszanka” (Fot. R. Parkoła).

Wykaz typów siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony (Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia MŚ w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713) zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Goleniów przedstawia poniższa tabela:

Tab.43. Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Goleniów podlegających ochronie

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
2190	Wilgotne zagłębienia międzywydmowe	5,16
7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	1,19
7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	105,82
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	0,35
<i>Razem siedliska nieleśne:</i>		<i>112,52</i>
9110	Kwaśne buczyny	239,88
9130	Żyzne buczyny	31,44
9160	Grąd subatlantycki	369,66
9190	Kwaśne dąbrowy	216,54
91D0*	Bory i lasy bagienne	763,20
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe	671,35
91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	2,34
<i>Razem siedliska leśne:</i>		<i>2294,41</i>
<i>Razem siedliska przyrodnicze:</i>		<i>2406,93</i>

* - siedliska priorytetowe

Fakultatywne wskazania ochronne²²:

2190 – działania ochronne winny prowadzić do powstrzymania odwadniania siedlisk oraz ograniczać intensywny rozwój fanerofitów.

²² Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- podręcznik metodyczny.

7110, 7120, 7140 – uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności. Podstawą wszystkich działań jest maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.

9110, 9130 – bierne metody ochrony umożliwiają zachowanie walorów buczyn o cechach naturalności. Kierunek ten powinien być przyjęty za podstawę planowania ochrony płatów buczyn w rezerwach. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów ekosystemu siedliska. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest wprowadzanie do nich gatunków obcych.

9160 – dla ochrony fragmentów grądu, które zachowały charakter zbliżony do naturalnego właściwe jest przestrzeganie zasad ochrony biernej. Bierne metody ochrony dotyczą głównie grądów chronionych rezerwatowo. W lasach gospodarczych zaleca się ograniczanie wprowadzania buka na siedliskach grądowych i hodować na nich drzewostany dębowo-grabowe.

91D0 – podstawą wszystkich działań ochronnych jest zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska. Zaleca się wyłączenie najlepiej zachowanych fragmentów z gospodarki leśnej (włączenie do gospodarstwa specjalnego). Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych.

9190 – w lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania – w tym nawet rębni zupełnych – jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia unaturalniającej przebudowy: przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych i odstąpienia od preferowania świerka i buka.

91E0 – podstawą ochrony lasów łągowych jest przede wszystkim ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych. Bierna ochrona może być stosowana w lasach rezerwatowych. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów siedliska. Z punktu widzenia ochrony niekorzystne jest wprowadzanie do siedliska gatunków obcych.

91T0 - w obszarach, gdzie zachowane są jeszcze fragmenty boru chrobotkowego, należy w celu ich ochrony wybierać całość drewna pozostałego po zabiegach hodowli lasu. W przyszłości zabiegi te, w połączeniu z usuwaniem naturalnych odnowień sosnowych i dębowych przyczynią się do aktywnej ochrony borów chrobotkowych.

Zaplanowane zabiegi powinny mieć na celu zachowanie ciągłości istniejących siedlisk.

Dla siedlisk przyrodniczych zinventaryzowanych w obszarze Natura 2000 z dyrektywy siedliskowej SOO, oraz dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania A poza tym obszarem przyjęto TD, orientacyjne składy upraw, oraz rodzaje rębni przedstawione w tabeli poniżej (zgodnie z aneksem Nr 3/2014 z dnia 27 sierpnia 2014 r. do Porozumienia nr 1/2010 z dnia 15.01.2010 r.).

Tab.44. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
9110-1	<i>Kwaśna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, So (na uboższych siedliskach LM), Dbs
		LMśw LMw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Bk*	Bk 70 Db, So i inne 30		
			So Bk*	Bk 50 So 30 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
Db Bk*	Bk 70 Db i inne 30					
9130-1	<i>Żyzna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, Dbs, Js, Ol, Wz, Gb, Czeresnia ptasia
		LMśw	Bk	Bk 80 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
		Lw	Db Bk*	Bk 60 Db 30 Wz i inne 10		
			Bk	Bk 90 Db i inne 10		
9160	<i>Grąd subatlantycki</i>	BMśw	Db	Db 80 Gb i inne 20	II/III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych
		BMw	So Db Bk**	Bk 50 Db 30 So i inne 20		
		LMśw	So Gb Db**	Db 40 Gb 30 So i inne 30		
		LMw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
		Lśw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Gb Bk	Bk 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Lp Db	Dbs 50 Lp 30 Gb i inne 20		
			Gb Bk Db	Db 40 Bk 30 Gb i inne 30		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi	
1	2	3	4	5	6	7	
			Gb Db Bk	Bk 40 Db 30 Gb i inne 30		d-stanu. Gatunki domieszkowe – Js, Os, Brz, Jw., Lpd, Czeresnia ptasia, Jrz brekinia, Ol, Wz	
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Lp i inne 20			
			Bk Gb	Gb 50 Bk 30 Lp i inne 20			
		Lw	Db	Db 80 Gb i inne 20			
		Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10				
		Db Gb	Gb 50 Db 30 Wz i inne 20				
9170-1	<i>Grąd środkowoeuropejski</i>	LMśw	GbDb	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20	III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszkowe – Klp, Lpd, Wz, Js, Ol, Brz, Os, Jw., Jrz brekinia	
		LMw	Gb Db	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20			
		Lśw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10			
		Lw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10			
9190-1	<i>Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Db	Db 60 Brz 30 So i inne 10		Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz omszona	
			SoDbBrz	Brz 40 Db 30 So 30			
			Db Brz	Brz 60 Db 30 i inne 10			
			So Db	Db 60 So 40			
			SoBrzDb	So 30 Brz 30 Db 30 i inne 10			
			Bk Db	Db 60 Bk 30 Brz i inne 10			
9190-2	<i>Śródłądowa kwaśna dąbrowa</i>	BMśw	Db So **	So 50 Db 30 Bk i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz, Jw	
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20			
		LMśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20			
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20			
		LMw	So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20			
			Lśw	Bk Db			Db 50 Bk 30 So i inne 20
				Db			Db 80 Bk i inne 20
				Db Bk			Bk 50 Db 30 Jw. I inne 20
91D0-1*	<i>Brzezina bagienna</i>	BMb	So Brz	Brzom 60 So 40			
		LMb	So Brz	Brzom 60 So 30 Ol i inne 10			
91D0-2*	<i>Sosnowy bór bagienny</i>	Bb	So	So 90 Brzom i inne 10	-	-	
		BMb	Brz So	So 60 Brzom i inne 40			
91D0-3	<i>Ols torfowcowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Ol	Ol 70 Brz i inne 30			
			SoBrzOl	Ol 60 Brz 30 So i inne 10			
91E0-1*	<i>Nadrzeczny łęg wierzbowy</i>	Bez względu na TSL	Wb	Wb 70 Ol i inne 30	-	-	
91E0-2*	<i>Nadrzeczny łęg topolowy</i>	Bez względu na TSL	Tp	Tp 70 Ol i inne 30	-	-	
91E0-3*	<i>Niżowy łęg jesionowo-olszowy</i>	LMw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20	I/II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Wz, Dbs, Brz, Js, Ol, Gb, Bk	
			Js Ol	Ol 50 Js 30 Brz i inne 20			
		Lw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20			
			Js Db	Db 50 Js 30 Wz i inne 20			
			Db Js	Js 50 Db 40 Ol i inne 10			
			Db Ol	Ol 50 Db 30 Wz i inne 20			

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			Ol Db	Db 50 Ol 30 Wz i inne 20		
		OIJ	Js Ol	Ol 60 Js 30 Brz i inne 10		
			Ol Js	Js 60 Ol 30 Brz i inne 10		
		Ol	Ol	Ol 90 Js i inne 10		
91E0-4*	Źródłiskowy las olszowy na niżu	OIJ	Ol	Ol 90 Js i inne 10	-	-
91E0-5*	Podgórski łęg jesionowy	Bez względu na TSL	Js	Js 90 Ol i inne 10	-	-
91F0-1	Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy typowy	Lw	JsWzDb	Db 40 Wz 30 Js i inne 30	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Ol, Gb
91F0-2	Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy śleziennicowy	LMw	Js Wz	Wz 40 Js 30 Db i inne 30		
		Lw				
91I0-1*	Świetlista dąbrowa	Bez względu na TSL	So Db	Dbb 50 So 30 Brz i inne 20	IV/V	Gatunki domieszkowe – So, Jrz brekinia, Wz
			Db	Dbb 90 Lp i inne 10		
91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	Bśw	So	So 90 Brz 10	I/IV	-
9180*	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach	Lśw Lw	Wz Jw	Jw. 60 Wz 20 Lp i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Lp, Db, Bk

* - siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** - TD dopuszczone do zastosowania dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”

1. w przypadkach uzasadnionych uwarunkowaniami terenowymi dla wszystkich TD wymienionych w w/w tabeli dopuszcza się zmiany w składach gatunkowych upraw w granicach +/- 10%.
2. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu odstąpić od użytkowania rębego, natomiast w obrzeżach wód i cieków wodnych, obrzeżach źródeł, torfowisk przejściowych, wysokich, nakredowych oraz alkalicznych kształtować strefy przejściowe – zwane ekotonami.
3. W przypadku TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, w których występuje Js, do czasu ustąpienia choroby tego gatunku należy zastępować go innymi gatunkami, takimi jak, np. Db, Wz, Jw., Ol.
4. W przypadku, gdy dane siedlisko przyrodnicze przypisane jest dla całego wydzielenia, a występuje tylko na jego części (w płatach na powierzchni co najmniej 0,25 ha) zaleca się stosowanie TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych tylko dla płatów tego siedliska przyrodniczego.

• Drzewa cenne.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów znajdują się cenne drzewa, które ze względu na swe położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się, jako proponowane pomniki przyrody. Należy prowadzić bieżącą inwentaryzację drzew osiągających rozmiary pomnikowe. Nie należy ich wycinać i uszkadzać. Nie powinno wprowadzać się istotnych zmian w otoczeniu drzew (w promieniu do 10 m). Po fizjologicznej śmierci należy je pozostawić na miejscu aż do naturalnego rozkładu.

Tab.45. Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Goleniów.

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
1.	17g	Zielonczyn	Dąb szypułkowy	-	2
2.	18i	Zielonczyn	Dąb bezszypułkowy	-	1

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
3.	18k	Zielonczyn	Dąb szypułkowy	-	2
4.	19b	Zielonczyn	Sosna zwyczajna	-	1
5.	27a	Zielonczyn	Dąb szypułkowy	SE	2
6.	27i	Zielonczyn	Dąb szypułkowy	N	2
7.	31f	Zielonczyn	Sosna zwyczajna	-	1
8.	57f	Zielonczyn	Jesion wyniosły	S	1
9.	67a	Krokorzyce	Dąb szypułkowy	-	1
10.	67t	Krokorzyce	Dąb szypułkowy	NE	2
11.	68m	Krokorzyce	Dąb szypułkowy	-	1
12.	70d	Krokorzyce	Dąb szypułkowy	-	1
13.	91h	Krokorzyce	Dąb szypułkowy	S	3
14.	91h	Krokorzyce	Buk zwyczajny	S	1
15.	136d	Krokorzyce	Dąb szypułkowy	-	1
16.	143g	Borowik	Cis pospolity	-	-
17.	143h	Borowik	Cis pospolity	-	-
18.	145h	Borowik	Buk zwyczajny	S	-
19.	153h	Krokorzyce	Buk zwyczajny	-	2
20.	155b	Krokorzyce	Dąb szypułkowy	-	1
21.	202a	Dzisiaj	Buk zwyczajny	N	-
22.	203i	Dzisiaj	Buk zwyczajny	S	1
23.	209d	Borowik	Cis pospolity	-	-
24.	222c	Widziensko	Buk zwyczajny	NW	1
25.	249b	Widziensko	Dąb szypułkowy	-	1
26.	266f	Stepnica	Buk zwyczajny	NW	1
26.	266f	Stepnica	Dąb szypułkowy	NE	1
27.	266n	Stepnica	Dąb szypułkowy	SE	1
28.	272n	Dzisiaj	Cis pospolity	-	-
29.	275c	Widziensko	Dąb szypułkowy	SE	3
30.	276b	Widziensko	Dąb szypułkowy	SE	1
31.	285h	Widziensko	Cis pospolity	-	-
32.	285j	Widziensko	Cis pospolity	-	-
33.	285l	Widziensko	Cis pospolity	-	-
34.	285r	Widziensko	Buk zwyczajny	SW	1
35.	285s	Widziensko	Cis pospolity	-	-
36.	285t	Widziensko	Cis pospolity	-	-
37.	286a	Widziensko	Dąb szypułkowy	-	1
38.	297c	Stepnica	Dąb szypułkowy	SW	2
39.	305k	Widziensko	Cis pospolity	-	-
40.	306i	Widziensko	Cis pospolity	-	-
41.	330a	Stepnica	Dąb szypułkowy	-	1
42.	332f	Stepnica	Buk zwyczajny	-	1
43.	332k	Stepnica	Dąb szypułkowy	C	2
44.	333d	Stepnica	Dąb szypułkowy	SE	2
45.	335f	Stepnica	Buk zwyczajny	-	1
46.	336a	Olszanka	Wierzba	SW	-
47.	344a	Wierchosław	Dąb szypułkowy	SW	1
48.	344a	Wierchosław	Cis pospolity	-	-
49.	371j	Stepnica	Buk zwyczajny	-	1
50.	379l	Dzisiaj	Buk zwyczajny	N	1
51.	406d	Wierchosław	Dąb szypułkowy	SW	-
52.	428d	Olszanka	Świerk pospolity	C	4
53.	480f	Stepnica	Dąb szypułkowy	SE	1
54.	533o	Wierchosław	Dąb szypułkowy	-	1
55.	549i	Krępsko	Buk zwyczajny	NE	1
56.	551b	Krępsko	Dąb szypułkowy	N	1

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
57.	597g	Goleniów	Dąb szypułkowy	SE	1
58.	718a	Olszanka	Świerk pospolity	E	1
59.	720d	Goleniów	Dąb bezszypułkowy	C	1
60.	728j	Olszanka	Jarząb szwedzki	-	-
61.	862b	Olszanka	Wiąz szypułkowy	-	-
62.	900h	Stepnica	Dąb szypułkowy	NW	-
63.	66i	Krokorzyce	Dąb szypułkowy	SW	1
64.	263s	Stepnica	Dąb szypułkowy	NW	2
65.	263s	Stepnica	Dąb szypułkowy	N	3
66.	263s	Stepnica	Dąb szypułkowy	NE	2
67.	297f	Stepnica	Dąb szypułkowy	-	11
68.	333o	Stepnica	Dąb szypułkowy	-	1
69.	334a	Stepnica	Dąb szypułkowy	-	2

- **Zadrzewienia i remizy.**

Zadrzewienia i remizy pełnią ważną funkcję biocenotyczną. Jako nie użytkowane enklawy stanowią spokojne miejsca bytowania zwierząt oraz miejsca spontanicznego rozwoju roślinności.

W Nadleśnictwie Goleniów zgodnie z ewidencją stwierdzono 11 zadrzewień o łącznej powierzchni 2,21 ha.

Tab.46. Zestawienie zadrzewień.

Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
67t	0,42
233l	0,17
265y	0,34
271c	0,27
300Aa	0,12
307h	0,46
307j	0,14
437c	0,09
538c	0,10
700h	0,05
906i	0,05

W Nadleśnictwie Goleniów zgodnie z ewidencją stwierdzono 12 remiz o łącznej powierzchni 6,45 ha, natomiast remiz, jako powierzchni nie tworzących osobnych wydzieleń stwierdzono 14 szt., o łącznej powierzchni 2,34 ha.

Tab.47. Zestawienie remiz.

Lp.	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
1.	42d	0,59
2.	51j	0,50
3.	319d	0,31
4.	451a	0,47
5.	584p	0,41

Lp.	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
6.	613b	0,95
7.	658m	0,21
8.	700i	1,57
9.	765f	0,46
10.	793f	0,07
11.	904h	0,69
12.	905i	0,22
Razem		6,45

Tab.48. Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydzieleni.

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
1.	9j	N	0,11
2.	31j	W	0,20
3.	207h	SE	0,10
4.	296b	C	0,10
5.	322f	SW	0,25
6.	332c	SE	0,20
7.	527c	SW	0,12
8.	529c	SW	0,20
9.	533j	S	0,08
10.	538a	S	0,30
11.	544i	C	0,33
12.	567c	SW	0,06
13.	709b	SW	0,04
14.	909h	NE	0,25

- **Grunty pozostawione do naturalnej sukcesji.**

W Nadleśnictwie Goleniów pozostawiono grunty do naturalnej sukcesji w 55 wydzieleniach o łącznej powierzchni 95,99 ha. Obejmują one grunty gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych z uwagi na ich rolę w ekosystemie oraz uwarunkowania lokalne. Wykaz takich powierzchni przedstawia poniższa tabela:

Tab.49. Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
1.	Zielonczyn 27d	1,35	Bb, pokrywa zadarniona; na 30% pow. czeremcha, brzoza, wierzba, dąb; przes. So 97m ³ , Brz 37m ³
2.	Zielonczyn 27l	0,49	LMw, pokrywa zadarniona; na 40% pow. czeremcha, brzoza, świerk, jarząb; przes. Brz 26m ³ , Brz 10m ³
3.	Zielonczyn 39f	0,43	BMśw, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. czeremcha, bez czarny, dąb, akacja; przes. Dbb 8m ³ , Os 10m ³ , Brz 10m ³ , Wb 1m ³ , So 4m ³ , Ak 2m ³
4.	Zielonczyn 51p	0,01	BMw, pokrywa zadarniona

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
5.	Borowik 81g	0,55	Bb, zagłębienie, pokrywa zadarniona; na 10% pow. sosna, brzoza; przes. So 35m ³ , Brz 3m ³
6.	Borowik 94j	1,16	Bb, pokrywa zadarniona
7.	Borowik 126i	0,72	OlJ, zagłębienie, pokrywa zadarniona; na 10% pow. olsza, świerk; przes. Ol 50m ³ , Ol 4m ³ , Ol 1m ³ , So 3m ³ , Św 3m ³
8.	Borowik 127i	0,60	BMb, zagłębienie, pokrywa mszysta (torfowce); przes. Brz 3m ³
9.	Krokorzycze 182f	0,51	LMw, pokrywa zadarniona; przes. Ol 10m ³ , Dbs 10m ³ , Ol 5m ³ , Św 10m ³ , Brz 4m ³ , Ol 2m ³ , Gb 4m ³ , Bk 8m ³
10.	Widzieńsko 252j	0,76	OlJ, pokrywa zadarniona; na 20% pow. olsza, jawor; przes. Ol 60m ³
11.	Widzieńsko 276w	1,08	BMb, pokrywa zadarniona; na 20% pow. brzoza, buk; przes. Brz 25m ³ , So 50m ³
12.	Widzieńsko 309j	0,56	Lw, pokrywa zadarniona; na 20% pow. olsza, świerk; przes. Ol 100m ³ , Św 1m ³
13.	Widzieńsko 312b	0,77	OlJ, pokrywa zadarniona; na 40% pow. olsza, brzoza, świerk; przes. Bk 2m ³ , Dbb 4m ³ , Brz 2m ³ , So 2m ³ , Ol 5m ³ , Os 1m ³
14.	Stepnica 326f	3,85	Ol, pokrywa zadarniona; na 30% pow. olsza, kruszyna; przes. Ol 110m ³
15.	Olszanka 338d	2,25	Lł, pokrywa zadarniona
16.	Olszanka 372b	2,52	BMb, pokrywa zadarniona; na 30% pow. brzoza omszona; przes. Brz.om. 3m ³
17.	Olszanka 378f	3,02	BMb, pokrywa zadarniona; przes. Brz.om. 30m ³ , So 20m ³
18.	Olszanka 437i	1,27	LMb, pokrywa zadarniona; przes. Ol 3m ³
19.	Niewiadowo 521i	0,73	BMb, pokrywa zadarniona; na 80% pow. brzoza, kruszyna, sosna; przes. Brz 4m ³ , So 11m ³ , Brz 2m ³
20.	Niewiadowo 524k	0,59	BMb, pokrywa zadarniona; przes. So 20m ³ , Brz 1m ³ , So 3m ³ , So 1m ³
21.	Mosty 643m	1,08	Lw, pokrywa zadarniona
22.	Mosty 648f	0,96	Ol, pokrywa zadarniona; na 10% pow. kruszyna, brzoza, olsza; przes. Ol 10m ³
23.	Mosty 649i	1,99	BMw, zagłębienie, pokrywa zadarniona; na 60% pow. brzoza, kruszyna, wierzba, sosna; przes. Brz 8m ³ , Brz 2m ³ , Brz 3m ³ , So 3m ³ , So 3m ³
24.	Mosty 650m	0,88	BMw, pokrywa zadarniona; na 30% pow. wierzba, kruszyna, brzoza
25.	Mosty 655f	0,71	Ol, pokrywa zadarniona; na 20% pow. wierzba, kruszyna, sosna, osika; przes. Dbs 50m ³ , So 10m ³ , Dbs 2m ³ , So 2m ³ , Os 1m ³
26.	Mosty 657g	0,86	LMw, pokrywa zadarniona; na 40% pow. wierzba, brzoza, kruszyna, olsza; przes. Dbs 4m ³ , So 20m ³ , Dbs 15m ³ , Brz 2m ³ , Brz 2m ³
27.	Mosty 657p	1,09	LMw, pokrywa zadarniona; na 20% pow. wierzba, świerk, brzoza; przes. Brz 20m ³ , So 5m ³ , Ol 2m ³

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
28.	Mosty 685Aa	2,90	OIJ, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. olsza, wierzba
29.	Mosty 690a	0,56	LMśw, pokrywa zadarniona; na 60% pow. osika, brzoza, dąb, kruszyna
30.	Mosty 692a	1,94	OIJ, zagłębienie, pokrywa zadarniona; na 40% pow. wierzba, brzoza; przes. Brz 60m ³ , Ol 5m ³ , Brz 5m ³
31.	Mosty 693c	0,65	OIJ, zagłębienie, pokrywa zadarniona; na 60% pow. wierzba, jarząb, osika; przes. Brz 2m ³ , Os 2m ³ , So 2m ³
32.	Mosty 697a	1,52	BMśw, pokrywa zadarniona; na 30% pow. brzoza, sosna, osika, kruszyna, dąb; przes. So 3m ³
33.	Mosty 697d	0,47	BMśw, pokrywa zadarniona
34.	Mosty 703a	0,81	LMśw, pokrywa zadarniona; na 60% pow. kruszyna, dąb, brzoza, sosna
35.	Mosty 707i	0,73	Ol, zagłębienie, pokrywa zadarniona; na 80% pow. wierzba, brzoza; przes. Brz 15m ³ , Ol 10m ³
36.	Goleniów 787g	1,01	BMb, pokrywa zadarniona; na 90% pow. kruszyna, brzoza; przes. Brz 9m ³
37.	Olszanka 795d	1,33	BMb, pokrywa zadarniona; na 40% pow. kruszyna, olsza, brzoza, wierzba; przes. Ol 10m ³ , Brz.om 10m ³ , Brz. Om 2m ³ , Ol 2m ³
38.	Olszanka 796d	0,81	BMb, pokrywa zadarniona; na 20% pow. kruszyna, brzoza; przes. Brz.om 5m ³ , So 5m ³ , Brz.om 5m ³
39.	Olszanka 821d	2,42	Ol, pokrywa zadarniona; przes. Ol 20m ³ , Ol 20m ³
40.	Olszanka 842d	1,31	Ol, pokrywa zadarniona
41.	Olszanka 880c	0,69	Ol, pokrywa naga; na 10% pow. kruszyna; przes. Ol 48m ³
42.	Zielonczyn 883c	2,62	Ol, pokrywa zadarniona; przes. Ol 12m ³
43.	Zielonczyn 883g	6,60	Ol, pokrywa zadarniona; przes. Ol 39m ³
44.	Zielonczyn 884b	4,31	Ol, pokrywa zadarniona; przes. Ol 11m ³
45.	Zielonczyn 884c	0,80	Ol, pokrywa zadarniona; przes. Ol 3m ³
46.	Zielonczyn 884f	0,51	Ol, pokrywa zadarniona
47.	Zielonczyn 887c	0,76	OIJ, pokrywa zadarniona
48.	Zielonczyn 888c	2,75	OIJ, pokrywa zadarniona; przes. Ol 1m ³
49.	Zielonczyn 889a	9,48	Pokrywa zadarniona; przes. Ol 13m ³
50.	Zielonczyn 890a	17,29	Ol, pokrywa zadarniona; przes. Ol 1m ³ , Brz 1m ³
51.	Zielonczyn 892f	0,64	Ol, pokrywa zadarniona
52.	Zielonczyn 892i	0,71	Ol, pokrywa zadarniona
53.	Zielonczyn	0,81	OIJ, pokrywa zadarniona

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
	894c		
54.	Zielonczyn 894d	0,32	OIJ, pokrywa zadarniona
55.	Zielonczyn 895c	0,45	OIJ, pokrywa zadarniona

- **Bagna.**

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów występuje 270 osobno wydzielonych ewidencyjnie bagien. Tereny bagienne zajmują ogólną powierzchnię **737,55 ha**, co stanowi **3,3%**, ogólnej pow. Nadleśnictwa. Prócz bagien ewidencyjnych występują bagna nie tworzące wydzielen taksacyjnych. Ważność tych biotopów i ich znaczenie dla ekosystemu jest oczywista. Bagna-mokradła najczęściej położone są w nieckach terenowych, w przedłużeniach rynien jeziornych itp. stanowią enklawy wśród leśnych siedlisk świeżych.

Fakultatywne wskazania ochronne:

- wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.

Tab.50. Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwie Goleniów.

Nadleśnictwo Goleniów							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
8g	0,94	241a	0,74	481h	1,12	815a	11,41
8l	2,80	241r	0,38	481k	0,83	816d	2,55
13Ai	2,19	245h	1,01	482a	1,88	817c	2,09
14d	1,13	250x	0,99	484a	30,76	818b	1,81
14h	3,94	251h	0,77	491f	0,50	819b	1,84
14Al	0,35	252l	1,46	491k	6,46	820d	6,27
15j	0,72	253h	0,82	491l	3,15	821c	0,75
22Aa	29,27	263a	1,55	491m	2,36	821i	1,15
26r	0,11	268d	0,60	492c	0,42	822c	18,79
26x	2,62	272k	0,49	492f	13,86	826c	19,08
27k	11,85	272o	0,20	493d	1,41	827c	16,23
34g	29,97	272z	2,77	495b	1,25	828b	23,42
48d	2,81	273g	8,40	495h	3,50	829b	8,52
48k	0,24	273j	0,59	506i	0,54	830a	1,03
48m	1,35	274d	3,40	519d	0,52	831h	0,65
49g	3,98	274f	2,90	519g	0,56	832c	0,68
49j	0,46	275l	0,15	523n	2,14	833c	2,26
51h	1,10	276m	0,96	524l	4,24	835c	0,73
60a	0,90	277a	0,60	525i	1,40	835d	1,76
62d	0,38	285a	0,37	554c	0,99	836h	1,70
62i	0,40	294c	3,08	554d	1,23	840a	3,85
63f	5,51	297l	1,34	556f	0,33	840c	2,16
63l	0,59	300Ad	4,20	557c	1,90	846a	2,22
67m	1,50	304a	1,60	574j	0,28	848a	12,75
77f	1,08	305f	0,70	585f	2,69	848g	0,43
81f	0,52	306j	0,30	586k	4,38	849f	0,30
84f	3,86	325d	4,21	586n	0,62	854a	2,76
84i	0,97	326a	6,78	586s	0,91	854d	1,65
85a	3,55	336b	1,13	610i	0,36	855b	13,64
87c	1,11	337b	9,23	613n	0,49	856d	2,92

Nadleśnictwo Goleniów							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
102j	0,25	338c	2,88	614d	4,97	858b	1,07
103h	3,04	366j	1,32	622h	0,65	858c	0,95
103i	0,35	367f	2,13	630f	1,19	858d	0,76
104h	0,98	378b	8,40	630k	0,36	858f	0,97
104i	1,65	378g	0,84	631a	5,60	858g	0,61
104l	0,39	378i	1,40	641f	0,76	858i	0,34
104m	0,18	379a	2,22	642d	0,46	858k	0,73
106f	0,38	379c	0,42	642h	0,91	858m	0,71
108a	1,15	379f	0,08	642j	0,76	858o	0,90
126g	0,56	379g	0,37	644i	1,96	858r	0,65
131c	0,26	379j	0,32	645h	0,40	858t	0,83
139c	0,38	381h	0,64	648h	0,73	864b	5,95
140b	3,20	382a	0,94	649j	0,37	867c	0,94
141h	1,31	383l	1,08	650l	0,60	867f	0,70
155g	0,58	384d	2,96	653b	0,95	867h	0,82
155l	1,51	388f	0,16	657k	2,06	868b	4,87
161c	0,41	389b	0,37	658k	2,36	872d	1,60
165d	0,68	395g	0,58	668f	0,53	872f	1,27
166b	1,05	396d	0,67	692i	0,52	872h	0,36
169d	0,36	407f	0,78	705h	0,43	873c	12,80
170b	1,88	418m	0,35	706p	5,89	873f	0,30
170j	0,56	419f	0,25	707j	1,58	873g	0,64
171g	0,67	424d	1,45	709c	10,75	877b	2,07
172f	1,70	425a	0,25	721a	2,40	881c	0,73
180l	0,50	427i	5,58	741i	0,64	882d	0,30
185a	2,32	427l	13,00	746b	0,14	883a	0,60
185c	1,48	428f	1,22	753g	2,73	885a	13,63
191f	0,71	434k	0,26	771m	1,44	890c	3,40
193d	1,61	437a	7,12	775k	0,57	891a	2,36
194a	0,38	437f	7,34	792i	0,08	891d	2,66
198h	0,24	437k	4,18	801f	7,70	892j	7,18
207k	0,40	437m	0,34	802b	6,81	894a	6,13
210g	1,17	438k	8,21	802f	3,23	899Ad	0,03
219i	4,23	441c	1,43	804d	1,32	889Ao	0,18
226c	0,83	446b	0,38	811d	1,08	902g	2,11
227i	4,23	447f	0,87	812f	8,02	903d	2,00
240g	3,30	450p	0,30	813f	2,14		
240o	4,65	451h	3,26	814c	4,03		

Tab.51. Wykaz bagien nie stanowiących osobnych wydzielen w Nadleśnictwie Goleniów.

Nadleśnictwo Goleniów							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
8b	0,05	211a	0,10	519c	0,15	662a	0,05
8m	0,21	211a	0,10	519c	0,15	668d	0,38
14m	0,04	226d	0,08	519c	0,25	680a	0,25
14o	0,06	231m	0,20	521j	0,25	680a	0,40
14Aj	0,10	232b	0,15	524f	0,24	680a	0,25
17d	0,05	241h	0,10	524i	0,08	692k	0,15
22k	0,05	250k	0,05	525f	0,17	700m	0,04
22k	0,10	250k	0,05	549w	0,15	705a	0,05
27i	0,10	250w	0,02	549x	0,10	706m	0,04
34m	0,45	260k	0,12	554a	0,07	707h	0,10
35c	0,10	262l	0,05	558a	0,09	747a	0,17

Nadleśnictwo Goleniów							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
49b	0,05	268g	0,04	585b	0,10	770m	0,05
49b	0,05	272n	0,05	585i	0,15	790o	0,10
49d	0,40	272n	0,10	587b	0,06	792d	0,15
51g	0,20	276l	0,45	610c	0,04	792d	0,15
72a	0,15	294b	0,10	613h	0,03	792j	0,15
76j	0,16	294b	0,05	613h	0,15	805a	0,02
87b	0,08	297d	0,25	613o	0,05	820c	0,15
102h	0,10	303d	0,05	616c	0,05	821b	0,20
103c	0,05	305k	0,05	616d	0,05	821b	0,40
105f	0,16	306a	0,10	621g	0,06	842c	0,09
105f	0,14	307f	0,20	623c	0,05	842c	0,10
110n	0,03	312a	0,15	623g	0,06	848f	0,10
127m	0,20	312d	0,08	625a	0,04	855a	0,42
131b	0,05	318d	0,25	627b	0,05	858a	0,24
137n	0,05	318j	0,05	629d	0,14	864c	0,38
145l	0,09	326d	0,04	633h	0,15	867a	0,15
145l	0,04	333c	0,10	636l	0,04	867a	0,15
149a	0,05	333f	0,05	636m	0,06	867a	0,15
149b	0,04	333f	0,10	641a	0,14	867a	0,15
152d	0,09	333f	0,15	641a	0,05	868a	0,15
153f	0,10	341a	0,05	641g	0,24	868a	0,20
155k	0,47	341c	0,10	642b	0,05	872c	0,15
161k	0,05	367d	0,11	645x	0,05	873b	0,10
181a	0,10	378h	0,16	649d	0,05	873b	0,25
191j	0,04	384c	0,10	649i	0,10	877a	0,18
197i	0,10	384c	0,25	650b	0,15	881d	0,25
200a	0,08	397g	0,10	650f	0,08	881f	0,03
204i	0,10	442c	0,10	650n	0,05	881f	0,15
208f	0,20	496b	0,10	658a	0,04	884a	0,20
208h	0,08	516d	0,18	658n	0,10	909c	0,45
208i	0,02	519c	0,22	658o	0,09		
209l	0,10	519c	0,08	658p	0,03		

- **Źródłiska**

Źródłiska, naturalne wycieki wodne występują w formie enklaw na olsach, olsach jesionowych, lasach wilgotnych, na zboczach, skarpach itp.

W Nadleśnictwie Goleniów zinwentaryzowano źródła w leśnictwie Borowik oddz. 244n oraz leśnictwie Widziensko oddz. 280c.

- **Wyłączone drzewostany nasienne.**

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów znajdują się trzy wyłączone drzewostany nasienne o łącznej powierzchni 47,38 ha:

- oddz.99 c – pow. 11,38 ha – So 120 lat, rok uznania – 2002
- oddz.99 d – pow. 5,49 ha – 9 So 120 lat, rok uznania – 2002
- oddz.288 a – pow. 8,49 ha – So 127 lat, rok uznania – 1986
- oddz.288 c – pow. 2,40 ha – 8 So 132 lata, rok uznania – 1986
- oddz.289 a – pow. 6,24 ha – So 117 lat, rok uznania – 1986

- oddz.289 c – pow. 2,87 ha – So 117 lat, rok uznania – 1986
- oddz.296 j – pow. 10,51 ha – 6 So 172 lata, rok uznania – 1960

Powierzchnia i lokalizacja WDN jest zgodna z aktualnym rejestrem wyłączonych drzewostanów nasiennych w RDLP Szczecin.

- **Gospodarcze drzewostany nasienne.**

W Nadleśnictwie Goleniów uznano 732,43 ha gospodarczych drzewostanów nasiennych.

Tab.52. Powierzchnia GDN w Nadleśnictwie Goleniów.

Gatunek	Pow. ha
Dbś	8,37
Dbb	35,15
Brz	16,21
Olcz	42,15
Św	15,34
So	615,21
Powierzchnia ogółem	732,43

Gospodarcze drzewostany nasienne występują na siedliskach: Bśw, BMśw, BMw, LMśw, LMw, Ol, wiek tych drzewostanów zawiera się w przedziale 41-142 lat i są one dobrej jakości.

- **Bloki upraw pochodnych i uprawy pochodne**

W Nadleśnictwie utworzono 5 bloków upraw pochodnych.

Tab.53. Bloki upraw pochodnych w Nadleśnictwie Goleniów.

Bloki upraw pochodnych w Nadleśnictwie Goleniów.				
Lp.	Nr bloku -gatunek	Oddział, pododdział	Pow. ha	Pochodzenie
1	1 – So	602a-d, g-k, 603b-g, 604a, c-i, 715c.	68,35	WDN N-ctwo Goleniów MP/2/31492/05
2	2 – So	109g,h, 110a-n, 111a-g, 112h, 133a-f, 134a-c, 135a.	85,45	WDN N-ctwo Goleniów MP/2/31493/05
3	3 – So	97a-g, 119c, g-j, 120a-c.	53,63	WDN N-ctwo Goleniów MP/2/31491/05
4	4 – So	454b-f, 509c-g, i-k, 510a-j, 511a-g, 530a-g.	102,65	WDN N-ctwo Goleniów MP/2/31493/05
5	5 – Dbb	657h.	18,15	WDN N-ctwo Smolarz MP/2/31518/05
Powierzchnia ogółem			328,23	

W części w/w bloków założono rejestrowane uprawy pochodne na łącznej powierzchni 138,09 ha, w tym:

Tab.54. Uprawy pochodne w blokach upraw pochodnych w Nadleśnictwie Goleniów.

Uprawy pochodne w blokach upraw pochodnych w Nadleśnictwie Goleniów.			
Lp.	Nr bloku -gatunek	Oddział, pododdział	Pow. ha
1	1 – So	602a, b, d, g, i, j, k, 603b, c, d, f, 604a, c, d, f, i, 715c.	51,77
2	2 – So	109g, h, 110c, d, f, m, n, 133c, d, 134a, b.	35,26
3	3 – So	97b, c, 119c.	11,05
4	4 – So	454b, c, d, f, 509c, d, f, j, k, 510a, b, f, h, j, 530a, d.	37,39

Uprawy pochodne w blokach upraw pochodnych w Nadleśnictwie Goleniów.			
Lp.	Nr bloku -gatunek	Oddział, pododdział	Pow. ha
5	5 – Dbb	657h.	18,15
Powierzchnia ogółem			153,62

- **Drzewa mateczne**

Na terenie Nadleśnictwa uznano 47 drzew matecznych sosny pospolitej, których zestawienie przedstawione zostało poniżej.

Tab.55. Drzewa mateczne.

Drzewa mateczne w Nadleśnictwie Goleniów.			
Oddział, pododdział	Gatunek	Nr w rej. IBL	KR LMP
605n	So	368	MP/3/36995/05
605o	So	369	MP/3/36996/05
605o	So	370	MP/3/36993/05
605n	So	371	MP/3/36997/05
283h	So	373	MP/3/36998/05
283h	So	374	MP/3/36999/05
281g	So	375	MP/3/37004/05
296i	So	377	MP/3/36964/05
296g	So	378	MP/3/36963/05
282i	So	1257	MP/3/37001/05
282l	So	1258	MP/3/37002/05
282l	So	1259	MP/3/37003/05
296i	So	1512	MP/3/36965/05
549i	So	3999	MP/3/36970/05
605n	So	4001	MP/3/36994/05
288a	So	4002	MP/3/36976/05
288a	So	4003	MP/3/36977/05
288a	So	4004	MP/3/36978/05
288a	So	4005	MP/3/36979/05
288a	So	4006	MP/3/36980/05
288a	So	4007	MP/3/36981/05
158m	So	4008	MP/3/36952/05
158m	So	4009	MP/3/36953/05
288a	So	4650	MP/3/36982/05
288a	So	4651	MP/3/36983/05
289d	So	4652	MP/3/36974/05
290i	So	4837	MP/3/36971/05
217c	So	4838	MP/3/36984/05
99d	So	4840	MP/3/36988/05
365h	So	7201	MP/3/36956/05
365h	So	7202	MP/3/36957/05
365h	So	7203	MP/3/36958/05
365h	So	7204	MP/3/36959/05
365h	So	7205	MP/3/36960/05
423a	So	7206	MP/3/36961/05
260d	So	7207	MP/3/36969/05
225a	So	7208	MP/3/36967/05
225a	So	7209	MP/3/36968/05
261b	So	7210	MP/3/36966/05

Drzewa mateczne w Nadleśnictwie Goleniów.			
Oddział, pododdział	Gatunek	Nr w rej. IBL	KR LMP
217c	So	7211	MP/3/36985/05
99d	So	7212	MP/3/36989/05
99d	So	7213	MP/3/36990/05
99d	So	7214	MP/3/36991/05
317k	So	7215	MP/3/36986/05
261c	So	10073	MP/3/49030/09
308a	So	10074	MP/3/49031/09
205y	So	10075	MP/3/49031/09

- **Drzewostany zachowawcze**

Na terenie Nadleśnictwa znajduje się jeden drzewostan zachowawczy zlokalizowany w oddz. 138a o powierzchni 3,69 ha, dla którego założono dwie uprawy zachowawcze w bloku tych upraw o łącznej powierzchni 5,23 ha w oddz. 583d, g.

- **Źródła nasion**

- Gb – 2 źródła nasion
- Czir – 1 źródło nasion
- Jw – 2 źródła nasion
- Klzw – 1 źródło nasion
- Lp – 2 źródła nasion

Zgodnie z Regionalnym programem zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew w Polsce na lata 2011 – 2035, w Nadleśnictwie Goleniów planowana do osiągnięcia w I etapie tj. do roku 2021 wielkość powinna wynosić:

- WDN 47 ha dla Sozw,
- GDN 704 ha w tym: Sozw 640 ha, Św 7 ha, Brz 7 ha, Dbb 31 ha, Dbs 8 ha, Olcz 11 ha
- uprawy pochodne w BUP 161 ha w tym: Sozw 144 ha, Dbb 17 ha,
- uprawy zachowawcze w BUZ 8 ha dla Sozw
- DM 47 szt. dla Sozw

W oddz. 718 h Nadleśnictwo posiada szkółkę leśną o powierzchni manipulacyjnej 7,93 ha. Powierzchnia produkcyjna wynosi 5,14 ha i w zupełności wystarcza na zaspokojenie potrzeb Nadleśnictwa. Nadwyżki produkcyjne są sprzedawane do innych jednostek Lasów Państwowych lub odbiorców prywatnych.

- **Ekosystemy referencyjne**

Ekosystemy referencyjne to reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów zachowane w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego.

Na terenie Nadleśnictwa Goleniów Zarządzeniem Nr 37 Nadleśniczego z dnia 11.05.2015 r. ustanowiono ekosystemy referencyjne w 794 wydzieleniach o łącznej powierzchni 2926,71 ha obejmujące:

- powierzchnie w rezerwach przyrody;
- wybrane drzewostany w strefach ochrony całorocznej;
- wybrane bagna ewidencyjne;
- wybrane drzewostany na siedliskach suchych, wilgotnych i bagiennych.

11. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Goleniów.

Rysunek 51. Mogiła w oddz. 787b (Fot. J. Kiryk)

Tab.56. Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
1.	Drogowskazy i słupki oddziałowe	-	-	Granitowe, przedwojenne drogowskazy przydrożne oraz kamienne słupki oddziałowe rozmieszczone miejscami na terenie całego N-ctwa	-
2.	Miejsca po dawnych osadach	-	-	Rozsiane po terenie N-ctwa pozostałości dawnych pojedynczych gospodarstw (ruiny, rozebrane budynki itp.). zachowane drzewa owocowe, krzewy (śnieguliczka, bez lilak).	-

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
3.	Stanowisko archeologiczne	Mosty 674n	1,40	Cmentarzysko ciałopalne z okresu kultury łużyckiej.	AZP: 27-09/5
4.	Cmentarz	Krokorzyce 89j	0,22	Fragmenty nagrobków.	-
		Widzieńsko 253o	0,27	Stary zdewastowany cmentarz w pobliżu miejscowości Widzieńsko.	-
		Mosty 745b	0,30	Cmentarz położony w parku.	-
5.	Mogiła	Goleniów 787b	-	Kamień z zatartym napisem w języku niemieckim, wsparty na cokole z mniejszych kamieni; nad napisem widoczny krzyż maltański.	-
6.	Ruiny	Goleniów 732h	0,35	Pozostałości dawnego cmentarza.	-
7.	Budynek	Stepnica 370j	-	Była leśniczówka leśnictwa Olszanka wraz z budynkiem gospodarczym, w stylu ryglowym z początku XX w.	-
8.	Kamień pamiątkowy	Olszanka 718b	-	Kamień pokoju (kamień pamiątkowy z napisem w języku niemieckim „Friedenstene 10 Mai – 1871r.”)	-
		Goleniów 781k	-	Kamień przy budynku Nadleśnictwa upamiętniający św. Jana Pawła II.	-
9.	Nabieżnik „Mańków Górny”	Olszanka 495d	-	Latarnia o wysokości 32,5 m, posadowiona na metalowej kolumnie, dodatkowo wzmocniona rusztowaniem, z dwoma galeryjkami, zakończona stożkowym dachem.	-
10	Tablica pamiątkowa	Stepnica 266c	-	Kamień z nieczytelnym napisem.	-

12. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Goleniów.

Babigoszcz – przy przepływającej przez wieś rzecze Gowienicy zachował się murowano-ryglowy młyn wodny z połowy XIX w. (nr rej.: A-591 z 21. 10. 1972 r.).

Białuń - znaleziska archeologiczne na pobliskim wzgórzu potwierdzają istnienie na tym obszarze osad z okresu neolitu ludności kultury pucharów lejkowatych oraz kultury ceramiki sznurowej. Na południowym krańcu wsi odnaleziono przed wojną miecz z epoki brązu. Pierwsze wzmianki o tych terenach pochodzą z średniowiecza, z roku 1309, z dokumentu nadanego przez Ottona I dla miasta Goleniów, w którym daruje miastu dwie wsie: Miękowo (*Monkendorp*) oraz *Smedeberg*. Ta ostatnia wieś już nie istnieje i nie wiadomo dokładnie, gdzie się znajdowała. Przypuszczalnie są to tereny dzisiejszego Białunia. Nie ulega jednak wątpliwości, że tereny te należały w epoce średniowiecza i nowożytności do miasta Goleniowa. Reformy uwłaszczeniowe w Prusach na początku XIX wieku przyniosły miastu tereny od wsi Żółwia Błoc, na których wydzielono 26 działek kolonizacyjnych i w roku 1828 założono Białuń. Powstał on na planie rzędówki z elementami ulicówki.

Budzień - we wsi zachował się XIX-wieczny cmentarz poewangelicki, położony przy drodze dojazdowej, mocno zatarty, z fragmentami starodrzewu oraz nagrobków.

Czarnocin - wieś została założona w średniowieczu, po raz pierwszy wzmiankowana w źródłach w roku 1318 jako *Ceretin*. W XVIII wieku znajdowała się tutaj należąca do Stepnicy leśniczówka. W połowie XIX wieku własność barona Theodora G. von Puttkamera. Założono wtedy tutaj folwark. Osada była położona pomiędzy dwiema drogami i składała się z kolonii mieszkalnej oraz folwarku z dworem. Znajdował się tutaj park i cmentarz, na północ od kolonii (układ rzędówki) wydobywano torf. Obecnie zespół folwarczny został w części zniszczony. Przebudowano dwór z przełomu XIX i XX wieku, który nie stanowi wartości zabytkowej. Z budynków folwarcznych warto zwrócić uwagę jedynie na suszarnię. Zaniebdany jest już prawie niewidoczny cmentarz ewangelicki w południowej części wsi. Do najciekawszych obiektów należy niewątpliwie park leśny z aleją centralną, łączącą dawny dwór z plażą nad zalewem, rośnie tam wiele ciekawych gatunków drzew. Obok parku znajduje się jeszcze budynek dawnej szkoły, jeden z większych w gminie, murowany, z elementami ryglowymi, o nieznaczonej wartości zabytkowej.

Dzisiaj – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. św. Stanisława Biskupa z XVII w. (nr rej.: A – 1269 z 18. 06. 1954 r.).

Gąsierzyno – we wsi znajduje się XIX-wieczna stodoła oraz pozostałości dwóch cmentarzy (cmentarz przykościelny z XVII w. i cmentarz poewangelicki z połowy XIX w.), zarośnięte i zaniebdane.

Glewice - pierwsza wzmianka o miejscowości jest datowana na XV wiek. Wieś została założona na planie owalnicy jako własność kościelna. W 1534 roku, po reformacji na Pomorzu nastąpiła sekularyzacja i przekazanie tym samym wsi domenie w Nowogardzie. Pod koniec XVIII wieku powstał folwark, który jednak szybko uległ likwidacji. Znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Stanisława Biskupa, szachulcowy, z 1789 i 1840 r. (nr rej.: A - 1280 z 5. 12. 1963 r). Na wieży kościoła znajduje się dzwon z 1596 r. Dawniej przy kościele znajdował się cmentarz, który zlikwidowano. Świątynia to budynek o konstrukcji salowej, posiada spadzisty dach, jedną kondygnację oraz wieżę dzwonową. Na zewnątrz stoi chrzcielnica granitowa.

Goleniów - najstarsze ślady osadnictwa na terenie Goleniowa pochodzą z młodszej epoki kamienia. Ok. 4200-3500 lat p.n.e. przybyły tu pierwsze rolnicze grupy ludzi z kręgu kultur ceramiki wstęgowej^[13]. Następnie gęstą siecią osadniczą z Goleniowa i okolic oraz cmentarzyskami urnowymi na terenie Stawna i Żółwiej Błoci oraz Goleniowa swą obecność zaznaczyła kultura łużycka przypadająca na epokę brązu i początek epoki żelaza (1200-400 p.n.e.). Na podstawie dużej ilości znalezisk możemy ustalić iż istniała tutaj ciągłość osadnicza od okresu kultur ceramiki wstęgowej, aż do wczesnego średniowiecza z pewnym załamaniem przypadającym na okres wielkiej wędrówki ludów. Nazwa Golinog (Goleniów) została po raz pierwszy wymieniona w źródłach pisanych w roku 1220. Kolejne wzmianki o osadzie pochodzą z lat 1248 (Golenoge) i 1255 (Golnowe). Początki osady palowej nad rzeką Iną sięgają X wieku. Powstała ona w zakolu rzeki i dostarczała książętom szczecińskim miód, dziesięć, ryby, smołę. Osada była ważnym punktem handlowym na szlaku wodnym i lądowym. Obok

niej znajdował się strażniczy gródek. Nazwa *Golinog* mogła oznaczać golinę, czyli polanę, miejsce bezdrzewne. Rozwój osady nad Iną zaowocował lokacją miasta na prawie magdeburskim przez księcia Barnima I w roku 1268. Nowo powstałe miasto uzyskało przywileje, takie jak możliwość żeglugi bez ograniczeń, samorząd, zwolnienia celne oraz obszary gruntów ornych i lasów rozciągających się aż do ujścia Odry. W 1314 Goleniów uzyskał lubeckie prawa miejskie, a dalszy rozwój handlu spowodował przyłączenie miasta do Hanzy w roku 1368. Miasto miało swój udział w olbrzymiej machinie, jaka zarządzała ówczesnym handlem w basenie Morza Bałtyckiego. W czasie wczesnej obecności w Hanzie Goleniów prowadził liczne konflikty ze Szczecinem, który dążył do zmonopolizowania żeglugi na Odrze. Z Goleniowem współpracował Stargard, którego statki bez przeszkód pokonywały Inę. Pierwszy większy spór między miastami został rozstrzygnięty na korzyść Goleniowa i Stargardu w 1397 roku.

Późne średniowiecze było okresem szybkiego rozwoju miasta. Bogacenie się jego mieszkańców na handlu i rzemiośle przyniosło wymierne skutki w postaci licznych budowli. Zabytki sakralne i obronne, zachowane do dziś, powstały głównie w XIV i XV wieku. Miasto zostało otoczone murami miejskimi z kamienia i cegły. W murach znajdowało się wiele baszt oraz cztery bramy: Wolińska, Młyńska, Szczecińska i Stargardzka (zachowała się tylko pierwsza). W 1386 roku miasto uzyskało przywilej bicia własnej monety zwanej białym groszem goleniowskim. W XV wieku wybudowano również Dom Żeglarza (związki z handlem wodnym) oraz kościół farny pw. św. Katarzyny. W XV w. miasto umocniło swoją pozycję. Kolejne epoki to niestety koniec szybkiego rozwoju. W roku 1529 miasto nawiedził niszczycielski pożar. Ludność była jeszcze czterokrotnie w ciągu dwóch stuleci dziesiątkowana w pożarach oraz epidemiach. W XVII wieku swoje piętno odcisnęła wojna trzydziestoletnia. Działania wojenne i rabunki załamały gospodarkę Goleniowa, upadła żegluga i rzemiosło. Pokój westfalski w 1648 roku przyznał miasto Szwecji, pod której władaniem znajdowało się do 1679, kiedy Szwedzi sprzedali Goleniów za 50 tys. talarów Brandenburgii. Cztery lata później ponownie wrócili tu Szwedzi, którzy wycofali się dopiero w 1720 na mocy traktatu sztokholmskiego, kończącego wojnę północną. Swoje panowanie rozpoczęły Prusy. Okres pruski to odbudowa miasta. Obok dawnej osady Wyk powstały nowe przedmieścia, ratusz, spichlerze, szpitale, szkoła. W 1830 r. miasto zostało połączone ze Szczecinem drogą bitą, a w 1870 koleją (Szczecin Dąbie). Na przełomie XIX i XX wieku w mieście rozwinął się przemysł drzewny, głównie meblarski, co wiązało się z położeniem w Puszczy Goleniowskiej. W wyniku działań zbrojnych w końcowym okresie II wojny światowej miasto zostało zniszczone w ok. 60%. Zdobyte przez wojska radzieckie 7 marca 1945 r., a następnie przekazane zostało administracji polskiej.

Zabytki w mieście:

- teren Starego Miasta, XIII w. (nr rej.: 46 z 30. 07. 1955 r.);
- kościół pw. Św. Katarzyny, późnogotycka budowla z XV w., zbudowany na fundamentach kościoła romańskiego, trójnawowy z niższym prezbiterium, sklepienie krzyżowe wsparte na czterech ośmiobocznych filarach (nr rej.: A – 1278 z 12. 09. 1958 r.);

- relikty kaplicy i kościoła pw. Św. Jerzego znajdują się na terenie dawnego cmentarza oraz dawnej osady Wyk, odkopane przez grupę archeologiczną w 2004, zachowane zostały fundamenty oraz fragmenty posadzek, obecnie teren ruin i parku został uporządkowany i oświetlony i jest udostępniony do zwiedzania dla turystów, do fundamentów można zejść, podziwiać średniowieczne pozostałości kościoła oraz kilka znalezionych na terenie miasta i gminy niemieckich nagrobków (nr rej.: A – 227 z 5. 10. 2005 r.);

- obwarowania miejskie:

- Brama Wolińska (XV w.), wybudowana z kamienia i cegły, pięciokondygnacyjna, okna ostrołukowe i półkoliste, dawniej pełniła funkcje obronne (nr rej.: 267 z 6. 04. 1957 r.);
- mury miejskie (XIV-XV w.), kamienne i ceglane, kilka fragmentów, najpiękniejszy znajduje się nad rz. Iną, tam znajdują się cylindryczna Baszta Prochowa i ośmioboczna Baszta Mennicza, w której bito monety, obok furta wodna, drugi fragment obok Bramy Wolińskiej (ośmioboczna wieżyczka z herbami miasta) oraz na goleniowskich Plantach (nr rej.: 267 z 6. 04. 1957 r.);

- spichlerz nad Iną (XVIII w.), szachulcowy, jedyny ocalały, wysoki, trzykondygnacyjny, znajduje się na terenie dawnego portu rzecznego, ciekawy przykład architektury ryglowej, obecnie nie użytkowany (nr rej.: A – 1277 z 22. 04. 1955 r.);

- zespół budynków szkoły przy ul. Kilińskiego 11 z początku XX w. z czerwonej cegły (nr rej.: A – 251 z 3. 03. 2006 r.);

- budynek poczty przy ul. Konstytucji 3 Maja 17 z końca XIX w. (nr rej.: A – 1279 z 30. 11. 1993 r.);

- zespół zakładu karnego XIX-XX w. (nr rej.: A – 128 z 11. 07. 2003 r.).

Krępsko – we wsi znajduje się kościół parafialny pw. MB Królowej Polski z roku 1932 bezstylowy, murowany z czerwonej cegły, nietynkowany, z wieżą dzwonnica przykrytą wysokim dachem czterospadowym łamanym zwieńczonym (nr rej.: A – 353 z 27. 05. 2008 r.).

Łoźnica – we wsi znajduje się jeden z największych w województwie zachodniopomorskim kościołów zbudowanych techniką ryglową, z lat 1709 – 1722 (nr rej.: A – 1270 z 5. 12. 1963 r.). W południowej części wsi znajdują się ruiny jednopiętrowego pałacu z XVIII w., sąsiadujące z zaniedbanym zabytkowym parkiem podworskim (nr rej. A – 45 z 4. 07. 2000 r.).

Miękowo – osadnictwo na terenie Miękowa rozpoczęło się w młodszej epoce kamienia. Przepuszczenia te są potwierdzone znaleziskami osad kultury pucharów lejkowatych i ceramiki sznurowej. W XIII wieku wieś pojawiła się w dokumencie mówiącym o jej przynależności do klasztoru w Ueckermünde, a później Jasienicy, o czym świadczy niemiecka nazwa wsi *Münchendorf* – dosł. *Mnichowo*. Na początku XIV wieku Miękowo przeszło pod własność księcia Ottona I, w 1309 r. zostało подарowane miastu Goleniów. W 1321 roku odbył się zjazd książąt zachodniopomorskich (Warcisław IV, Barnim III, Otton I), dotyczący spraw granicznych. Sama wieś została założona na planie owalnicy, który zatarł się w XIX wieku. W 1872 roku zamieszkiwało tu 408

osób. Zaraz po II wojnie światowej wieś nazywała się Nowina, później Miękowo. Znajduje się tu zabytkowy kościół barokowy z 1782 r. o konstrukcji ryglowej (nr rej.: A - 1281 – 5. 12. 1963 r.).

Miłowo – we wsi zachowało się wiele zagród z XIX i XX wieku. W większości są to budynki murowane, jedynie dwa zostały zbudowane w konstrukcji ryglowej. Do najcenniejszych należy budynek nr 28, zbudowany w połowie XIX wieku (1842), o konstrukcji szachulcowej (nr rej.: A – 1262 z 30. 11. 1993 r.).

Mosty – we wsi znajdują się:

- kościół parafialny pw. MB Gromniczej (nr rej.: A – 365 z 3. 09. 2008 r.), zbudowany na gotyckich fundamentach z XV wieku, w wieku XVIII i XIX., w stylu neogotyckim. Świątynia zbudowana z czerwonej cegły i kamienia. Wejście od strony ceglanej wieży dzwonnej, dwukondygnacyjnej, przykrytej spadzistym dachem, przez neogotycki portal. Kościółek to prosta budowla salowa, z wydzielonym prezbiterium. Ciekawym elementem wewnątrz jest drewniany chór i organy. Wokół świątyni znajduje się nieużywany już cmentarz. Najstarszy nagrobek ewangelicki pochodzi z 1929 roku, zaś polski, katolicki z 1946. Warto zwrócić uwagę na stare lipy i kasztanowce porastające teren cmentarza;

- plebania z XIX w. (nr rej.: A – 1380 z 22. 12. 1965 r.);

- zespół pałacowy: pałac i park (nr rej.: A – 1382 z 25. 03. 1974 r. i z 2. 10. 1978 r.).

Stepnica – w miejscowości znajduje się zabytkowy kościół pw. Św. Jacka (nr rej.: A – 1264 z 5. 12. 1963 r.) z 1741 r.

Widzieńsko – w północnej części wsi występuje zwarta zabudowa mieszkalna. Są to budynki w większości pochodzące z XIX i XX wieku, w dużej części ryglowe, o dużej wartości kulturowej i estetycznej. Pośrodku wsi, nad Gowienicą stoi najcenniejszy zabytek: zespół leśniczówki z XVIII – XIX w. (nr rej.: 719 z 24. 03. 1972 r.) obejmujący budynek leśniczówki z 1829 r., budynek gospodarczy z XIX w. oraz ogród (nr rej.: A – 1217 z 18. 11. 1992 r.).

Żółwia Błoc – we wsi znajduje się zabytkowy kościół (nr rej.: A – 354 z 27.05.2008 r.) pw. św. Antoniego z Padwy zbudowany w latach 30-tych XX wieku oraz dawny cmentarz ewangelicki (nr rej.: A – 386 z 19. 02. 2009 r.).

D. ZAGROŻENIA

Rysunek 52. Uszkodzenia powodowane przez bobry (Fot. J. Kiryk)

Lasy narażone są na ujemne oddziaływanie kilku czynników, które mają pochodzenie:

- biotyczne,
- abiotyczne,
- antropogeniczne.

W tabeli poniżej przedstawia się powierzchnię szkód zainwentaryzowanych podczas prac terenowych, z podaniem czynnika sprawczego szkody.

Tab. 57. Zestawienie szkód zainwentaryzowanych podczas prac terenowych.

Zestawienie szkód zainwentaryzowanych podczas prac terenowych.							
Stopień uszkodzenia	Przyczyny uszkodzeń						Razem
	GRZYBY	INNE	KLIMAT	OWADY	WODNE	ZWIERZYNA	
I stopień uszkodzenia nietrwale	12,26	1,39	2,57	-	-	150,32	166,54
II stopień uszkodzenia trwałe	-	1,28	6,57	-	36,42	47,09	91,36
III stopień uszkodzenia silne	-	-	-	-	1,57	5,41	6,98
Razem	12,26	2,67	9,14	-	37,99	202,82	264,88

1. Czynniki biotyczne.

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządzają:

- grzyby,
- owady,
- zwierzyna płowa,
- bobry.

- **Grzyby**

W Nadleśnictwie Goleniów z chorób grzybowych największy udział mają osotka sosny i huba korzeni. Inne gatunki grzybów patogenicznych występują w ograniczonym zakresie i nie stanowią większego zagrożenia dla drzewostanów.

Całkowitą powierzchnię występowania chorób powodowanych przez grzyby patogeniczne na terenie nadleśnictwa trudno jest ustalić, gdyż szkody występują z reguły pojedynczo i widoczne są w dłuższym przedziale czasowym.

- **Owady**

Podczas prowadzenia prac terenowych na terenie Nadleśnictwa nie zainwentaryzowano szkód spowodowanych przez owady.

- **Zwierzyna płowa**

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządza zwierzyna płowa w drzewostanach w wieku do 20 lat. Szkody wyrządzone przez jelenie i sarny polegają głównie na zgryzaniu sadzonek i spalowaniu drzew. Szkody te dotyczą większości gatunków drzew leśnych. Ochrona upraw i młodników przed zwierzyną polega głównie na grodzeniu. Ważnym elementem jest również utrzymywanie populacji jeleni na odpowiednim poziomie, co uczyni powstałe szkody gospodarczo znośnymi.

- **Bobry**

W ostatnich latach odnotowuje się wzrost szkód wyrządzanych przez bobry, głównie w starszych drzewostanach zlokalizowanych wzdłuż cieków wodnych, a także w nasadzeniach dębowych w uprawach i młodnikach.

2. Czynniki abiotyczne.

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe zagrożenia wywołują silnie wiejące wiatry (huragany, trąby powietrzne), opady śniegu, zmiany stosunków wodnych, susze wiosenno-letnie, w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiśc, listwy mrozowe itd.).

- **Wiatry.**

W ostatnich latach jesteśmy świadkami wyraźnie wzrastającego (w sensie globalnym) zagrożenia silnie wiejącymi wiatrami. Na pogodowe huśtawki i zawirowania ma wpływ nie tyle większe ścieranie się klimatu morskiego i kontynentalnego, co zmiany klimatyczne będące następstwem zakłócenia bilansu dwutlenku węgla w atmosferze. Zmiany te przyczyniają się do powstania licznych fal huraganowych wiatrów: gwałtownych burz połączonych z bardzo silnymi wiatrami i gradobiciem.

W latach 2008, 2014 i 2015 na skutek huraganowych wiatrów, które nawiedziły Nadleśnictwo, powstały duże ilości złomów i wywrotów.

- **Opady śniegu.**

Śnieg najgroźniejsze szkody wyrządza w postaci okiści. Okiść powstaje podczas bezwietrznej pogody i przy temperaturze powyżej 0° C, kiedy mokry śnieg pada dużymi płatami i powoduje nadmierne obciążanie koron drzew. Skutkiem okiści jest łamanie wierzchołków i gałęzi, przycinanie drzew cienkich, nadrywanie korzeni, wreszcie łamanie pni i wywracanie drzew. Okiść może spowodować duże szkody zwłaszcza w nie pielęgnowanych młodnikach. Osłabione drzewa stanowią dogodne warunki rozwoju szkodników wtórnych, grzybów patogenicznych. Aby zapobiec okiści korzystniej jest wykonywać trzebieże częściej i o słabszym nasileniu.

- **Zmiany stosunków wodnych**

Głównym czynnikiem wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych, o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów patogenicznych. W 2016 r. na skutek suszy z 2015 i 2016 r. nastąpiło osłabienie drzewostanów sosnowych i świerkowych, które skutkowało pojawieniem się m.in. pojawieniem się kornika drukarza, rytownika pospolitego, a także smolików. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów leśnych poprzez wprowadzanie podsadzeń, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródłiskach; utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów wód powierzchniowych.

Poziom wody gruntowej, szczególnie na siedliskach wilgotnych i mokrych, ściśle związany jest z prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodno- melioracyjnych.

Na powierzchniach zagrożonych zbyt dużą ilością wody należy zadbać przede wszystkim o właściwe funkcjonowanie urządzeń wodno- melioracyjnych, dbać tak, aby te urządzenia nie zagrażały siedliskom przyrodniczym, a przy doborze gatunków do przyszłych upraw mieć na uwadze ich odporność na niekorzystne warunki (nadmiar wody, huraganowe wiatry, zbyt silne zachwaszczenie).

- **Przymrozki.**

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkółek są późne przymrozki (wiosenne). Powodują obumieranie młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasila się w związku z przesuwaniem się (w kierunku późnej wiosny, a nawet wczesnego lata) terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych. Do najbardziej wrażliwych gatunków zaliczamy dęba i buka.

3. Czynniki antropogeniczne.

- **Pożary.**

Najbardziej zagrożone są drzewostany sosnowe, głównie na siedlisku Bśw i BMśw. Zagrożenie znacznie wzrasta na terenach atrakcyjnych wypoczynkowo, przy torach kolejowych, drogach publicznych. Warto wspomnieć, że na obszarach sąsiadujących z lasami dochodzi stosunkowo często, szczególnie w okresie przedwiośnia do wypalania suchej roślinności trawiastej.

Większość pożarów spowodowana była działalnością człowieka (wypalanie nieużytków, nieostrożne posługiwanie się ogniem, podpalenia).

W minionym dziesięcioleciu (2007-2016) w Nadleśnictwie Goleniów miało miejsce 29 pożarów na łącznej powierzchni 1,78 ha.

Tab.58. Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Goleniów.

Rok	Liczba pożarów	Powierzchnia [ha]
2007	1	0,25
2008	2	0,04
2009	3	0,30
2010	2	0,01
2011	3	0,68
2012	6	0,08
2013	6	0,23
2014	2	0,02
2015	2	0,14
2016	2	0,03
Razem	29	1,78

- **Zanieczyszczenie powietrza²³.**

O jakości powietrza decyduje zawartość różnorodnych substancji, których koncentracja jest wyższa od warunków naturalnych. Poziom stężeń zanieczyszczeń powietrza wynika bezpośrednio z wielkości emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz warunków meteorologicznych. Duży wpływ mają również zanieczyszczenia trans graniczne oraz przemiany fizyko- chemiczne.

---

²³ Praca zbiorowa. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za 2015 rok.” www.wios.szczecin.pl

W świetle prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie pomiarów i badań, stan jakości powietrza na obszarze województwa zachodniopomorskiego w 2015 r. nie odbiegał od stanu w latach poprzednich.

W roku 2015 przekroczenie obowiązujących standardów jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim dotyczyło dwóch zanieczyszczeń: pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartego w tym pyłe benzo(a)pirenu. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie zawartości stężeń tych dwóch zanieczyszczeń rejestrowano w okresach grzewczych. Jako główną przyczynę tych przekroczeń wskazuje się niską emisję pochodzącą z indywidualnego ogrzewania mieszkań.

Na podstawie pomiarów i obliczeń, w ocenie jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego za 2015 rok, wyznaczone zostały obszary przekroczeń standardów jakości powietrza. Obszar przekroczeń dla pyłu PM10 obejmuje miasto Myślibórz, a dla benzo(a)pirenu dwa obszary w mieście Szczecin oraz siedem obszarów w strefie zachodniopomorskiej: Myślibórz, Szczecinek, Widuchowa, Stargard, Goleniów, Dębno i Wałcz.

Ze względu na stężenie pyłu PM10 oraz zawartego w nim benzo(a)pirenu, dla aglomeracji szczecińskiej i strefy zachodniopomorskiej, obowiązują programy ochrony powietrza przyjęte Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 29 października 2013 r.

Podobnie jak w latach poprzednich, również w 2015 r. na całym obszarze województwa, dla ozonu przekroczony został poziom celu długoterminowego, określony ze względu na ochronę zdrowia (klasa D2), jak i ze względu na ochronę roślin (klasa D2). W przypadku pozostałych zanieczyszczeń, których stężenia nie przekroczyły obowiązujących w 2015 r. kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia : dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), pyłu zawieszonego PM_{2,5}, benzenu (C₃H₆), tlenku węgla (CO), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb), wszystkie trzy strefy województwa tj. aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin i strefa zachodniopomorska otrzymały klasę A.

Ze względu na ochronę roślin, ocenie jakości powietrza podlega strefa zachodniopomorska. Ocena dotyczy dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O₃). W 2015 r. w strefie tej nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń powietrza, zarówno przez średnioroczne stężenie NO_x i SO₂, jak i przez średnie stężenie SO₂ z okresu zimowego (październik-marzec). Nie została także przekroczona wartość wskaźnika AOT40, obowiązująca dla poziomu docelowego dla ozonu. Ze względu na ochronę roślin strefa zachodniopomorska została sklasyfikowana w klasie A dla wszystkich tych trzech zanieczyszczeń.

- **Stan czystości wód²⁴.**

---

²⁴ Praca zbiorowa. „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2015.*”
www.wios.szczecin.pl

Decydujący wpływ na jakość wód powierzchniowych mają zanieczyszczenia pochodzące z następujących źródeł:

- punktowe zrzuty ścieków komunalnych i bytowo – gospodarczych z miejskich i wiejskich systemów kanalizacyjnych;
- punktowe zrzuty ścieków przemysłowych zrzucanych za pomocą własnych systemów kanalizacyjnych;
- punktowe zrzuty zanieczyszczonych wód opadowych z terenów zurbanizowanych i przemysłowych;
- rozproszone zrzuty ścieków ze zurbanizowanych terenów miejskich i wiejskich nie wyposażonych w systemy kanalizacyjne;
- zanieczyszczenia obszarowe, głównie z rolnictwa, spowodowane spływami powierzchniowymi zanieczyszczeń zawierających związki biogenne, środki ochrony roślin, z niewłaściwego rolniczego zagospodarowania odchodów zwierzęcych, soków kiszonkowych oraz ścieków bytowo – gospodarczych lub produkcyjnych.

W 2015 roku WIOŚ w Szczecinie wykonał ocenę 113 jednolitych części wód rzecznych (JCWP) monitorowanych w latach 2011-2014, co stanowiło 31,2 % JCWP tej kategorii wyznaczonych na obszarze woj. zachodniopomorskiego. Dla jednolitych części wód, stanowiących podstawową jednostkę gospodarowania wodami, określono stan/potencjał ekologiczny (na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych), stan chemiczny i stan wód. Wykonano także ocenę spełnienia dodatkowych wymagań określonych dla obszarów chronionych, w których występują badane JCWP.

Przeprowadzona ocena wykazała, że spośród 113 ocenionych JCWP rzecznych do wód spełniających wymagania określone dla co najmniej dobrego stanu/potencjału ekologicznego zaliczono 45 JCWP (39,8 % badanych). Większość JCWP rzek na obszarze województwa nie spełnia wymogów określonych dla dobrego i powyżej dobrego stanu/potencjału ekologicznego. O niższym niż dobry stanie/potencjale ekologicznym JCWP rzek decydowały głównie wyniki klasyfikacji elementów biologicznych. W zakresie wskaźników fizykochemicznych, podwyższone stężenia występowały w 28 JCWP, przy czym w przypadku ośmiu JCWP zadecydowały o umiarkowanej ocenie stanu/potencjału ekologicznego. Standardy stanu dobrego najczęściej nie były spełnione w przypadku zanieczyszczeń organicznych oraz biogennych.

Ocena stanu chemicznego została opracowana dla 44 JCWP rzecznych, w których badane były wskaźniki chemiczne charakteryzujące występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. W 23 monitorowanych rzekach stwierdzono przekroczenia środowiskowych norm jakości, przynajmniej jednej z 41 badanych substancji chemicznych, wskazując na zły stan chemiczny tych wód.

O złej ocenie stanu chemicznego decydowały głównie dwa związki z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych; w 22 JCWP stwierdzono przekroczenia środowiskowych norm jakości dla stężeń średniorocznych określonych dla sumy benzo(g, h, i)peryleny

i indeno(1,2,3-cd)pirenu. W jednej JCWP stwierdzono przekroczenia środowiskowych norm jakości dla rtęci i jej związków (Parsęta od Wielkiego Rowu do Ujścia) oraz w jednej JCWP dla związków tributyllocyny-TBC (Odra od Parnicy do Ujścia).

Dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych nie były spełnione w 41 JCWP – najczęściej w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych (39 JCWP). W przypadku trzech JCWP wynik tej oceny powodował obniżenie klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego z dobrego do umiarkowanego.

Stan wód będący wypadkową oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz oceny spełnienia dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych, w 76 JCWP oceniono jako zły.

Dla 32 JCWP o dobrym stanie/potencjale ekologicznym i dla których zostały spełnione dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych, ze względu na brak oceny stanu chemicznego, nie można było wykonać oceny stanu.

Do wód o dobrym stanie zaliczono jedynie pięć JCWP.

- **Negatywne oddziaływanie człowieka na las i środowisko przyrodnicze.**
  - znaczna presja ludzka na lasy;
  - istnienie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt;
  - wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk, trzcinowisk;
  - zaśmiecanie lasu oraz istnienie dzikich wysypisk śmieci;
  - niepełne skanalizowanie miejscowości, gromadzenie ścieków w szambach o wątpliwej szczelności oraz ich wylewanie do rowów i rzek;
  - spływ do wód środków ochrony roślin i nawozów sztucznych;
  - niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich zwiększone dawkowanie na polach;
  - niszczenie tablic i urządzeń;
  - nielegalne pozyskanie drewna;
  - kłusownictwo.

E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.

Rysunek 53. Las gospodarczy w leśnictwie Wierchosław (Fot. J. Kiryk)

1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.

Na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy a także przyjętych celów gospodarowania z uwzględnieniem zdolności produkcyjnych siedlisk zastosowano jednostki regulacyjne zwane gospodarstwami (Instrukcja Urządzania Lasu, CILP 2012).

Tab.59. Podział lasów na gospodarstwa.

Podział na gospodarstwa w Nadleśnictwie Goleniów.				
Lp.	Gospodarstwo		Powierzchnia leśna zalesiona i nie zalesiona	
			ha	%
1	Specjalne (S)		3675,18	17,9
2	Lasów ochronnych (O)		9837,32	47,9
3	Lasów gospodarczych (G)	Zrębowe (GZ)	5670,91	27,6
		Przerębowo – zrębowe (GPZ)	1347,68	6,6
Razem			20531,09	100,0

2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.

Tworzenie coraz większej liczby obszarów objętych różnymi formami ochrony, czy też ochrona gatunkowa jest tylko częścią działań zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Wraz z rozwojem form i metod ochrony przyrody muszą iść w parze działania, które pozwalają korzystać z zasobów przyrody bez wyraźnych szkód, a jednocześnie poprawią jej stan. Zachowanie ciągłości zasobów przyrody i poprawa jej stanu są warunkami determinującymi gospodarkę leśną. W

celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych szczególną uwagę należy zwrócić na:

- wytyczanie i wykorzystywanie stałych szlaków zrywkowych;
- stosowanie olei biodegradowalnych jako smarów silnikowych oraz do smarowania urządzeń ścinkowych;
- ochronę stanowisk gatunków wymienionych w Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. Nr 0, poz. 1408 z 16. 10. 2014 r.), Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. Nr 0, poz. 1409 z 16. 10. 2014 r.) oraz Rozporządzeniu MŚ z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 0, poz. 1348 z 7. 10. 2014 r.) podczas trzebieży i innych zabiegów, m. in. poprzez zwracanie uwagi na miejsca obalania drzew, przebieg szlaków zrywkowych, pozostawianie kęp starodrzewu;
- stałe podnoszenie wiedzy przyrodniczej pracowników nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie gatunków roślin, zwierząt oraz drzewostanów o wysokim stopniu naturalności (buczyny, grądy itd.);
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- ochronę i pielęgnację niektórych elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego (parki, aleje, cmentarze, groby, itp.);
- otoczenie opieką istniejących projektowanych i proponowanych do objęcia ochroną prawną obiektów przyrodniczych
- podjęcie starań o uznanie proponowanych form ochrony przyrody.

F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.

Rysunek 54. Leśnictwo Borowik (Fot. J. Kiryk)

I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.

Szczegółowo przedstawiono w Załączniku nr 2. Tabela XXIII- Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

II. Fakultatywne wskazania ochronne

1. Ochrona różnorodności biologicznej.

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zasad, zarządzeń i instrukcji.

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Goleniów zaleca się:

- dla zachowania leśnych zasobów genowych należy ściśle realizować zadania w zakresie ochrony genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych;
- nie wprowadzać neofitów oraz promować gatunki rodzime;
- dostosowywać skład gatunkowy upraw do odpowiednich typów siedliskowych lasu, ważne jest by gatunki liściaste osiągały optymalny udział;
- przebudowę drzewostanów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym i typem drzewostanu z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej;
- w odpowiednich warunkach siedliskowych dążenie do powstawania drzewostanów zróżnicowanych pod względem wieku, składu gatunkowego i struktury;
- pozostawienie w lesie biomasy (części stojących drzew martwych, połamanych, wykrotów, gałęzi, igliwia i kory), jako jednego z czynników bioróżnorodności, o ile nie jest to sprzeczne z

zasadami ochrony lasu (zakaz palenia gałęzi na powierzchniach zrębowych) oraz nie przyczynia się do eutrofizacji siedlisk w miejscach niepożądanych;

- zachowanie w lasach starych, okazałych, często o ciekawych formach drzew lub kęp starodrzewi, drzew owocowych, klonów, lipy drobnolistnej, topól rodzimych, jarzębów, drzewiastych form: głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka;
- w maksymalnym stopniu wykorzystywać w odnowieniach dolne warstwy – naloty, podrosty, także na siedliskach uboższych – jeśli przedstawiają dobrą jakość i są zgodne z założonymi celami hodowlanymi;
- w koniecznych przypadkach usuwanie czeremchy amerykańskiej przy planowanych zabiegach gospodarczych;
- w celu zachowania różnorodności ekosystemów należy jak najszerszej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- na terenie nadleśnictwa unikać zalesiania śródleśnych łąk, skarp oraz niewielkich otwartych powierzchni (zachowanie bogactwa i różnorodności krajobrazowej), granice lasów powinny mieć charakter łagodny;
- wywieszanie drewnianych budek dla ptaków i nietoperzy;
- nie zalesiać powierzchni pozostawionych do naturalnej sukcesji;
- ochronę gleb leśnych;

2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.

Zaleca się:

- otoczenie opieką istniejące i proponowane do objęcia ochroną prawną obiekty przyrodnicze;
- podjęcie starań o uznanie prawne proponowanych form ochrony przyrody;
- stale podnosić wiedzę przyrodniczą pracowników Nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk chronionych;
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, siedlisk chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- proponowanie do wyznaczenia kolejnych stref ochrony dla ptaków, systematyczne monitorowanie już istniejących, w rezerwatach, gdzie nie wyznacza się stref prowadzić zabiegi ochronne tak jakby one istniały.

3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.

W stosunku do gatunków roślin, których stanowiska są wymienione w niniejszym Programie, zaleca się:

- upowszechnienie wiedzy o wymienionych gatunkach roślin, ich wymagań ekologicznych, stwierdzonych stanowisk wśród pracowników służby leśnej w Nadleśnictwie;
- aktualizowanie waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa o nowe stanowiska chronionych gatunków roślin;
- podczas prowadzenia zabiegów gospodarczych eliminować gatunki ekspansywne (czeremcha amerykańska) zagrażające bezpośrednio stanowiskom cennych roślin.

4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.

- Zapewnienie w ekosystemach leśnych materii organicznej, przede wszystkim z martwego i rozkładającego się drewna. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew.
- Pozostawić w miarę możliwości wyróżniające się pod względem wieku i grubości drzewa na terenie Nadleśnictwa, chronić drzewa wskazane w niniejszym programie, jako cenne (nie wycinać, nie uszkadzać, nie wprowadzać istotnych zmian w ich otoczeniu), prowadzić ich bieżącą inwentaryzację.

5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.

- Należy prowadzić bieżącą inwentaryzację drzew o rozmiarach pomnikowych oraz drzew o szczególnych cechach (tworzące określone układy przestrzenne np. aleje, stanowiące pamiątkę kultury leśnej np. pojedyncze drzewa egzotyczne, uznane za lokalnie rzadkie lub ginące, reprezentujące unikatowe formy np. szczudłowe świerki oraz będące przykładami unikatowych zjawisk biologicznych np. zrosty drzew). Informacje na temat rozmieszczenia takich drzew należy gromadzić w bazie danych Nadleśnictwa.
- Zaleca się monitorowanie stanu zachowania drzew będących uznanymi pomnikami przyrody i w zależności od potrzeb, po uzgodnieniu z organem ochrony przyrody podjęcie odpowiednich działań ochronnych.
- Zakazuje się wprowadzania istotnych zmian w otoczeniu drzew pomnikowych. Nie należy niszczyć roślinności epifitycznej, nie składować pozostałości zrębowych i innych odpadów w promieniu 10 m. od drzewa. Drzew pomnikowych nie należy wycinać, uszkadzać, należy je pozostawiać na pniu, aż do naturalnego ich rozkładu, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu.
- Należy dążyć do zachowania w lasach nadleśnictwa jak największej liczby drzewiastych form głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka.

6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.

- Zgłaszanie do służb ochrony przyrody kolejnych stref ochrony dla ujawnionych stanowisk gatunków chronionych.
- Należy przestrzegać obowiązujących regulacji prawnych obowiązujących w strefach ochrony gatunków chronionych (strefy ochronne gniazd). Zabiegi gospodarcze prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Zaleca się pozostawiać drzewa dziuplaste. W zależności od potrzeb w drzewostanach sosnowych dążyć do rozwieszenia skrzynek lęgowych, w tym skrzynek dla nietoperzy. Skrzynki dla nietoperzy należy koncentrować na skraju lasu, oraz w pobliżu skraju bagien, zrębów i upraw.

7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców .

- Na skrajach lasu realizować biologiczną zabudowę granicy lasu.
- Dbać o zachowanie pełni bogactwa gatunkowego dendroflory ekosystemów leśnych. Tolerować wszystkie spontanicznie pojawiające się gatunki domieszkowe. Wprowadzać domieszki zgodne z naturalnymi składami gatunkowymi drzewostanów.
- Zaleca się pozostawiać wszystkie pozostałości alei śródleśnych. W miarę możliwości, np. w uprawach dochodzących do ważniejszych dróg leśnych, wprowadzić przy tych drogach jedno-lub dwustronne śródleśne zadrzewienia alejowe. Stosować do tego materiał o charakterze zadrzewieniowym. Wprowadzać m. in. Db, Lp, Kl, Wz, Jrz, Js, Wb, Cz.p stosownie do stwierdzonych na gruncie warunków mikrosiedliskowych.
- Zaleca się pozostawiać drzewa owocowe.
- Zapewnienie w ekosystemach leśnych materii organicznej, przede wszystkim ilości martwego i rozkładającego się drewna. Drewno to powinno reprezentować pełną różnorodność gatunków występujących w drzewostanie i pełną różnorodność ich rozmiarów. Zaleca się, by były to zarówno leżące gałęzie, martwe drzewa leżące na dnie lasu i pojedyncze martwe drzewa stojące oraz złomy i wywroty.
- W miarę możliwości pozostawić stare i grube drzewa na terenie Nadleśnictwa. Pozostawiać drzewostany stare, wskazane jako drzewostany cenne.

8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.

- Pozostawiać pozostałości dawnych cmentarzy. Obszar cmentarzy wyłączyć z użytkowania i nie wykorzystywać go do żadnych innych celów. Na ich obszarze można tolerować obecność gatunków egzotycznych (lilaka, śnieguliczki). Dopuszcza się zabiegi ograniczające rozwój krzewów zarastających mogiły. Uporządkować w przypadku konieczności. Proponuje się oznakowanie tych miejsc przez ustawienie tablic informacyjnych. Wszelkie czynności

dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

- Zaleca się zbieranie, gromadzenie i propagowanie informacji dotyczących historycznego i zwyczajowego nazewnictwa terenowego (nazwy dróg, alei, fragmentów lasu, jezior), informacje o dawnych leśnikach, właścicielach lasu itp.)
- W waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa zamieszczać informacje o przydrożnych kapliczkach, obeliskach, tablicach pamiątkowych, starych słupach podziału powierzchniowego i innych podziałów będących pamiątkami kultury powszechnej i leśnej.
- Pojedyncze drzewa gatunków nierodzimych (dąglezja, kasztanowiec, żywotnik i in. znajdujące się na terenie nadleśnictwa), należy traktować jako pamiątki kultury leśnej i pozostawiać je w cięciach pielęgnacyjnych i rębnych.
- Pozostawiać stare drzewa owocowe spotykane na terenach leśnych, szczególnie w miejscach dawnych osad.
- W parkach w razie konieczności uporządkować, ograniczyć nadmierny rozwój podszytu, wprowadzać nowe nasadzenia, udroźnić ścieżki będące elementami kompozycji parkowej.

9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach.

Zaleca się:

- poprawę stosunków wodnych na terenie Nadleśnictwa poprzez:
  - utrzymanie naturalnego poziomu wód gruntowych;
  - dążenie do przywrócenia właściwych stosunków wodnych na odwodnionych torfowiskach wysokich i przejściowych;
  - utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów bagien, jezior, cieków, rzek;
  - zachowanie istniejących torfowisk i mokradeł.
- wokół bagien źródeł, wycieków i wysięków wód podziemnych (będących siedliskami przyrodniczymi) zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywanie lub kształtowanie stref pasa ochronnego.
- wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów na zabagnionych, trudno dostępnych siedliskach LMB oraz niektórych OI i OIJ.

10. Kształtowanie strefy ekotonowej.

W lasach Nadleśnictwa Goleniów zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego wokół bagien, zbiorników i wzdłuż cieków. Ponadto zaleca się dążyć do tego, aby strefy ekotonowe były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym. Ma to na celu wytworzenie pełnej ściany lasu tzw. ściany okrajkowej ograniczającej wnikanie i penetrację wielu czynników wnętrza lasu, szczególnie z przelotowych tras komunikacyjnych, pól uprawnych oraz terenów zabudowanych.

11. Promocja i edukacja ekologiczna²⁵

1. PROGRAM EDUKACJI LEŚNEJ SPOŁECZEŃSTWA W NADLEŚNICTWIE GOLENIÓW

na lata 2017 – 2026 zawiera podsumowanie dotychczasowej działalności edukacyjnej oraz określa zadania pozwalające osiągnąć wyznaczone cele w zakresie rozwoju świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z w/w programem promocję i edukację leśną społeczeństwa na terenie administracyjnym Nadleśnictwa Goleniów należy prowadzić na bazie naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych Nadleśnictwa, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury edukacyjnej.

Działalność edukacyjna ukierunkowana jest na następujące grupy odbiorców:

- przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich;
- turyści wypoczywający na terenie ośrodków wypoczynkowych, pól namiotowych;
- społeczeństwo lokalne.

Na spotkaniach edukacyjnych, pogadankach, wycieczkach do lasu przedstawia się jak ważny jest las, jak wygląda praca leśnika, jak korzystać z lasu nie czyniąc w nim szkody, ucząc i bawiąc jednocześnie.

Obiekty edukacji leśnej Nadleśnictwa Goleniów:

- szkoła leśna w Krępsku: na terenie Gospodarstwa Szkołkarskiego zlokalizowano Wiatę Edukacyjną wyposażoną w ławo-stoły oraz tablice o tematyce przyrodniczo-leśnej dla grup do 60 osób. Zadaszenie obiektu umożliwia prowadzenie zajęć, niezależnie od warunków atmosferycznych.
- „Łączka Pana Orła”: obiekt zlokalizowany bezpośrednio przy siedzibie Nadleśnictwa Goleniów wyposażonym w 16 drewnianych stołów i ławek oraz 12 tablic dydaktycznych. W okolicy znajduje się wieża obserwacyjna p.poż., a w biurze Nadleśnictwa - Punkt Alarmowo-Dyspozycyjny, sala konferencyjna z możliwością wyświetlenia materiałów edukacyjnych. Jest to ciekawe miejsce na krótkie wycieczki edukacyjne dla dzieci i młodzieży goleniowskiej.
- Leśna ścieżka przyrodnicza „Leśna Przygoda”: zlokalizowana jest na terenie leśnictwa Stepnica i leśnictwa Widzieńsko. Stanowi integralną część Ośrodka Edukacji Przyrodniczo-Leśnej „Kotlinka” należącego do Koła Łowieckiego „Szarak”. Na ścieżce stanowiącej pętlę o długości 2 km, prowadzącej przez typowe dla Puszczy Goleniowskiej drzewostany zlokalizowano 12 przystanków tematycznych. Treści zawarte na tablicach informacyjnych umożliwiają omówienie i okazanie na gruncie przedstawianego zagadnienia, przedstawione są również zasady korzystania z lasu.

---

²⁵ Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Goleniów na lata 2017-2026

Obiekty edukacji przyrodniczej innych podmiotów, znajdujące się na terenie Nadleśnictwa Goleniów:

- Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej i Łowieckiej „Kotlinka” Koła Łowieckiego „Szarak”;
- Park Natury Zalewu Szczecińskiego oraz Stacja Edukacji Przyrodniczej Stowarzyszenia na Rzecz Wybrzeża w miejscowości Czarnocin;
- Przyrodnicza ścieżka dydaktyczna w rejonie ILO w Goleniowie.

W realizacji zadań edukacyjnych bardzo ważna jest współpraca z samorządami, instytucjami oraz organizacjami z terenu działania Nadleśnictwa. Nadleśnictwo powinno także podejmować działania w kierunku pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu edukacji leśnej społeczeństwa.

PIŚMIENNICTWO.

- Atlas hydrologiczny Polski*. IMiGW. Wyd. Geolog. Warszawa 1987.
- Baraniecki J., (red.) *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*. Szczecin. 2005.
- Elaborat Nadleśnictwa Goleniów*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2007.
- Elaborat Nadleśnictwa Goleniów*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2016.
- Elaborat Glebowo-Siedliskowy Nadleśnictwa Goleniów*. 2015 r.
- ECO-EXPERT. *Inwentaryzacja ornitologiczna Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 PLB320012 Puszcza Goleniowska w sezonie 2014/2015*. Szczecin 2015.
- Głowaciński Z. (red.). *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce*. PWN. Warszawa 2002.
- Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce*. Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie Akademia, Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu. 2004.
- Jackowiak B., Żukowski W. *Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski*. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań 1995.
- Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie*. Warszawa 1996.
- Instrukcja urządzania lasu*. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2012.
- Jańczak J. (red.). *Atlas jezior Polski*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań 1999.
- Jasnowska J., Jasnowski M. *Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk*. (w:) *Chrońmy Przyr. Pol.* 33. (4), 1977.
- Kondracki J. *Polska. Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa 1988.
- Liro A. (red.) *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA*. Fundacja IUCN. Warszawa 1998.
- Matuszkiewicz J. M. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w: *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IgiPZ PAN. Warszawa 1994.
- Matuszkiewicz W. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa 1995.
- Matuszkiewicz W. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*. PWN Warszawa 2001.
- Mojski J. E. *Objaśnienia do Mapy Geologicznej Polski 1:200000*. Wydawnictwo Geologiczne. Warszawa 1977.
- Pawlaczyk P. (red.). *Zasady ochrony przyrody w lasach gospodarczych – propozycja społeczna*. 2008. <http://www.kp.org.pl/instrukcja/index.html>.
- Plan ochrony rezerwatu przyrody „Olszanka”*. BULiGL O/Gorzów Wlkp.
- Podział hydrograficzny Polski*. IMiGW, Warszawa 1983.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, Lasy i bory – praca zbiorowa*. Warszawa 2004.
- Program Ochrony Środowiska (POŚ) Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019*.
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Goleniowskiego*.
- Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego*. www.kobidz.pl
- Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2015*.
- Standardowy Formularz Danych Ostoja Goleniowska*
- Standardowy Formularz Danych Ujście Odry i Zalew Szczeciński*
- Standardowy Formularz Danych Uroczyska w Lasach Stepnickich*
- Standardowy Formularz Danych Łąki Skoszewskie*
- Standardowy Formularz Danych Zalew Szczeciński*
- Standardowy Formularz Danych Puszcza Goleniowska*
- Szafer W., Pawłowski B. *Szata roślinna Polski*. PWN. Warszawa.

Woś. A. *Klimat Polski*. PWN 1999. Warszawa.

Woś A. *Typy pogody, Regiony klimatyczne (31.8)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGI PAN. Warszawa 1994.

www.bdl.lasy.gov.pl

www.wikipedia.pl

www.wios.szczecin.pl

www.gdos.gov.pl

www.szczecin.lasy.gov.pl/web/Goleniów

Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., (red.). *Polska Czerwona Księga Roślin*. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków 1993.

Zarzycki K., Szelaż Z. *Czerwona Lista Roślin Naczyniowych Zagrożonych w Polsce*. (w:) K.

Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Heinrich (red.), *Lista Roślin Zagrożonych w Polsce* (wyd. 2). Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków 1992.

Zasady Hodowli Lasu. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Warszawa 2012.

Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

Spis rysunków

Rysunek 1. Goleniów i okolice. Mapa: 2454_Gollnow_Agronomische_1900 (1 : 25 000)	10
Rysunek 2. Położenie Nadleśnictwa Goleniów na tle zasięgu terytorialnego RDLP w Szczecinie.	12
Rysunek 3. Tablica urzędowa i tablica informacyjna w rezerwacie przyrody „Olszanka” (Fot. J. Kiryk)	20
Rysunek 4. Rezerваты przyrody na gruntach N-ctwa Goleniów.	21
Rysunek 5. Położenie rezerwatu przyrody „Czarnocin im. prof. Janiny Jasnowskiej”.	22
Rysunek 6. Położenie rezerwatu przyrody „Uroczysko Święta im. prof. Mieczysława Jasnowskiego”.	23
Rysunek 7. Położenie rezerwatu przyrody „Olszanka”	25
Rysunek 8. Położenie rezerwatu przyrody „Żółwia Błoc” i jego otuliny.	26
Rysunek 9. Położenie Nadleśnictwa Goleniów na tle obszarów specjalnej ochrony sieci Natura 2000.	31
Rysunek 10. Położenie Nadleśnictwa Goleniów na tle specjalnych obszarów ochrony sieci Natura 2000.	31
Rysunek 11. Położenie obszaru Ostoja Goleniowska PLH320013 na tle N-ctwa Goleniów.	33
Rysunek 12. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013 (wg SDF).	33
Rysunek 13. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013.	34
Rysunek 14. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013.	34
Rysunek 15. Położenie obszaru Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 na tle N-ctwa Goleniów.	38
Rysunek 16. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (wg SDF).	39
Rysunek 17. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018.	39
Rysunek 18. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018.	40
Rysunek 19. Położenie obszaru Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033 na tle N-ctwa Goleniów.	44
Rysunek 20. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033(wg SDF).	44
Rysunek 21. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033.	45
Rysunek 22. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033.	45
Rysunek 23. Położenie obszaru Łąki Skoszewskie PLB320007 na tle N-ctwa Goleniów.	47
Rysunek 24. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Łąki Skoszewskie PLB320007(wg SDF).	48
Rysunek 25. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Łąki Skoszewskie PLB320007.	48
Rysunek 26. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Łąki Skoszewskie PLB320007.	49

Rysunek 27. Położenie obszaru Zalew Szczeciński PLB320009 na tle N-ctwa Goleniów.	52
Rysunek 28. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009 (wg SDF).	53
Rysunek 29. Położenie obszaru Puszcza Goleniowska PLB320012 na tle N-ctwa Goleniów.	59
Rysunek 30. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012 (wg SDF).	59
Rysunek 31. Udział gatunków panujących w obszarze Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012.	60
Rysunek 32. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012.	60
Rysunek 33. Położenie użytków ekologicznych na gruntach N-ctwa Goleniów.	66
Rysunek 34. Położenie ZPK „Krzewina” na gruntach N-ctwa Goleniów.	68
Rysunek 35. Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i> (Fot. J. Kiryk)	74
Rysunek 36. Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> . (Fot. J. Kiryk)	77
Rysunek 37. Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA.	81
Rysunek 38. Ols w leśnictwie Borowik (Fot. J. Kiryk)	83
Rysunek 39. Fragment mapy geologicznej.	84
Rysunek 40. Zestawienie procentowe typów i podtypów gleb w Nadleśnictwie Goleniów.	85
Rysunek 41. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/.	86
Rysunek 42. Fragment mapy hydrologicznej Polski.	87
Rysunek 43. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski.	89
Rysunek 44. Udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Goleniów.	91
Rysunek 45. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Goleniów.	92
Rysunek 46. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	93
Rysunek 47. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	96
Rysunek 48. Formy stanu siedliska.	97
Rysunek 49. Borowacenie w Nadleśnictwie Goleniów.	98
Rysunek 50. Torfowisko w rezerwacie przyrody „Olszanka” (Fot. R. Parkoła)	102
Rysunek 51. Mogiła w oddz. 787b (Fot. J. Kiryk).	119
Rysunek 52. Uszkodzenia powodowane przez bobry (Fot. J. Kiryk)	125
Rysunek 53. Las gospodarczy w leśnictwie Wierzchosław (Fot. J. Kiryk).	132
Rysunek 54. Leśnictwo Borowik (Fot. J. Kiryk)	134

Spis tabel

Tab.1. Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej Szczecin Dąbie.	16
Tab.2. Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Goleniów.	18
Tab. 3. Zestawienie powierzchni rezerwatów, lasów ochronnych i pozostałych.	18
Tab. 4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)	19
Tab.5. Liczba i wielkość kompleksów leśnych(wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)	19
Tab.6. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Goleniów.	30
Tab.7. Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000.	30
Tab. 8. Zestawienie powierzchni SOO Ostoja Goleniowska PLH320013.	32
Tab.9. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ostoja Goleniowska PLH320013 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)	35
Tab.10. Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ostoja Goleniowska PLH320013 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)	36
Tab.11. Zestawienie powierzchni SOO Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018.	38
Tab.12. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)	42
Tab.13. Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)	43
Tab.14. Zestawienie powierzchni SOO Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033.	43
Tab.15. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)	46
Tab.16. Zestawienie powierzchni OSO Łąki Skoszewskie PLB320007.	47

Tab.17. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Łąki Skoszewskie PLB320007 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	50
Tab.18. Zestawienie powierzchni OSO Zalew Szczeciński PLB320009.	52
Tab.19. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Zalew Szczeciński PLB320009 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	54
Tab.20. Zestawienie powierzchni OSO Puszcza Goleniowska PLB320012.	58
Tab.21. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Puszcza Goleniowska PLB320012 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	62
Tab.22. Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Goleniów (Wzór 5a.)	63
Tab.23. Wykaz proponowanych pomników przyrody.	64
Tab.24. Wykaz stanowisk dokumentacyjnych.	65
Tab.25. Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.	65
Tab.26. Wykaz proponowanych użytków ekologicznych.	67
Tab.27. Wykaz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.	67
Tab.28. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Goleniów.	69
Tab.29. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Goleniów.	70
Tab.30. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Goleniów.	74
Tab.31. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Goleniów.	78
Tab.32. Gospodarstwo specjalne	79
Tab.33. Lasy ochronne	80
Tab. 34. Stan aktualny i zmiany pow. typów siedliskowych lasu (pow. zal. i niezal.).	91
Tab.35. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Goleniów.	92
Tab.36. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	93
Tab.37. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.	94
Tab.38. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	95
Tab.39. Formy stanu siedliska.	96
Tab.40. Borowacenie w Nadleśnictwie Goleniów.	98
Tab.41. Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie.	99
Tab.42. Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.	100
Tab.43. Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Goleniów podlegających ochronie	103
Tab.44. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.	105
Tab.45. Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Goleniów.	107
Tab.46. Zestawienie zadrzewień	109
Tab.47. Zestawienie remiz.	109
Tab.48. Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydzieleń.	110
Tab.49. Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.	110
Tab.50. Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwie Goleniów.	113
Tab.51. Wykaz bagien nie stanowiących osobnych wydzieleń w Nadleśnictwie Goleniów.	114
Tab.52. Powierzchnia GDN w Nadleśnictwie Goleniów.	116
Tab.53. Bloki upraw pochodnych w Nadleśnictwie Goleniów.	116
Tab.54. Uprawy pochodne w blokach upraw pochodnych w Nadleśnictwie Goleniów.	116
Tab.55. Drzewa mateczne.	117
Tab.56. Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.	119
Tab. 57. Zestawienie szkód zainwentaryzowanych podczas prac terenowych.	125
Tab.58. Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Goleniów.	128
Tab.59. Podział lasów na gospodarstwa.	132

KRONIKA

Załącznik nr 1.

Tabela XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
1	2	3	4	5	6
1. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Goleniowska PLH320013- siedliska przyrodnicze:					
1.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska A	Oddz.: 519 Pow.: 0,35 ha.	Wysoki poziom wód umożliwiający proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu gleb oraz utrzymanie się charakterystycznych kompozycji gatunkowej roślin	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne odwodnienie terenu, zarastanie roślinnością krzewiastą lub drzewiastą, zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie ochrony czynnej – podnoszenie poziomu wody w torfowisku za pomocą zastawek lub zasypywania rowów odwadniających, podejmować w przypadku zaistnienia potrzeby; okresowe koszenie fitocenoz opanowanych przez krzewy i drzewa.
2.	9110 Kwaśne buczyny B	Oddz.: 144, 145, 185, 205, 207, 209, 221, 239, 240, 241, 242, 243, 255, 281, 283, 284, 384, 438 Pow.: 46,54 ha	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (w tym z domieszką dębów) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów; mała ilość martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego). Nie introdukowanie gatunków inwazyjnych Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
3.	9160 Grąd subatlantycki B	Oddz.: 22, 28, 49, 62, 63, 83, 84, 206, 239, 275, 276, 240, 241, 277, 278, 242, 280, 281, 282, 283, 253, 254, 180, 181, 182, 186, 187, 189, 190, 273, 379, 383, 581, 582, 583, 584 Pow.: 50,28 ha	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanów, ale bez forsowania udziału buków) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	<ul style="list-style-type: none"> • Upraszczenie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów; • wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów • marginalizacja i usuwanie grabów z drzewostanów gospodarczych; • mała ilość martwego drewna; • niekorzystny stosunek odnowień naturalnych i sztucznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminowanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych, odnowieniach, w ramach innych prac; • nie wprowadzanie gatunków inwazyjnych; • faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew;
4.	9190 Kwaśne dąbrowy B	Oddz.: 48, 49, 62, 146, 238, 187, 189, 274, 272, 501, 500, 499, 519, 581, 582, 583 Pow.: 50,24 ha	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania, lasy wolne od udziału gatunków inwazyjnych (dąb czerwony, czeremcha amerykańska), ze zmniejszającym się udziałem sosen w drzewostanie; utrzymanie nie pomniejszych zasobów starych drzew i utrzymanie lub odtworzenie struktury wiekowej starodrzewiu gwarantujących zachowanie udziału starych dębów w lasach.	<ul style="list-style-type: none"> • Introdukcja i rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych (dąb czerwony, robinia akacja, czeremcha amerykańska); • niski udział odnowień naturalnych; • introdukcja i rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych (dąb czerwony, robinia akacja, czeremcha amerykańska). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego); • nie wprowadzanie gatunków inwazyjnych; • nie odnawianie sztucznie bukiem powierzchni siedliska; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew; • faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk przy podejmowaniu

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
					<p>działań utrzymujących dominację dębów w drzewostanie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach, w ramach innych prac; • Przebudowa drzewostanów sosnowych na siedliskach kwaśnych dąbrów dębem a nie bukiem.
5.	91D0* Bory i lasy bagienne A	Oddz.: 27, 35, 34, 48, 63, 64, 85, 105, 148, 147, 170, 171, 172, 211, 210, 209, 208, 242, 219, 272, 382, 384, 444, 443, 501, 500, 499, 519, 581, 582, 583 Pow.: 91,76 ha	Właściwy poziom uwodnienia oraz charakterystyczna kompozycja gatunkowa.	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne odwodnienie terenu, • zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie planowanie użytkowania; • w przyległych wydzieleniach leśnych nie wprowadzanie i ograniczanie obecności świerka.
6.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe B	Oddz.: 103, 104, 126, 125, 124, 123, 146, 145, 169, 170, 171, 210, 209, 208, 207, 205, 275, 276, 240, 277, 241, 278, 242, 243, 244, 245, 283, 252, 284, 250, 253, 254, 180, 185, 181, 187, 188, 189, 274, 273, 272, 382, 383, 438, 533, 552,	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu (w tym z lukami i okrajkami umożliwiającymi współwystępowanie ziołorośli okrajkowych) o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany stosunków wodnych; • upraszczanie składu gatunkowego łągów olszowo-jesionowych (promowanie samej olszy, zamieranie jesionów); • zręby zupełne w łągach, problematyczne zwłaszcza w wąskich pasmach i izolowanych płatach, przerywające ciągłość tego typu siedlisk; • niski udział odnowień 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego); • nie introdukowanie gatunków inwazyjnych; • preferowanie rębni złożonej, zwłaszcza w wąskich pasmach łągów;

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
		581, 282, 630, 662, 663, 670, 676, 680, 685A Pow.: 160,05 ha.		<ul style="list-style-type: none"> naturalnych; ubogi skład gatunkowy drzewostanów; mało martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowania ilości martwego drewna i starych drzew; faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.
2. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Goleniowska PLH320013- gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków):					
1.	1042 Zalotka większa B	Oddz.: ██████ Liczba stan.: 6	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie; zbyt intensywne działania melioracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona stref brzegowych w miejscach lokalizacji gatunku przed zanieczyszczeniem odpadami; rezygnacja z intensywnych działań melioracyjnych w miejscach lokalizacji gatunku.
2.	1060 Czerwończyk nieparek B	Oddz.: ██████ Liczba stan.: 2	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie; zbyt intensywne działania melioracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
3.	1166 Traszka grzebieniasta C	Oddz.: ██████ Liczba stan.: 2	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanik miejsc odpowiednich do rozrodu; opadanie poziomu wód gruntowych i wysychanie małych zbiorników wodnych. 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
4.	1355 Wydra C	Oddz.: ██████ Liczba stan.: 2	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Obniżenie poziomu wód; zanieczyszczenie wód. 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
3. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018- siedliska przyrodnicze:					
1.	9160 Grąd subatlantycki C	Oddz.: 896, 897, 898, 899, 899A Pow.: 15,05 ha	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanów, ale bez forsowania udziału buków) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	<ul style="list-style-type: none"> • Upraszczenie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów; • wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów • marginalizacja i usuwanie grabów z drzewostanów gospodarczych; • mała ilość martwego drewna; • niekorzystny stosunek odnowień naturalnych i sztucznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminowanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych, odnowieniach, w ramach innych prac; • nie introdukowanie gatunków inwazyjnych; • faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew;
2.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe B	Oddz.: 886, 887, 888, 889, 891, 892, 894, 895, 899A Pow.: 209,08 ha.	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu (w tym z lukami i okrajkami umożliwiającymi współwystępowanie ziołorośli okrajkowych) o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany stosunków wodnych; • upraszczanie składu gatunkowego łęgów olszowo-jesionowych (promowanie samej olszy, zamieranie jesionów); • zręby zupełne w łęgach, problematyczne zwłaszcza w wąskich pasmach i izolowanych płatach, przerywające ciągłość tego typu siedlisk; • niski udział odnowień naturalnych; • ubogi skład gatunkowy drzewostanów; • mało martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego); • nie introdukowanie gatunków inwazyjnych; • preferowanie rębni złożonej, zwłaszcza w wąskich pasmach łęgów; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowania ilości martwego drewna i starych drzew;

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
					<ul style="list-style-type: none"> faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.
4. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033- siedliska przyrodnicze:					
1.	7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) B	Oddz.: 435, 795, 796 Pow.: 1,19 ha	Wysoki poziom wód umożliwiający proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu gleby oraz utrzymanie charakterystycznych kombinacji gatunkowych roślin.	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne odwodnienie terenu. Sukcesja roślinności szuwarowej i zaroślowej. Zarastanie roślinnością drzewiastą lub krzewiastą. Zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie ochrony czynnej – podnoszenie poziomu wody w torfowisku za pomocą zastawek lub zasypywania rowów odwadniających (podejmować w przypadku zaistnienia potrzeby). Okresowe koszenie fitocenoz opianowanych przez drzewa i krzewy.
2.	7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji C	Oddz.: 375, 376, 377, 378, 427, 428, 429, 435, 436, 484, 485, 486, 795, 796, 797, 798 Pow.: 105,82 ha	Wysoki poziom wód umożliwiający proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu gleby oraz utrzymanie charakterystycznych kombinacji gatunkowych roślin.	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne odwodnienie terenu. Sukcesja roślinności szuwarowej i zaroślowej. Zarastanie roślinnością drzewiastą lub krzewiastą. Zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie ochrony czynnej – podnoszenie poziomu wody w torfowisku za pomocą zastawek lub zasypywania rowów odwadniających (podejmować w przypadku zaistnienia potrzeby). Okresowe koszenie fitocenoz opianowanych przez drzewa i krzewy.
3.	91D0* Bory i lasy bagienne C	Oddz.: 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 482,	Właściwy poziom uwodnienia oraz charakterystyczna kompozycja gatunkowa.	<ul style="list-style-type: none"> Nadmierne odwodnienie terenu, zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie planowanie użytkowania; w przyległych wydzieleniach leśnych nie wprowadzanie i ograniczanie obecności świerka.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
		483, 484, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801 Pow.: 655,46 ha			
	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe B	Oddz.: 336, 771, 437, 495, 806, 807, 812, 813, 814, 823, 843, 849, 850, 859, 860, 861, 853, 862, 863, 874, 875 Pow.: 161,01 ha	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu (w tym z lukami i okrajkami umożliwiającymi współwystępowanie ziołorośli okrajkowych) o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany stosunków wodnych; • upraszczanie składu gatunkowego łągów olszowo-jesionowych (promowanie samej olszy, zamieranie jesionów); • zręby zupełne w łągach, problematyczne zwłaszcza w wąskich pasmach i izolowanych płatach, przerywające ciągłość tego typu siedlisk; • niski udział odnowień naturalnych; • ubogi skład gatunkowy drzewostanów; • mało martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego); • nie introdukowanie gatunków inwazyjnych; • preferowanie rębni złożonej, zwłaszcza w wąskich pasmach łągów; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowania ilości martwego drewna i starych drzew; • faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.
5. OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW – Łąki Skoszewskie PLB320007- gatunki ptaków oraz ich ostoje:					
1.	A229 Zimorodek C	Oddz.: ██████████ Liczba stan.: 2	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja zakrzewień nad brzegami rzek i większych kanałów melioracyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie zadrzewienia przy ciekach; • Pozostawienie konarów i przewróconych drzewa w

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
					korytach cieków i na ich brzegach.
2.	A122 Derkacz C	Oddz.: ■■■ Liczba stan.: 3	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszanie areału lub utrata siedlisk 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk
3.	A073 Kania czarna C	Oddz.: ■■■■ Liczba stan.: 3	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk
4.	A074 Kania ruda C	Oddz.: ■■■■ Liczba stan.: 4	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk
5.	A075 Bielik C	Oddz.: ■■■■ Liczba stan.: 7	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> Tam gdzie to możliwe dążenie do tworzenia mozaiki drzewostanów różnowiekowych i różnogatunkowych. Nie wprowadzanie zalesień terenów otwartych.
6. OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW – Puszcza Goleniowska PLB320012- gatunki ptaków i ich ostoje:					
1.	A229 Zimorodek C	Oddz.: ■■■■ Liczba stan.: 12	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Likwidacja zakrzewień nad brzegami rzek i większych kanałów melioracyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie zadrzewienia przy ciekach; Pozostawienie konarów i przewróconych drzewa w korytach cieków i na ich brzegach.
2.	A067 Gągoł C	Oddz.: ■■■■ Liczba stan.: 4	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Niedobór w lasach i zadrzewieniach dziupli 	<ul style="list-style-type: none"> Pozostawianie drzew dziuplastych.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
		Liczba stan.: 27			
3.	A122 Derkacz C	Oddz.: ██████████ Liczba stan.: 8	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszanie areалу lub utrata siedlisk 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk
4.	A153 Kszyk C	Oddz.: ██████████ Liczba stan.: 8	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie zalesień terenów otwartych.
5.	A127 Żuraw C	Oddz.: ██████████ Liczba stan.: 52	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Brak 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie istniejących obszarów występowania gatunku w stanie zbliżonym do aktualnego.
6.	A272 Podróżniczek C	Oddz.: ██████████ Liczba stan.: 2	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Likwidacja podmokłych szuwarów, zakrzewień i zadrzewień w sąsiedztwie cieków i zbiorników. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk.
7.	A074 Kania ruda C	Oddz.: ██████████ Liczba stan.: 7	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
8.	A075 Bielik B	Oddz.: [redacted] Liczba stan.: 10	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> • Zalesienie terenów otwartych. • Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tam gdzie to możliwe dążenie do tworzenia mozaiki drzewostanów różnowiekowych i różnogatunkowych. • Nie wprowadzanie zalesień terenów otwartych.

Załącznik nr 2.

Tabela XXIII. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	5	6
1.	<p><u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u></p> <p>Oddz.: 434k;, 490d; 491d, k, l, m; 492c, d, f; 495b; 801f, g; 802b-f</p>	Koszenie	<p>Koszenie z usunięciem biomasy w celu zachowania bioróżnorodności fitocenoz łąkowych. Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) rowów.</p> <p>- Kosić 1 raz w roku, po opuszczeniu gniazda przez młode bieliki – jednakże nie wcześniej niż 1 sierpnia, a zakończyć do 10 września.</p> <p>- Optymalna wysokość koszenia 15-20 cm. Podczas każdorazowego koszenia pozostawić 10-20% nienaruszonej roślinności w formie nieskoszonych pasów, co roku w innym miejscu. Skoszoną biomasę każdorazowo wywieźć poza rezerwat.</p> <p>- Przeprowadzenie zabiegu poprzedzić mechanicznym udroźnieniem rowów na tym obszarze.</p> <p>- Po pierwszym roku koszenia określić wpływ zabiegu na stanowisko bielika w oddz. 493 (w trakcie zabiegu obserwować reakcje ptaków dorosłych natomiast w roku następnym po wykonaniu zadania obserwować zasiedlenie gniazda).</p>	
2.	<p><u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u></p> <p>Oddz.: 493; 494; 803; 806a; 807; 813a; 814a</p>	Ochrona stanowisk długosza królewskiego	Oczyszczanie rowów melioracyjnych w pobliżu istniejących i historycznych stanowisk długosza królewskiego,	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			w celu usprawnienia odprowadzania wód „cofkowych” i opadowych.	
3.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz.: 375a; 436c; 493; 494; 495c; 794a, b; 803; 806a; 813a; 814a; 807a; 809a	Ochrona stanowisk długosza królewskiego	Cięcia pielęgnacyjne mające na celu przerzedzenie młodych drzewostanów olszowych w celu poprawienia warunków świetlnych długosza królewskiego. Doprowadzenie do uzyskania zwarcia umiarkowanego o zagęszczeniu umiarkowanym, miejscami przerywanym i zwarcia przerywanego (w pobliżu stanowisk długosza) o zagęszczeniu miejscami umiarkowanym. Ścięte drzewa pozostawić na miejscu. Usuwać jedynie te, które ścinane są w pobliżu gazociągu i pod linią energetyczną.	
4.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz.: 336a	Przebudowa drzewostanu	Cięcia pielęgnacyjne mające na celu przebudowę drzewostanu brzozonego w kierunku łągu wierzbowo-topolowego (siedliska lasu łągowego). W przypadku braku spontanicznego odnawiania się wierzby i topoli wprowadzić odnowienia sztuczne używając lokalnych ekotypów rodzimych gatunków. Zabieg rozłożony na cały okres obowiązywania planu. Drzewostan: Brzoza – 100%, wiek 78 lat, zadrz. 0.4.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			Skład docelowy: wierzba-70%, topola (biała, czarna, szara)-20%, domieszkowo dąb szypułkowy, wierzba krucha, wiąz-10%, w podroście gatunki drzewostanu.	
5.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz.: 338a, b; 373d, h; 377b; 431b; 435c; 437j; 495a, f, g; 794a, c-h; 808b; 810a; 811a; 812a; 819a	Koszenie	<p>Ręczne koszenie w celu zahamowania ekspansji oraz stopniowe ograniczenie areálu niecierpków obcego pochodzenia.</p> <p>Ręczne wykaszanie niecierpków (<i>Impatiens parviflora</i>, <i>I. capensis</i>, <i>I. glandulifera</i>) przed ich kwitnieniem, w momencie zawiązywania pączków kwiatowych. W pierwszej kolejności zwalczać nowo powstałe stanowiska.</p> <p>Kwitnienie: <i>I. parviflora</i> – IV-X, <i>I. capensis</i> oraz <i>I. glandulifera</i> – VI-X.</p> <p>Nawrót zabiegu prowadzić od stanowisk najmłodszych (czyli najdalej wysuniętych na północ, południe i wschód od Roztoki Odrzańskiej) do najstarszych. Zachować rodzimy niecierpek pospolity <i>Impatiens nolitangere</i>. Zabieg wykonywać z dużą ostrożnością, pod nadzorem, szczególnie w pobliżu rzadkich i chronionych gatunków roślin.</p>	
6.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz.: 372a-c, f; 373c, g; 374b, c; 375b-d;	Usuwanie brzozy	Usuwanie brzozy z ręcznym wyniesieniem materiału poza powierzchnię torfowiska.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	376c-f; 377d; 378c-f; 427k, l; 428h, i; 429b, d, f; 430a, c-f; 431a, f, g, i, k; 432a, c-g, i-l; 433b; 434a, b, d-j; 435a, b; 436a, b; 482b; 483-487; 488c, f, h, j, l, n, p, s, w; 489b, d-h, l-n; 490a-c; 491c, f-j; 492a, b, g, h; 795a, b, d; 796a, c, d; 798a, c-h; 799j-l; 800b, c; 801a, b, c, d; 802a		<p>W okresie 2-5 lat od budowy pierwszych przetamowań – usuwanie brzozy i zagęszczenie przetamowań wg potrzeb. Usuniętą brzozę wywieźć w miarę możliwości poza rezerwat.</p> <p>Zredukowana pow. eliminacji brzozy – 103 ha.</p> <p>Kolejność prac:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wzdłuż drogi betonowej pomiędzy oddz. 427 i 428 oraz oddz. 484 i 485; 2) Wzdłuż drogi betonowej łączącej tzw. „Czarną drogę” z oddz. 807; 3) Wzdłuż linii oddziałowej pomiędzy oddz. 434 i 435; <p>Wzdłuż Kanału Podleśnego w oddz. 427 i 428.</p>	
7.	<p><u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u></p> <p>Oddz.: 372a-c, f; 373c, g; 374b, c; 375b-d; 376c-f; 377d; 378c-f; 427k, l; 428h, i; 429b, d, f; 430a, c-f; 431a, f, g, i, k; 432a, c-g, i-l; 433b; 434a, b, d-j; 435a, b; 436a, b; 482b; 483-487; 488c, f, h, j, l, n, p, s, w; 489b, d-h, l-n; 490a-c; 491c, f-j; 492a, b, g, h; 795a, b, d; 796a, c, d; 798a, c-h; 799j-l; 800b, c; 801a, b, c, d; 802a</p>	Ochrona naturalnych odnowień sosny.	<p>Usuwanie trzęślicy, darni i murszu.</p> <p>Grodzenie naturalnych odnowień sosny.</p> <ul style="list-style-type: none"> • W okresie kolejnych 2-5 lat (przy braku efektów tzn. gdy trzęślica nadal występuje, pojawia się nalot brzozy, brak jest roślinności torfowiskowej) – wykonać dalsze zagęszczenie przetamowań i usuwanie trzęślicy; 	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<ul style="list-style-type: none"> W okresie następnych 2-5 lat – przy braku efektów – wykonać zdarcie darni i murszu w bezdrzewnych częściach torfowiska i zaszczepienie torfowców (próbne pow. doświadczalne). Powierzchnia ewentualnego usuwania trzęślicy, darni i murszu – 206 ha. Każde odnowienie naturalne sosny grodzić siatką metalową o wys. 2,20 m (utrzymanie sprawności technicznej grodzenia).	
8.	Rezerwat przyrody „Olszanka” ¹ Oddz. 486a	Reintrodukcja gatunków chronionych	Reintrodukcja wrzośca bagiennego, modrzewnicy zwyczajnej i włoskownicy europejskiej. Grodzenie powierzchni reintrodukcji. Reintrodukcja gatunków na powierzchniach próbnych: - wrzośca bagiennego – 1 pow. o wymiarach 5 x 5 m (utrzymanie sprawności technicznej grodzenia); - modrzewnicy zwyczajnej – 1 pow. o wym. 5 x 5 m (utrzymanie sprawności technicznej grodzenia); - włoskownicy europejskiej – 1 pow. wielkości 10 arów (utrzymanie sprawności technicznej grodzenia). Grodzenie siatką metalową	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			w/w powierzchni w ilości mb zależnych od potrzeb. Zakładanie pow. rozpocząć w 2009 r. i kontynuować w miarę możliwości.	
9.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz. 486a	Sukcesja	<p>Powierzchniowe zdarcie darni i murszu oraz obserwacja procesów sukcesji spontanicznej i symulowanej.</p> <p>Zdarcie darni i murszu do maksymalnej głębokości 1,0 m, usunięcie materiału poza obręb torfowiska. Rozmiar zadania: 4 poletka o wym. 5 x 5 m (utrzymanie sprawności technicznej grodzenia). Obserwowanie sukcesji. Powierzchnie zdarcia darni i murszu powinny być zlokalizowane w pobliżu piezometru. Zakładanie pow. rozpocząć w 2009 r. i kontynuować w miarę możliwości.</p>	
10.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz. 797c	Usunięcie kęp trzęślicy modrej	<p>Usunięcie kęp trzęślicy modrej.</p> <p>Spilowanie kosiarką tarczową kęp trzęślicy modrej i obserwacja zasiedlania tych miejsc przez gat. roślin torfowiskowych i wrzosowiskowych. Pow. o wymiarach 10 x 10 m.</p>	
11.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz.: 432; 434; 435; 483; 484; 485; 486; 487; 488; 795; 796; 797; 798; 799	Budowa przetamowań	Budowa 84 drewnianych przetamowań. Ilość przetamowań w oddziałach: 432 (2); 434 (5); 435 (8); 483 (5); 484 (3); 485 (4); 486 (4); 487 (4); 488 (2); 795 (4); 796	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			(2); 797 (2); 798 (3); 799 (1). W przypadku, gdy podniesienie poziomu wody nie przyniesie oczekiwanych zmian, należy przyjąć schemat działania jak w pkt. 6, za wyjątkiem usuwania brzozy.	
12.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”⁷¹</u> Oddz.: 429c; 430b; 431c, d, h, j, l; 432b, h, m; 433a, c-h, j, k; 488a, b, d, g, i, k, m, o, r, t, x; 489a, c, i-k, o; 491b; 795c; 796b, c; 798b, i; 799a-i, m; 800a, d, f	Usuwanie trzęślicy i murszu. Grodzenie naturalnych odnowień sosny.	Powierzchnia ewentualnego usuwania trzęślicy, darni i murszu – 42 ha. Popierać każde naturalne odnowienie sosny i grodzić je metalową siatką. W ilości mb ogrodzenia (siatką leśną) – zależnej od potrzeb.	
13.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”⁷¹</u> Wszystkie drogi betonowe w rezerwacie, a w szczególności tzw. „Czarna Droga”	Naprawy, konserwacje dróg.	Utrzymanie sprawności technicznej dróg (w stanie przejezdności).	
14.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”⁷¹</u> Oddz.: 376a; 377a; 434b; 435a; 436a; 483b; 484a; 485a; 486a; 487a; 492f; 493h; 796c Na stałych powierzchniach obserwacyjnych w pobliżu piezometrów.	Monitoring	Monitoring warunków hydrologicznych w rezerwacie. Na 17 stałych punktach obserwacyjnych (piezometrach). Przy użyciu elektronicznych urządzeń rejestrujących (tzw. loggerów) rejestrujących zmiany poziomu wód raz na dobę. Zczytywanie wyników raz w roku. Monitoring zmian zachodzących w zbiorowiskach roślinnych w wyniku podniesienia poziomu wody na torfowisku.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>W odstępach 3-letnich wykonywanie zdjęć fitosocjologicznych.</p> <p>Monitoring stanowisk długosza królewskiego <i>Osmunda regalis</i>. Śledzenie dynamiki rozwoju populacji – 1 raz w roku, w okresie letnim.</p> <p>Monitoring stanu populacji, gniazd i młodego pokolenia bielika <i>Haliaeetus albicilla</i>. 1 raz w roku.</p> <p>Monitoring miejsc żerowania i aktywności bobrów <i>Castor fiber</i>. 1 raz w roku. W przypadku niekorzystnego wpływu działalności bobrów na stosunki wodne na kopule w oddz. 372, 427-428 dopuszcza się zabezpieczenie nasypu przy Kanale Podleśnym, od strony rezerwatu materiałem uniemożliwiającym bobrom kopanie w nim jam.</p>	
15.	<p><u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u></p> <p>Oddz. 4271</p>	Obserwacje przyrodnicze.	Istniejące zadrzewienie sosny traktować jako powierzchnię doświadczalną dla obserwacji tempa wzrostu i rozwoju tego gatunku.	
16.	<p><u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u></p> <p>Wzdłuż „Czarnej Drogi” w oddz.: 429, 430, 431, 432, 433, 434, 492, 493, 494</p>	Likwidacja linii energetycznej	<p>Likwidacja napowietrznej linii energetycznej i zastąpienie jej linią podziemną.</p> <p>Odcinek 3300 m.</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
17.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz. 338 na granicy z Zalewem Szczecińskim	Urządzenie infrastruktury rezerwatu	Ustawienie 2 dodatkowych tablic urzędowych i regulaminowych.	
18.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Oddz. 437 na granicy z polem refulacyjnym przy tablicy urzędowej	Urządzenie infrastruktury rezerwatu	Posadowienie skrzynki z dodatkową księgą wpisów.	
19.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Cały obszar rezerwatu	Urządzenie infrastruktury rezerwatu	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) istniejącego i projektowanego oznakowania rezerwatu oraz ich ewentualna wymiana.	
20.	<u>Rezerwat przyrody „Olszanka”¹</u> Rowy na obszarze całego rezerwatu.	Konserwacja	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) istniejących i projektowanych przetamowań oraz ewentualna budowa 80 kolejnych – w terminach zależnych od potrzeb, w oparciu o wyniki monitoringu poziomu wód w rezerwacie.	
21.	<u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²</u> Oddz. 843b; 849b; 862b	Reintrodukcja woskownicy europejskiej	Przygotowanie i oczyszczenie powierzchni „R” pod reintrodukcję woskownicy europejskiej. Wykonać dwie powierzchnie dla reintrodukcji woskownicy w oddz. 843b, 849b, oraz cztery w oddz. 862 b. Stosując metodę rębni gniazdowej mechanicznie wyciąć (cięciem zupełnym) 8 gniazd, każde o pow. 0,02 – 0,03 ha.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>Prace wykonać w miesiącach letnich. Prace rozpocząć w pierwszym roku obowiązywania planu.</p> <p>Pozyskanie materiału do reintrodukcji oraz reintrodukcja pozyskanego materiału.</p> <p>Wykorzystać zrzeszy woskownicy europejskiej, czyli materiał pędowy. Wskazane jest także urozmaicenie puli genowej o osobniki z różnych stanowisk.</p> <p>Ręczne sadzenie zrzeczów pozyskanych z terenu rezerwatu. Ewentualne wzbogacenie populacji woskownicy europejskiej w rezerwacie osobnikami z zewnątrz (w tym: z rezerwatu przyrody Czarnocin, Drożkowe Łąki, Wiejkowo, Bagna Rozwarowskie, N-ctwo Goleniów oddz. 902 i 903) może nastąpić wyłącznie w przypadku wystąpienia sytuacji krytycznej bądź całkowitego zaniku populacji rezerwatowej. Sadzić niezwłocznie po przygotowaniu powierzchni „R”, a w przypadku niesprzyjających warunków pogodowych – najpóźniej wiosną roku następnego.</p> <p>Monitoring stanu i liczby populacji woskownicy oraz kontrola przebiegu wzrostu i rozwoju w fazach</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>kwitnienia i owocowania (rejestrować pojawianie się kwiatów żeńskich i męskich, dokonywać pomiary długości corocznych przyrostów).</p> <p>Pielęgnowanie powierzchni „R” poprzez ręczne usuwanie siewek, nalotu i podrostu drzew i krzewów (pędów jeżyn i malin) oraz roślin zielnych. Wyciętą biomasę wnosić na linie oddziałowe, złożyć i pozostawić do wyschnięcia.</p> <p>Na łącznej pow. 0,24 ha rocznie (zabieg dwukrotny na każdej powierzchni „R”) przez pierwsze 5 lat od nasadzenia. W następnych latach konieczne przeprowadzenie, co najmniej jednego zabiegu na każdej pow. „R”, którego areal będzie uzależniony od powodzenia reintrodukcji oraz wielkości poszerzenia. Przy założeniu pełnego powodzenia od 10 roku obowiązywania planu będzie to pielęgnacja na pow. około 1 ha.</p> <p>Poprawa warunków siedliskowych przez poszerzanie powierzchni „R” cięciami mechanicznymi (okrężnymi).</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>Usunięcie wyciętych drzew i krzewów poza obszar cięcia w celu umożliwienia nieograniczonego rozwoju wskownicy oraz przygotowania powierzchni do grodzenia.</p> <p>Cięcia okrężne o szerokości do 5 m. Wykonywanie zabiegów co 5 lat do osiągnięcia przez zarośla wskownicy powierzchni, co najmniej 0,2 ha każda oraz fitosocjologicznego wykazania cech <i>Myrico-Salicetum</i>. Pierwsze cięcie wykonać jedynie po udanym wsiedleniu wskownicy na danej powierzchni „R”.</p> <p>Grodzenie powierzchni „R” siatką leśną w celu zabezpieczenia przed zwierzyną oraz utrzymanie sprawności technicznej grodzenia.</p> <p>Przebieg równoległy do odsłaniania stanowisk wskownicy oraz zakładania powierzchni „R”.</p> <p>Grodzenie siatką leśną o wysokości co najmniej 2 m; słupki ogrodzeniowe dębowe, wkopane na głębokość ok. 0,75 m. Utrzymanie, co najmniej przez 5 lat po osiągnięciu</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>docelowego arealu zarośli <i>Myrico-Salicetum</i>. Po zdjęciu ogrodzenia kontrolować stan krzewów.</p> <p>W przypadku stwierdzenia uszkodzeń na powierzchni danego stanowiska równej lub większej niż 30% ponownie, bezzwłocznie wykonać ogrodzenie zabezpieczające. Łączna długość grodzienia nasadzeń woskownicy 1440 – 1780 mb.</p>	
22.	<p><u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²⁶</u></p> <p>Oddz. 843b; 849b; 862b</p>	Monitoring	<p>Monitoring negatywnego wpływu patogenów grzybowych i szkodników owadzych na stanowiska woskownicy.</p> <p>W przypadku stwierdzenia porażenia krzewów woskownicy przez patogeny grzybowe lub żery owadzie (szczególnie foliofagi) podjąć działania zmierzające do ograniczenia ich liczebności – wyłącznie w przypadku wystąpienia istotnego zagrożenia dla populacji rzadkich roślin.</p> <p>Ograniczanie liczebności prowadzić metodami mechanicznymi lub stosowanymi w ochronie lasu (pułapki feromonowe)²⁶.</p> <p>Termin wykonania zabiegu będzie wynikał z biologii organizmów, które wpływają</p>	

²⁶ Pozytywnie zopiniowanymi przez specjalistów z Zakładu Ochrony Lasu.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			negatywnie na woskownicę.	
23.	<p><u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²²</u></p> <p>Oddz. 845b; 850; 851a; 852a; 862b, d; 863a, b</p>	Monitoring	<p>Monitoring stanu populacji długosza królewskiego <i>Osmunda regalis</i>. Dokumentowanie²⁷ wzrostu i rozwoju od pojawienia się wiosną młodych pędów, do wydania latem liści zarodnikonośnych.</p> <p>Oznakowanie 15 powierzchni obserwacyjnych 2m x 2m lub 3m x 3m obejmujących kępy długosza. Wykonać mapki rozmieszczenia okazów długosza. 2 razy w roku (faza wzrostu liści płonnych i faza tworzenia kłosów zarodnikonośnych).</p>	
24.	<p><u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²²</u></p> <p>Oddz. 845b; 850; 851a; 852a; 862b, d; 863a, b</p>	Ochrona stanowisk długosza królewskiego	<p>Cięcia pielęgnacyjne mające na celu prześwietlenie pałapu drzew nad zaroślami i nad kępami długosza. Zabezpieczenie długosza królewskiego przed zacienieniem.</p> <p>Usunięcie drzew, by zmniejszyć zwarcie koron nie więcej niż o 20%. Ilość m³ drewna do usunięcia – według potrzeb. Podrost drzew i krzewów (pędy jeżyn i malin) wycinać nisko przy ziemi i niszczyć odziomki przez rozwiercenie. Zabieg wykonywać wg potrzeb.</p>	

²⁷ Prowadzenie rejestru wraz z dokumentacją fotograficzną.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			Pozostawienie wyciętych drzew w rezerwacie poza stanowiskami długosza.	
25.	<u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²²</u> Oddz.: 845; 850; 851; 862; 863	Ochrona stanowisk długosza królewskiego	Grodzenie zagrożonych zgryzaniem przez zwierzynę powierzchni z długoszem królewskim. Powierzchnie otoczyć siatką leśną o wysokości min. 2 m. słupki ogrodzeniowe dębowe, wkopane na głębokość ok. 0,75 m. w ilości mb siatki leśnej – zależnej od potrzeb. Termin zabiegu i częstotliwość – zależne od potrzeb.	
26.	<u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²²</u> Oddz.: 862b; 843c; 859	Ochrona wiciokrzewu pomorskiego	Zabezpieczenie odradzających się okazów wiciokrzewu pomorskiego oraz kontrolowanie stanu wybranych i oznakowanych okazów. Oznakowanie farbą lub taśmą okazów objętych kontrolą. Prowadzenie dokumentacji (opisowej i fotograficznej) ze stałych pozycji.	
27.	<u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²²</u> Oddz.: 863a, b; 862d	Ochrona przed zwierzyną	Zabezpieczenie odradzających się drzewostanów łęgowych (z odradzającymi się jesionami i wiązami) przed zwierzyną poprzez grodzenie siatką leśną wydzieleni leśnych. Grodzenie siatką leśną o wysokości min. 2 m. Łączny areal do grodzenia – 14,07 ha.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			Grodzenie sąsiednich oddziałów – wg potrzeb.	
28.	<p><u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²⁸</u></p> <p>Kanał biegnący po południowej granicy rezerwatu przy oddz. 859 oraz rowy melioracyjne przy duktach leśnych w oddz.: 843; 844; 845; 849; 850; 851; 852; 853; 862; 863</p>	Zachowanie stosunków wodnych	<p>Usprawnienie odprowadzania z rezerwatu nadmiaru wód przez system melioracyjny w stronę przepompowni poprzez oczyszczenie i udroźnienie głównych kanałów na złożu torfowym oraz rowów przy duktach leśnych.</p> <p>Konserwacja kanałów na łącznej długości ok. 1800 mb, konserwacja rowów na łącznej długości ok. 750 mb.</p> <p>Zabieg wykonać niezwłocznie po zatwierdzeniu planu, przed budową zastawek.</p>	
29.	<p><u>Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”²⁸</u></p> <p>Rowy melioracyjne w oddz.: 843a; 845b; 849d; 850b; 851d; 852a; 853b, c; 862d; 863c – na skłonach kopuły torfowiska.</p>	Zachowanie stosunków wodnych	<p>Kontrola i regulowanie warunków wodnych w różnych zbiorowiskach leśnych poprzez budowę urządzeń piętrzących umożliwiających zatrzymanie odpływu wód na określonym poziomie²⁸.</p> <p>Budowa 14 urządzeń piętrzących (oddz. 843a – 1 szt.; 845b – 2 szt.; 849d – 3 szt.; 850b – 2 szt.; 851d – 1 szt.; 852a – 2 szt.; 853b – 1 szt.; 862f – 1 szt.; 863b – 1 szt.).</p> <p>Prace przygotowawcze polegające na</p>	

²⁸ Określonym w trakcie opracowywania koncepcji i projektów wstępnych.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			przygotowaniu i skonsultowaniu z naukowcami koncepcji wstępnej oraz opracowaniu projektów wykonawczych, a także po uzyskaniu niezbędnych pozwoleń – rozpocząć w pierwszym roku obowiązywania planu. Rodzaj urządzeń oraz ich trwałość techniczną uzależnić od potrzeb.	
30.	Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego” ² Oddz.: 843b, c; 849c; 845b; 850a; 851a; 852a; 859f; 862b, d	Monitoring	Montaż piezometrów elektronicznych i prowadzenie monitoringu poziomu wód w złożu torfowym. Montaż 10 piezometrów elektronicznych w oddz. 843b – 1 szt., 843c – 1 szt., 845b – 1 szt., 849c – 1 szt., 850a – 1 szt., 851a – 1 szt., 852a – 1 szt., 859f – 1 szt., 862b, d – 2 szt. Monitoring przy użyciu elektronicznych urządzeń (logerów) rejestrujących zmiany poziomu wód raz na dobę. zczytywanie wyników raz w roku.	
31.	Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego” ² Dukt prowadzący od zachodu do centrum rezerwatu przez oddz. 851, 852	Ochrona przeciwpożarowa	Poprawa drożności głównego duktu w rezerwacie ze względów przeciwpożarowych poprzez usuwanie powalonych pni drzew przegradzających dukt leśny metodami stosowanymi w gospodarce leśnej - wg potrzeb.	
32.	Rezerwat przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego” ²	Urządzenie infrastruktury rezerwatu	Uzupełnienie oznakowania rezerwatu 1 dodatkową tablicą urzędową i 2 regulaminowymi.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	Granice rezerwatu ²⁹		Aktualizacja istniejącego oznakowania (3 tablic urzędowych i 2 regulaminowych). Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) oznakowania rezerwatu. Obmalowanie przebiegu granic w terenie - farbą (w ilości zależnej od potrzeb).	
33.	<u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”²³</u> Oddz.: 890d, h, i (3 powierzchnie nr 9, 10 i 11); 891b, c (powierzchnie nr 12 i 13); 892 część pododdz. b, c, d, f, g, h, i (powierzchnie nr 1 – 8)	Poprawa warunków świetlnych	Poprawa warunków świetlnych przez odsłonięcie istniejących zarośli woskownicy europejskiej <i>Myrica gale</i> . Usunięcie wyciętych drzew i krzewów poza obszar cięcia w celu umożliwienia nieograniczonego rozwoju woskownicy oraz przygotowania powierzchni do grodzenia. Poszerzenie istniejących 13 znanych stanowisk woskownicy cięciem okrężnym o szerokości do 10 m z jednoczesnym usunięciem wszystkich drzew i krzewów zacieniających stanowiska. Każdy nawrót powinien polegać na realizacji cięć okrężnych o szerokości do 10 m. W przypadku, gdy do połączenia się sąsiednich powierzchni będzie mniej niż 1 wysokość d-stanu,	

²⁹ Wg mapy przedstawiającej lokalizację zabiegów ochrony czynnej w rezerwacie przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego”.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>a więcej niż 10 m dopuszcza się cięcie zmierzające do stworzenia jednej, dużej powierzchni (wykonywane pod warunkiem, że dobra kondycja wskownicy będzie wskazywała na realne możliwości zasiedlenia odsłoniętej powierzchni, oraz że nie zostanie ona opanowana przez jeżyny). Pierwszy zabieg wykonać w pierwszym roku obowiązywania planu. Powtarzać co 3-5 lat do osiągnięcia następujących parametrów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w oddz. 890d, h, i gdy zarośla wskownicy o cechach <i>Myrico-Salicetum</i> osiągną pow. co najmniej 3 ha; - w oddz. 891b, c zarośla wskownicy osiągną powierzchnię co najmniej 5 ha oraz fitosocjologicznie będą wykazywały cechy <i>Myrico-Salicetum</i>; - w oddz. 892 część pododdz. b, c, d, f, g, h, i³⁰ zarośla wskownicy osiągną powierzchnię 8 ha oraz fitosocjologicznie będą wykazywały cechy <i>Myrico-Salicetum</i>. <p>Prace należy wykonywać między 1 sierpnia, a końcem września, gdy wskownica jest ulistniona.</p>	
34.	<u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”³</u>	Stworzenie warunków do samoistnego,	Stworzenie warunków do samoistnego, spontanicznego	

³⁰ Czyli powierzchnia objęta ochroną rezerwatową od 1985 r., jako dawny rezerwat „Czarnocin” oraz powierzchnie sąsiednie, gdzie nastąpiła ucieczka krzewu.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	Oddz.: 890d, h, i; 891b, c; 892b/g; 892h, i/d	spontanicznego pojawienia się krzewów woskownicy	<p>pojawienia się krzewów woskownicy poprzez mechaniczne przygotowanie i oczyszczenie powierzchni „0” (zerowych)³¹ w miejscu, gdzie nie występuje woskownica³², w tym wykonanie cięć pielęgnacyjnych (metodą rębni gniazdowej). Wycięte drzewa i krzewy usunąć poza obszar cięcia, w celu umożliwienia nieograniczonego rozwoju woskownicy oraz przygotowania powierzchni do grodzenia.</p> <p>Wykonanie należy połączyć z pierwszym zabiegiem odślaniania. Wykonać po jednej powierzchni „0” dla stanowisk woskownicy w oddz. 890 i po dwie powierzchnie w oddz. 891, 892. Mechanicznie wyciąć 5 gniazd, każde o powierzchni 0,02 – 0,03 ha. Prace wykonywać w miesiącach letnich.</p>	
35.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”³³</u></p> <p>Oddz.: 890d, h, i; 892b, c (pow. nr 7 i 8); 892h, i, d(pow. nr 1 i 2)</p>	Wzbogacenie puli genowej populacji woskownicy europejskiej	Wzbogacenie puli genowej populacji woskownicy europejskiej na istniejących powierzchniach poprzez dosadzenie okazów woskownicy spoza rezerwatu.	

³¹ Powierzchnie powinny znajdować się w odległości pozwalającej na jej spontaniczną sukcesję. Dokładna lokalizacja ustalona zostanie w oparciu o warunki siedliskowe, pod nadzorem przyrodniczym eksperta.

³² W sąsiedztwie istniejących stanowisk woskownicy.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			Po przeprowadzeniu odślaniania zarośli woskownicy wprowadzić nowe okazy (w ilości zależnej od potrzeb) w sąsiedztwo istniejących na łącznej powierzchni nie przekraczającej 0,02 ha. Zbieg skoordynować w czasie z terminami odślaniania powierzchni.	
36.	<u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”³³</u> Oddz.: 889a, (pow. R1); 889b (pow. R2)	Reintrodukcja woskownicy europejskiej na specjalnych powierzchniach „R	Reintrodukcja woskownicy europejskiej na specjalnych powierzchniach „R” przy zastosowaniu zrzeczów ³³ . Przygotowanie i oczyszczenie powierzchni „R” pod reintrodukcję. Ręczne sadzenie zrzeczów pozyskanych z terenu rezerwatu. Ewentualne wzbogacenie populacji woskownicy europejskiej w rezerwacie osobnikami z zewnątrz może nastąpić wyłącznie w przypadku wystąpienia sytuacji krytycznej bądź całkowitego zaniku populacji rezerwatowej ³⁴ . Stała pielęgnacja nasadzeń woskownicy poprzez usuwanie siewek drzew i krzewów oraz roślin zielnych. Wykonać co najmniej 2 powierzchnie dla reintrodukcji woskownicy w oddz. 889. Realizować jak dla powierzchni „0”, wyznaczając w ten	

³³ Ze względu na trudności w wyhodowaniu woskownicy z nasion.

³⁴ W tym z terenów: Drożkowe Łąki, Wiejkowo, Bagna Rozwarowskie, N-cwo Goleniów oddz. 902 i 903.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>sposób dwie powierzchnie R1 i R2 nie większe niż 0,02 ha każda.</p> <p>Poszerzać co 3-5 lat do osiągnięcia przez zarośla woskownicy powierzchni co najmniej 3 ha każda oraz momentu, gdy fitosocjologicznie będą wykazywały cechy <i>Myrico-Salicetum</i>.</p> <p>Prace wykonywać w miesiącach letnich, poza okresem lęgowym ptaków.</p> <p>Wykorzystać zrzesy (materiał pędowy) w ilości zależnej od potrzeb.</p> <p>Sadzić niezwłocznie po przygotowaniu powierzchni „R” – najpóźniej wiosną roku następnego (zabieg może być przesunięty w czasie w zależności od warunków pogodowych).</p> <p>Pielęgnacja nasadzeń na łącznej powierzchni 0,04 ha.</p>	
37.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”³</u></p> <p>Oddz.: 890; 891; 892; 889</p>	Zabezpieczenie powierzchni „0” i „R”	<p>Zabezpieczenie powierzchni „0” i „R” przed zacienieniem przez ręczne usuwanie nalotu drzew i krzewów, zagrażających pogorszeniem warunków świetlnych dla woskownicy.</p> <p>W roku realizacji zabiegu pierwszy nawrót należy wykonać w maju, drugi w miarę potrzeb, w końcu września.</p> <p>Dla powierzchni „R” począwszy od 0,04 ha, dla „0” od 0,15 ha.</p> <p>Stosownie do potrzeb powtarzać co 3-5 lat.</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
38.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”²³</u></p> <p>Oddz.: 889a,b, d; 890d, h, i; 891b, c; 892b, c, d, f, g, h, i</p>	Ochrona przed zwierzyną	<p>Grodzenie siatką leśną stanowisk woskownicy europejskiej w celu ochrony przed zgryzaniem przez zwierzęta.</p> <p>Realizacja zadania powinna przebiegać równoległe do odsłaniania stanowisk woskownicy oraz zakładania powierzchni „0” i „R”.</p> <p>Do grodzień wykorzystać siatkę leśną o wys. Co najmniej 2 m. słupki ogrodzeniowe dębowe, wkopane na głębokość 0,75 m.</p> <p>Dla gniazd „0” wygrodzić jedynie połowę ich powierzchni. Część nieogrodzona pozwoli ocenić presję zwierząt. W miarę poszerzania stanowisk woskownicy powiększać długość ogrodzenia.</p> <p>Maksymalna powierzchnia grodzienia spełniająca swoją funkcję w warunkach rezerwatu wynosi 2,0 ha. W przypadku powierzchni porośniętej przez woskownicę większej niż 2,0 ha, należy stosować grodzienie łączone.</p> <p>Ogrodzenia utrzymywać jeszcze co najmniej 2 lata po osiągnięciu docelowego arealu zarośli <i>Myrico-Salicetum</i> wskazanego w pkt. 1 odsłanianie oraz pkt. 4 reintrodukcja.</p> <p>Po zdjęciu grodzień kontrolować stan krzewów. W przypadku stwierdzenia uszkodzeń</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			na powierzchni danego stanowiska równej lub większej niż 30% należy ponownie, bezzwłocznie je ogrodzić.	
39.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”²³</u></p> <p>Oddz.: 889a,b, d; 890d, h, i; 891b, c; 892b, c, d, f, g, h, i</p>	Ochrona stanowisk woskownicy przed negatywnym wpływem patogenów grzybowych oraz szkodników owadzych.	<p>W przypadku wystąpienia porażenia krzewów woskownicy przez patogeny grzybowe lub żery owadzie (szczególnie foliofagi) podjąć działania zmierzające do ograniczenia ich liczebności – wyłącznie w przypadku wystąpienia istotnego zagrożenia dla populacji roślin rzadkich. Przy użyciu metod mechanicznych (na powierzchni do 1 ha – ręczne zbieranie i niszczenie form rozwojowych owadów) lub chemicznych stosowanych w ochronie lasu (pułapki feromonowe). Termin wykonania zabiegu będzie wynikał z biologii organizmów, które wpływają negatywnie na woskownicę.</p>	
40.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”²³</u></p> <p>Oddz.: 890a, b, d, h</p>	Zabezpieczenie długosza królewskiego	<p>Zabezpieczenie długosza królewskiego <i>Osmunda regalis</i> przed zacienieniem poprzez mechaniczne (ręczne, przy użyciu piły spalinowej) prześwietlenia pułapu drzew. Usunąć wycięte drzewa i krzewy poza obszar cięcia.</p> <p>Wykonać w pierwszym roku obowiązywania planu oceniając na miejscu zasięg</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			wykonywanego zabiegu, aby skutecznie doświetlić stanowiska długosza. Powtarzać co 3-5 lat stosownie do potrzeb.	
41.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”²³</u></p> <p>Oddz.: 892c, f (pow. D1); 893a (pow. D2 i D3)</p>	Wspomaganie rozmnażania się długosza królewskiego	<p>Wspomaganie rozmnażania się długosza królewskiego <i>Osmunda regalis</i> przez zarodniki. Utworzenie powierzchni „D”.</p> <p>Dojrzałe kłosa zarodnikowe rozkruszyć w płatach lasu olszowo-brzozowego i acidofilnej dąbrowy na otwartym dnie lasu na wilgotnych, zacienionych powierzchniach 1 m². Monitorować czy pojawiły się przedrośla i młode rośliny. Podjąć próbę w pierwszym roku obowiązywania planu ochrony.</p>	
42.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”²³</u></p> <p>Oddz.: 889a, b, d; 890d, h, i; 891b, c; 892b, c, d, f, g, h, i; 893a</p>	Zabezpieczenie zarośli woskownicy europejskiej i okazów długosza królewskiego	<p>Zabezpieczenie zarośli woskownicy europejskiej i okazów długosza królewskiego poprzez mechaniczne (ręczne, przy użyciu kosi ręcznej lub spalinowej) usuwanie krzewów jeżyn i malin.</p> <p>Pierwszy zabieg usunięcia pędów jeżyn i malin z otoczenia wykonąć na uprzednio odsłoniętych stanowiskach woskownicy, powierzchniach „0”, „R” i „D” w pierwszym roku obowiązywania planu ochrony. Zabieg realizować na powierzchniach, gdzie woskownica nie</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			osiągnęła jeszcze 75 cm wysokości. W pozostałych przypadkach wykaszanie przeprowadzić w sytuacji zagłuszenia wskownicy i dłużosza. W roku realizacji zabiegu pierwsze koszenie wykonać w maju, drugie w końcu września. Stosownie do potrzeb zabieg powtarzać co 3-5 lat.	
43.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”³</u></p> <p>Rowy między oddziałami: 889/890 (K1); 888/889 (K3); 888/887 (K5); 885/886 – Kanał Śmieć (K2); 892/895 i 891/894 – Kanał Kopicki (K4) oraz kanał w oddz. 892 – na terenie dawnego rezerwatu „Czarnocin” (K6)</p>	Zapewnienie właściwych warunków wodnych.	<p>Zapewnienie właściwych warunków wodnych. Wytypowanie rowów i kanałów do odnowienia („K”).</p> <p>Przeprowadzić renowację kanałów i rowów melioracyjnych, by umożliwić odbieranie nadmiaru wody ze złoza i poprawić retencję i zaopatrzenie na okres suszy. Pierwsze zabiegi wykonywać kolejno, poczynając od drugiego roku obowiązywania planu. Powtarzać czyszczenie co 5-10 lat, stosownie do potrzeb.</p>	
44.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”³</u></p> <p>Oddz. 890; 892</p>	Budowa urządzeń piętrzących do regulowania poziomu wody.	<p>Budowa urządzeń piętrzących do regulowania poziomu wody. Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja istniejącego i planowanych do wykonania urządzeń piętrzących).</p> <p>Prace przygotowawcze (obejmujące: przygotowanie i</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			skonsultowanie z naukowcami koncepcji wstępnej oraz opracowanie projektów wykonawczych, a także na uzyskaniu niezbędnych pozwoleń) rozpocząć w pierwszym roku obowiązywania planu. Najpóźniej w 3 roku obowiązywania planu powinno powstać co najmniej 50% obiektów wskazanych w dokumentach planistycznych zlokalizowanych najbliżej stanowisk woskownicy. Kolejne 50% powinno zostać wykonanych w 4 roku obowiązywania planu.	
45.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”⁷³</u></p> <p>Oddz.: 890d, h; 892b, c, d, f, g, h, i; 891b, c</p>	Monitoring	<p>Montaż piezometrów elektronicznych i prowadzenie monitoringu poziomu wód w rezerwacie.</p> <p>Montaż 12 piezometrów elektronicznych (oddz.: 890d – 2 szt.; 891b – 3 szt.; 892b, c, d, f, g – 7 szt.) w pierwszym roku obowiązywania planu. Monitoring przy użyciu elektronicznych urządzeń (logerów) rejestrujących zmiany poziomu wód raz na dobę. Zczytywanie wyników raz w roku.</p>	
46.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”⁷³</u></p> <p>Oddz.: 889a, b, d; 890b, d, h; 892b, c, d, f, g, h, i; 893a</p>	Monitoring	<p>Monitoring:</p> <ul style="list-style-type: none"> - populacji wybranych stanowisk gatunków chronionych: woskownicy europejskiej, długosza królewskiego, arcydzięgla nadbrzeżnego <i>Angelica</i> 	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p><i>archangelica</i>, salwiii pływającej <i>Salvinia natans</i>;</p> <p>- wybranych fitocenoz (zbiorowiska) zarośli woskownicy europejskiej <i>Myrico-Salicetum auritae</i>;</p> <p>- powierzchni reintrodukcji woskownicy „R” i wspomagania rozmnażania długosza królewskiego „D”.</p> <p>Co 3 lata w sezonie wegetacyjnym. Uwzględnić: aktualną liczbę okazów monitorowanych gatunków, ich kondycję i żywotność, choroby i aktualne zagrożenia dotyczące kondycji fitosanitarnej chronionych gatunków, powierzchnię monitorowanych fitocenoz i tendencje dynamiczne, pojawy i przeżywanie okazów młodocianych na powierzchniach „R” i „0”.</p> <p>Rozpocząć w pierwszym roku obowiązywania planu.</p>	
47.	<p><u>Rezerwat przyrody „Czarnocin im. prof. J. Jasnowskiej”³⁵</u></p> <p>Granice rezerwatu³⁵</p>	Urządzenie infrastruktury rezerwatu	<p>Uzupełnienie oznakowania rezerwatu 3 dodatkowymi tablicami urzędowymi i 7 regulaminowymi. Aktualizacja istniejącego oznakowania (6 tablic urzędowych i 2 regulaminowych). Utrzymanie sprawności technicznej</p>	

³⁵ Wg mapy lokalizacji działań ochronnych w rezerwacie przyrody „Czarnocin”.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			(konserwacja) oznakowania rezerwatu.	
48.	<u>Rezerwat przyrody „Żółwia Błoc”⁷⁴</u> Oddz.: 585, 586, 614	Monitoring poziomu wód	Monitoring przy użyciu elektronicznych urządzeń (logerów) rejestrujących zmiany poziomu wód raz w roku. Utrzymanie sprawności technicznej ww. urządzeń i ich ewentualna wymiana – w zależności od potrzeb.	
49.	<u>Rezerwat przyrody „Żółwia Błoc”⁷⁴</u> Cały obszar rezerwatu	Monitoring	Monitoring: - populacji wybranych gatunków roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych; - stanu zbiorowisk roślinnych charakterystycznych dla torfowisk wysokich i przejściowych, mszarów, otwartych powierzchni oczek wodnych i borów bagiennych; - populacji wybranych chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (kręgowych i bezkręgowych). Corocznie w sezonie wegetacyjnym. Uwzględnić: aktualną liczbę okazów monitorowanych gatunków, ich kondycję i żywotność, choroby i aktualne zagrożenia dotyczące ich kondycji fitosanitarnej.	
50.	<u>Rezerwat przyrody „Żółwia Błoc”⁷⁴</u> Granice rezerwatu – wydzielania 614a/d; 586s/t; 586f/g/l	Urządzenie infrastruktury rezerwatu	Utrzymanie sprawności technicznej oznakowania rezerwatu tablicami urzędowymi i regulaminowymi. Działanie realizowane na bieżąco – w stosunku do potrzeb.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
51.	<u>Rezerwat przyrody „Żółwia Błoc”⁷⁴</u> Cały obszar rezerwatu	Ochrona przed zaśmieceniem	Sprzątanie zaśmieceń z obszaru rezerwatu i ich wywóz poza granice chronionego obiektu – w terminach i z częstotliwością zależnymi od potrzeb.	
52.	<u>Obszar Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033⁵</u> Płaty siedliska 91E0 w obszarze (wg mapy działań ochronnych w obszarze – Załącznik 5b do Zarządzenia ³⁶	Koszenie	Koszenie roślinności zielonej dwu- lub trzykrotne w ciągu jednego sezonu wegetacyjnego w pkt. oznaczonym na mapie działań ochronnych jako FITO 16 na powierzchni o wielkości 50x50 m (uwzględnić sezon lęgowy ptaków). Tydzień przed skoszeniem i trzy lub cztery tygodnie po każdym skoszeniu należy wykonać zdjęcia fitosocjologiczne. Zabieg koszenia i monitoringu fito. należy przeprowadzić w 2 kolejnych latach, następnie przez 2 kolejne lata wykonywać tylko zdjęcia fitosocjologiczne i obserwować zachowanie się poszczególnych gatunków niecierpków (zdjęcia fitosocjologiczne wykonywać co dwa tygodnie od początku czerwca do połowy sierpnia). Zachować rodzimy niecierpek <i>Impatiens nolitangere</i> . Po określeniu wyników obserwacji nad fenologią i interakcjami między rodzimymi i obcymi gatunkami niecierpka oraz wyników obserwacji	

³⁶ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1658)

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			skuteczności koszenia należy zdecydować o dalszej metodyce likwidacji niecierpków.	
53.	<p><u>Obszar Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033⁵</u></p> <p>Płat siedliska 91E0 w obszarze (wg mapy działań ochronnych w obszarze – Załącznik 5b do Zarządzenia³⁷</p>	Ochrona warunków siedliskowych	<p>Faworyzowanie odnowień naturalnych gatunków typowych dla siedliska.</p> <p>Kontynuowanie w ramach realizowanej gospodarki działań mających na celu utrzymanie ilości martwego drewna i starych drzew.</p> <p>Przyjęcie zasad gospodarowania na siedlisku uwzględniających zapisy zgodnie z tabelą zasad gospodarowania na siedlisku, zamieszczoną poniżej tabeli działań ochronnych³⁸</p>	
54.	<p><u>Obszar Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033⁵</u></p> <p>Oddz. 336a</p>	Ochrona warunków siedliskowych	Faworyzowanie odnowień gatunków typowych dla siedliska (91E0) poprzez wykonanie cięć pielęgnacyjnych mających na celu przebudowę drzewostanu.	
55.	<p><u>Obszar Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033⁵</u></p> <p>Oddz. 493, 494, 803, 806a, 807, 813a, 814a</p>	Konserwacja rowów	Oczyszczenie rowów melioracyjnych w celu usprawnienia odprowadzania wód „cofkowych” i opadowych. Realizowanie zadania wg potrzeb.	
56.	<p><u>Obszar Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033⁵</u></p>	Usuwanie gatunków niepożądanych	Stopniowe eliminowanie świerka pospolitego.	

³⁷ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1658)

³⁸ J.w.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	Płat siedliska 91E0 w oddz. 806, 807			
57.	<u>Obszar Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033⁵</u> Płat siedliska 91D0 zgodnie z mapą przedmiotów ochrony (Załącznik 5a do Zarządzenia ³⁹)	Ochrona warunków siedliskowych	Faworyzowanie odnowień naturalnych gatunków typowych dla siedliska. Kontynuowanie w ramach realizowanej gospodarki działań mających na celu utrzymanie ilości martwego drewna i starych drzew.	
58.	<u>Obszar Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012⁶</u> A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i> – cały obszar Natura 2000	Uwzględnienie ochrony kani rudej w gospodarce leśnej	<u>Uwzględnienie ochrony kani rudej w gospodarce leśnej:</u> - kontynuowanie dotychczasowej ochrony strefowej i wprowadzanie stref ochrony dla nowo odkrytych gniazd kani, - egzekwowanie przepisów dotyczących zakazów obowiązujących w strefach ochrony, zwłaszcza zakazu wstępu osób nieupoważnionych w okresie lęgowym, - utrzymywanie stref ochrony przez okres co najmniej 3 lat po opuszczeniu miejsca lęgu przez kanie, - utrzymywanie w lasach obszaru Natura 2000 drzewostanów dojrzałych (So, Md, Bk w wieku – powyżej 100 lat) na powierzchni nie mniejszej niż obecnie zajęta przez takie d-ny, ze szczególnym uwzględnieniem drzewostanów pobliżu stanowisk gatunku, - wyłączenie z cięć rębnych pasów d-nów	

³⁹ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1658)

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>nad brzegami jezior i rzek o szerokości odpowiadającej około 2 wysokościom drzewostanów; szerokość pasa powinna być dostosowana do warunków terenowych,</p> <p>- pozostawianie na powierzchniach użytkowanych rębniami zupełnymi co najmniej 5% powierzchni drzewostanów w formie grup i/lub kęp drzew do naturalnego rozwoju wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi. W rębniach złożonych w miarę możliwości pozostawianie grup i kęp drzew,</p> <p>z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi. Wskazane jest łączenie w większe powierzchnie pozostawionych biogrup w nawrotach cięć na sąsiadujących wydzieleniach,</p> <p>- w celu wyeliminowania ryzyka utraty łęgów w nowych, jeszcze nieznanach gniazdach, rekomenduje się wykonywanie na całym obszarze cięć rębnych w okresie pozalęgowym.</p>	
59.	<p><u>Obszar Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012⁶</u></p> <p>A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> Cały obszar Natura 2000</p>	Uwzględnianie ochrony bielika w gospodarce leśnej	<p><u>Uwzględnianie ochrony bielika w gospodarce leśnej:</u></p> <p>- kontynuowanie dotychczasowej ochrony strefowej i wprowadzanie stref</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>ochrony dla nowo odkrytych gniazd bielika,</p> <ul style="list-style-type: none"> - egzekwowanie przepisów dotyczących zakazów obowiązujących w strefach ochrony, zwłaszcza zakazu wstępu osobom nieupoważnionym w okresie lęgowym, - utrzymywanie stref ochrony przez okres co najmniej 5 lat po opuszczeniu miejsca lęgu przez bielika przy jednoczesnym braku gniazda w tym okresie i braku innych śladów jednoznacznie wskazujących na zainteresowanie bielików daną ostoją, - utrzymywanie w lasach obszaru Natura 2000 drzewostanów dojrzałych (So, Md, Bk w wieku – powyżej 100 lat) na powierzchni nie mniejszej niż obecnie zajęta przez takie drzewostany, ze szczególnym uwzględnieniem drzewostanów w pobliżu stanowisk gatunku, - pozostawianie na powierzchniach użytkowanych rębniami zupełnymi co najmniej 5% powierzchni drzewostanów w formie grup i/lub kęp drzew do naturalnego rozwoju wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi. W rębniach złożonych w miarę możliwości pozostawianie grup i kęp drzew, <p>z wyłączeniem sytuacji</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			<p>klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi. Wskazane jest łączenie w większe powierzchnie pozostawionych biogrup w nawrotach cięć na sąsiadujących wydzieleniach,</p> <p>- w celu wyeliminowania ryzyka utraty łęgów w nowych, jeszcze nieznanach gniazdach, rekomenduje się wykonywanie na całym obszarze cięć rębnych w okresie pozalęgowym.</p>	
60.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Puszcza Goleniowska</u> <u>PLB320012⁶</u></p> <p>A127 Żuraw <i>Grus Grus</i> Cały obszar Natura 2000</p>	Uwzględnianie ochrony żurawia w gospodarce wodnej	<p><u>Uwzględnianie ochrony żurawia w gospodarce wodnej:</u></p> <p>- niedopuszczenie do osuszania bagien i podmokłych nieużytków; - weryfikacja instrukcji eksploatacji pomp odpompowujących wodę z naturalnych polderów zalewowych i uwzględnienie w nich wymogów ochrony gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000.</p>	
61.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Puszcza Goleniowska</u> <u>PLB320012⁶</u></p> <p>A067 Gągoł <i>Bucephala clangula</i> Cały obszar Natura 2000</p>	Uwzględnianie wymogów ochrony gągoła w gospodarce leśnej	<p><u>Uwzględnianie wymogów ochrony gągoła w gospodarce leśnej:</u></p> <p>- wyłączenie z cięć rębnych drzewostanów nad brzegami jezior i rzek w pasie o szerokości odpowiadającej około 2 wysokościom drzewostanów. Szerokość powinna być dostosowana do warunków terenowych.</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			- pozostawianie w lasach i zadrzewieniach drzew dziuplastych oraz obumierających, z wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi i mienia.	
62.	<p><u>Obszar Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012⁶</u></p> <p>A153 Kszyk <i>Gallinago gallinago</i> Cały obszar Natura 2000</p>	Uwzględnianie ochrony kszyka w gospodarce przestrzennej	<p><u>Uwzględnianie ochrony kszyka w gospodarce przestrzennej:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymywanie dotychczasowego sposobu użytkowania otwartych i półotwartych terenów bagiennych, - niezalesianie otwartych i półotwartych terenów bagiennych oraz użytków zielonych, - wyłączenie spod nowej zabudowy terenów sąsiadujących z obszarami bagiennymi w odległości minimum 100 m od ich granic, z wyjątkiem terenów przewidzianych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących lub wszczętych do dnia wejścia w życie niniejszego zarządzenia wydane zostały decyzje o warunkach zabudowy, o lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzje o pozwoleniu na budowę. 	
63.	<p><u>Obszar Natura 2000 Łąki Skoszewskie⁷ PLB320007</u></p> <p>Grunty Lasów Państwowych</p>	Ochrona ekosystemów łąkowych	Na gruntach LP unikać dolesień luk, zalesienia na łąkach podejmować jedynie w uzasadnionych przypadkach, po przeanalizowaniu	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			wpływu tych działań na przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000.	
64.	<u>Obszar Natura 2000 Łąki Skoszewskie⁷ PLB320007</u> Grunty Lasów Państwowych	Gospodarka leśna	Zaplanowane cięcia rębne realizować zgodnie z dotychczasowym sposobem gospodarowania na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.	
65.	<u>Obszar Natura 2000 Łąki Skoszewskie⁷ PLB320007</u> A037 Kania czarna <i>Milvus migrans</i> – tylko miejsca gniazdowe – strefy wyznaczone i obserwacje z wnętrza lasu	Monitoring	W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji lęgowej, corocznie – po 2 kontrole: 1. w miesiącu IV – stwierdzenie obecności ptaków; 2. w miesiącu VI – sprawdzenie sukcesu lęgowego.	
66.	<u>Obszar Natura 2000 Łąki Skoszewskie⁷ PLB320007</u> A074 Kania ruda <i>Milvus milvus</i> – tylko miejsca gniazdowe – strefy wyznaczone i obserwacje z wnętrza lasu	Monitoring	W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji lęgowej, corocznie po 2 kontrole: 1. w miesiącu IV – stwierdzenie obecności ptaków; 2. w miesiącu VI – sprawdzenie sukcesu lęgowego.	
67.	<u>Obszar Natura 2000 Łąki Skoszewskie⁷ PLB320007</u> A075 Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> – tylko miejsca gniazdowe – strefy wyznaczone i obserwacje z wnętrza lasu	Monitoring	W ramach monitoringu należy prowadzić kontrolę populacji lęgowej, corocznie po 2 kontrole: 1. w miesiącach II-III – zbieranie informacji na temat stanu zasiedlenia gniazd; 2. w miesiącu VI – określenie końcowego efektu lęgu i liczby odhodowanych młodych. W przypadku zaniku stanowiska	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			wyszukiwanie gniazd/zajętych rewirów w okresie zimowym (XI-I)	
68.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 2190 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie stosunków wodnych właściwych dla siedliska.	Brak.	Działania ochronne winny prowadzić do powstrzymania odwadniania siedlisk oraz ograniczać intensywny rozwój fanerofitów.
69.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 7110, 7120, 7140 , zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności.	Brak	Maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.
70.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9110, 9130 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	Brak	Zalecane jest stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. Dla zachowania pełni zróżnicowania ekosystemu należy pozostawiać do naturalnej śmierci części drzew, fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnić ciągłą obecność w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlórębnych drzewostanów. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest do nich wprowadzanie gatunków obcego pochodzenia.
71.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9160 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą	Brak.	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.		dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Ograniczyć wprowadzanie buka na siedliskach grądowych (zwłaszcza dotyczy 9170) i promować na nich drzewostany dębowo-grabowe.
72.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9190 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	Brak	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Odstąpienia od sztucznego odnowienia świerka na płatach siedliska.
73.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91D0 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska.	Brak.	Zaleca się wyłączenie z gospodarki leśnej. Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych oraz zmniejszeniu zwarcia podszytu.
74.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91E0 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych	Brak	Korzystne jest zastępowanie rębni zupełnej rębniami złożonymi. Unikać należy wprowadzania gatunków obcych siedliskom łągowym.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
75.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91T0 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie właściwej, charakterystycznej kompozycji gatunkowej.	Brak	- Usunięcie obecnie zalegających skupisk biomasy w formie obumarłych konarów, gałęzi, czubów i pozostałości potrzebieżowych, poza obręb płatów siedliska przyrodniczego wskazanych w obszarze wdrażania; - modyfikacja obecnego postępowania gospodarczego poprzez stworzenie i utrzymywanie odpowiednich warunków świetlnych (przerywanego i luźnego zwarcia drzewostanów) w ramach wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych (czyszczenia i trzebieże) o dużej intensywności, w razie potrzeby wykonywanych w dwóch nawrotach.
76.	Wszystkie bagna ewidencyjne.	Zachowanie enklaw wśród leśnych siedlisk świeżych	Brak.	<ul style="list-style-type: none"> nie odwadnianie; wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.
77.	Wszystkie źródliska	Zachowanie źródlisk	Brak	<ul style="list-style-type: none"> wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego. ochrona w czasie zrywki drewna
78.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona różnorodności biologicznej	Brak.	Część F, pkt. 1 POP
79.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona prawnych form ochrony przyrody	Brak	Część F, pkt. 2 POP
80.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak.	Część F, pkt. 3 POP
81.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak	Część F, pkt. 4 POP

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
82.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona starych i cennych drzew	Brak.	Część F, pkt. 5 POP
83.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny kręgowców	Brak	Część F, pkt. 6 POP
84.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny bezkręgowców	Brak.	Część F, pkt. 7 POP
85.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach	Brak	Część F, pkt. 8 POP
86.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogeniczných w lasach	Brak.	Część F, pkt. 9 POP
87.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie strefy ekotonowej.	Brak	Część F, pkt. 10 POP

¹ Zarządzenie Nr 30/2009 Regionalnego dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 22 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Olszanka” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 48 z 2009 r., poz. 1189).

² Zarządzenie Nr 25/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 lipca 2010 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Uroczysko Święta im. prof. M. Jasnowskiego” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 73 z 2010 r., poz. 1347).

³ Zarządzenie Nr 24/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 lipca 2010 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Czarnocin” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 73 z 2010 r., poz. 1346).

⁴ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Żółwia Błoc”.

⁵ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska w Lasach Stepnickich PLH320033 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 17.04.2014 r., poz. 1658).

⁶ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Goleniowska PLB320012 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 7.05.2014 r., poz. 1933).

⁷ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łąki Skoszewskie PLB320007 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 7.05.2014 r., poz. 1927).

Załącznik nr 3.

Wykaz siedlisk przyrodniczych zajmujących powierzchnię całego wydzielenia, oraz siedlisk punktowych w Nadleśnictwie Goleniów.

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Wilgotne zagłębienia międzywymowe	2190	891c	2,34
		892f	0,64
		892i	0,71
Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	375c	3,42
		376c	5,25
		378f	2,31
		428i	1,65
		435a	10,66
		484a	18,91
		485a	26,89
		486b	3,37
		795d	1,33
Kwaśne buczyny	9110	53c	2,08
		56g	1,70
		88i	0,56
		88j	0,26
		88n	4,64
		88o	3,38
		89i	1,57
		89j	0,22
		121b	8,36
		144f	1,14
		145d	0,80
		185d	0,47
		196d	4,73
		204k	1,24
		205t	2,34
		207l	1,78
		209m	0,93
		221b	2,32
		224f	1,97
		224g	1,94
		225h	1,45
		225l	1,38
		228h	2,47
		229o	2,49
		230k	1,31
		231i	2,07
		231j	1,01
		239h	1,78
		240n	4,93
		240r	0,90
		241c	1,14
		241m	0,39
		242f	4,96
243a	0,67		
244j	1,93		
255g	0,63		
258f	2,22		
259k	1,42		
260b	3,86		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		260c	2,89
		265g	2,24
		265h	2,33
		281j	2,14
		281l	0,71
		281o	2,51
		281r	1,45
		283j	0,89
		284b	7,01
		285o	5,12
		296h	0,40
		296j	10,51
		311l	1,74
		323f	1,02
		341c	1,08
		364g	3,67
		280a	2,40
		380b	1,54
		381a	9,01
		384a	6,57
		385c	1,48
		385d	6,32
		385k	2,93
		386f	1,86
		382f	0,72
		387g	2,74
		397c	0,98
		397d	5,37
		423g	1,36
		438h	1,98
		438m	1,65
		474p	5,39
		476d	0,89
		477d	4,18
		477j	1,32
		477m	2,76
		477n	4,95
		478i	2,30
		549i	4,62
		694j	1,48
		700b	5,32
		700d	7,39
		701b	6,48
		88k	0,58
		88l	1,46
		89k	0,69
		89l	2,11
		701c	15,77
		702c	7,45
		702f	2,61
		12h	0,37
		13k	0,44
		22k	1,73
		28d	1,58
		33n	2,08
		33o	0,52
Żyzne buczyny	9130		
Grąd subatlantycki	9160		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		39m	1,04
		40c	1,10
		40d	0,83
		40i	9,66
		40m	0,52
		41a	0,75
		45a	12,09
		45d	1,35
		45g	1,27
		46b	0,78
		46c	2,93
		46d	1,39
		46g	9,03
		46h	6,04
		46l	2,58
		46m	2,68
		47j	2,48
		49f	0,85
		49p	0,25
		50b	3,21
		51p	0,01
		56b	2,36
		56c	3,49
		59d	2,44
		59f	0,60
		59j	4,41
		62c	1,93
		62h	0,59
		63a	1,60
		63c	4,15
		69c	1,09
		83c	5,59
		84b	3,11
		84j	3,01
		86i	2,10
		91h	0,73
		92i	2,92
		109h	4,46
		110c	2,81
		110g	4,08
		110h	3,24
		114f	0,72
		115a	1,45
		115g	1,31
		158m	6,37
		181i	0,54
		182f	0,51
		184f	0,99
		187c	1,41
		190a	0,91
		190b	0,67
		190c	0,62
		201b	1,68
		202a	1,10
		203l	2,44
		204g	0,44

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		220d	0,40
		229l	1,17
		231n	0,58
		231r	0,31
		231t	0,10
		241t	0,99
		242o	0,36
		253i	0,38
		254f	0,62
		254g	1,25
		262d	1,27
		262g	1,89
		262i	1,21
		262k	0,50
		262r	1,08
		263l	2,20
		264c	2,24
		264d	3,38
		265c	1,39
		265d	1,60
		266a	0,71
		267d	1,77
		267i	0,35
		273k	0,62
		276a	0,69
		277d	0,31
		277g	0,68
		277m	0,13
		277n	0,93
		278d	0,36
		279a	1,64
		280a	2,11
		281a	2,39
		281f	1,79
		282a	0,72
		282b	1,31
		282l	1,92
		283f	1,69
		283k	0,88
		290h	5,09
		298l	0,94
		298m	1,33
		300c	3,15
		303a	0,44
		306f	1,81
		310a	2,32
		310c	1,73
		342f	6,23
		342g	2,72
		342h	4,62
		363i	2,39
		370h	1,88
		379d	0,46
		379l	1,15
		380d	0,92
		385g	2,06

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		386a	4,31
		386g	3,41
		550c	2,14
		550d	1,87
		551d	1,77
		580c	1,40
		616l	1,68
		616n	2,15
		657b	1,70
		658s	3,15
		674n	1,40
		674o	3,28
		674p	3,10
		674t	2,19
		691h	5,04
		697f	1,31
		700j	0,97
		704n	6,05
		706l	0,64
		706t	0,88
		707a	2,72
		708k	3,09
		708l	1,18
		736a	3,23
		736j	3,09
		737d	2,11
		737f	1,99
		752c	2,14
		753a	0,71
		753h	7,71
		753i	1,50
		753j	7,32
		774k	3,71
		778f	1,26
		782f	2,05
		786f	2,08
		789i	2,27
		789l	0,27
		789m	0,66
		896a	2,20
		896b	2,40
		896c	1,36
		896d	2,52
		897a	3,06
		897c	1,53
		899b	0,92
		899c	0,58
		899Aw	0,13
		899Ay	0,20
		899Az	0,15
		25i	1,05
		58l	0,96
		29h	3,93
		40y	1,98
		43a	2,49
		48p	2,52
Kwaśne dąbrowy	9190		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		49m	1,04
		53d	12,12
		62g	0,66
		79a	4,25
		79b	4,05
		80b	2,38
		80c	2,35
		100i	3,70
		101f	1,87
		106b	4,20
		106d	0,92
		107a	3,35
		112a	15,33
		120h	0,35
		135h	4,75
		136a	1,62
		136c	2,55
		149c	0,53
		187d	0,83
		188a	1,34
		188b	1,31
		188c	1,17
		189b	0,54
		189c	0,92
		212j	2,31
		224c	3,51
		228b	5,08
		238g	0,96
		238h	1,25
		265l	0,75
		266f	0,53
		271f	2,97
		304i	0,58
		304j	0,57
		304k	1,29
		304l	3,73
		306i	4,60
		308d	1,32
		315b	0,72
		315d	0,63
		320k	0,66
		326b	6,65
		339d	5,91
		342b	3,32
		437i	1,27
		479f	3,04
		499a	6,24
		500d	4,12
		500k	2,50
		501f	1,47
		501g	1,71
		519i	2,45
		519j	3,48
		522c	2,39
		523a	2,92
		523d	0,92

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		523f	4,72
		523h	1,10
		581f	1,07
		581i	0,70
		583j	0,55
		584k	3,03
		662l	0,50
		669a	2,00
		785c	5,49
		485d	4,98
		785g	3,03
		785j	1,21
		786h	1,45
		787a	1,23
		788b	1,78
Bory i lasy bagienne	91D0	792g	0,79
		27c	0,49
		27d	1,35
		34m	2,05
		34p	1,69
		35c	0,89
		48c	4,13
		63i	1,20
		81g	0,55
		85c	0,71
		94i	1,16
		127i	0,60
		137g	1,18
		138a	3,69
		139f	4,01
		139h	0,54
		140d	1,52
		147d	1,03
		147g	3,02
		148d	1,32
		148g	2,12
		164a	3,04
		170h	2,07
		170i	1,01
		171c	1,97
		171d	0,36
		171f	0,82
		172b	4,35
		202g	0,57
		209h	1,64
		209k	2,32
		209l	0,77
		210i	2,21
211a	0,46		
227j	5,32		
242c	0,61		
262p	1,04		
263b	3,37		
272f	0,42		
276w	1,08		
372a	3,54		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		372b	2,52
		372c	3,96
		373c	7,05
		373g	4,33
		374b	1,64
		374c	5,39
		375b	1,39
		375d	4,15
		376d	5,81
		376f	0,56
		377d	7,24
		378c	2,55
		378d	1,76
		384g	1,15
		384i	0,83
		387l	1,22
		417k	2,75
		427k	2,92
		427l	12,95
		428h	11,12
		429b	7,21
		429c	2,38
		429d	17,97
		429f	2,49
		430a	3,11
		430b	8,68
		430c	2,54
		430d	2,20
		430f	10,53
		431a	16,06
		431c	4,51
		431f	1,00
		431g	0,74
		431h	1,50
		431i	0,96
		431j	1,70
		431k	1,14
		431l	1,91
		432a	3,19
		432b	8,14
		432c	8,76
		432d	2,62
		432h	1,21
		432j	1,45
		432l	0,71
		433a	12,08
		433b	11,97
		433c	0,57
		433h	3,21
		434a	3,37
		434b	20,32
		434d	6,14
		434f	0,60
		434h	0,57
		434j	1,04
		435b	18,69

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		436a	7,66
		436b	9,68
		440i	1,24
		440j	2,19
		443o	0,73
		444m	0,75
		445g	3,19
		473b	1,28
		473c	5,57
		473h	6,11
		482b	11,61
		483a	4,76
		483b	25,54
		486a	8,78
		487a	31,41
		488b	0,82
		488c	0,76
		488d	1,72
		488f	1,18
		488g	2,05
		488h	1,12
		488i	2,08
		488j	1,01
		488k	1,62
		488l	0,99
		488m	2,18
		488n	1,01
		488o	2,20
		488p	0,92
		488r	2,26
		488s	0,89
		488t	2,16
		488w	1,30
		488x	4,52
		489b	1,04
		489d	1,62
		489g	1,43
		489h	1,45
		489j	4,56
		489k	1,22
		489l	1,64
		489m	1,18
		489n	1,23
		490c	16,57
		491b	1,24
		491c	1,81
		491f	0,50
		491g	0,10
		492b	0,56
		492g	3,01
		499n	1,11
		500g	1,45
		500h	3,52
		500l	2,68
		501d	2,96
		519c	22,42

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		519h	4,08
		520g	2,52
		521f	0,51
		521i	0,73
		524k	0,59
		525g	1,92
		525h	0,54
		554b	0,79
		555h	1,87
		581k	2,29
		582k	1,71
		583f	5,38
		610j	1,17
		614i	2,24
		786g	0,93
		787g	1,01
		794b	3,53
		794d	5,52
		795a	8,93
		795b	8,66
		795c	8,14
		796a	14,94
		796b	2,99
		796c	6,37
		796d	0,26
		797a	10,01
		797b	2,10
		798a	5,24
		798b	4,81
		798c	4,33
		798d	3,18
		798f	0,97
		798g	1,50
		798h	3,16
		798i	0,71
		798j	1,98
		799b	12,86
		799c	1,62
		799d	1,08
		799f	1,15
		799g	0,90
		799h	0,81
		799i	1,04
		799j	1,10
		799k	0,72
		799l	1,48
		799m	0,83
		800b	12,89
		800d	2,69
		800f	0,43
		801c	1,23
		801f	7,70
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	26g	0,82
		26h	0,78
		26o	0,64
		26t	1,58

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		40k	1,83
		56f	0,61
		57a	1,15
		57b	4,17
		103g	3,84
		104g	0,49
		104j	0,68
		114m	2,35
		114n	2,64
		114o	4,65
		124h	1,94
		125f	1,24
		126d	0,99
		126f	1,28
		126i	0,72
		145l	0,97
		146b	1,57
		146c	2,03
		169h	0,38
		169i	0,42
		170b	1,88
		170c	0,48
		170g	1,16
		180h	1,60
		180i	0,68
		181h	0,60
		185b	0,64
		187a	1,85
		188d	1,06
		189a	2,69
		193c	1,29
		200h	1,03
		200i	1,25
		205l	2,51
		205r	0,43
		207j	1,41
		208f	6,42
		209f	1,04
		210f	1,31
		230c	1,84
		231a	1,27
		231c	1,49
		240f	1,32
		240h	0,60
		240m	0,90
		241h	4,04
		241i	1,13
		242p	0,44
		243j	0,59
		243l	0,57
		244n	3,13
		245g	1,76
		250i	0,39
		250p	0,47
		250y	1,09
		251a	2,02

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		251g	0,95
		251l	0,52
		252j	0,76
		253a	0,58
		254d	0,22
		272l	4,33
		272r	0,81
		272w	2,79
		272y	1,06
		273b	1,76
		273d	3,31
		273h	4,62
		275a	1,06
		275c	0,68
		275m	0,82
		275n	2,46
		276b	0,87
		277b	0,28
		277c	0,03
		277i	2,16
		277j	0,49
		278a	0,29
		278c	1,24
		286b	0,61
		284a	0,93
		294d	2,49
		310f	2,59
		311c	2,60
		312b	0,77
		320b	5,84
		336a	14,20
		336b	1,13
		369h	3,16
		369i	3,44
		369k	2,36
		370c	3,74
		370d	2,40
		376a	2,03
		376b	2,67
		379m	0,91
		382c	1,15
		382d	1,88
		382f	2,12
		383c	0,55
		383d	0,79
		383g	1,25
		383h	1,87
		385m	0,49
		387r	1,19
		387s	2,44
		388c	3,44
		388h	2,05
		397b	3,55
		437j	3,65
		438a	0,49
		438f	2,82

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		438g	0,72
		438i	0,56
		438j	3,54
		439b	3,58
		440h	1,27
		474k	1,55
		474l	3,09
		495d	2,23
		495f	6,96
		506f	0,50
		507a	0,36
		549h	0,68
		549m	0,04
		549r	0,58
		549w	1,96
		549x	0,90
		549y	0,74
		552f	1,38
		552g	1,27
		553l	1,07
		581d	3,04
		582a	0,58
		582f	1,13
		622i	0,62
		630b	1,55
		658r	2,65
		662g	3,87
		663a	6,12
		670a	3,40
		676a	2,85
		676f	6,06
		680a	10,01
		685Aa	2,90
		685Ab	0,61
		685Ac	1,15
		685Ad	0,36
		685Ag	0,48
		685Ai	1,17
		692c	2,03
		692f	2,87
		692k	2,68
		704l	1,73
		706c	1,29
		706n	1,20
		708g	0,75
		708j	2,61
		757d	0,72
		806d	2,32
		806f	4,76
		807b	2,69
		813a	4,46
		813b	2,67
		813d	2,60
		841b	4,13
		843b	6,17
		849b	6,31

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		849c	8,55
		850b	3,61
		850c	2,80
		853b	4,79
		853c	1,69
		853d	0,80
		859a	4,46
		859b	2,97
		859f	5,14
		860b	6,96
		861b	7,88
		862a	0,86
		862b	8,77
		862c	1,47
		862d	4,54
		863a	3,53
		863b	5,78
		874a	2,68
		874b	3,40
		875a	5,72
		875b	5,63
		886a	23,81
		887b	25,14
		888b	26,71
		889b	34,80
		891b	17,14
		892a	34,65
894b	19,32		
894c	0,81		
894d	0,32		
895a	25,76		
895c	0,45		
899Ab	0,17		
Sosnowy bór chrobotkowy	91T0	901f	0,72
		901j	1,05
		901l	0,57
Siedliska punktowe			
Wilgotne zagłębienia międzywymowe	2190	890h	1,07
		890i	0,10
		892g	0,13
		892h	0,17
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	435a	0,39
		795c	0,42
		796b	0,32
		796c	0,06
Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	376d	0,19
		377d	1,49
		378c	0,31
		378d	0,03
		427l	0,05
		428h	4,86
		429d	4,87
		436a	3,12
		436b	0,08
		486a	8,63
795a	0,33		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		795b	0,39
		795c	1,84
		796a	1,01
		796b	0,68
		796c	0,04
		796d	0,55
		797a	2,78
		798c	0,78
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	519c	0,35
Kwaśne buczyny	9110	88k	0,44
		89d	0,34
		89f	0,40
		89k	0,59
		89l	0,76
		89n	0,16
		145b	0,12
		195f	0,56
		209l	0,17
		239i	0,34
		240i	0,18
		240k	0,25
		240p	0,27
		259m	0,73
		265b	0,23
		281f	0,13
		283n	0,27
		290h	0,30
		300d	0,69
		300f	0,44
		300h	1,31
		310a	0,42
		310c	0,23
		314a	0,29
		335d	0,80
		340h	1,09
		341j	0,21
		384f	0,27
		385b	0,28
		385f	0,35
		385i	0,77
		385m	0,26
		386a	0,41
		386g	0,70
		386i	0,21
		387h	0,13
387i	0,35		
387k	0,34		
441a	0,24		
441b	0,60		
476i	0,43		
477k	0,58		
549h	0,11		
549j	0,44		
549k	1,01		
549l	0,22		
693d	0,67		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		694h	0,65
Żyzne buczyny	9130	701a	0,77
Grąd subatlantycki	9160	26o	0,12
		40a	0,20
		40h	0,75
		40n	0,10
		40w	0,11
		44f	0,47
		44g	0,45
		44h	0,28
		49o	0,14
		50c	0,30
		91f	0,07
		114j	0,12
		180h	0,49
		181f	0,38
		186b	0,30
		186f	0,17
		190g	0,19
		190i	1,45
		204i	0,57
		205t	0,13
		206h	0,16
		229o	0,29
		230j	0,59
		231i	0,90
		239a	0,14
		239c	0,25
		239d	0,24
		239g	0,47
		240a	0,30
		240b	0,19
		263k	1,00
		265g	0,23
		265h	0,77
		272ax	0,25
		275b	0,21
		276i	0,19
		282k	0,30
		283i	0,31
		295f	0,33
		297b	0,11
297c	0,18		
298a	0,09		
311c	0,31		
312a	0,56		
364f	1,66		
370i	0,14		
379b	0,16		
383f	0,14		
385b	0,17		
385c	0,22		
385h	0,58		
386d	0,24		
388c	0,60		
388g	0,18		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		427a	0,30
		427b	0,80
		581d	0,42
		581f	0,30
		582g	0,36
		584j	0,26
		584k	0,17
		584m	0,11
		584n	0,19
		615o	0,36
		616m	0,28
		657c	0,40
		697b	0,42
		722d	0,26
		753f	0,25
		753k	0,40
		754g	0,24
		770k	0,66
		771f	0,12
		774l	0,14
		778b	0,28
		786c	0,12
		789b	0,19
		789c	0,47
789n	0,11		
792d	0,70		
792j	1,40		
793a	0,19		
793c	0,31		
706j	0,10		
Kwaśne dąbrowy	9190	56g	0,32
		57g	0,22
		75a	0,30
		75b	0,15
		75c	0,20
		75g	0,29
		76a	0,15
		96m	0,17
		108i	1,09
		135i	1,52
		146a	0,51
		196c	1,09
		196d	0,46
		262k	0,12
		264h	0,12
		265g	0,19
		265h	0,14
		266b	0,26
		274b	0,27
		281o	0,66
		281r	0,16
		295b	0,22
		295c	0,10
		304c	0,62
304d	0,35		
304h	0,80		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		440j	0,72
		499b	0,20
		499c	0,89
		501j	0,55
		522h	0,51
		523b	0,70
		581k	0,80
		582h	0,38
		584i	0,13
		667d	0,55
		783d	0,30
		784b	1,55
		785l	0,24
Bory i lasy bagienne	91D0	34h	0,24
		63d	0,26
		64a	0,50
		79c	0,46
		80a	0,16
		85b	0,36
		105f	0,35
		116i	0,20
		137f	0,47
		147i	0,39
		164c	0,53
		191j	0,15
		202d	0,11
		202f	0,50
		208h	0,34
		208i	0,10
		219h	0,15
		262r	0,27
		276t	0,20
		297b	0,15
		297c	0,17
		376c	0,20
		377c	0,86
		378f	0,71
		382g	0,15
		382h	0,27
		387i	0,17
		387k	0,21
		428i	0,56
		435a	5,87
		435d	0,32
		440l	0,20
		441f	0,14
		485a	2,34
		555a	0,22
		556c	0,18
556d	0,22		
582h	0,08		
582i	0,33		
582l	0,20		
584a	0,34		
584i	0,34		
610a	0,15		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		786g	0,53
		787f	0,33
		795d	0,02
		808a	0,66
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	40n	0,24
		104b	0,10
		113h	0,08
		123g	0,27
		125h	0,31
		136h	0,46
		145h	0,38
		146a	0,43
		169c	0,22
		171c	0,12
		171f	0,09
		180f	0,36
		180j	0,17
		188c	0,48
		205t	0,28
		207h	0,38
		207i	0,14
		209d	0,05
		209h	0,16
		240a	0,25
		240b	0,23
		240p	0,17
		242k	0,05
		242m	0,29
		242n	0,03
		243k	0,16
		253l	0,32
		273m	0,21
		275d	0,21
		275h	0,64
		276d	0,24
		276k	0,25
		291f	0,40
		292c	0,70
		310b	0,17
		312o	0,08
		320d	0,06
		340h	0,52
		340i	0,28
		340j	0,16
		369j	0,25
		375a	0,18
377a	0,47		
379i	0,25		
382g	0,37		
383a	0,24		
383f	0,14		
396b	0,34		
426g	0,07		
426h	0,12		
426i	0,51		
438b	0,29		

Nazwa siedliska	Kod	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		438d	0,68
		474d	0,25
		474j	0,05
		433b	1,69
		549d	0,09
		549f	0,20
		549g	0,33
		549o	0,51
		552d	0,36
		609j	0,92
		610m	0,12
		660a	0,40
		662i	0,09
		662m	0,31
		663h	0,39
		670b	0,08
		685Af	0,20
		704f	0,32
		708l	0,94
		756h	0,41
		794a	0,24
		806b	0,30
		812a	0,77
		812c	0,19
		812d	0,58
		813c	0,12
		823a	7,46
		843a	0,20
		910a	0,30
		910b	1,01